Županijska razvojna strategija Istarske županije 2011.-2013.

1. Sažetak 5
2. Analiza/Ocjena stanja 7
2.1. Geoprometni položaj i zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja 7
2.1.1. Prirodna obilježja 8
2.1.2. Prirodni resursi 10
2.1.3. Prostorno uređenje 12
2.2. Stanovništvo i ljudski resursi 13
2.2.1. Demografska obilježja 13
2.2.2. Obrazovanost 14
2.2.3. Zaposlenost i nezaposlenost 14
2.3. Fizička infrastruktura 20
2.3.1. Promet 20
2.3.1.1. Cestovni promet 20
2.3.1.2. Željeznički promet 20
2.3.1.3. Pomorski promet 20
2.3.1.4. Zračni promet 21
2.3.1.5. Telekomunikacijski promet 21
2.3.2. Komunalna infrastruktura 21
2.3.2.1. Otpad 21
2.3.2.2. Vodoopskrbni i kanalizacijski sustavi 23
2.3.2.3. Energetika 24
2.4. Okoliš, sustav zaštite okoliša i zaštite prirode 27
2.4.1. Praćenje stanja 27
2.4.2. Vode 27
2.4.3. More 28
2.4.4. Tlo 30
2.4.5. Zrak 31
2.4.6. Buka 32
2.4.7. Zagađenje svjetlošću 33
2.4.8. Biološka i krajobrazna raznolikost 33
2.5. Gospodarstvo 35
2.5.1. Razvojni položaj Istarske županije u Hrvatskoj 35
2.5.1.1. Bruto domaći proizvod 35
2.5.1.2. Inozemna izravna ulaganja u Istarsku županiju 40

2.5.2. Razvijenost gradova i općina Istarske županije 45
2.5.3. Struktura gospodarstva 49
2.5.3.1. Prerađivačka industrija 52
2.5.3.2. Malo gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura 53
2.5.3.3. Turizam 57
2.5.3.4. Poljoprivreda i ribarstvo 62
2.5.3.5. Trgovina 68
2.5.3.6. Graditeljstvo 68
2.5.3.7. Rudarstvo 70
2.6. Društvene djelatnosti 80
2.6.1. Obrazovanje 80
2.6.1.1. Predškolske ustanove za odgoj i naobrazba te skrb o djeci (dječji vrtići i jaslice) 80
2.6.1.2. Osnovne škole za odgoj i obrazovanje 81
2.6.1.3. Srednjoškolske ustanove (srednje škole i učenički domovi) za stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja 82
2.6.1.4. Visokoškolsko obrazovanje 83
2.6.1.5. Znanost 84
2.6.2. Zdravstvo 86
2.6.3. Socijalna skrb 87
2.6.4. Kultura 89
2.6.5. Sport 91
2.7. Civilno društvo 92
2.8. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem 95
2.9. Financijski izvori za razvojne projekte te za funkcioniranje županije 100
2.10. Međuregionalna i međunarodna suradnja 102
2.11. Razvojni planovi, strateški programi, glavni razvojni projekti 105
2.12. Druga područja koje županija smatra relevantnim za svoj razvoj 108
3. Rezultati provođenja prijašnjih strategija 110
3.1. Regionalni operativni program 2006.-2010. 110
3.1.1. Uvod 110
3.1.2. Rezultati provedbe 111
4.1.3. Druge aktivnosti koje su utjecale na razvoj Županije, a nisu bile obuhvaćene mjerama ROP-a 149

3.2. Masterplan za razvoj turizma 151
3.2.1. Uvod 151
3.2.2. Rezultati provedbe 154
3.2.3. Druge aktivnosti koje su utjecale na razvoj turizma u Županiji, a nisu bile obuhvaćene Masterplanom za razvoj turizma 155
3.2.4. Zaključna ocjena uspješnosti provedbe Masterplana za razvoj turizma i upute za buduće razdoblje/dokument 155
3.3. Strategija za ruralni razvoj Istre 156
3.3.1. Uvod 156
3.3.2. Rezultati provedbe 157
3.3.3. Zaključna ocjena uspješnosti provedbe i upute za buduće razdoblje/dokument 158
4. SWOT analiza 158
5. Vizija, strateški ciljevi i prioriteti 167
6. Opis mjera 170
7. Politika županije prema posebnim područjima 210
7.1. Potpomognuta područja 210
7.2. Pogranična područja 213
7.3. Otočna područja Istarske županije 214
8. Financijski plan 214
9. Provedba ŽRS-a 216
9.1. Uvod 216
9.2. Institucije i mehanizmi provedbe 217
10. Praćenje i izvještavanje 221
10.1. Praćenje i vrednovanje 221
10.2. Institucionalni okvir 221
10.3. Baza razvojnih projekata 222
11. Dodaci 224
Dodatak 1. Rezultati konzultacija s odgovarajućim partnerskim vijećem tijekom izrade ŽRS-a te opis na koji način će isto biti uključeno u praćenje provedbe. 224
Dodatak 2. Izvještaj o prethodnom vrednovanju ŽRS-a. 229
Popis izvora 241
Popis slika 242
Popis tabela 243

1. Sažetak

Županijsku razvojnu strategiju Istarske županije 2011. – 2013. izradila je Istarska razvojna agencija u suradnji s Istarskom županijom, Radnom skupinom i Partnerskim vijećem, a prema metodologiji preporučenoj od nadležnog Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva.

Sukladno usvojenoj metodologiji, Županijska razvojna strategija Istarske županije sadrži

I. Uvod
II. Sažetak
III. Analizu / ocjenu stanja
IV. Rezultate provođenja prijašnjih strategija
V. Analizu snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT analizu) Istarske županije
VI. Viziju i strateške ciljeve Istarske županije
VII. Prioritete i mjere
VIII. Politiku Županije prema posebnim područjima
IX. Financijski plan
X. Provedbu Županijske razvojne strategije
XI. Praćenje i izvještavanje
XII. Dodatke

Osnovna analiza daje pregled stanja, trendova, problema i potreba Istarske županije, strukturirano u šest osnovnih obilježja: položaj i administrativna podjela, demografska i prirodna obilježja, zaštita okoliša, infrastruktura, gospodarstvo te društvene djelatnosti.
U SWOT analizi identificiraju se snage Županije koje će se kroz prioritete i mjere nastojati pojačati i iskoristiti za razvoj te slabosti koje treba prevladati gdje je to moguće; mogućnosti prepoznate u okruženju za koje se treba pripremiti i iskoristiti ih u najvećoj mogućoj mjeri, te prijetnje koje će se nastojati svesti na najmanju moguću mjeru.
Temeljeno na zaključcima osnovne i SWOT analize, Radna grupa i Partnersko vijeće definirali su sljedeću razvojnu viziju IŽ-a, kojom se ona opredjeljuje za načela održivog razvoja, odnosno razvoja koji traži sklad i sinergiju gospodarske, ekološke i društveno-socijalne razvojne dimenzije. Vizija razvoja Istarske županije predložena je na osnovi konsenzusa unutar Radne grupe i Partnerskog vijeća je slijedeća:

RAZVOJNA VIZIJA ISTARSKE ŽUPANIJE:
Istarska županija je moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

Strateški razvojni ciljevi Istarske županije za razdoblje 2011.- 2013.g. proizašli su iz vizije razvoja, te su definirani kao:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj ljudskih resursa
3. Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom
4. Visoka kvaliteta života
5. Prepoznatljivost istarskog identiteta

Razvojna strategija identificirala je 5 strateških ciljeva koji se sastoje od 24 prioriteta i 100 mjera. Ciljevi i prioriteti identificirani u Razvojnoj strategiji vodit će aktivnosti u jačanju socio-ekonomske situacije u županiji u periodu 2011. – 2013.g.
Financijski plan za provedbu razvojne strategije Istarske županije (ŽRSIŽ) u razdoblju od 2011. do 2013. godine donosi prikaz alokacije sredstava prema izvorima financiranja, strateškim ciljevima i vremenskim razdobljima. Županijska razvojna strategija Istarske županije će pridonijeti i uspješnijem natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora (uključujući Vladu Republike Hrvatske, Europsku komisiju i brojne bilateralne i multilateralne izvore financiranja, vlastite županijske i lokalne izvore te privatna sredstva) jer Županija s ŽRS-om dobiva dobro strukturiran razvojni plan, primjeren za predstavljanje potencijalnim izvorima financiranja.

Razvojna strategija Istarske županije usmjerena je u provedbi ka ostvarenju vizije Županije, putem postavljenih strateških ciljeva i prioriteta te kroz izvedbu opisanih mjera. Važna komponenta ŽRS IŽ je Baza razvojnih projekata koja čini njezin provedbeni dio. Kvaliteta projekata u Bazi razvojnih projekata uvelike doprinosi realizaciji mjera, te ostvarenju prioriteta i strateških ciljeva, te uspješnosti provedbe Strategije u cjelini.

Sustavno praćenje i vrednovanje provedbe ŽRS IŽ omogućit će transparentnu i učinkovitu provedbu strategije. Praćenje provedbe omogućuje akumulaciju novog znanja, odnosno unaprjeđenje razumijevanja o tome što na koji način funkcionira i u kojim uvjetima, te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Predloženi postupci praćenja i vrednovanja imaju važnu ulogu u osiguravanju kako efikasnosti tako i trajne prilagođenosti/ažurnosti ŽRS-a u okruženju koje se stalno mijenja. Praćenje kao cjeline dio je sustava praćenja i vrednovanja u kojem postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, kojima se ostvaruju pojedine mjere i slično. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno upravljaju u kraćim intervalima.
Radi informiranja javnosti te podizanja svijesti o ulozi i značaju Županijske razvojne strategije za razvoj Istarske županije i jedinca lokalne samouprave s područja Istarske županije izrađena je Komunikacijska akcijska strategija Županijske razvojne strategije. Komunikacijska akcijska strategija će osigurati prikladne komunikacijske alate te sredstva namijenjena Županiji i jedinicama lokalne samouprave za učinkovitu komunikaciju potrebnu za izradu, provedbu, monitoring i evaluaciju Županijske razvojne strategije. Nadalje, kroz provođenje Komunikacijske akcijske strategije podići će se svijest javnosti o ulozi i značaju Županijske razvojne strategije za napredak Istarske županije i jedinica lokalne samouprave te o strateškim smjernicama razvoja Županije. U prilogu dokumenta osim Akcijskog plana Županijske razvojne strategije i Komunikacijske strategije ŽRS IŽ-a i Akcijskog plana ŽRS IŽ-a nalazi se izvještaj o prethodnom vrednovanju Županijske razvojne strategije kojeg je izradila hrvatska konzultantska tvrtka MICRO Projekt d.o.o. iz Splita kao dio ex ante evaluacije pripreme Strategije.

2. Analiza/Ocjena stanja

2.1. Geoprometni položaj i zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja

Istarska županija smještena je na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske. Na sjeveru graniči sa Slovenijom, na istoku i jugu s Primorsko-goranskom županijom, a na zapadu ima morsku granicu s Italijom. Geografski zauzima najveći dio Istre – najprostornijeg (3.476 km^2) jadranskog poluotoka.

Slika 1. Položaj Istarske županije u RH

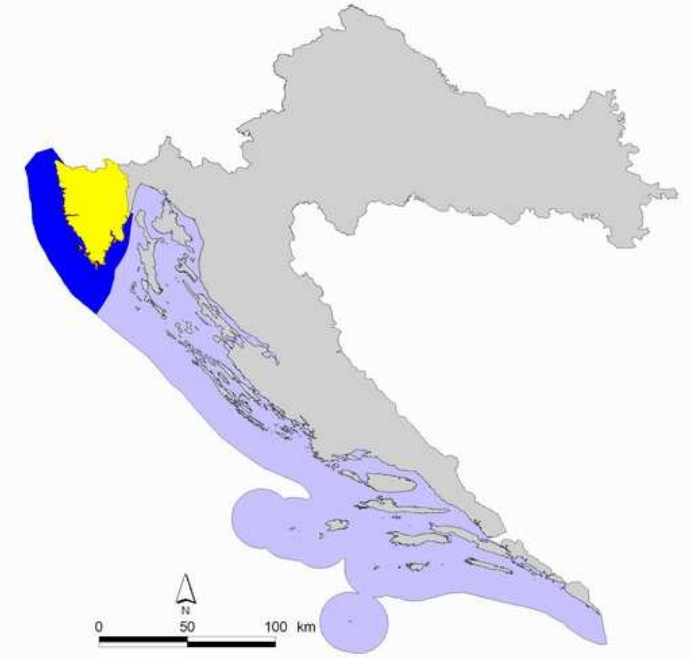

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006.)

Upravno je Istarska županija podijeljena na 41 teritorijalnu jedinicu lokalne samouprave: 10 gradova i 31 općinu (vidi **Error! Reference source not found.** 2.).

Gradovi: Buje-Buie, Buzet, Labin, Novigrad-Cittanova, Pazin, Poreč-Parenzo, Pula-Pola, Rovinj-Rovigno, Umag-Umago i Vodnjan-Dignano.

Općine: Bale-Valle, Barban, Brtonigla-Verteneglio, Cerovlje, Fažana-Fasana, Funtana, Gračišće, Grožnjan-Grisignana, Kanfanar, Karojba, Kaštelir-Labinci - Castellier-Santa Domenica, Kršan, Lanišće, Ližnjan-Lisignano, Lupoglav, Marčana, Medulin, Motovun-Montona, Oprtalj-Portole, Pićan, Raša, Sveti Lovreč, Sveta Nedelja, Sveti Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tar-Vabriga, Tinjan, Višnjan-Visignano, Vižinada-Visinada, Vrsar-Orsera i Žminj.

Slika 2. Upravna podjela IŽ-a na gradove i općine

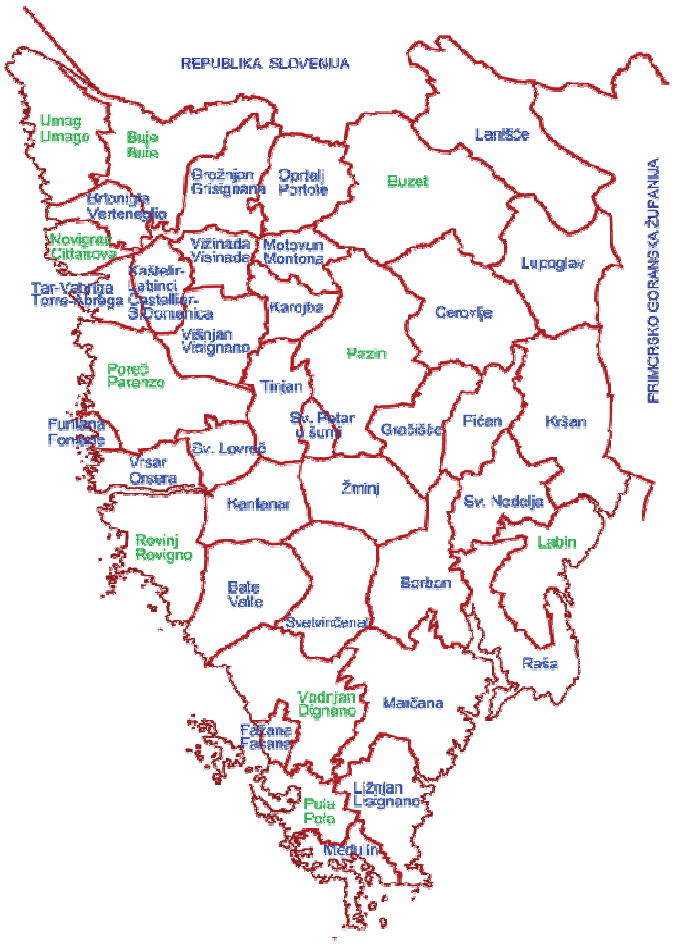

Izvor: www.istra-istria.hr

2.1.1. Prirodna obilježja

Reljefno (vidi Slika 3.), pedološki i geomorfološki, prostor se dijeli u četiri osnovne cjeline: 1) najveće i najniže priobalno područje tzv. Porečko-pulske ploče (ili ravnjaka zapadne i južne Istre), koju obilježava izmjena većih ravnijih kompleksa i brežuljaka čija učestalost postaje sve veća pomicanjem u unutrašnjost; 2) središnji brdski dio Istre obilježen vrlo razvijenim reljefom, 3) najviše područje pretplaninskog i planinskog masiva Ćićarije i Učke na krajnjem sjeveroistoku Županije; te 4) područja polja i dolina – polja Čepićko i Krapanjsko te doline uz riječne tokove Mirne, Raše, Boljunčice i Pazinskog potoka.

Reljefne/pedološke/geomorfološke cjeline okvirno odgovaraju i tradicionalnoj podjeli Istre, istim redoslijedom, na 1) Crvenu Istru (ravnjak, karakteriziran tlom „crvenicom“, krški porozan pa nema površinskih vodotoka); 2) Sivu Istru (središnji dio, „siva“ flišna tla, vodonepropusna tla, erozija, površinski (bujični) vodotoci, razvijen reljef); te 3) Bijelu Istru (reljefno najviše područje Ćićarije i Učke, s vapnenačkim „bijelim“ grebenima, vodopropusni krš).

Slika 3. Reljef Istarske županije

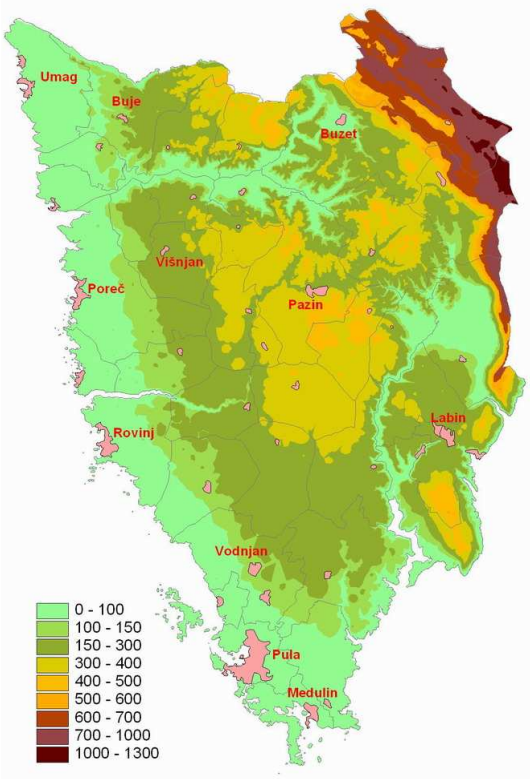

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006.)

Najveći dio IŽ-a je vodopropusni krš, pa veći površinski vodotoci postoje samo u području „Sive Istre“ (vidi **Error! Reference source not found.**sliku 4.). Zbog velike propusnosti pokrovnog sloja podzemlje je izrazito osjetljivo na onečišćenje s površine, zbog čega je oko 70% površine pod nekim režimom vodozaštite.

Slika 4. Površinske vode u Istarskoj županiji

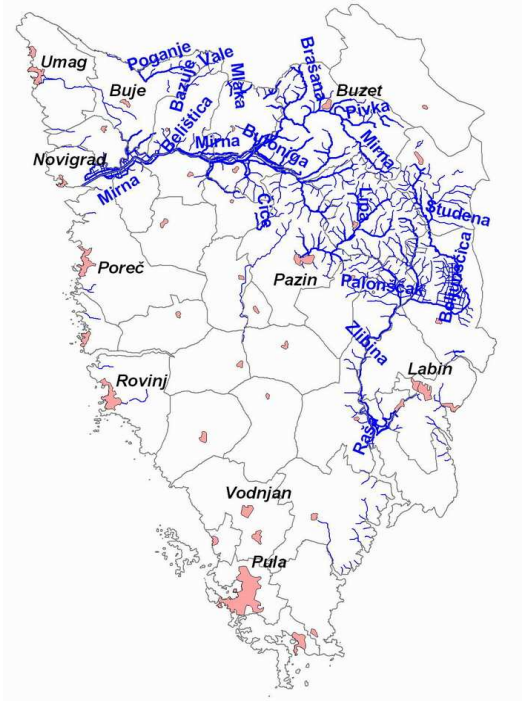

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006)

U najširem smislu, sve podzemne i površinske vode IŽ-a pripadaju Jadranskom slijevu. Iako su stvarna priljevna područja rijeka i pripadajućih izvora kompleksna i uvjetovana vrlo zamršenom mrežom veza, kao glavni drenažni sustavi (sljevovi) na području IŽ-a, standarno se izdvajaju: slijev Dragonje, slijev Mirne, slijev Pazinčice, slijev Raše i Boljunčice, slijev zapadne obale Istre, slijev južne Istre; slijev priobalnih izvora u Kvarnerskom zaljevu. U interpretaciji hidrogeologije Istre pojavljuje se nov pojam centralno-istarskog vodonosnika, koji kao retencija prihranjuje krška izvorišta u slijevu Mirne i Raše te zapadnu i južnu Istru.

Područje krša Istarske županije ima vrlo bogato podzemlje: od oko 115.000 speleoloških objekata registriranih u svijetu, više 8.500 nalzi se u RH, od čega čak oko 2.000 u Istri.

Klimatološki, IŽ ima sredozemnu klimu duž obale, koja se pomicanjem u unutrašnjost mijenja u submediteransku, a zbog blizine planina i Alpa i u kontinentalnu odnosno pretplaninsko-kontinentalnu klimu. Konkretnije, najveći dio područja Županije karakterizira razmjerno ugodna/za život vrlo povoljna klima: topla i suha ljeta, blage i ugodne zime, velik broj sunčanih dana (do 2.800 sati na godinu), relativno male godišnje temperaturne varijacije zraka dok je najniža temperatura mora u ožujku i iznosi oko 10ºC a najviša u kolovozu, oko 25ºC. Tlo se u pravilu ne ledi.

2.1.2. Prirodni resursi

Istarska županija ima prirodne predispozicije, ljudske resurse i tradiciju koji je čine vrlo atraktivnim prostorom kako za obitavanje, tako i za razvoj i uspješno bavljenje brojnim djelatnostima – od poljoprivrede, stočarstva, ribarstva, marikulture, preko brodogradnje i industrijske proizvodnje nemetalnih proizvoda (cement, vapno, cigla, kamena galanterija i sl.) do turizma.

Sam prostor, odnosno prostorni smještaj IŽ-a, vjerojatno je najvažnija, a u svakom slučaju izrazito važna prirodna predispozicija koja joj daje komparativnu razvojnu prednost: duboko je uvučen u europsko kopno što ga čini „najbližim toplim morem“ za veliki dio Europe; u atraktivnom je obalnom području; dostupan je i u znatnom dijelu još uvijek „neupropašten“ nekontroliranim rastom antropogenih pritisaka.

Sljedeća „agregirana“ prirodna predispozicija – rezultat kombinacije mnogih čimbenika – jest da je IŽ, laički rečeno, „naprosto lijepa“, ili stručno rečeno, krajobrazno atraktivna i raznolika. Upravo ta atraktivnost, u kombinaciji s povoljnim prostornim smještajem osnovna je komparativna prednost sektora turizma.

Osnovni načini korištenja zemljišta / zemljišni pokrov u IŽ-u je kako slijedi: oko 30% obradivih površina, 23% travnjaka/pašnjaka te oko 43% šuma.

Iako se uglavnom ne radi o vrstama tala najpogodnijim za poljoprivrednu proizvodnju, pedološke/hidrološke/reljefne/klimatske prirodne datosti čine relativno povoljne okolnosti za sektor poljoprivrede, posebno za tradicionalne grane maslinarstva, vinogradarstva i uzgoja ranih povrtlarskih kultura.

Slika 5. Zemljišni pokrov /korištenje zemljišta u Istarskoj županiji

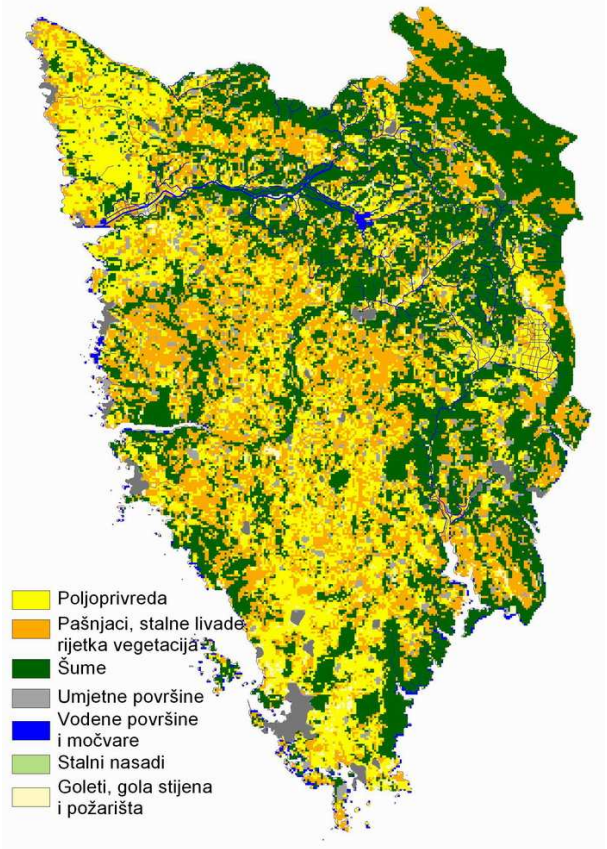

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006)

Pašnjaci su vrlo pogodna resursna osnova za značajniji razvoj stočarske proizvodnje.

Znatan udio površina pod šumom, mozaičan krajobraz, velik udio rijetko naseljenih područja, raznolikost staništa čine IŽ prostorom s velikim potencijalom za razvoj lovstva, a što se i odražava u činjenica da su na oko 61% površine uspostavljena lovišta (njih 46) s raznovrsnom krupnom (srndać, divlja svinja) i sitnom (zec, fazan, jarebica, prepelica) divljači.

Od prirodnih resursa u užem smislu, jedan od najvažnijih u IŽ-u je svakako more: osnova tradicionalne djelatnosti ribolova, znatno „mlađe“ marikulture, te jedan od osnovnih atrakcijskih elemenata u resursnoj osnovi turizma.

Na području IŽ-a eksploatira se i više mineralnih sirovina, od kojih su povijesno najvažnije boksit i ugljen, dok su danas aktualne sirovine korištene u industriji građevinskog materijala (arhitektonski i građevni kamen, lapor...) te zemni plin iz jadranskog podmorja/podzemlja.

Osim atraktivnih prirodnih krajobraza, IŽ je prepoznatljiva i po atraktivnim kultiviranim krajobrazima, fizičkim tragovima kontinuirane naseljenosti od pretpovijesnog doba, te tradicije ekonomičnog (i zato skladnog) korištenja prirodnih datosti. Nažalost, recentni trendovi litoralizacije, s velikim relativno slabo upravljanim antropogenim pritiskom na obalno područje te depopulacijom unutrašnjosti negativno se odražavaju na krajobraznu atraktivnost jer se s jedne strane obalno područje nagrđuje pretjeranom, često naizgled stihijskom urbanizacijom, dok se depopulacija ogleda u zapuštanju i degradaciji agrarnog i ruralno-urbanog krajobraza.

2.1.3. Prostorno uređenje

Županijski prostorni plan donesen je 2002. (Službene novine IŽ 2/02), a nakon toga slijedile su njegove izmjene i dopune: Službene novine IŽ broj 1/05, 4/05, 14/05-pročišćeni tekst, 10/08, 07/10. Donesena je i odluka o pokretanju sustavnih izmjena i dopuna PPIŽ u kolovozu 2009. godine. Prostorni planovi uređenja općina ili gradova (PPUG/O) jedinica lokalne samouprave su u 98% slučajeva na snazi (nedostaje samo PPUO Raša). Zbog čestih izmjena i dopuna Zakona i podzakonskih akata iz oblasti prostornog uređenja veći dio usvojenih PPUG/O (većina usvojena u vremenskom periodu od 2002-2005) nisu usklađeni sa PPIŽ. Treba napomenuti da su izmjene i dopune prostorno planske dokumentacije dugotrajan i skup proces.

Tabela 1. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi problematike prostornog uređenja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Neodgovarajuća struktura i spoznajna razina službi u općinama na poslovima prostornog uređenja - Prostorni planovi JLS dijelom odražavaju interes potencijalnih investitora na štetu društvenog interesa i održivog razvoja. - Gospodarski zahvati u prostoru, bespravna i neprimjerena gradnja (naročito u priobalnom području). - Prometnice koje presijecaju ekološke koridore. - Nedostaje Plan integralnog upravljanja obalnim područjem IŽ - Neusklađenost grafičkog dijela prostorno planske dokumentacije JLS sa propisanim informacijskim sustavom - Veliki broj zakonom definiranih UPU, mala ili neznatna realizacija istih, nemogućnost izdavanja akata kojima se dozvoljava gradnja čime se koči razvoj područja u obuhvatu UPU-ova. U tom je segmentu zakonska regulativa kruto određena što je izazvalo „lavinu“ novih UPU-a, čija izrada nije uvijek prostorno opravdana i nužna, a dodatno opterećuje planiranu investiciju, odnosno odgađa njenu realizaciju u najboljem slučaju za jednu godinu. - U fazi pripremnih radova za izradu prostornih planova nedovoljna suradnja s nadležnim institucijama, JLS-ovima i upravnim tijelima nadležnih tijela.	- Izrada svih propisanih prostornih planova radi konačnog definiranja prostora u Županiji. Dosljedno poštivanje smjernica viših planova i pravila dobre prostorno-planerske prakse pri izradi planova lokalne razine PUO/G. - Jačanje kadrovskog potencijala, naročito u općinama. - Kvalitetan nadzor nad provedbom/poštovanjem planova. - Izrada GIS baze podataka - Izrada Izvješća o stanju u prostoru - Izrada Plana integralnog upravljanja obalnim područjem IŽ - Uskladiti prostorno-plansku dokumentaciju JLS sa propisanim informacijskim sustavom - Izrada programskih separata (stručne podloge) na kojima će se temeljiti projekti koji su važni za županiju i koji se temeljem tih analiza ugrađuju u PPIŽ. - Planski odrediti minimalan nivo komunalne opremljenosti poslovnih zona županijskog značaja (proizvodne, poslovne, uslužne i sl.), jer se tako povećava atraktivnost lokacije za budućeg investitora, a i realizacija investicije je brža. - Uspostava interaktivne suradnje sa Zavodom za prostorno planiranje IŽ i županijskim upravnim odjelima, tako da se pravovremeno uskladi PPIŽ s razvojnim programima i novim projektima za koje je

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
	nužna dozvola za gradnju. - Omogućiti građanima da u općinama i gradovima dobiju podatke iz prostornih planova (izvodi, uvjerenje i uvidi)

2.2. Stanovništvo i ljudski resursi

2.2.1. Demografska obilježja

Ukupan je broj stanovnika IŽ-a, prema popisu iz 2001.godine, 206.344 ili 4,65% stanovništva RH. Prostorna gustoća naseljenosti u IŽ-u je 73,4 stanovnika na km^2, odnosno nešto manje od RH (78,4 st.).

Stanovništvo je koncentrirano (vidi sliku 6.) oko većih središta (71% živi u gradovima, a 29% u općinama) te uz obalu (u priobalnim JLS živi oko 88% stanovnika, dok svega 12% živi u unutrašnjosti). U unutrašnjosti je gustoća oko 29 st./km^2, a u priobalju više nego tri puta veća – oko 93 st./km^2.

Slika 6. Gustoća stanovništva u općinama i gradovima IŽ-a

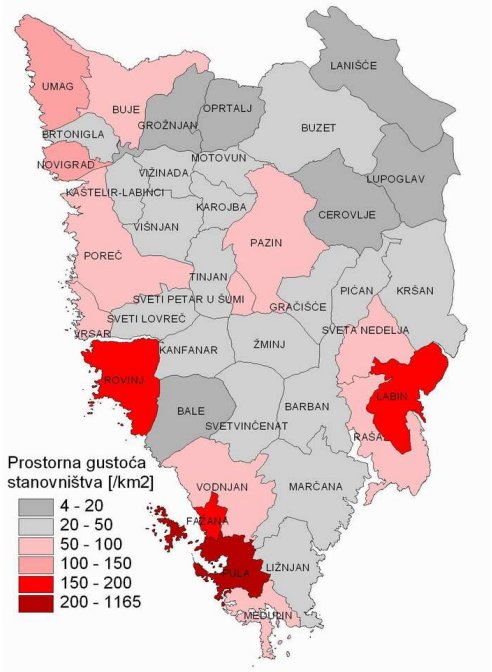

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006)

Ukupni je demografski trend (od 1991. do 2001.) pozitivan, s ukupnim porastom broja stanovnika od 1%, no istodobno se u unutrašnjosti broj smanjivao (za -3%), dok je u priobalju rastao (+1,6%). Eksplozivni rast broja stanovnika bilježi se u Medulinu (+76.2%), Ližnjanu (+40.3%), Novigradu (+34.8%), Kanfanaru (+22.9%) i Poreču (+18.7%). Također drastičan pad bilježi se u Lanišću (-35.9%), Gračišću (-21.5%), Oprtlju (-14 %) i Višnjanu (-14 %).

Prosječna starost je 40,2 godine.

2.2.2. Obrazovanost

Obrazovna struktura bolja je od prosjeka RH (vidi tabela 2.), ali osjetan je nedostatak stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima, što je dugoročno razvojno ograničenje Županije i aspekt koji se mora poboljšati.

Tabela 2. Obrazovna struktura stanovništva IŽ-a starijeg od 15 godina

	Bez škole	1-3 raz. OŠ	4-7 raz. OŠ	Osnovna škola	Obrt, KV, VKV	Srednja škola	Gimnazija	VŠS	VSS	Mr. Sc.	Dr. Sc.
RH	2,9	4,5	11,2	21,8	27,2	15,0	4,8	4,1	7,3	0,3	0,2
IŽ	1,5	3,0	9,5	22,8	30,3	15,1	4,9	5,3	6,9	0,25	0,1
Zagreb	1,1	2,2	5,3	16,3	24,8	18,9	8,3	5,8	14,9	1,0	0,7

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2001.

2.2.3. Zaposlenost i nezaposlenost

Stopa nezaposlenosti (u 2009.) iznosi 7,1% što je bitno niže od prosjeka RH (14,4%)

Trend nezaposlenosti u proteklih desetak godina bilježi rast od 1999. do 2002. te naglo smanjenje broja nezaposlenih u 2003. i 2004. godini. Nezaposlenost pokazuje i godišnje sezonsko kretanje, uzrokovano većom potrebom za radnom snagom tijekom turističke sezone, kada se registrirana nezaposlenost smanjuje i više od 50%. Osnovni uzrok porasta broja nezaposlenih od 1999. do 2002. bilo je restrukturiranja poduzeća i privatizacija tijekom tog razdoblja, kada se dio radnih mjesta ugasio zbog nerentabilnosti, dio zbog financijskih teškoća tranzicijskih tvrtki, dio zbog promjene djelatnosti kroz nastojanje oko prilagodbe novim potrebama tržišta. Smanjenje nezaposlenosti posljedica je povratka turizma, postupne normalizacije gospodarstva te administrativnih promjena kojima se prema Pravilniku o aktivnom traženju zaposlenja definira nezaposlena osoba

Prema obrazovanju, prosječni najveći broj nezaposlenih pripada kategoriji završene srednje škole za zanimanja do 3 godine i škole za KV i VKV zanimanja (broj se kreće od oko 30 do 40% prijavljenih), osobe sa srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 i više godina (od 20 do 30%) osobe sa završenom osnovnom školom (oko 20 do 30%)

Prema spolu, prosječno, veći broj prijavljenih nezaposlenih osoba čine žene (61%).

Prema dobi, prosječno, najviše je nezaposlenih (19 %) u dobnoj skupini od 50 do 54 godine; a onda redom, 13,2% u skupini od 25 do 29; 12,4 % u skupini od 55 do 59 te 11,6% u skupini od 20 do 24 godine te 10,9% u skupini od 45 do 49 godina

Od ukupno prijavljenih nezaposlenih osoba oko 30% nije trenutačno raspoloživo za uključivanje na tržište rada jer pripadaju u skupinu osoba s otežanim faktorima zapošljavanja (teže kronične bolesti, ovisnost, socijalne prilike, tjelesna oštećenja…). Od tog broja 21% je trajno ograničeno za zapošljavanje prema svim kriterijima, dok je 9% privremeno ograničeno za zapošljavanje. Preostalih 70% raspoloživo je za uključivanje na tržište rada, odnosno 51% je raspoloživo trenutačno dok je za oko 35% osoba potrebno dodatno usavršavanje kroz programe osposobljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije, uključujući stjecanje općih znanja kao što su informatička obrazovanost, znanje stranih jezika, tehnološke vještine, specifične vještine i dr.).

Pregled kretanja nezaposlenosti i zapošljavanja u Istarskoj županiji za razdoblje od 1982.do 2009. godine vidljivo je iz tabele koja slijedi.

Tabela 3. Nezaposlenost i zapošljavanje u Istarskoj županiji od 1982. do 1997. godine

Godina	Novoprijavljeni radi zaposlenja	Zaposleni s evid. HZZ	Brisani iz evidencije	NEZAPOSLENE OSOBE (PROSJEK)						Prijavljene potrebe za radnicima
				UKUPNO		Žene	prvi put traže zaposlenje	korisnici novčane naknade	korisnici zdravstvenog osiguranja	
				broj	verižni indeks					
1982	5809	3732	1693	3276		2329	846	355	1581	19260
1983	5902	3985	1855	3473	106	2446	882	371	1696	17564
1984	6391	4638	1630	3364	96.8	2429	773	401	1545	21067
1985	6314	4706	1615	3460	102.8	2500	728	503	1532	22841
1986	6223	4731	1593	3518	101.6	2533	674	537	1599	24394
1987	6136	4327	1727	3381	96.1	2404	580	625	1549	24394
1988	7703	4609	1901	3794	112.2	2628	640	879	1827	21732
1989	6051	3783	597	4047	106.6	2815	548	726	2596	20694
1990	8226	3944	2495	4996	123.4	3463	754	1070	2644	17294
1991	9866	2336	2758	9223	184.6	6201	1257	3105	2838	6092
1992	8469	5448	4854	10654	115.5	6736	1797	2101	7137	8259
1993	7286	4132	4802	8489	79.6	5422	1625	711	5525	11945
1994	7286	4132	4802	8489	79.6	5422	1625	711	5525	13374
1995	8122	3588	4001	7703	102.8	4457	1835	1072	5212	9295
1996	10197	5515	3301	8553	111	4702	1812	1493	5212	9604
1997	11335	6718	3074	9768	114,2	5194	1867	2290	7921	11071
1998	11460	7668	3944	10136	103,8	5644	1719	2222	9210	12168
1999	12058	6796	4140	10840	106,9	6210	1705	2620	-	10440
2000	12699	7747	4585	11446	105,6	6504	1688	2914	-	11862
2001	12881	8572	4345	11105	97,0	6438	1475	3061	-	16098
2002	9608	8859	4936	10027	90,3	5971	1162	3376	-	15460
2003	8685	6102	4596	6432	109,7	4115	570	3020	-	9119
2004	9404	6127	2827	6182	96,1	3983	522	3295	-	8488
2005	9275	6284	2997	6374	101,6	4161	568	3446	-	8523
2006	9503	6077	3270	6316	99,1	4130	609	3214	-	9785
2007	8100	6076	3067	5819	92,1	3813	511	2828	-	10508
2008	8127	5347	2806	5325	91,5	3465	434	2769	-	10318
2009	12352	5910	3864	6738	126,5	4070	498	3178	-	7654

Izvor: Statistički bilten HZZ-a

Broj nezaposlenih osoba u Istarskoj županiji u stalnom je padu, osobito od 2002. do 2008. godine. Prosječan broj nezaposlenih u Istarskoj županiji u 2009. godini iznosio je 6740 osoba što je u odnosu na 2008. godinu u kojoj je evidentirano 5325 nezaposlenih osoba 26% više.

Prosječan broj nezaposlenih žena u 2009. godini iznosio je 4070 što je 60,4% od prosječnog broja nezaposlenih u Istarskoj županiji. Prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u 2009. godini za Istarsku županiju iznosila je 7,1% dok je stopa nezaposlenosti u RH iznosila 14,4%.

Struktura nezaposlenih osoba (stanje u travnju 2008) prikazana je u tabeli 4. U strukturi nezaposlenih najveći je udio NKV, KV i VKV osoba dok najmanji udio bilježe osobe s VŠS i VSS stručnom spremom. Najveći je broj nezaposlenih osoba prisutan u Puli i Labinu nakon čega slijede Poreč, Umag, Pazin, Rovinj i Buzet.

Tabela 4. Nezaposlene osobe po kvalifikaciji u travnju 2010. godine u Istarskoj županiji

Ispostava	UKUPNO			OŠ, Bez škole		OŠ		SŠ, KN, NKV		SŠ, gimnazija		VŠS		VSS	
	ukupno	žene	%	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene
UMAG	734	429	58,4	259	142	229	133	225	122	201	135	29	21	20	9
BUZET	207	118	57,0	65	38	60	34	73	35	51	30	9	8	9	7
LABIN	1062	575	54,1	315	180	246	138	405	185	253	152	50	31	39	27
PAZIN	715	444	62,1	197	173	225	157	200	94	198	142	29	18	23	17
POREČ	937	511	54,5	173	159	246	141	281	112	317	207	25	13	36	20
PULA	3990	2200	55,1	1131	625	968	525	1363	636	1107	694	169	109	220	136
ROVINJ	705	410	58,2	196	122	173	112	237	107	206	135	35	25	31	21
Ukupno	8350	4687	56,1	2509	1439	2147	1240	2784	1291	2333	1495	346	225	378	237

Izvor: Statistički bilten HZZ-a

Iako je negativni trend iz 90-tih preokrenut u 2009. i 2010. zbog gospodarske krize broj nezaposlenih raste. Takav trend nezaposlenosti u Istarskoj županiji ima značajne posljedice koje se ogledaju u ekonomskim i ljudskim "gubicima". To dovodi do neiskorištenosti ekonomskih kapaciteta u Istarskoj županiji do koje dolazi uslijed kapitalnih gubitaka (zaliha kapitala) koje su mogle biti proizvedene na razini pune zaposlenosti kao i i ukupnog potencijalnog outputa koji se mogao proizvesti pri prirodnoj stopi nezaposlenosti. Takvo stanje ima nesagledive ekonomske i druge posljedice na domicilno stanovništvo i gospodarstvo produbljujući problem neiskorištenosti ljudskih kapaciteta.
Zaposlenost u Istarskoj županiji u razdoblju 2001. - 2009. godini prikazano je tabelom 5.

Tabela 5. Zaposlenost u Istarskoj županiji u razdoblju 2001. - 2009. g.

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
U pravnim osobama	55.302	55.067	56.120	59.198	60.283	62.914	65.487	68.013	64.037
U obrtima i	15.393	16.405	17.458	18.371	18.919	19.601	20.115	20.007	19.470

slobodnim profesijama									
UKUPNO	70.695	72.472	73.578	77.569	79.202	82.515	85.602	88.020	83.507
Prosjek nezaposlenosti	11.105	10.027	6.432	6.182	6.374	6.316	5.819	5.325	6.740
Stopa nezaposlenosti	13,58	12,15	8,04	7,38	7,45	7,11	6,37	5,70	6,20

Izvor: Državni zavod za statistiku, HZZ

Slika 7. Zaposlenost u Istarskoj županiji 2006.-2008.

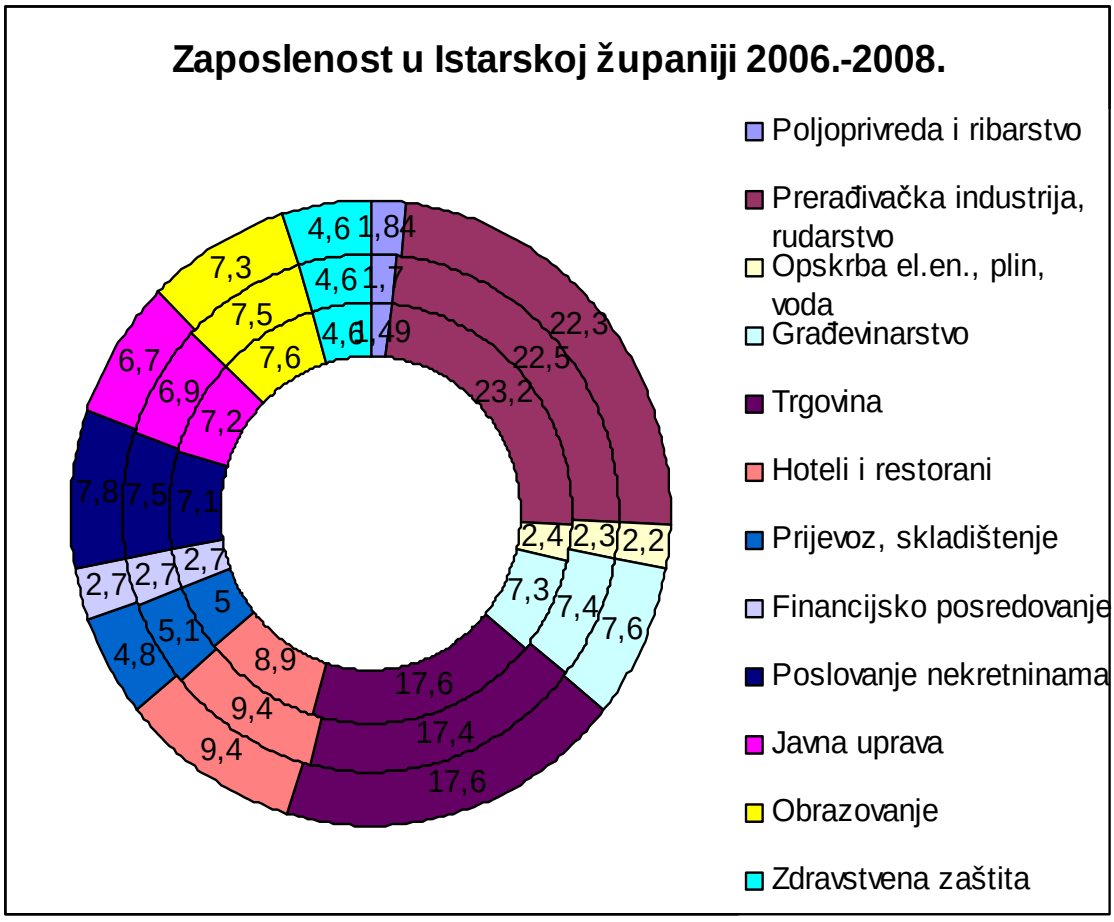

Izvor: DZS, obrada IDA, 2010

Broj zaposlenih u Istarskoj županiji konstantno raste u razdoblju 2001. – 2008. godina, zbog gospodarske krize u 2009. godini zaposlenost se smanjuje. Broj zaposlenih u djelatnosti prerađivačke industrije na razini Istarske županije opada zajedno s padom zaposlenosti u djelatnosti javne uprave I obrazovanja iako u manjoj mjeri. Za razliku od negativnih trendova kretanja zapošljavanja u drugim djelatnostima bilježimo rast zapošljavanja, izrazito je naglašen u djelatnostima poljoprivrede, građevinarstva, poslovanja nekretninama. Kretanje zaposlenosti prema područjima djelatnosti u Istarskoj županiji slijedi trend kretanja proizvodnje i outputa prema područjima djelatnosti kao i razvoj poduzetništva u određenim oblastima.

U razdoblju od 2001. do 2009.ukupni broj zaposlenih povećao se s 70.695 na 83.507. Opća prosječna godišnja stopa rasta zaposlenosti iznosi 2 %. Time se ukupna zaposlenost povećala za 12.812 zaposlenih, za 8,1 %.

U Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2001. do 2009.ukupni broj zaposlenih povećao se za 207.000 sa 1.348.000 u 2001. godini na 1.555.000 u 2008. godini. Ukupna se zaposlenost u navedenom razdoblju povećala za 15,3 %. Prosječni godišnji rast zaposlenosti iznosio je 1,9 %. Rast zaposlenosti u Istarskoj županiji bio je veći od državnog prosjeka u razdoblju 2001.-2009. porasla je za 18,1 % ili za 2 % godišnje.

Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na dan 30. lipnja 2010. evidentirano je ukupno 89.222 osiguranika po različitim osnovama, te se taj podatak može izjednačiti s ukupnom zaposlenošću. Od ukupnog broja zaposlenih radnika kod pravnih osoba bilo je 67.660 ili 75,83%; zaposlenih u obrtništvu 19.438 ili 21,79%; poljoprivrednika 953 ili 1,07%, te zaposlenih u samostalnim profesionalnim djelatnostima 1.151 ili 1,29%.

Broj zaposlenih u Istarskoj županiji u drugom tromjesečju 2010. godine veći je za 7.697 osoba ili 9,44% u odnosu na ukupnu zaposlenost u prvom tromjesečju 2010. godine.

Državni zavod za statistiku objavljuje podatke o zaposlenima u pravnim osobama na dan 31.03. za proteklu godinu; dok podatke o zaposlenima u obrtima i slobodnim profesijama objavljuje tromjesečno (sa podacima o stanju koncem svakog mjeseca tekuće godine). Ova evidencija nije potpuna za razinu županija jer ne obuhvaća samostalne poljoprivrednike i još neke oblike zaposlenosti.

Trenutno raspolažemo sa usporedivim podacima na dan 31.03.2009**.** kako slijedi:

- Zaposleni u pravnim osobama – 64.037
- Zaposleni u obrtima i slobodnim zanimanjima – 19.470
- Ukupna zaposlenost – 83.507

Najviše je zaposlenih u Istri bilo u djelatnostima:

- prerađivačka industrija – 21,78 %
- trgovine i servisi – 16,11 %
- hoteli i restorani – 8,92 %
- građevinarstvo – 8,38 %

U razdoblju od 2001. do 2008.. godine nezaposlenost je padala po prosječnoj godišnjoj stopi od 13,5%.Njezino ukupno smanjenje u 2008. godini u odnosu na 2001. godinu iznosi 5,780 ili 108,5 %. Stopa nezaposlenosti u 2001. godini iznosila je 13,58% , dok je u 2008. godini stopa nezaposlenosti iznosila 5,7 %. U 2008. godini prosječna godišnja nezaposlenost kreće se oko 5.325 nezaposlenih. U Republici Hrvatskoj za te iste godine stopa nezaposlenosti iznosila je 1981. 6,76%, 1986. 8,66%, 1991. 14,76%, 1992. 17,6% , 1995. 16,7%, 2010. 16,4 %.

Stopa nezaposlenosti u našem gospodarstvu ukazuje na visoku neiskorištenost radne snage i na dvostruko izgubljen nacionalni dohodak (neproizveden i isplaćen u vidu materijalne naknade i socijalne sigurnosti) što je ograničilo privredni razvoj i smanjilo društvenu korisnost.

Tabela 6. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom nezaposlenosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nerazmjer između ponude i potražnje za radnom snagom na određenim razinama obrazovanja (strukovna zanimanja – srednje škole za zanimanja do 3 godine, zvanja koja se stječu na višim i visokim školama – fakulteti, akademije…). To se odnosi na manjak i višak radne snage u zanimanjima na navedenim razinama obrazovanja, a unutar djelatnosti za koje se najviše iskazuju potrebe za radnom snagom u Županiji - turizam i ugostiteljstvo, trgovina, industrija (brodogradnja, metalna industrija) i građevinarstvo. - Manjak je posebno izražen kod kvalificiranih radnika u građevinarstvu, metalnoj industriji, turizmu, ugostiteljstvu i brodogradnji, a prvenstveno se odnosi na kvalificirane radnike s radnim iskustvom. - Manjak je prisutan i kod visokoobrazovanih osoba, osobito diplomiranih inženjera tehničkih znanosti – mladih stručnjaka (građevinarstvo, strojarstvo, brodogradnja, elektrotehnika). - Vrlo su izražene fluktuacije radne snage ovisno o trajanju i uspješnosti turističke sezone. - Neplanski, stihijski upisi u srednje škole koji ne prate potrebe tržišta rada te generiraju suficitarni kadar (ekonomski službenici, administrativni službenici, komercijalisti, automehaničari…) - Neplanski upisi i u Visoke škole - Višak generiranih kadrova stihijski se (gašenje požara) rješava osposobljavanjima gdje se dodatno troši novac na iste osobe kojima je država već financirala srednje školsko obrazovanje	- Programe aktivne politike zapošljavanja, koji se bave poticanjem zapošljavanja određenih profila nezaposlenih osoba ciljano usmjeravati prema regionalnim specifičnostima i potrebama Županije, a prioritetno na slijedeće: - podizanje kvalitete radne snage u turizmu i ugostiteljstvu; - osposobljavanje radne snage za dodatna znanja koja se traže na tržištu rada (informatička znanja, menadžerske i druge vještine, znanje stranih jezika, timski rad…); - zapošljavanje žena i osoba s invaliditetom. - Programe osposobljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije usmjeravati na osobe koje su već duže vrijeme izvan tržišta rada te je zbog dugotrajnije nezaposlenosti potrebno obnoviti i steći znanja koja se trenutno traže na tržištu rada, a koja navedene osobe ne posjeduju. Za pojedine osobe potrebno je izvršiti prekvalifikaciju jer zvanja koja su stekli više nisu tražena na tržištu rada (kao posljedica restrukturiranja i privatizacije). - Provedba ankete za istraživanje tržišta rada u svrhu spoznaje potreba poslodavaca za radnicima određenih znanja, zvanja i vještina odnosno prikupljanja točnih informacija za potrebnom radnom snagom po djelatnostima i razini obrazovanja. - Realizirati demografske poticaje (potpora roditeljima u podizanju djece) - Dodatno stimulirati i motivirati učenike za upis zvanja i zanimanja potrebnih na tržištu rada

2.3. Fizička infrastruktura (prometna, komunalna i dr.)

2.3.1. Promet

Udaljenosti na području IŽ-a nisu velike, ali bez primjerene prometne infrastrukture one su ograničavajuće te rezultiraju stalnim iseljavanjem mladih ljudi iz središnje Istre u gradove i turistička središta na obali. Primjereni razvojni projekti, poticanje malog poduzetništva, otvaranje poduzetničkih zona i inkubatora s prometnom povezanošću prekinut će taj trend i uspostaviti izjednačavanje standarda ljudi koji žive u gradovima na obali sa standardom ljudi u ruralnom dijelu.

2.3.1.1. Cestovni promet

Javne ceste, koje su i inače jedna od temeljnih komunalnih infrastruktura i nezaobilazan čimbenik gospodarskog i svakog drugog razvoja, svakog područja, u IŽ-u kao turističkoj regiji imaju dodatnu važnost.

U Istarskoj županiji postoji razmjerno gusta mreža javnih cesta (1.813 km, što je prostorna gustoća od 0,64 km ceste po km^2 odnosno ekvivalent kvadratične mreže s dužinom stranice kvadrata od 3 km, što znatno premašuje prosjek RH), no kvaliteta postojeće mreže ne zadovoljava, a razvoj cestovne infrastrukture ni izdaleka ne zadovoljava narasle potrebe cestovnog prometa.

Osim održavanja mreže javnih cesta i gradnje novih brzih cesta treba modernizirati i rekonstruirati pojedine dionice, objekte, krivine i raskrižja te izgraditi obilaznice naselja uz poboljšanje tehničkih elemenata u cestovnoj mreži. Uz izgradnju i dovršenje Istarskog Y (2006.) potrebno je kvalitetno riješiti povezivanja te prometnice s državnim, županijskim i lokalnim cestama.

Postojeći izvori financiranja ni približno ne osiguravaju potrebna sredstva. Stanje sigurnosti prometnica i njihovo održavanje nije dovedeno na zakonom propisan standard, a sve više sudionika u prometu iziskuje provedbu edukativnih i preventivnih mjera, osobito mlađih kategorija sudionika.

2.3.1.2. Željeznički promet

Pruge pod upravom Hrvatskih željeznica, ukupne dužine 152,5 km uključujući i 2,7 km industrijskih kolosijeka, „odsječene“ su od hrvatskih (osim posredne veze preko slovenskih pruga) i postaju pruge lokalnog značaja. Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti i kao takav nerentabilan, a željeznička infrastruktura gubi svoju gospodarsku funkciju.

2.3.1.3. Pomorski promet

Lukama javnog prometa županijskog i lokalnog značaja (ukupno 26) upravlja pet županijskih lučkih uprava čiji je osnivač IŽ (lučke uprave Pula, Rovinj, Poreč, Umag-Novigrad i Rabac); lukom Bršica koja se nalazi na prostoru IŽ-a upravlja Lučka uprava Rijeka, čiji je osnivač RH.

Prema postojećem potencijalu, određenom povoljnim zemljopisnim položajem i osobinama priobalja, pomorski promet – javni, međunarodni i regionalni, osim nautičkog – nije dovoljno razvijen, a luke nemaju kvalitetnu infrastrukturu i opremu.

Istarska županija ima 445 km morske obale, a granica pomorskog dobra utvrđena je samo na manjem dijelu. Postupak utvrđivanja granica opsežan je posao koji uz to zahtijeva znatna financijska sredstva, a sam postupak uknjižbe pomorskog dobra dugotrajan je posao.

2.3.1.4. Zračni promet

Zračna luka Pula otvorena je za domaći i međunarodni promet putnika i robe i kapacitetom odgovara trenutačnim potrebama, iako se očekuje širenje i dogradnja. Aktivna je tercijarna zračna luka Vrsar za koju se planiraju izgraditi popratni sadržaji i aktivna su tri športska uzletišta-sletišta.

2.3.1.5. Telekomunikacijski promet

Cijeli sustav zadovoljava i kontinuirano se brzo razvija prateći kretanja u RH i svjetske trendove.

Tabela 7. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prometne infrastrukture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Cestovna mreža ne zadovoljava sigurnosne i tehničke uvjete. - Nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja. - Nedostatna financijska sredstva za ostvarenje planiranih projekata izgradnje cestovne infrastrukture. - Nedostatak i neorganiziranost parkirališta u većim turističkim središtima. - Nestanak željezničkog prometa. - Nedostatno korištenje pomorskog prometa. - Neodgovarajuća mreža javnog prijevoza. - Prevelika opterećenost lokalnih cesta i s time povezano zagušivanje prometa i time smanjena kvaliteta života.	- Što prije početi graditi drugu polovicu Istarskog Y, odnosno punog profila autoceste. - Izgraditi sustav parkirališta u gradskim središtima. - Izgraditi obilaznice oko turističkih središta. - Donijeti dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže i povezati je s nacionalnom i europskom željezničkom mrežom. - Sanirati postojeće, dotrajale lučke objekte i izgraditi nove (lukobrani, operativne obale, prometnice). - Modernizirati luke radi povećanja kapaciteta i sigurnosti prijevoza putnika i tereta. - Razviti zračni promet, posebice u pogledu izgradnje dodatnih pratećih objekata vezano za razvoj turizma.

2.3.2. Komunalna infrastruktura

2.3.2.1. Otpad

Planskim dokumentima zacrtana je uspostava integriranog sustava gospodarenja otpadom na području Istarske županije (Prostorni plan Istarske županije, Plan gospodarenja otpadom na području IŽ do 2015. godine), što je u suglasnosti s zakonskim propisima RH, strateškim dokumentima RH (Strategija gospodarenja otpadom RH i Plan gospodarenja otpadom na području RH od 2007. do 2015. i Okvirnom direktivom o otpadu EU).

Planskim dokumentima je planirana reorganizacija postojećeg sustava, posebno u dijelu koji se odnosi na gospodarenje komunalnim otpadom, prema kojem se sva postojeća odlagališta saniraju i reorganiziraju u reciklažna dvorišta i transfer stanice. Ključni objekt u planiranom sustavu je Županijski centar za gospodarenje otpadom (ŽCGO), koji je temeljem brojnih analiza definiran na lokaciji Kaštijun na području Grada Pule.

Temeljem usvojenih planskih dokumenata:

- registrirana je tvrtka Kaštijun d.o.o., kojoj je povjereno upravljane ŽCGO. Tvrtku je osnovao Grad Pula i Istarska županija u vlasničkom odnosu 51:49, s mogućnošću uključivanja svih ostalih JLS Istarske županije (40);
- projekt je uključen u Operativni program RH za IPA-program EU
- ishodovana je lokacijska dozvola za ŽCGO Kaštijun i u postupku je izrada dokumentacije za građenje sukladno zakonskim propisima RH i IPA Programa;
- provedena je sanacija većine postojećih odlagališta te je osiguran prostor, sukladno zakonom propisanim uvjetima, za odlaganje ostatnog dijela komunalnog otpada do izgradnje ŽCGO;
- provedena je izmjena načina plaćanja usluge zbrinjavanja otpada i usuglašena je s zakonskom odredbom da se usluga plaća po količini, odnosno volumenu i/ili po broju članova kućanstva, a ne kao do 2010. godine po m2 korisne površine objekta;

Danas se gospodarenjem komunalnim otpadom (skupljanje, prijevoz, odlaganje) bave komunalne tvrtke u vlasništvu jedinica lokalne samouprave– 6. maj d.o.o. Umag; Park d.o.o. Buzet; 1. maj d.o.o. Labin; Usluga d.o.o. Pazin; Usluga Poreč d.o.o. Poreč; Pula Herculanea d.o.o. Pula; Komunalni servis d.o.o. Rovinj. Pored navedenih komunalnih tvrtki, koje gospodare i službenim odlagalištima, jedinice lokalne samouprave su registrirale, sukladno Zakonu o otpadu i Zakonu o komunalnom gospodarstvu, tvrtke koje se bave dijelovima sustava gospodarenja otpadom kao što je skupljanje, prijevoz i sl. ali se uvijek komunalni otpad sa tih područja odlaže na jednom od službenih odlagališta. Pokrivenost organiziranim sakupljanjem je više od 90%.

Sustav odvojenog prikupljanja korisnog i opasnog otpada se posljednjih godina unaprijedio na polju gospodarenja komunalnim i proizvodnim otpadom, obzirom da je donijet zakonski okvir za njegovo provođenje. Pored navedenih komunalnih tvrtki, na području Županije djeluje veći broj privatnih tvrtki koje posjeduju dozvolu za provođenje sustava gospodarenja otpadom bili da su sa sjedištem u IŽ ili na ostalom području RH.

Pored službenih odlagališta na području županije još uvijek postoje i „ilegalna“ odlagališta, usprkos kontinuiranom procesu sanacije što ukazuje na nedovoljnu osviještenost stanovništva po pitanju gospodarenja otpadom i zaštite voda i tla ali i nedostatak infrastrukture za prožanje sustavne usluge gospodarenja otpadom. Navedeno govori u prilog potrebi da se usporedno s uspostavom integriranog sustava gospodarenja otpadom na području IŽ sustavno jača i ekološka svijest građana.

Uspostava planski zacrtanog sustava pozitivno će se odraziti u razvoju svih gospodarskih djelatnosti, posebno razvoju turizma, na smanjenje onečišćenja prirodnih resursa (voda, zrak, tlo) a time imati će direktan pozitivan utjecaj na zdravlje stanovništva

Tabela 8. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora gospodarenja otpadom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Nepotpuna pokrivenost područja Županije organiziranim sustavom zbrinjavanja otpada. - nesrazmijer planski definiranih infrastrukturnih objekata u sustavu gospodarenja otpadom s financijskim mogućnostima. - nepostojanje osmišljene sveobuhvatne	- U što kraćem roku realizirati planirani integrirani sustav gospodarenja otpadom na području IŽ: - izgraditi ŽCGO, - dovršiti sanaciju postojećih službenih odlagališta uz prenamjenu u transfer stanice i reciklažna dvorišta;

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
pozitivne medijske kampanje uspostave planiranog sustava. - nedovoljna razina obrazovanja i edukacije svih dobnih skupina stanovništva glede provedbe segmenata u sustavu gospodarenja otpadom (izbjegavanje nastajanja otpada, vrednovanje/odvojeno prikupljanje, materijalna i energetska oporaba i odlaganje ostatnog obrađenog otpada na uređena odlagališta. - Postojanje „ ilegalnih odlagališta/smetlišta. - Još uvijek nedostatan nadzor nad tokovima zbrinjavanja otpada svih kategorija količinama proizvedenog i odloženog otpada kao i tipizacije posebno komunalnog otpada.	- izgraditi infrastrukture za primarnu reciklažu; - Definirati organizacijske, administrativne, prostorne i vlasničke odnose između tvrtke Kaštijun d.o.o. i ostalih komunalnih tvrtki; - Sanirati ilegalna/divlja odlagališta i sustavno sprječavati njihova ponovna nastajanja. - Sustavno podizati ekološku svijesti među građanima – širenje kulture odgovornog postupanja s otpadom.

2.3.2.2. Vodoopskrbni i kanalizacijski sustavi

Gotovo 98% IŽ-a pokriveno je sustavom javne vodoopskrbe. Zdravstvena ispravnost vode za piće je uglavnom zadovoljavajuća. Odstupanja su u pojavi mutnoće i povećanom rezidualnom kloru što sve upućuje na tehnološke probleme u kondicioniranju vode i njenoj distribuciji unutar vodoopskrbne mreže koja je uglavnom dotrajala.

Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području IŽ-a pokriveno je oko 48% stanovništva što znatno zaostaje za javnom vodoopskrbom (98%). Ta činjenica je ekološki nepovoljna jer osigurana vodoopskrba bez osigurane odvodnje otpadnih voda znači višestruko povećanje nepročišćenih i nekontrolirano ispuštenih otpadnih voda u okoliš. Upravo ta diskrepancija u razvoju sustava, karakteristična diljem RH, osnovni je čimbenik pogoršanja stanja voda i na području IŽ-a.

Kanalizacija (uglavnom stara i neadekvatna) postoji uglavnom u priobalnim zonama i starim urbanim jezgrama, dok je odvodnja u ruralnim područjima, ali i predgrađima Pule, „riješena“ najčešće propusnim crnim/sabirnim jamama. Posebno je problematično stanje u unutrašnjosti, gdje kanalizacija gotovo i ne postoji, osim djelomično u općinskim središtima.

Jedan od strateških razvojnih i okolišnih projekata IŽ-a za iduće razdoblje je izgradnja sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u središnjoj Istri radi zaštite izvorišta pitke vode. Prvi su koraci poduzeti, no tek treba početi s provedbom usvojenih idejnih rješenja. Usvojena je i jedinstvena odluka o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće na području IŽ, kojom je omogućeno da se osiguraju financijska sredstva za izgradnju kanalizacije i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Poslovi su povjereni županijskoj tvrtki IVS-Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. iz Buzeta, čiji su osnivači IŽ, njeni gradovi i općine te Hrvatske vode.

Istra kao krška regija mora uložiti značajnije napore u cilju održanja kakvoće podzemne vode koja se koristi za vodu za piće. Ukoliko se ne uspostavi integriran sustav zaštite vodnih

resursa, može doći do problema u vodoopskrbi. Tablica 1. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora vodoopskrbe i odvodnje

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Nepostojeći sustav odvodnje otpadnih voda za oko 50% kućanstava na području Istarske županije. - nedovoljno razvijen sustav odvodnje i pročišćavanja industrijskih otpadnih voda. - Neodgovarajući sustav pročišćavanja otpadnih voda. - Dotrajala transportna i distribucijska mreža vodovoda.	- Dugotrajno osigurati zdravstveno ispravnu vodu za potrebe stanovništva i privrede. - Unaprijediti sustav javne vodoopskrbe; - Povećati % uključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje; rekonstruirati postojeću kanalizacijsku mrežu i izgraditi uređaje s većim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda. - Objediniti vodoopskrbne sustave na području Istarske županije sukladno odredbama PPIŽ-om. - Dovršiti u potpunosti izgradnju vodoopskrbnog sustava na području Županije. - Obnoviti dotrajale građevine u sustavu vodoopskrbne mreže.

2.3.2.3. Energetika

Energetika obuhvaća sve aspekte energetskog sustava, odnosno cjelokupno energetsko bogatstvo i energetsko gospodarstvo. Dugo se smatrala tehničkom disciplinom, jer su problemi koji je trebalo rješavati ponajprije tehničke prirode (vrsta i izvori energije, tehnika njihovog iskorištavanja, transformacija, distribucija, upotreba). Danas je probleme energetike nemoguće analizirati odvojeno od ekonomije, ekologije, tehnološkog i ukupnog razvoja. Zadatak suvremene energetike sastoji se u osiguranju potrebne energije koju traži razvoj društvene zajednice u kompromisu između ekonomije i ekologije.

Energetika u tehničko-tehnološkom smislu podrazumijeva: proizvodnju energije, transformaciju i potrošnju energije. Nadalje prema obliku energija se klasificira kao: primarni oblik, transformirani i korisni oblik. Primarni oblik energije nalazi se u prirodi u konvencionalnom obliku: ugljen, drvo, sirova nafta, prirodni plin, nuklearno gorivo, potencijalna energija rijeka i u nekonvencionalnom obliku: energija sunca, vjetra, plime i oseke, geotermalna energija. Transformacija energije podrazumijeva pretvorbu energije iz jednog oblika u drugi (karakterističan primjer je proizvodnja električne energije). Korisni oblik energije je onaj oblik koji je potreban krajnjem korisniku (toplinska, mehanička, rasvjetna).

U pregledu potrošnje finalne energije u Istarskoj županiji izuzeta je potrošnja kamenog ugljena u TE Plomin 1 i 2 (910.000 t), te cementarama i vapnari (90.000 t).

Nadalje je izuzeta i potrošnja energenata za transport (benzin, dizel i kerozin) čije su godišnje količine značajne i procjenjuju se preko 200.000 t.

Tabela 9. Potrošnja energenata

	Energent	**Fizička jedinica**		**TJ**	
1.	EL loživo ulje	31.000	t	1.040	13%
2.	UNP (propan-butan)	30.000	t	1.380	17%
3.	Gradski plin	12.000.000	m^3	210	3%
4.	Električna energija	1.190	GWh	4.320	53%
5.	Ogrjevno drvo	210.000	m^3	1.180	14%
	Ukupno			**8.130**	

Izvor: Istarska županija

Potrošnja električne energije ima vrlo veliki udio (53%), sa godišnjom stopom rasta 3,2% (35 GWh). Isto tako i potrošnja EL loživog ulja i UNP ima godišnju stopu rasta između 2 i 3%. Prema dostupnim podacima za ogrjevno drvo, situacija je manje-više iz godine u godinu ista. Što se tiče gradskog plina (Grad Pula) potrošnja se konstantno smanjuje iz razloga što se projektom plinofikacije dovodi novi energent – prirodni plin koji ga zamjenjuje, a koji će se pojaviti u budućim energetskim bilancama.

Od obnovljivih izvora energije (OIE) u Istarskoj županiji se koristi energija drvene mase i sunčeva energija. Podatak za ogrjevno drvo je 330 GW h (dano je u tablici gore), a prema dostupnim podacima se procjenjuje da solarni kolektori proizvode između 10 i 15 GW h toplinske energije zagrijavajući potrošnu toplu vodu (PTV).

TE Plomin 1 i 2 (335 MW instalirane snage) ima godišnju proizvodnju između 2.000 i 2.200 GWh električne energije.

Tabela 10. Potrošnja električne energije prema kategorijama potrošača

	Potrošač	**GWh**	
1.	Industrija	380	32%
2.	Kućanstva	460	39%
3.	MSP	240	20%
4.	Rasvjeta	30	3%
5.	Gubici	80	7%
	Ukupno	**1.190**	

Izvor: Istarska županija

U Istarskoj županiji se potroši 55% proizvedene električne energije u TE Plomin, a s druge strane sama potrošnja od 6.000 kW h/po glavi stanovnika svrstava županiju u red razvijenijih europskih zemalja.

Najveći udio u potrošnji električne energije ima kategorija kućanstva. Sukladno provedenim studijama, električna energija u prosječnom kućanstvu koristi se za:

- Grijanje prostora 24%
- Hlađenje (klima uređaji) 8%
- PTV (potrošna topla voda) 26%
- Kuhanje 2%
- Ne toplinska pretvorba 42%

Tabela 11. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora energetike

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
▪ Strategija energetskog razvoja RH je donesena, ali nedostatak zakonskih akata koji bi je sprovodili u djelo, uzrokuje goleme probleme u razvoju energetskog sektora. ▪ U ljudima se stvorilo pogrešno mišljenje vezano za energetski sektor kao djelatnost koja jako zagađuje okoliš, što u stvari ne odgovara istini. ▪ Resursi za korištenje obnovljivih izvora energije (OIE) nisu veliki, ali nisu ni beznačajni. ▪ Nedostatak financijskih sredstava u realizaciji projekata energetske efikasnosti (EE), koji bi dugoročno dali daleko veće rezultate kako s energetskog aspekta tako i s gospodarstvenog.	▪ Plinofikacija Istarske županije. Nastavak uvođenja prirodnog plina kao energenta iz umreženog sustava za potrebe građanstva i gospodarstva. ▪ Izgradnja kogeneracija (CHP) na mjestima gdje postoji potreba za toplinskom energijom. Instalirana snaga pojedinog postrojenja ne bi smjela biti veća od 5 MW_{th}, a svih jedinica skupa ne veća od 80 MW_{th}. ▪ Nastavak radova na projektu Sustavnog gospodarenja energijom (SGE). ▪ Izgradnja tri (3) do četiri (4) postrojenja za proizvodnju električne energije iz bio mase, ali bez gorenja bio mase (proizvodnja bio plina). ▪ Razvoj prijenosnog i distribucijskog elektro-energetskog sustava. ▪ Ispitivanje mogućnosti izgradnje farme vjetroelektrana na moru (off shore). Vezano za kopno ispitati mogućnost, ali samo na mjestima 3 km udaljenijim od nastanjenih objekata. ▪ Fotonaponske (PV) elektrane na mjestima gdje je prostor već iskorišten. ▪ Stimuliranje građana za uvođenje sustava fotonaponskih kolektora i kolektora za proizvodnju tople vode, te dizalica topline. ▪ Stimuliranje građana za uštedom energije kroz povećanje izolacije zgade (ovojnice, krova i stolarije).

2.4. Okoliš, sustav zaštite okoliša i zaštite prirode

2.4.1. Praćenje stanja

Ocjenjujući u kontekstu niskog prosjeka RH i s obzirom na sadržaj onečišćujućih tvari i druge pritiske na okoliš, praćenje stanja okoliša na području IŽ-u uglavnom zadovoljava Razvijeni sustavi praćenja postoje za: vode (u kontekstu osiguravanja sigurnog izvora vode za vodoopskrbu od sirovih voda do vode za piće), more (u kontekstu ispitivanja kakvoće mora na plažama tijekom sezone) i zrak (kao posljedica emisija iz točkastih izvora onečišćenja – tvornica cementa, vapna, kamene vune, , termoelektrana, kamenolomi, asfaltne baze, ..). Znatno slabije prati se stanje bioraznolikosti (indikator je slabo upravljanje izrazito vrijednom Motovunskom šumom, Limskim zaljevom, Uščem rijeke Mirne, …) te stanje tala (tek u začecima u cijeloj RH).

2.4.2. Vode

Površinske vode imaju izrazit bujični karakter i velike oscilacije u vodostajima. Kod visokih voda, bujicama su ugroženi dolinski dijelovi vodotoka, a izražena erozija vrlo nepovoljno utječe na kakvoću voda. Tijekom sušnih razdoblja gotovo nema rezerve vode u vodotocima i bilanca voda je vrlo nepovoljna, a dodatno pogoršanje nastaje zbog crpljenja izvora za potrebe vodoopskrbe, a kojim se opskrbljuju vodotoci.. Raspoložive niske vode često nisu dovoljne za očuvanje biološkog minimuma. Pojedine dionice vodotoka u potpunosti presušuju.

Kakvoća površinskih i podzemnih voda prati se kontinuirano, a rezultati ukazuju na mjestimično velik antropogeni utjecaj, uzrokovan: prvenstveno 1) Ispuštanjem nepročišćenih ili djelomično pročišćenih otpadnih voda (prvi stupanj mehaničkog pročišćavanja) od stanovništva, turizma, industrije i stočarstva; 2) Ispuštanjem nepročišćenih oborinskih voda sa urbanih i poljoprivrednih površina, prometnica, legalnih i ilegalnih odlagališta krutog otpada).

„Kritična točka“ su pulski zdenci koji su smješteni u urbanoj sredini i podložni su onečišćenju uslijed antropogenog utjecaja, te još uvijek ponorska zona Pazinčice, iako je onečišćenje višestruko smanjeno zbog pozitivnog utjecaja rada uređaja za pročišćavanje. Za vodoopskrbu se koriste akumulacija Butoniga, izvori u slivu Mirne i Raše (Gradole, Sv. Ivan, Bulaž, Rakonek, Fonte Gaja – Kokoti, Plomin, Kožljak i Mutvica) te (još uvijek poneki) bunari s područja Pule. Dugoročna sigurna opskrba područja IŽ-a temelji se uglavnom na Butonigi i navedenim izvorima.

Vodni resursi IŽ-a uglavnom su u osjetljivom krškom području i zahtijevaju visoku razinu zaštite.

Tabela 12. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće voda

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
- Mjestimično velik antropogeni pritisak na vodne resurse. - Nepostojanje i/ili nezadovoljavajuća kanalizacijska mreža te nepostojanje, i/ili nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te kvalitetno upravljanje radom postojećih uređaja. - Gotovo 70% ukupne površine Istarske županije je pod zonama sanitarne zaštite	- Sačuvati od onečišćenja te poboljšati kategoriju vodnih resursa koji se koriste i mogu koristiti kao osnova za vodoopskrbu (u prvom redu izvori i akumulacija Butoniga). - Sudjelovati u procesu donošenja Strategije upravljanja vodama RH te Plana upravljanja vodnim područjem sukladno odredbama članka 39.Zakona o vodama

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
izvorišta (I-IV) u kojima je ograničena industrijska i poljoprivredna proizvodnja ili njihova realizacija iziskuje znatnija financijska ulaganja u odnosu na realizaciju istih zahvata izvan zona. - Još uvijek ne dovršena sanacija nekih od postojećih legalnih odlagališta komunalnog otpada te nedovršena sanacija „ilegalnih odlagališta“ čije procjedne vode direktno utječu na kakvoću podzemne vode.	(NN br. 153/09) - Izraditi Odluke o odvodnji otpadnih voda za sustave koji se protežu na više jedinica lokalne samouprave;Izgraditi učinkovit sustav odvodnje otpadnih voda, koji čini kanalizacijska mreža s krajnjim objektima – uređajima za pročišćavanje otpadnih voda sa stupnjem pročišćavanja koji odgovara uvjetima za upuštanje pročišćenih otpadnih voda u recipijent - Osigurati potrebnu infrastrukturu koja omogućuje neometan razvoj i na područjima vodozaštite bez ugrožavanja kakvoće vodnih resursa. - Provesti sanaciju legalnih i ilegalnih odlagališta komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada te izgraditi integrirani sustav gospodarenja otpadom čiju okosnicu čini županijski centar. - Nadgraditi sustav nadzora kakvoće voda, posebno površinskih vodotoka

2.4.3. More

Zaštita mora kao prirodnog resursa danas je na razini države nedovoljno definirana i u djelokrugu je nekoliko ministarstava što znatno otežava provedbu njegove zaštite. U vezi s problematikom mora na području IŽ-a, tijela Županije često ali još uvijek nezadovoljavajuće efikasno surađuju s rovinjskim Centrom za istraživanje mora i Hrvatskim vodama – VGO Rijeka.

Stanje mora u Istarskoj županiji, prema nacionalnim monitorinzima Jadrana te županijskom programu praćenja kakvoće mora na plažama, uglavnom je zadovoljavajuće, odnosno visoke kakvoće. Međutim, promjene na podmorskim staništima – npr. znatno smanjivanje površina morske cvjetnice Poseidonije oceanice – indikator su postojanja negativnih utjecaja uzrokovanih antropogenim pritiscima.

Kao posljedica nešto povišene eutrofikacije – i prirodno od rijeke Po, a potom i dodatno pojačana onečišćenjem rijeke Po, kao i lokalnim ispustima nepročišćenih otpadnih voda – povremeno se javlja „cvjetanje mora“. Inače, „prekogranični“ utjecaj onečišćenja od rijeke Po nije velik budući da dominantno strujanje u Jadranskom moru usmjerava onečišćeno more prema Otrantskim vratima niz zapadnu obalu Jadranskog mora.

Najizraženiji lokalni pritisak i negativni utjecaj na kakvoću mora jesu industrijske i komunalne otpadne vode (čija se količina znatno povećava tijekom turističke sezone), koje se još uvijek nedovoljno pročišćene ispuštaju u more, još uvijek obično prekratkim i preplitkim podmorskim ispustima. Uređaji primarne obrade otpadnih voda (taložnice, grube i fine rešetke - uglavnom prva faza mehaničke obrade otpadnih voda) smješteni su na samoj obali čime zauzimaju prostor za razvoj turizma, sporta i rekreacije.

Također, izgradnja marina i nautičkih centara te plovidba mnogobrojnih brodica dodatno utječu na onečišćenje mora u bakteriološkom smislu, unosu teških metala i krajobraznim opterećenjem. Ugrožena i posebno osjetljiva područja – „kritične točke“ utvrđene nacionalnim programima praćenja stanja Jadranskog mora – uključuju: 1) Limski zaljev, u koji se kroz podmorske izvore dreniraju vode iz zaobalja onečišćene nepročišćenim komunalnim otpadnim vodama i poljoprivrednom djelatnošću; 2) Pulska luka, gdje se nepročišćene komunalne i industrijske otpadne vode od razmjerno gusto naseljenog stanovništva ispuštaju u relativno zatvoren akvatorij.

More i podmorje ugroženi su i prekomjernim (npr. u slučaju kočarenja) i ilegalnim (npr. u slučaju prstaca) ribolovnim iskorištavanjem morskih resursa.

Područje koje je nedovoljno vrednovano s obzirom na njegove potencijale (osebujnost biljnog i životinjskog svijeta, krajobrazne karakteristike, ograničenost prihvatnog kapaciteta i mogućnosti održivog korištenja) jesu 79 otočića i hridi koji čine „bisernu ogrlicu Istre“.

Tabela 13. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće mora

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Neodgovarajuća komunalna opremljenost naselja duž obalne linije. Degradacija i devastacija staništa obalnog mora i podmorja neadekvatnim ispustima nepročišćenih i/ili nedovoljno pročišćenih komunalnih i industrijskih voda (polovična kontrola ispusta otpadnih voda). - Izgradnja u zaštićenom obalnom pojasu (ZOP) bez osigurane infrastrukture za odvodnju otpadnih voda (te kvalitetne krajobrazne valorizacije). Koncentracija ilegalne i neplanske izgradnje u izdvojenim zonama u ZOP-u. - Osiromašenje biozaliha priobalnog mora znatno povećanih ribolovnim pritiskom. Onečišćenje koje dolazi s mora. - Nedovoljna prepoznatljivost i valorizacija otoka, otočića i hridi za njihovo održivo korištenje - Nepostojanje DPSIR pristupa (Drivers, Pressures, State, Impacts, Responses-uzroci, pritisci, stanje, utjecaj, odgovori) - Nedovoljno istražena (kartirana) morska staništa (ugroženi i rijetki stanišni tipovi) sukladno EU direktivama i EU konvencijama (Direktiva o staništima, Bernska konvencija) - Nepostojanje monitoringa za praćenje	- Planirati i izgraditi ili rekonstruirati postojeće sustave javne odvodnje s dislokacijom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zaleđe te pročišćavati vodu do stupnja kakvoće za navodnjavanje hortikulturnih površina u naseljima i turističkim kompleksima kao i golf-igrališta i sl. i tek višak pročišćene vode ispuštati putem podmorskih ispusta u more. - Plan odvodnje otpadnih voda u priobalju, koji će se izraditi u sklopu strukturnih izmjena i dopuna PPIŽ, preispitati kroz Strukturnu procjenu utjecaja na okoliš - Izraditi urbanističke planove za sva naselja i izdvojena građevinska područja. - Plan marina i nautičkih centara sa kapacitetima, koji će se izraditi u sklopu strukturnih izmjena i dopuna PPIŽ, preispitati kroz Strukturnu procjenu utjecaja na okoliš. . - Osigurati učinkovitiji sustav sprječavanja prekomjernih i nedopuštenih aktivnosti izlova morskih organizama. - Definirati koncept upravljanja onečišćenjima koja dolaze s mora. - Uspostava DPSIR pristupa za akvatorij IŽ u suradnji s CIM Ruđer Bošković Rovinj - Kartirati postojeće stanje morskih staništa

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
stanja u akvatoriju ugroženih i rijetkih stanišnih tipova - Nepostojanje GIS baze podataka o akvatoriju	kao osnovu za buduću namjenu akvatorija - Propisati monitoring praćenja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova - Izrada GIS baze podataka akvatorija

2.4.4. Tlo

Većina tala su visoke plodnosti za ratarsku proizvodnju, posebice ako se stvore uvjeti za kontinuirano navodnjavanje.

Osnovni negativni utjecaji na tla su: trajni gubitak tala prenamjenom (ceste i urbanizacija); erozija, koja istodobno vodi gubitku tala i povećanom organskom opterećenju/onečišćenju voda; onečišćenje tala kemikalijama korištenim u poljoprivredi; onečišćenje tala deponijima otpada te opasnost od salinizacije (doline Mirne i Raše).

Problem je i odsutnost sustavnog praćenja pogodnosti, kakvoće i onečišćenosti tala, što je preduvjet kako očuvanja tala tako i kvalitetne poljoprivredne proizvodnje. Iako su sporadičnim analizama zabilježene manje promjene u kvaliteti, tla u IŽ-u su uglavnom očuvana i na razini kvalitete višoj od prosjeka i standarda EU-a.

Tabela 14. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće tala

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Erozija pojačana neodgovarajućim korištenjem zemljišta - Onečišćenje (kemijskim sredstvima ali i salinizacija u dolinama Mirne i Raše) i degradacija tala uzrokovana poljoprivrednom proizvodnjom. - Brojna ilegalna odlagališta krutog otpada - Urbanizacija u ZOP-u i trend *neplanskog* širenja građevinskih zona. - Nedostatak informacija o onečišćenosti.	- Izraditi kartu erozije na području Istarske županije i uvažavati je pri određivanju načina korištenja zemljišta. - Poticati razvoj ekološke poljoprivrede, a kod intenzivne poticati suvremene prakse kojima je cilj očuvati kakvoću tla. - očistiti divlja divljih odlagališta otpada i uvesti mjere za sprječavanje njihova ponovnog nastajanja posebno intenzivnom edukacijom svih dobnih skupina stanovništva. - Dosljedno poštivanje dobre prostorno-planerske prakse racionalnog korištenja prostora i čuvanja područja s kvalitetnijim tlima. - Uspostaviti informacijski sustav o tlima u Županiji u sklopu informacijskog sustava okoliša.

2.4.5. Zrak

U blizini i na području IŽ-a postoje potencijalno veliki izvori onečišćenja zraka.

Od prekograničnih utjecaja svakako su potencijalno najveći oni smješteni u priobalju tršćanskog.. Iako je udaljenost dovoljna da, čak i uz zračna strujanja u smjeru IŽ-a, to onečišćenje ne ugrožava kvalitetu životne sredine ljudi na području IŽ-a, kiše „zakiseljene“ u toj regiji nedvojbeno štetno utječu na biljni pokrov i tlo i u IŽ-u. Od drugih prekograničnih utjecaja na kakvoću zraka dobro je istaknuti onečišćivače sa područjaRiječke mikroregije. Masiv Učke i Ćićarije ta dominantna zračna strujanja djelomično blokira čime se utjecaj na kakvoću zraka na područje Županije značajno smanjuje.

Od izvora onečišćenja na području IŽ-a najveći je pojedinačni izvor TE Plomin, jedan od najvažnijih pojedinačnih izvora u RH prema više kriterija (NO_x; SO_2;; CO_2, lebdeće čestice,). Od ostalih industrijskih onečišćivača, , izvori onečišćenja su u prvom redu tvornice cementa u Puli i Koromačnu, tvornica kamene vune iz Potpićna, tvornica vapna iz Mosta na Raši kao i kemijska industrija koja je uglavnom locirana na području Umaga za koju su značajne emisije otapala, industrija stakla i dr. Kamenolomi mogu imati (ovisno o proizvodnom procesu i smještaju) značajan utjecaj, posebno po emisiji taložne tvari i lebdećih čestica, u obližnjim naseljima. Poljoprivredne farme (perad) na više mjesta onečišćuju zrak neugodnim mirisima. Onečišćenja zraka prisutna su i uz prometnice, posebno na mikrolokalitetima zagušenih prometnica u naseljima.

IŽ je jedno od područja RH s najdužom tradicijom u sustavnom praćenju kakvoće zraka (od 1982.). Trenutačno (2009.) se kakvoća zraka prati putem 13 mjernih mreža na području Grada Buja, Grada Labina, Grada Pazina, Grada Pule, Grada Umaga, Općine Raša, Općine Lupoglav, Općine Marčana, Općine Cerovlje, Općine Sv. Nedjelja, kao i mjerne mreže oko TE Plomin i tvornice kamene vune Rockwool Adriatic iz Potpićna.. Postojećim mjernim mrežama prostorno su pokriveni najvažniji pojedinačni izvori emisija (tvornice cementa, tvornica vapna, tvornica kamene vune, termoelektrana i značajniji kamenolomi te urbane sredine) na području Županije.

Na temelju godišnjih izvješća za 2008. i 2009. godinu zrak je, prema svim praćenim pokazateljima, na svim mjernim postajama bio I. kategorije, što znači čist ili neznatno onečišćen, osim u sklopu postaja mjerne mreže TE Plomin na kojima je zabilježena II. kategorija zraka za ozon. U odnosu na ranije razdoblje (2003. 2004.), očit je trend poboljšanja kakvoće zraka na području Županije, što ukazuje na učinkovitost poduzetih mjera smanjenja emisija najvažnijih točkastih (stacionarnih) izvora.

Tabela 15. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće zraka

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Održati I. kategoriju zraka: - U gradovima i naseljima uz omogućavanje njihova širenja; - U blizini industrijskih zona uz mogućnost širenje malog i srednjeg poduzetništva te povećanje industrijske proizvodnje; - U blizini prometnica uz razvoj cestovnog prometa.	- Poticati uvođenje najboljih raspoloživih tehnika te ishodovanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša kod značajnih onečišćivača i kod svih subjekata kod kojih postoji mogućnost popravljanja stanja posebno u djelatnosti eksploatacije kamena. - Poticati uvođenje ISO 14000 i/ili EMAS sustava u značajne privredne subjekte koji imaju značajne emisije u zrak. - Poticati i ubrzati projekt plinofikacije i

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
	zamjene krutih i tekućih energenata plinom i/ili obnovljivim izvorima energije (sunce, vjetar, hidroelektrane i sl) u kućanstvima, industriji, turizmu, poljoprivredi i obrtničkim pogonima. - Održavati i povećavati površine pod šumama. - Poboljšati javni promet modernizacijom voznog parka, uvođenjem plina kao energenta kroz unapređenje pooštravanje tehničkih pregleda vozila posebno u dijelu koji se odnosi na ispunjavanja ekoloških normi. - Prostorno planskom dokumentacijom osigurati koridore za korištenje bicikla kao prijevoznog sredstva u naseljima. - Dopuniti regionalnu mrežu praćenja kakvoće zraka kako po broju tako i po pokazateljima prema zahtijevima javnost. - Povećati javnosti dostupnost informacija o kakvoći zraka među lokalnim stanovništvom.

2.4.6. Buka

Nacionalni plan djelovanja za okoliš (NN 46/02) ocjenjuje da *„problematici zaštite od buke u Hrvatskoj do sada nije bila posvećivana dostatna pozornost“*. IŽ u tom pogledu ne odstupa znatnije od utvrđenog prosjeka RH. Argumenti za tu ocjenu uključuju: nepostojanje sustavnih ispitivanja buke (akustička mjerenja, anketiranje stanovnika…); neuključivanje problematike buke u rane faze projektiranja i planiranja; dodavanje preopćenitih i u stvarnosti rijetko provođenih mjera zaštite te s tim u vezi nepostojanje konkretnih mjera za unapređenje stanja.

Sustavni pristup zaštiti od buke, sukladno Zakonu o zaštiti od buke, pretpostavlja izradu karata emisija buke, konfliktnih karata te akcijskih planova za dovođenje buke ispod dopuštenih/preporučenih razina. Problematika ima dodatnu važnost na području IŽ-a s obzirom na ambiciozne planove razvoja vrhunskih turističkih destinacija, što u pravilu ne uključuje neželjenu buku.

Tabela 16. Osnovni razvojni izazovi vezani uz problematiku buke

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Nepostojanje svijesti o buci kao vrlo štetnom narušavanju kvalitete životnog prostora. - Neuspostavljen sustav praćenja razine buke .	- Izrada dokumenata koje su Županija i njene JLS dužne donijeti, a potom i njihova provedba u stvarnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Nepostojanje informacije o onečišćenju bukom.	

2.4.7. Zagađenje svjetlošću

Situacija u vezi sa svjetlosnim onečišćenjem u IŽ-i se, u posljednjih se nekoliko godina, okvirno pogoršala, uslijed izgradnje većeg broja prometnica kao i izraženih procesa urbanizacije.Javno najeksponiraniji primjer negativnog utjecaja na biološku raznolikost jest nestajanje populacija šišmiša (zaštićena vrsta) iz Dvigrada zbog neekološki izvedene rasvjete čvora Istarskog ipsilona u Kanfanaru.

Ukoliko se ocjenjuje razina osviještenosti problema te broj inicijativa za njegovo rješavanje, očit je izrazito pozitivan trend, nastao prirodno kao reakcija na ubrzano pogoršanje stanja, ali i kao rezultat inicijative i višegodišnjih nastojanja za problematiku svjetlosnog onečišćenja posebno senzibiliziranih skupina građana. Posljedično, mjereno brojem inicijativa uvođenja ekološke rasvjete, IŽ izvjesno prednjači u RH. Ekološka rasvjeta postavljena je u više općina i gradova IŽ-a (uključujući Višnjan, Kanfanar, Sv. Lovreč, Žminj, Novigrad). Razmjerno su brojne i aktivnosti za daljnje senzibiliziranje javnosti i odgovornih institucija, okupljene pod sloganom „Istra, tamo gdje se vide zvijezde“.

Tabela 17. Osnovni razvojni izazovi vezani uz zagađenje svjetlošću

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Još uvijek nedovoljna svijest o okolišnoj, ekonomskoj i sigurnosnoj štetnosti ne ekološke rasvjete. - Nepostojanje informacija o svjetlosnom onečišćenju .	- Osvješćivanje problema, donošenje i dosljedna provedba odluke o ugradnji isključivo ekološke rasvjete; - Utvrditi područja ugrožena ne ekološkom rasvjetom i pokrenuti „samofinancirajuće“ projekte prelaska na ekološku rasvjetu.

2.4.8. Biološka i krajobrazna raznolikost

Okvirna ocjena stanja biološke i krajobrazne raznolikosti u IŽ-u jest da je relativno dobro očuvana na većini prostora, no da postojeći razvojni pritisci i s njim povezani demografski trendovi – (pretjerano, kvazistihijsko) zauzeće i nagrđivanje obalne linije amorfnim konurbanim područjima, s jedne strane; a zapuštanje kultiviranih agrarnih krajobraza zbog depopulacije u unutrašnjosti, s druge strane – ostavljaju trag i na krajobraznoj atraktivnosti i na biološkoj raznolikosti. Zaključno, za područje Istarske županije kao i za RH vrijedi da je očuvanost bioraznolikosti i krajobraza više posljedica razmjerno kasne pojave razvojnih pritisaka a manje učinkovitog sustava zaštite.

Trenutačno je na području IŽ-a, prema Zakonu o zaštiti prirode, zaštićeno 37 područja na ukupno 7,64% površine Županije, dok se pod različitim režimima zaštite prirodne baštine nalazi ukupno 56.070 ha, tj. 19.86 % područja Županije, što odgovara prosjeku od 20% zaštićenih dijelova prirode unutar Natura 2000 područja zemalja članica EU.

Ipak, zaštita je uvelike „papirnata“ – deklarativna, ali bez učinka u stvarnosti. Stoga je za uspostavu adekvatne i aktivne zaštite potrebno, sukladno Prostornom planu Istarske županije, izraditi sve planirane Prostorne planove područja posebnih obilježja, uz izradu stručnih

podloga valorizacije temeljnih fenomena zaštite, sa analizom postojećeg stanja i prijedlozima mjera zaštite za sva područja prirodne baštine, bilo da su ona zaštićena posebnim aktima sukladno zakonu o zaštiti prirode ili je za njih pokrenut postupak preventivne zaštite.

Učinkovitost zaštite povećala bi se i racionalizirala boljom usklađenošću zaštite prirode sa zaštitom resursa pitke vode i najvrednijih plodnih poljoprivrednih tala Županije.

Dio područja Istre zaštićen je kao kulturna baština, neovisno o tome radi li se o urbanim ili o ruralnim cjelinama te pojedinačnim objektima pod posebnim režimima zaštite, a veliki dio kulturne baštine Istre zaštićen je evidencijom i mjerama kroz prostorne planove gradova i općina te prostorne planove područja posebnih obilježja. Zaštitu kulturne baštine treba bolje povezati sa područjima kojima se, prema Zakonu o zaštiti prirode, dodijelila kategorija zaštićenog krajolika.

Tabela 18. Osnovni razvojni izazovi i problemi u vezi s problematikom zaštite i održivog korištenja prirodne baštine – biološke i krajobrazne raznolikosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
- Nepotpuna inventarizacija i poznavanje biološke i krajobrazne raznolikosti. - Nema sustavnih istraživanja i monitoringa u zaštićenim područjima - Neučinkovita provedba zaštite u stvarnosti – „papirnata zaštita“ (sporost u proglašavanju zaštite nad novim područjima koja su već predviđena prostornim planom IŽ-a). - Nedovoljna prepoznatost zaštićenih područja kao razvojnog resursa. - Izostanak učinkovitog nadzora nad zaštićenim morskim područjima	- Izrada biološke i krajobrazne osnove Istarske županije s uspostavom informacijskog sustava. - Izrada i provedba akcijskih planova te planova upravljanja za sve zaštićene dijelove. - Staviti zaštićena područja (i prirodna i kulturna) u funkciju razvoja – izrada plana održivog razvoja. Naglasiti važnost okoliša kao osnovne komparativne prednosti i ključnog elementa u izboru Istarske županije za turističko odredište „Zelenog utočišta Mediterana“. Pripremiti ponude zaštićenih prirodnih područja za potrebe turizma.

2.5. Gospodarstvo (sektorska struktura i dinamika rasta, gospodarska i tehnološka infrastruktura, ulaganja, efikasnost i dr.)

2.5.1. Razvojni položaj Istarske županije u Hrvatskoj

2.5.1.1. Bruto domaći proizvod

Mjereno prema visini bruto domaćeg proizvoda (BDP prema paritetu kupovne moći) po stanovniku, Istarska je županija (2007.) na prvome mjestu među 20 županija RH (vidi sliku 8. i Tablelu 19.), odmah poslije Grada Zagreba.

Slika 8. Regionalna razvijenost prema visini BDP-a po stanovniku za 2007.

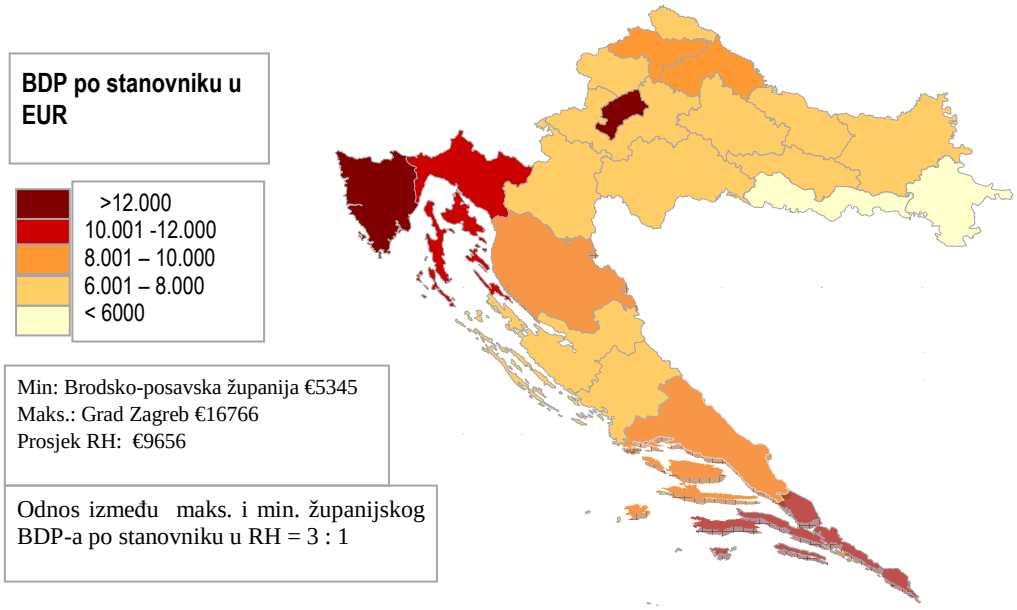

Izvor: Državni zavod za statistiku

BDP Istarske županije po stanovniku u 2007. iznosio je 12.463 € što je za oko ¼ više od prosjeka RH (9.656 €). U odnosu na prosjek EU 27 (23.500 €)[1] u 2006. g. BDP po stanovniku u Istarskoj županiji je gotovo upola manji.

Bruto domaći proizvod per capita u tekućim cijenama 2007. godini iznosio je u Republici Hrvatskoj 13.201 $ i Istarskoj županiji 17.039 $ što je za 29,07 % više. Udio Istarske županije u ukupnom izvozu Republike Hrvatske u 2008. godini iznosio je 9,5 %, dok je u 2009. godini iznosio 9 %, udio Istarske županije u domaćem proizvodu iznosi 6,2 % u odnosu na udio Istarske županije s obzirom na površinu i u stanovništvu Republike, 4,98 i 4,27%.

[1] Eurostat Yearbook 2008.

Slika 9. Udio Istarske županije u RH; GDP, Zaposlenost, Izvoz, Ostvarena dobit u %

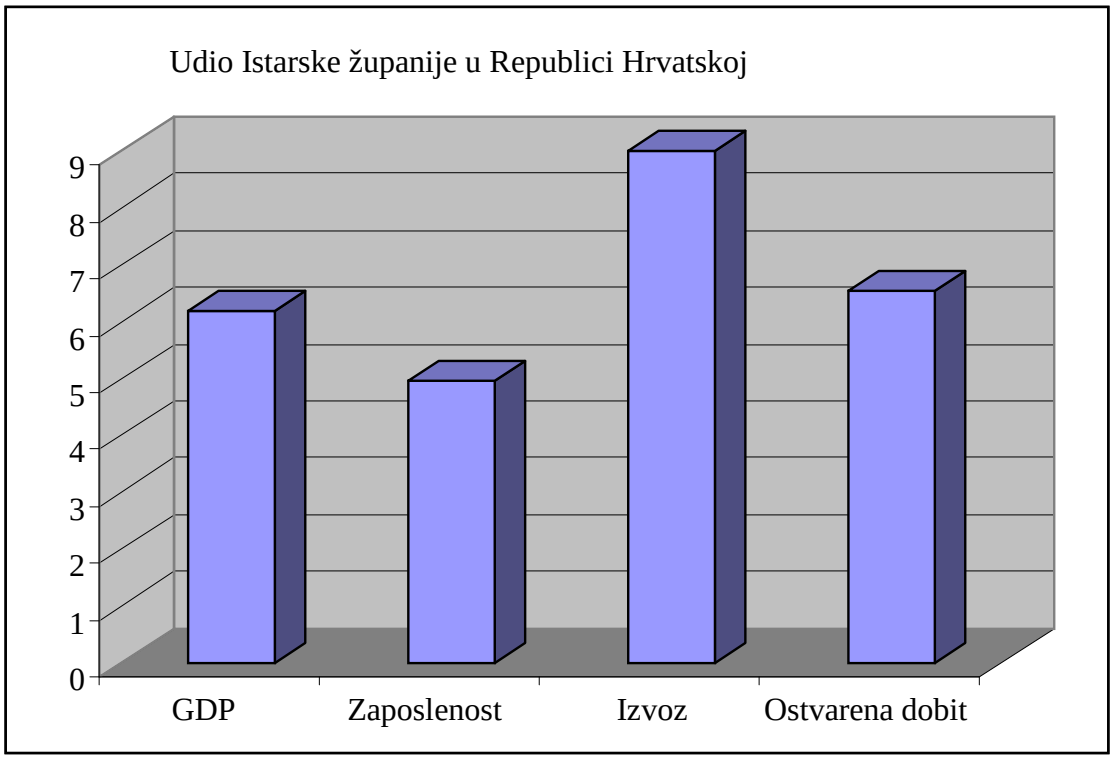

Izvor: DZS, Obrada IDA, 2010.

Tabela 19. Razvojni položaj IŽ-a u RH: rangiranje prema indikatoru BDP/st. u €

ŽUPANIJA	BDP / stan [€]			Indeks 2007./2005.	2007. (RH =100)
	2005. god.	2006. god.	2007. god.		
Brodsko-Posavska	4.487	4.972	5.345	119,1	55,4
Vukovarsko-Srijemska	4.807	5.501	5.756	119,7	59,6
Šibensko-Kninska	6.513	6.575	7.799	119,7	80,8
Krapinsko-Zagorska	5.993	6.345	7.144	119,2	74,0
Požeško-Slavonska	5.605	5.786	6.505	116,0	67,4
Zagrebačka	6.368	6.458	7.360	115,6	76,2
Splitsko-Dalmatinska	6.298	6.932	8.003	127,1	82,9
Virovitičko-Podravska	5.485	6.497	6.923	126,2	71,7
Osječko-Baranjska	6.127	6.757	7.875	128,5	81,6
Bjelovarsko-Bilogorska	5.848	6.634	6.691	114,4	69,3
Karlovačka	6.125	6.923	7.825	127,8	81,0
Sisačko-Moslavačka	6.331	7.391	7.200	113,7	74,6
Međimurska	6.125	7.074	7.581	123,8	78,5
Zadarska	6.731	6.918	7.980	118,6	82,6
Dubrovačko-	7.719	8.482	10.042	130,1	104,0

Neretvanska					
Varaždinska	6.711	7.552	8.223	122,5	85,2
Koprivničko-Križevačka	7.157	8.386	9.142	127,7	94,7
Ličko-Senjska	7.603	8.074	8.039	105,7	83,3
Primorsko-Goranska	9.674	10.560	11.177	115,5	115,8
Istarska	10.628	11.377	12.463	117,3	129,1
Grad Zagreb	14.216	15.567	16.766	117,9	173,6
Prosjek RH	8.042	8.807	9.656	120,1	100,0

Izvor: DZS

Tabela 20. daje okvirni uvid u položaj gospodarstva IŽ-a u ukupnom gospodarstvu RH[2]. Podatci sugeriraju relativnu gospodarsku vitalnost IŽ u usporedbi s prosjekom RH. Posebno od prosjeka odskaču podatci o robnom izvozu, pokrivenosti uvoza izvozom te dobiti i stopi nezaposlenosti. Povoljni pokazatelj su i razmjerno visoke investicije, koje su u 2009. iznosile 2.641.604.000 kn, od čega 50,3% otpada na velike, 34,3% na male i 15,4 % na srednje poduzetnike.

Tabela 20. Položaj istarskog gospodarstva u Republici Hrvatskoj

POKAZATELJ	RH	IŽ	[IŽ % RH]
Zaposleni u pravnim osobama, obrtima i slobodnim profesijama (31. 3. 2009.)	1.216.930	64.037	5,3
Broj nezaposlenih (2009.- godišnji prosjek)	263.174	6.740	2,6
Ukupan broj poduzetnika u 2009. koji su predali GFI FINA-i	91.320	8.780	9,6
Veliki poduzetnici	436	21	4,8
Srednje veliki poduzetnici	1.446	79	5,5
Mali poduzetnici	89.438	8.680	9,7
Ukupan prihod u mil. kn (2009.)	613.367	29.580	4,8
Dobit nakon oporezivanja u mil. kn (2009.) – Dobit razdoblja	26.437	2.147	8,1
Robni uvoz u mil. USD (2009.)	21.203	1.108	5,2
Robni izvoz u mil. USD (2009.)	10.474	946	9,0
Indeks pokrivenosti uvoza izvozom (2009.)	49,40	85,37	-
Broj dolazaka turista u tisućama (2009.)	10.934	2.755	25,2
Broj noćenja turista u tisućama (2005.)	56.300	18.130	32,2

Izvor:DSZ, FINA

Razdoblje od 2001. do 2009. karakterizira povećanje broja zaposlenih u Istarskoj županiji gdje je registrirana prosječna godišnja stopa rasta zaposlenosti od 0,76% dok ukupni rast zaposlenosti iznosi 11,81%. Bez utjecaja gospodarske krize podaci bi bili još povoljniji, prosječna godišnja stopa rasta od 2001. do 2008. iznosi 1,02 % dok ukupni rast iznosi 12.47% Najviše je nezaposlenih (prosječno stanje tokom 2009. godine) na području Pule (3.089), Labina (894), Poreča (662) i Pazina (628). Od toga je najviše nezaposlenih s KV,VKV

[2] Za interpretaciju „udjela IŽ-a u RH“ treba uzeti u obzir da IŽ predstavlja 4,65 % populacije RH.

spremom (32,9%), NKV, NSS (30,6%), SŠ (27,5%) i VŠS (4%), VSS (4,7%) po podacima u svibnju 2010.

Investicije bilježe konstantan rast u razdoblju od 2003. do 2006. godine. U 2003. godini investicije u dugotrajnu imovinu u Istarsku županiju iznosile su 2 091 375 000 kuna dok u 2007. godini iznose 3 867 267 000 što je povećanje od 84,9 %.

Bruto domaći proizvod Istarske županije 2001. do 2007. godine rastao za 85,5%. Uzroci rasta BDP-a jesu veći iznos investicija, rast osobne potrošnje. U 2009. i 2010. za očekivati je pad BDP-a u Istarskoj županiji godini zbog svjetske gospodarske krize koja se pogodila i hrvatsko gospodarstvo. Robni izvoz je u 2009. iznosio 946 mil USD i bio niži u odnosu na prethodnu 2008. za 29,6% kada je iznosio 1.343.239 mil. USD. Slična kretanja su i u uvozu, koji je u 2009. iznosio 1.108 mil USD, odnosno bio za 29,8% niži od prethodne godine kada je iznosio 1.578.703 mil. USD.

Udio Istarske županije u turističkom prometu Hrvatske iznosio je do 2008. godine i do 32 %, a do 2005. godine i do 35 %.
Temeljem gore navedenih apsolutnih i financijskih pokazatelja gospodarstvo Istarske županije sudjeluje u gospodarstvu Republike Hrvatske s 4,95 % u broju zaposlenih, s 9,6 % u broju trgovačkih društava, s 4,52 % u ukupnom prihodu, s 6,55 % u ostvarenoj dobiti, u 5,37 % u gubitcima, te u 5,29 % u investicijama.
U ukupnom hrvatskom izvozu Istarska županija sudjeluje sa iznad 9 % pa je u tom pogledu ispred nje samo Grad Zagreb, a Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska županija sa brojnijim stanovništvom nalaze se iza Istarske županije. Na značenje Istarske županije u hrvatskom gospodarstvu ukazuju i ovi indikatori: u ukupnom broju zaposlenih Istarska županija sudjeluje sa 4,95%, i u dobiti sa 5,37%. U pogledu zaposlenosti/nezaposlenosti u 2009. godini taj je odnos bio u Istarskoj županiji 83.507 : 6.740 = 12,38 zaposlenih na jednog nezaposlenog, dok je u Republici Hrvatskoj odnos 1.555.000 : 236.741 = 6,56 zaposlenih na jednog nezaposlenog.

Prirodni prirast stanovništva u Istarskoj županiji u 2009. godini bio je negativan (broj umrlih je veći od broja rođenih za - 291) kao i vitalni indeks koji je iznosio 87,4.
Smanjuje se udio muškog stanovništva uz istodobno demografsko starenje stanovništva te stagnaciju radnog kontingenta u Istarskoj županiji. Raste potražanja za ženskom radnom snagom, a očituje se pozitivan trend kada je riječ o obrazovnoj strukturi stanovništva koja se poboljšava.

U području prerađivačke industrije (sa oko 33% učešća u ukupnim prihodima Istarske županije) osobito se ističe brodograđevna industrija, gdje se u posljednjih 40 godina izgradilo preko 230 brodova za naručitelje iz više od 20 zemalja svijeta. Značajna je industrija cementa, ali i svih proizvoda tehnološke obrade proizvedenih iz metala, nemetala, plastike, tekstila, drveta i drugog materijala. Uspješni su proizvođači iz slijedećih grana: brodograđevna industrija (Pula), proizvodnja električnih strojeva i uređaja (Pula, Labin), proizvodnja građevinskog materijala: vapna, cementa, cigle, kamena, plinobetona, kamene vune (Pula,

Pazin, Umag, Koromačno, Potpićan), proizvodnja stakla (Pula), proizvodnja metalnih konstrukcija i alata (Pula, Labin), proizvodnja duhana (Rovinj), proizvodnja plastičnih masa (Pazin, Labin, Pula), tekstilna industrija (Pula, Pazin, Buzet, Potpićan), prehrambena industrija (Pula, Rovinj; Pazin, Poreč, Buzet, Buje).

Prilikom donošenja Dugoročnog programa razvoja poslovnih zona u Istarskoj županiji utvrđeno je 15 strateških zona sa statusom prioriteta s obzirom na postojeću prostorno-plansku dokumentaciju, dotadašnju infrastrukturnu opremljenost i raspoloživu radnu snagu u okruženju. U međuvremenu, zbog povećane poduzetničke aktivnosti i iskazanih potreba poduzetnika, broj zona je povećan na 26. Navedene zone zauzimaju površinu od preko 1.200 ha zemljišta, a za njihovo opremanje i dovršetak potrebno je investirati više od 290 milijuna kuna. Udruživanjem namjenskih sredstava iz proračuna jedinica lokalne samouprave, Istarske županije i resornog ministarstva vrši se investiranje u zone, a Istarska razvojna agencija sukladno prihvaćenom modelu financiranja i upravljanja vodi računa o posebnostima svake pojedine zone, provodi i koordinira postupak izrade potrebne dokumentacije, faznu realizaciju infrastrukturnog opremanja zone i marketing poduzetničke zone. U dosadašnjem tijeku provedbe predmetnog programa u zone u Istarskoj županiji uloženo je gotovo 140 milijuna kuna.

Tabela 21. Poslovne zone iz Programa razvoja poduzetničkih zona

Rb.	Lokacija	Naziv	Izgradnja – dovršenje	Površina zone
1.	Grad Vodnjan	Galižana	Dovršenje	82,0
2.	Grad Labin	Vinež	Dovršenje	20,0
3.	Grad Novigrad	Vidal	Dovršenje	13,5
4.	Općina Žminj	Žminj	Dovršenje	26,0
5.	Općina Kaštelir Labinci	Labinci	Dovršenje	15,7
6.	Grad Pazin	Ciburi	Dovršenje	18,9
7.	Općina Svetvinčenat	Bibići	Dovršenje	17,0
8.	Grad Buzet	Mažinjica	Dovršenje	28,0
9.	Općina Lupoglav	Lupoglav	Izgradnja	90,0
10.	Općina Višnjan	Milanezi	Izgradnja	21,4
11.	Grad Buzet	Mala Huba	Dovršenje	15,0
12.	Grad Rovinj	Gripole Spine	Dovršenje	60,0
13.	Grad Buje	Buje	Dovršenje	2,5
14.	Grad Poreč	Buići – Žbandaj	Dovršenje	90,0
15.	Grad Umag	Ungarija	Dovršenje	29,5
16.	Općina Tinjan	Butori	Izgradnja	3,4
17.	Općina Vrsar	Neon	Izgradnja	7,5
18.	Općina Barban	Barban	Izgradnja	7,7
19.	Grad Vodnjan	Tison	Izgradnja	378,0
20.	Općina Ližnjan	Aerodrom Pula	Izgradnja	/
21.	Općina Raša	Raša	Izgradnja	200,0
22.	Općina Pićan	Potpićan	Dovršenje	120,0
23.	Općina Brtonigla	Štrpe	Izgradnja	4,5

24.	Općina Sv. Nedelja	Nedešćina	Izgradnja	8,0
25.	Općina Bale	Monkaštel	Izgradnja	3,0
26.	Općina Sv. Petar u Šumi	Škripelj	Izgradnja	13,8

Izvor: Istarska razvojna agencija, 2010.

2.5.1.2. Inozemna izravna ulaganja u Istarsku županiju

Tabela 22. Ulaganja po godinama i zemljama

godina	milijuni EUR
1993	13,4
1994	12,9
1995	11,7
1996	2,9
1997	26,6
1998	31,8
1999	34,1
2000	90,6
2001	69,7
2002	80,9
2003	22,4
2004	52,2
2005	95,5
2006	102,1
2007	3,6
2008	307,5
2009	52,5
I-VI/2010	41,0
Ukupno	**1.051,3**

zemlja	mil EUR
Njemačka	308,9
Italija	189,7
Slovenija	114,5
Danska	104,7
Nizozemska	86,2
Lihtenštajn	86,0
Austrija	48,1
Velika Britanija	26,2
Rusija	25,9
SAD	17,3
Švicarska	16,0
Francuska	12,0
Irska	11,4
Ostale zemlje	4,4
Ukupno	**1.051,3**

Izvor: Hrvatska Narodna Banka

U razdoblju od 1993. do 30.6.2010.godine je vrijednost izravnih inozemnih ulaganja u Istarsku županiju iznosila 1.051,3 milijuna EUR ili 4,3% od ukupnih izravnih starnih ulaganja u Republiku Hrvatsku. Prema vremenskoj dinamici najveća su ulaganja realizirana u 2000., 2002., 2005., 2006. i 2008. ukupno 676,6 milijuna EUR.

Listu zemalja ulagača predvodi Njemačka s 309 milijuna EUR, potom slijedi Italija s 190 milijuna EUR, Slovenija s 114 milijuna EUR, Danska s 105 milijuna EUR, itd.

Prema djelatnostima najviše je uloženo u proizvodnju ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda 414,7 milijuna EUR ili 39,5%. Na drugom mjestu su ulaganja u nekretnine ukupno 337,8 milijuna EUR ili 32%, dok je hotele i restorane uloženo 104,2 milijuna EUR ili 10%. U te tri djelatnosti uloženo je ukupno 856,7 milijuna EUR ili 81,5% svih stranih investicija u Istarskoj županiji.

Najznačajnija pojedinačna strana ulaganja realizirana su u Te Plomin II, Istra cement – Pula, Holcim – Koromačno, ITV – Most Raša, Duran – Pula, Rockwool Adriatic – Potpićan, FAISA – Novigrad, Benetton Istria – Labin, Plava laguna – Poreč, Rabac – Rabac, Arenaturist – Pula, BI Villlage – Fažana, Hempel – Umag, BINA Istra, BUP i P.P.C. iz Buzeta, itd.

Tabela 23. Struktura inozemnih ulaganja po djelatnostima

Djelatnost prema NKD	milijuni EUR
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	414,7
Poslovanje nekretninama	192,6
Vlasnička ulaganja u nekretnine	145,2
Hoteli i restorani	104,2
Rekreacijske, kulturne i sportske djelatnosti	33,9
Proizvodnja odjeće	24,7
Građevinarstvo	22,4
Prateće i pomoćne djelatnosti u prijevozu	16,8
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	16,0
Trgovina na veliko	15,7
Proizvodnja motornih vozila	15,5
Iznajmljivanje strojeva i opreme	8,6
Poljoprivreda	6,7
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	6,2
Proizvodnja proizvoda od metala, osim strojeva	5,5
Ostale poslovne djelatnosti	5,3
Vađenje ruda i kamena	3,8
Trgovina na malo	3,5
Ribarstvo, mrijestilišta	2,6
Osiguranje i mirovinski fondovi	2,5
Proizvodnja hrane i pića	1,7
Računalne djelatnosti	1,3
Ukupno	**1.051,3**

Izvor: Hrvatska Narodna Banka

Kretanje investicija u Istarskoj županiji za razdoblje od 2005. do 2007. godine vidljivo je iz tablice koja slijedi (vrijednosti u 000 kuna).

Sudjelujući u vanjskotrgovačkoj razmjeni istarski gospodarstvenici su u 2008. godini realizirali izvoz roba u vrijednosti od 1.343 milijuna USD, odnosno istodobno uvezli 1.578 milijuna USD, pri čemu su i izvoz i uvoz porasli za 9% u odnosu na prethodnu godinu. Stavljanjem u odnos izvoz s uvozom, može se konstatirati da je ukupan vanjskotrgovački saldo istarskog gospodarstva negativan za 235 milijuna USD , odnosno da pokrivenost uvoza izvozom iznosi 85%, što je daleko povoljnije od prosjeka Republike Hrvatske koji je u 2008. iznosio svega 46%. Temeljem ostvarenog robnog izvoza po glavi stanovnika od 6.520 USD Istarska županija je prva u Republici Hrvatskoj u kojoj je per capita izvezeno 3.150 USD. U prvih jedanaest mjeseci 2009. je robni izvoz Istarske županije iznosio 884 milijuna USD ili bio za 30,8% manji nego u istom razdoblju 2008. Istodobno je uvoz iznosio 1.oo3 milijuna USD, odnosno bio manji za 31,5%. U strukturi izvoza po djelatnostima najviše su podbacile trgovina 40,9% i prerađivačka industrija 30,8%. U strukturi prerađivačke industrije koja u ukupnom izvozu u prosjeku sudjeluje s preko 80%, najviše je opao izvoz brodogradnje (indeks 42,5), proizvodna motornih vozila (indeks 65,3), proizvodnja proizvoda od plastike (indeks 83,7), proizvodnja duhanskih proizvoda (indeks 86,2).

Tabela 24. Investicije u Istarskoj županiji 2005. – 2007.g.

	Djelatnosti	2005	2006	2007
I	**Gospodarske djelatnosti:**			
1.	Poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo	79.441	94.303	68.830
2.	Industrija i rudarstvo	943.836	1.062.676	758.216
3.	Građevinarstvo	649.468	698.184	412.601
4.	Opskrba el.energijom, plin, voda	271.931	327.113	380.856
5.	Trgovina	298.654	426.330	362.125
6.	Hoteli i restorani	790.141	1.310.229	1.052.380
7.	Financijsko posredovanje, poslovanje nekretninama	334.047	524.632	519.546
	Ukupno	3.367.518	4.443.467	3.554.554
II	**Društvene djelatnosti**			
1.	Obrazovanje i kultura	48.971	46.853	42.460
2.	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	32.497	26.729	25.405
3.	Javna uprava, obrana	36.134	47.741	43.160
	Ukupno	117.602	121.323	111.025
III.	**Sveukupno**	**3.485.120**	**4.564.790**	**3.665.579**

Izvor. DZS

Investicijsko kretanje u Istarskoj županiji obilježava pozitivan trend sve od kraja 90-tih, trend se od 2001. ubrzava te je svake godine iznos investicija veći u odnosu na prethodnu godinu. Najveći intenzitet investiranja zabilježen je u industriji i rudarstvu, građevinarstvu, hotelima i restoranima, a najmanji u zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi.

Slika 10. Investicije u Istarskoj županiji 2005. – 2007. u HRK

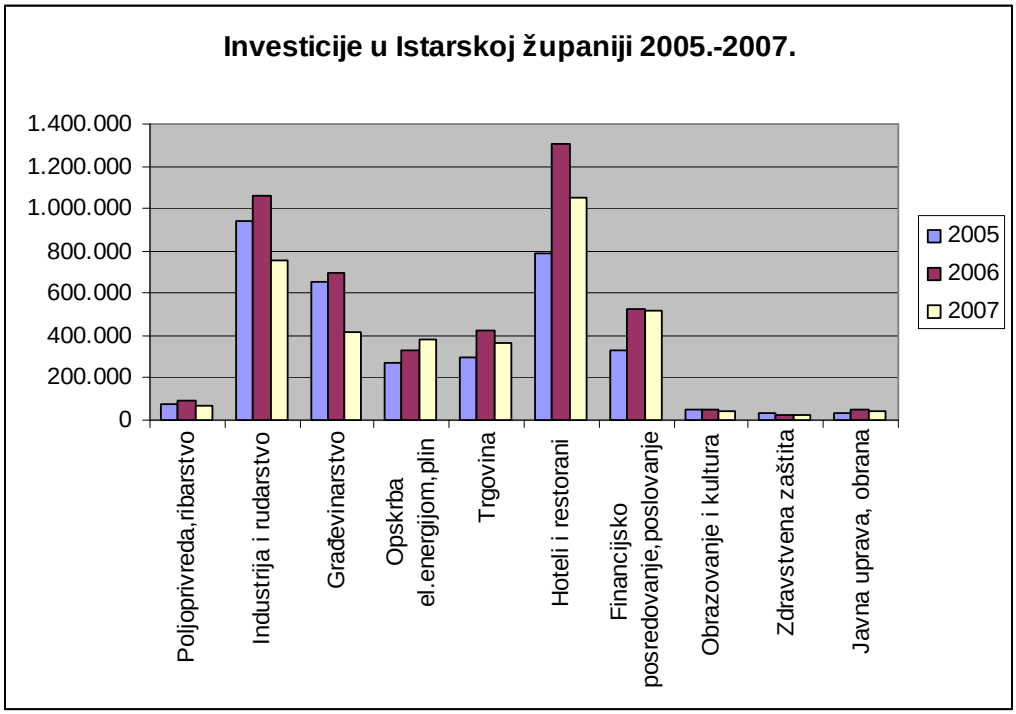

Izvor: DZS , obrada IDA

Slika 11. Ukupne investicije u Istarskoj županiji 2003. - 2007. u HRK

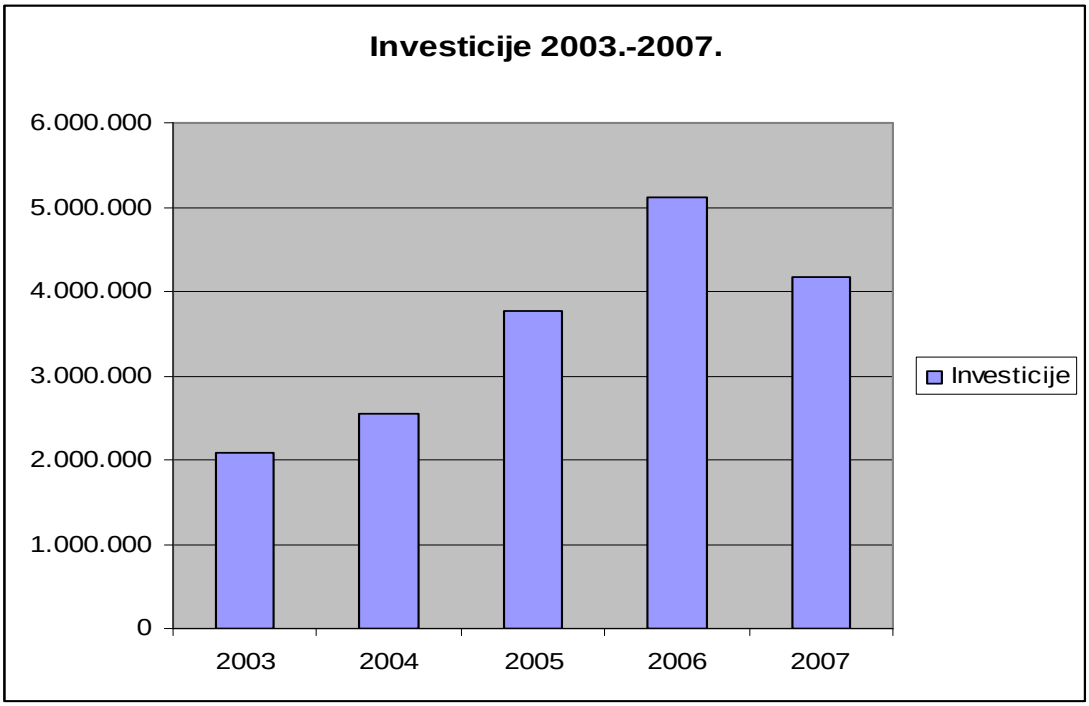

Izvor: DZS , obrada IDA

Relativni udio ostvarenih investicija u Istarskoj županiji u ostvarenim investicijama Republike Hrvatske od 2005. do 2007. godine iznosio je: 7,14% u 2005. godini, 8,22% u 2006. godini i 6,14% u 2007. godini.

Tabela 25Investiranje u Istri u HRK.

2003. g.	2.091.375
2004. g.	2.557.588
2005. g.	3.769.824
2006. g.	5.108.230
2007. g.	4.160.446
UKUPNO	**17.687.463 KN**

Izvor. DZS

Malo gospodarstvo u Istarskoj županiji

U Istarskoj županiji, prema podacima FINE u 2008. godini poslovalo je 7.983 trgovačkih društava, a od toga su 7.882 mala trgovačka društva koja čine 98,7% ukupnog broja registriranih trgovačkih društava u Istarskoj županiji što je tipično i za cijelu RH, a i ostale europske zemlje. Broj malih i srednjih trgovačkih društava Istarske županije čini 7,1% od ukupnog broja malih i srednjih tvrtki u RH. Veći udio u broju malih i srednjih tvrtki imaju Grad Zagreb (35,3%), Splitsko-dalmatinska županija (10,7%) i Primorsko-goranska županija (8,7%).

Najviše je malih poduzeća registrirano za djelatnost trgovine (2.010), zatim za poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (2.114), te u prerađivačkoj industriji (748). Najveći broj malih tvrtki u prerađivačkoj industriji registrirano je za proizvodnju metala i proizvoda od metala), zatim za proizvodnju električne i optičke opreme, te za proizvodnju papira, izdavaštvo i tiskarstvo. Malo gospodarstvo sudjeluje sa 43% u ukupnom prihodu županije, čini 15% dobiti županije i zapošljava 54% od ukupnog broja zaposlenih u trgovačkim društvima Istarske županije.

Slika 12. Struktura poduzeća županije

Izvor: FINA 2010.

Tabela 26. . Osnovni razvojni izazovi i potrebe IŽ gospodarstva u cjelini

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Zadržati i osnažiti stečeni vodeći položaj među 20 hrvatskih županija. - Trajni izazov opstojanja i pozicioniranja na globalnom i tržištu EU u uvjetima različitih postojećih ograničenja.	- Jačati konkurentnosti ukupnog gospodarstava, a osobito njezinih ključnih djelatnosti prerađivačke industrije, te djelatnosti u sektoru turizma. - Izgraditi i razvijati tehnološku infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih, s istraživačkim institucijama radi bržeg i boljeg korištenja i razvijanja novih tehnologija. - Sustavno podržavati formiranje mladih visokoobrazovnih stručnjaka i menadžera, uz osposobljavanje starijih, za potrebe ključnih djelatnosti te razvijati politiku privlačenja mladih stručnjaka iz drugih sredina. - Unaprijediti uvjete i načine financiranja gospodarskog ali i ukupnog razvoja jačanjem vlastite regionalne banke. - Dalje unapređivati uvjete za privlačenje domaćih i inozemnih ulaganja.

2.5.2. Razvijenost gradova i općina Istarske županije

Premda je IŽ u prosjeku u usporedbi s ostatkom RH razmjerno razvijena, unutar same IŽ – među njenim gradovima i općinama – postoje razlike u razvijenosti. Tabela 27. ilustrira te razlike različitim razvojnim pokazateljima.

Tabela 27. Odstupanja u razvijenosti JLS unutar IŽ-a od prosjeka IŽ-a (podaci za 2006. – 2008.)

JLS	Grad / Općina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti.	Indeks starenja 2001.-1991.	Kret. stan. 2001/1991	Gustoća stan. 2001. -1991.	% obraz. stanovništva
Lanišće	O	101,6 %	46,9%	40,7%	236,2 %	65,9%	3,8%	57,3%
Cerovlje	O	72,1%	20,8%	103,4%	124,9 %	95,4%	22,6%	69,9%
Oprtalj	O	76,3%	72,1%	40,7%	117,4 %	87,3%	22,4%	68,7%
Motovun	O	69,1%	53,8%	132,2%	126,9 %	88,8%	39,9%	69,7%
Grožnjan	O	59,9%	123,8	16,9%	131,0	90,8%	15,8%	70,5%

JLS	Grad / Općina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti.	Indeks starenja 2001.-1991.	Kret. stan. 2001/1991	Gustoća stan. 2001.-1991.	% obraz. stanovništva
			%		%			
Novigrad	G	85,1%	176,1%	50,8%	100,8%	121,1%	107,4%	93,6%
Gračišće	O	85,3%	31,7%	72,9%	99,6%	98,0%	32,7%	76,4%
Lupoglav	O	85,1%	40,5%	89,8%	135,6%	93,5%	13,8%	74,3%
Tinjan	O	86,7%	43,2%	106,8%	107,3%	95,9%	45,0%	76,1%
Sv. P. u Šumi	O	86,9%	44,2%	120,3%	72,5%	99,3%	98,2%	75,1%
Bale	O	121,0%	183,7%	81,4%	86,0%	97,8%	17,5%	72,0%
Brtonigla	O	75,4%	142,6%	57,6%	88,5%	110,9%	68,0%	72,2%
Karojba	O	78,9%	22,3%	108,5%	81,8%	99,8%	59,1%	77,8%
Vižinada	O	83,1%	61,7%	59,3%	102,3%	97,8%	44,3%	75,5%
Pićan	O	86,7%	33,3%	54,2%	113,2%	92,5%	54,8%	80,1%
Višnjan	O	86,1%	94,5%	64,4%	115,5%	96,0%	47,5%	80,4%
Sveti Lovreč	O	85,7%	75,7%	84,7%	109,6%	102,5%	36,6%	81,5%
Žminj	O	97,7%	44,9%	83,1%	109,5%	96,5%	66,3%	88,4%
Kaštelir - Labinci	O	79,3%	118,6%	69,5%	98,2%	101,4%	51,8%	85,6%
Raša	O	95,3%	51,0%	132,2%	124,3%	84,9%	62,5%	86,3%
Kanfanar	O	104,2%	126,0%	86,4%	146,9%	91,2%	33,5%	88,7%
Svetvinčenat	O	93,8%	56,9%	89,8%	128,4%	99,6%	38,4%	92,0%
Barban	O	99,5%	39,1%	113,6%	146,8%	92,4%	42,8%	93,3%
Kršan	O	86,0%	95,6%	140,7%	106,4%	92,3%	35,4%	89,4%
Buzet	G	113,5%	61,2%	42,4%	90,5%	95,0%	49,8%	89,1%

JLS	Grad / Općina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti.	Indeks starenja 2001.-1991.	Kret. stan. 2001/1991	Gustoća stan. 2001.-1991.	% obraz. stanovništva
Vodnjan	O	82,8%	132,0%	132,2%	78,4%	101,2%	77,0%	88,3%
Sveta Nedelja	O	87,7%	49,3%	86,4%	153,3%	93,7%	66,7%	94,5%
Marčana	O	91,8%	56,0%	94,9%	143,9%	103,5%	41,1%	98,0%
Buje	G	87,0%	71,6%	54,2%	91,3%	97,5%	73,8%	94,8%
Pazin	G	102,7%	54,1%	108,5%	79,3%	78,3%	90,9%	94,7%
Labin	G	103,4%	64,1%	144,1%	121,3%	93,9%	235,5%	101,1%
Umag	G	101,6%	126,9%	61,0%	81,5%	103,3%	215,7%	101,3%
Vrsar	O	92,5%	145,7%	98,3%	68,0%	117,0%	163,5%	100,1%
Ližnjan	O	86,2%	63,5%	84,7%	102,8%	122,4%	59,8%	107,8%
Rovinj	G	114,2%	118,8%	100,0%	91,3%	103,9%	251,8%	104,1%
Poreč	G	103,9%	140,0%	79,7%	71,5%	117,9%	173,2%	107,0%
Pula	G	107,4%	75,5%	117,0%	110,5%	93,2%	1501,9%	109,8%
Fažana	O	99,1%	132,5%	106,8%	96,8%	112,0%	139,7%	109,7%
Medulin	O	99,6%	121,7%	88,1%	100,9%	175,1%	238,7%	117,2%
Tar-Vabriga	O	89,3%	116,9%	76,3%	/	107,9%	/	93,1%
Funtana	O	78,9%	161,5%	66,1%	/	121,8%	/	100,0%
IŽ		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Izvor: Odluka o razvrstavanju jedinica regionalne (lokalne) samouprave prema razvijenosti – NN 089/2010)

Distribucija gradova i općina prema dohocima *per capita* upućuje na postojanje znatnih razlika. Tako se dohoci *per capita* kreću od 18.054 kn *per capita* u Grožnjanu do 36.473 kn u Balama. Drugim riječima, razlika između najsiromašnije i najbogatije jedinice je gotovo dvostruka, što je znatno ali je ipak ispod prosjeka u odnosu na ostale županije.

Tome u prilog ide činjenica da samo 3 jedinica ili 7,3% ukupnog broja jedinica zaostaje više od 25% za županijskim prosjekom što je daleko manje od nacionalnog prosjeka, koji iznosi 45,1%. Najbolje rezultate bilježe jedinice u zapadnom dijelu Istre.

Slika 13. Prosječni dohoci per capita u gradovima i općinama IŽ

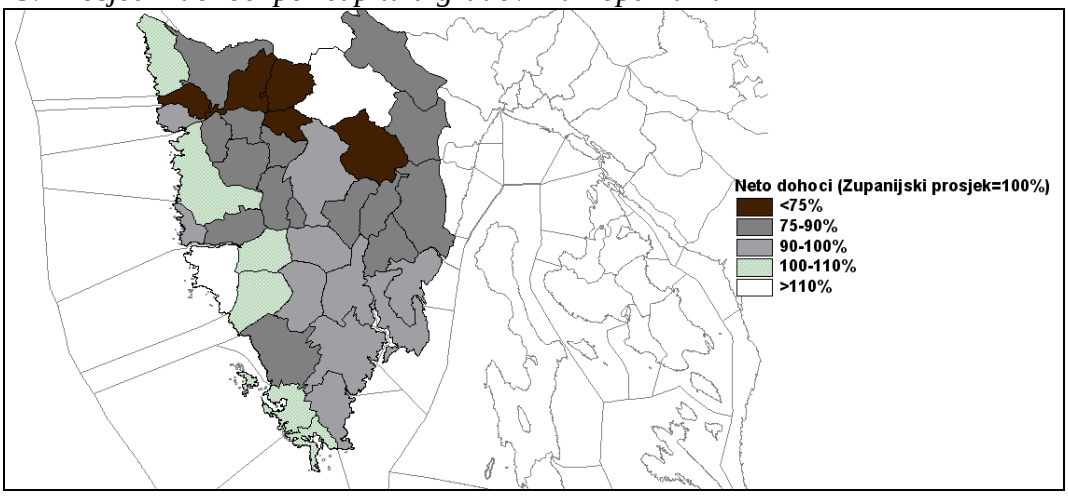

Izvor: Regionalni operativni program Istarske županije 2006-2010

Podaci o prosječnoj stopi nezaposlenosti u periodu od 2006. – 2008. g daju vrlo dobru sliku kad se podaci usporede s nacionalnim prosjekom. Sve jedinice bilježe ispodprosječnu stopu nezaposlenosti s time da čak 43,9% lokalnih jedinica bilježi stopu nezaposlenosti manju od 5%. Najteža situacija je u istočnom dijelu Istre i odnosi se na općine Labin, Kršan i Raša, te u općini Motovun i gradu Vodnjanu. Najbolje rezultate bilježe jedinice u sjevernom i zapadnom dijelu Istre.

Slika 14. Prosječna stopa nezaposlenosti u gradovima i općinama IŽ

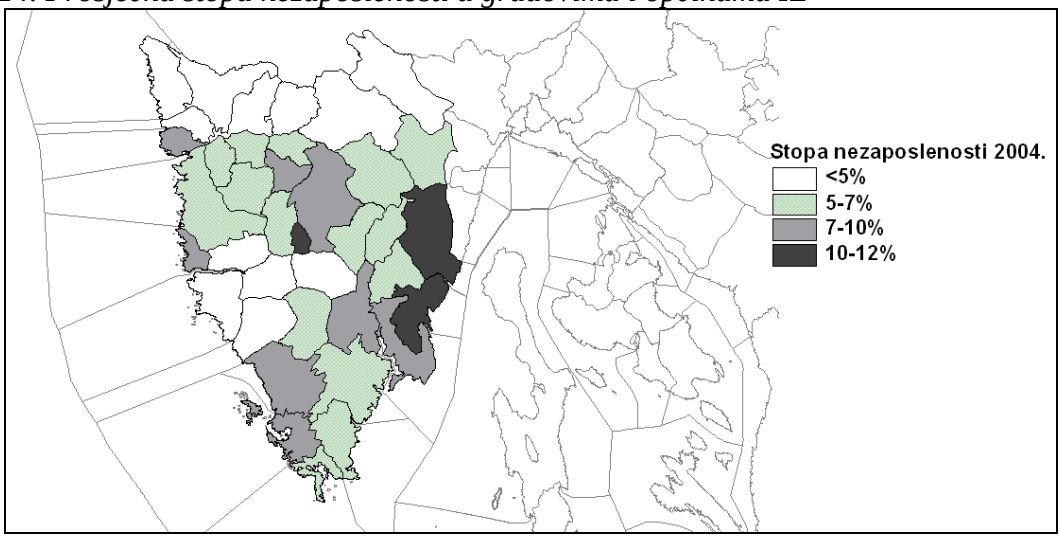

Izvor: Regionalni operativni program Istarske županije 2006-2010

Stanje u pogledu obrazovanosti stanovništva (vidi sliku 15.) upućuje na znatne unutar županijske razlike. Stopa obrazovanosti, mjerena udjelom osoba sa srednjom stručnom i višom spremom u stanovništvu iznad 15 godina, kreće se od 41% za Lanišće do 83,8% za Medulin. Najbolje pokazatelje obrazovanosti bilježe jedinice u zapadnom dijelu Županije, dok najlošije rezultate bilježe jedinice u središnjem i sjevernom dijelu Županije.

Slika 15. Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu od 16 do 65 godina u općinama i gradovima IŽ-a

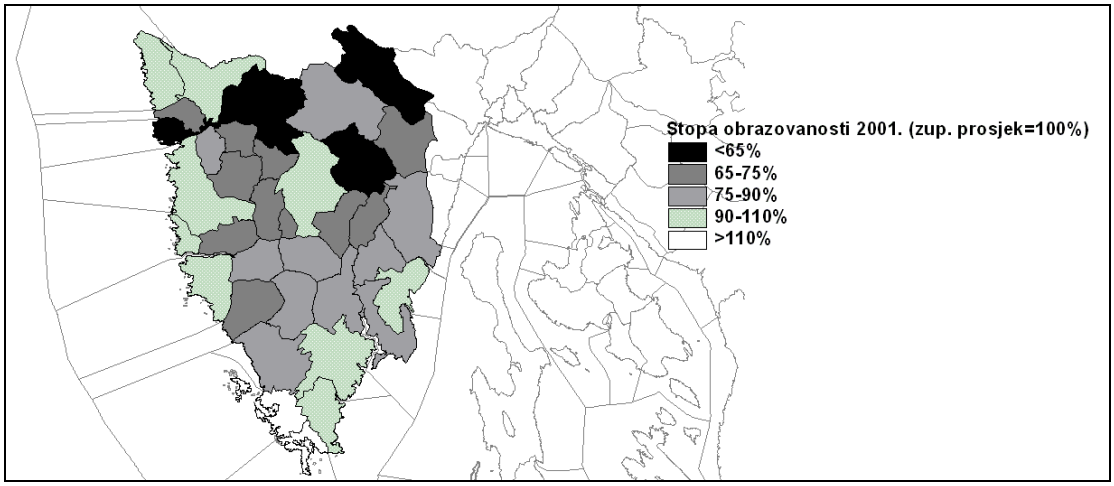

Izvor: Regionalni operativni program Istarske županije 2006-2010

Tabela 28. Razvojni izazovi i potrebe područja IŽ-a koja zaostaju u razvoju za prosjekom IŽ-a

RAZVOJNI PROBLEMI (područja koja zaostaju)	RAZVOJNE POTREBE (područja koja zaostaju)
- Moguće povećavanje jaza razvijenosti između obalnih područja i unutrašnjosti gradova i ruralnih područja; - Nerazvijene općine u unutrašnjosti IŽ-a, s malim ljudskim potencijalima i financijskim kapacitetom, koji su nedostatni za otklanjanje postojećih razvojnih ograničenja i teškoća. Dezindustrijalizirajuća i stagnirajuća područja. - Odlazak mladih u druge dijelove Istre i dalje te povećavanje udjela staračkog stanovništva.	- Kreiranje programa razvoja i osiguravanje dodatne potpore i potpore za otklanjanje razvojni teškoća. - Zapošljavanje. - Jačanje poduzetničke infrastrukture. - Razvoj komunalne infrastrukture. - Uključivanje područja koja zaostaju u razvoju u sve županijske programe i provedba tih programa uz dodatnu potporu. - Osnaživanje lokalnih kapaciteta i ljudskih potencijala za upravljanje razvojem. - Osiguravanje sustavne pomoći u upravljanju razvojem.

2.5.3. Struktura gospodarstva

U strukturi gospodarstva Istarske županije, prema podacima o ukupnom prihodu za 2009. godinu ključno mjesto pripada prerađivačkoj industriji sa oko 37,46% i trgovini sa oko 22,80%, a slijede djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme u usluživanja hrane sa 10,57 %; građevinarstvo sa 8,79% te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti sa 6,47%.

Tabela 29. Struktura ukupnog prihoda IŽ-a po djelatnostima (za 2009.)

PODRUČJE I PODPODRUČJE DJELATNOSTI		Ukupni prihod u tis. kn	%
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	282.836	0,96%
B	Rudarstvo i vađenje	180.250	0,61%
C	Prerađivačka industrija	11.042.963	37,46%
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	752.928	2,55%
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	480.214	1,63%
F	Građevinarstvo	2.590.664	8,79%
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	6.723.591	22,80%
H	Prijevoz i skladištenje	721.580	2,45%
I	Djelatnost pružanja smještaja, te pripreme u usluživanja hrane	3.117.770	10,57%
J	Informacije i komunikacije	334.385	1,13%
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	36.022	0,12%
L	Poslovanje nekretninama	212.869	0,72%
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.907.625	6,47%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	705.584	2,39%
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	8.012	0,03%
P	Obrazovanje	48.914	0,17%
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skbi	0	0,00%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	250.213	0,85%
S	Ostale uslužne djelatnosti	86.656	0,29%
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavca	0	0,00%
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0,00%
Ukupno sve djelatnosti u Istarskoj županiji		29.483.076	100,00%
UdioIŽ u RH			4,80%

Izvor: FINA

Tabela 30. Struktura ukupnog prihoda i dobiti po djelatnostima u 2009.godini

Djelatnost	uk.prihod (mil.kn)	udio %	neto dobit (mil.kn)	udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	130	0,5	4	0,2
B Rudarstvo i vađenje	175	0,6	13	0,6
C Prerađivačka industrija	10.740	38,8	733	35,7
D Opskrba el.energijom, plinom, parom	753	2,7	18	0,9
E Opskrba vodom, gospodarenje otpadom	480	1,7	5	0,2
F Građevinarstvo	2.329	8,4	120	5,8
G Trgovina na veliko i malo	5.896	21,3	202	9,8
H Prijevoz i skladištenje	615	2,2	72	3,5
I Pružanje smještaja i usluživanje hrane	3.030	10,9	194	9,4
J Informacije i komunikacije	327	1,2	38	1,8

K Financ. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	19	0,1	2	0,1
L Poslovanje nekretninama	212	0,8	16	0,8
M Stručne, zanstvene i tehničke djelatnosti	1.850	6,7	602	29,3
N Administrativne i pomoćne usl. djelatnosti	691	2,5	21	1,0
O Obrazovanje	49	0,2	1	0,0
P Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	70	0,3	7	0,3
Q Umjetnost, zabava i rekreacija	248	0,9	5	0,2
R Ostale uslužne djelatnosti	66	0,2	3	0,1
UKUPNO	27.680		2.056	

Izvor: FINA

Prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo, djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane i građevinarstvo bilježe uspješno poslovanje i razvoj ostvarujući prihode veće od 2 mlrd kn. Neznatno zaostaje sektor stručnih, tehničkih i znanstvenih djelatnosti s ostvarenih 1,9 mlrd kn u 2009.g.. U sektoru turizma IŽ je predvodnica u RH ne samo mjereno standardnim kvantitativnim pokazateljima (broj noćenja, broj dolazaka) gdje čini 1/3, odnosno 1/4 iznosa za RH nego i po kvaliteti i raznovrsnosti usluga te ulaganju i razvoju novih programa (npr. predvodnica u razvoju ruralnog turizma, gastro turizma, biciklističkih staza, i sl.).

Financijski pokazatelji poslovanja gospodarstva IŽ-a u 2009. godini pokazuju da je od ukupnog broja poduzetnika njih 46,5% poslovalo s dobitkom, a 53,5% s gubitkom. Ukupni prihodi istarskih gospodarstvenika u 2009. g. iznosili su 29,5 mlrd kn što je za oko 10% niže u odnosu na prethodnu godinu dok su rashodi u odnosu na isto razdoblje niži za oko 9% (28,1 mlrd kn). Ostvarena dobit nakon oporezivanja iznosi 2,1 mlrd kn,te je za 5% niža nego prethodne godine. Smanjenje dobiti može se pripisati globalnoj krizi koja se odrazila na poslovanje istarskih gospodarstvenika.

Tabela 31. prikazuje udjele sektora u zaposlenosti i broju tvrtki, na osnovi godišnjih financijskih izvješća (stvarni brojevi su uvijek nešto veći, jer ne predaju svi aktivni subjekti GFI FINA-i).

Tabela 31. Struktura prema broju poduzetnika i broju zaposlenih temeljem GFI za 2009. g.

PODRUČJE I PODPODRUČJE DJELATNOSTI		Broj poduzetnika	Broj zaposlenih
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	186	651
B	Rudarstvo i vađenje	32	190
C	Prerađivačka industrija	881	13940
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10	59
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	27	1526
F	Građevinarstvo	1677	4990
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	2175	8345
H	Prijevoz i skladištenje	236	1441
I	Djelatnost pružanja smještaja, te pripreme u usluživanja hrane	535	7424
J	Informacije i komunikacije	181	866
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	27	94

L	Poslovanje nekretninama	938	436
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	962	2900
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	544	1704
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	6	20
P	Obrazovanje	54	255
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skbi	0	0
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	95	562
S	Ostale uslužne djelatnosti	158	399
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavca	0	0
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0

Izvor: FINA

2.5.3.1. Prerađivačka industrija

Prerađivačka industrija, s udjelom od 37,46% u ukupnim prihodima i 30,44% u ukupnoj zaposlenosti, uz sektor turizma, najvažniji je sektor gospodarstva IŽ-a. Najvažnije i najrazvijenije grane u prerađivačkoj industriji IŽ-a su: brodogradnja, proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen), proizvodnja duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla; obrada metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnja hrane.

Najvažnije poduzeće u industriji Županije je brodogradilište Uljanik d.d., koje vezuje i niz kooperanata, drugih industrijskih poduzeća. Najvažnije društvo među njima je svakako Uljanik brodogradilišne d.d. Pula – najuspješnije brodogradilište u Hrvatskoj. Uz to veliko brodogradilište na području Županije djeluju i dva srednja – Tehnomont brodogradilište d.o.o. Pula i Heli d.d. Pula. Slijedi proizvodnja duhanskih proizvoda (Tvornica duhana Rovinj).

Po snažnom investiranju u najmoderniju tehnologiju i ljudske resurse prepoznatljiv je Cimos Buzet d.o.o., koji se izborio na svjetskom tržištu u proizvodnji dijelova za autoindustriju. U sastavu grupe CIMOS je i uspješna tvrtka za proizvodnju poljoprivrednih strojeva Labinprogres-TPS d.o.o. Labin. U proizvodnji nemetalnih mineralnih proizvoda ističu se proizvodnja cementa i vapna (Istra Cement d.o.o. Pula, Holcim (Hrvatska) d.o.o., Koromačno te Istarska tvornica vapna d.o.o. Raša), proizvodnja arhitektonskog kamena (Kamen d.d. Pazin) te proizvodnja stakla, keramičkih i proizvoda od pečene gline za građevinarstvo. Na području kemijske industrije značajna je tvornica boja Hempel d.o.o. Umag. Na području proizvodnje fleksibilne ambalaže značajna je tvornica Alufleks pack d.o.o. Umag, a na području proizvodnje samoljepivih traka Sipro d.o.o. Umag. Na području prerade poljoprivrednih proizvoda u Umagu značajna je i Podravkina tvornica za preradu rajčice..

Prerađivačka industrija predvodi među svim sektorima IŽ-a i u pogledu upravljanja kvalitetom, s najvećim brojem poduzeća s certificiranim sustavima ISO 9001 i ISO 14001 (sustav upravljanja okolišem).

Tabela 32. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prerađivačke industrije

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Postizanje i održavanje konkurentnosti.	- Razvijati i povezivati (klasteri) pojedine segmente prerađivačke industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća (automobilska industrija, dijelovi brodogradnje i dr.);

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
	- Razvijati metaloprerađivačku industriju temeljenu na proizvodima veće dodane vrijednosti, tj. višeg tehnološkog stupnja obrade; razvijati i povezivati prehrambenu industriju temeljenu na domaćim, autohtonim ekološki proizvedenim sirovinama iz Istre. - Poticati male i srednje tvrtke koje svoje poslovanje i rast zasnivaju na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i koje su usmjerene na proizvodnju viših tehnoloških razina. - Dalje unapređivati i koristiti sve čimbenike u Istri koji su omogućili dosadašnja uspješna ulaganja u industriju i druge djelatnosti - Razvijati koordinirano gospodarski najperspektivnije lokacije za industriju i pri tome koristiti utvrđenu mrežu poduzetničkih zona u Istri (Program IŽ-a koji operativno provodi IDA) - Jačati javno-privatno partnerstvo u stvaranju potpore istarskom gospodarstvu za povećanje konkurentnosti.

2.5.3.2. Malo gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura

Činjenica da mala trgovačka društva u IŽ-u čine oko 98,9% ukupnog broja aktivnih trgovačkih društava (8680 u 2009. prema FINA-i)[3] te da malo gospodarstvo sudjeluje sa 45,9% u ukupnom prihodu, sa 34,0% u dobiti i 58,2% u zapošljavanju u IŽ-u, te da je iz godine u godinu bilježen rast broja tvrtki i broja zaposlenih, jasno govori o izrazitoj važnosti malog gospodarstva u razvojnoj cjelini IŽ-a.

Razvoj poduzetničke infrastrukture u IŽ-u provodi se kroz široku lepezu različitih i nadopunjujućih inicijativa/aktivnosti/programa (vidi tabelu 33.**Error! Reference source not found.**). Pri tome vodeću ulogu ima Istarska razvojna agencija (IDA), no sudjeluju i regionalna i lokalna samouprava, kao i mnoge druge institucije uključujući: PCP (Pulski centar za poduzetništvo), Savez udruga inovatora IŽ-a, Poljoprivredno-savjetodavnu službu, gospodarsku i obrtničku komoru, razne NVU, zadruge i dr.

Tabela 33. Glavni programi razvoja poduzetničke infrastrukture u IŽ-u

Program poticanja i razvoja poduzetničkih zona	Temeljem istraživanja potreba poduzetnika potreba za poslovnim prostorom utvrđena je kao najveća i najčešća. IDA je u suradnji s IŽ-om utvrdila smjernice razvoja poslovnih zona i industrijskih parkova i do sada definirala 29 strateških zona sa statusom prioriteta s obzirom na postojeću prostorno-plansku dokumentaciju, dosadašnju infrastrukturnu opremljenost i raspoloživu radnu snagu u okruženju. U strateške zona s ukupnom površinom od više od 1.200 ha uloženo je preko 100 milijuna kn. Realizaciju programa razvoja poslovnih zona koordinira IDA.
Konzorcij za	Osnivanjem i djelovanjem Konzorcija za jamstva „Istra 21“ stvara se

[3] svega 0,9% odnosno 0,2% spada u klasu srednja odnosno velike tvrtke.

jamstva „Istra 21“	povoljnije financijsko okruženje za poduzetnike na području IŽ-a. Konzorcij predstavlja samoodrživ i obnovljiv oblik financiranja, čime se sredstva poreznih obveznika racionalnije koriste.
Edukacija	Programom edukacije poboljšavaju se upravljačke sposobnosti i vještine poduzetnika i manadžera (različitih kategorija i tipova) u malim i srednjim poduzećima i obrtima u Županiji radi podizanja razine efikasnosti i uspješnosti poslovanja. Program se nastavlja i proširuje novim aktivnostima.
Poduzetnički inkubator „Izazov“	Temeljem analize potreba poduzetnika IDA je osnovala poduzetnički inkubator radi potpore ostvarenju početničkih poduzetničkih ideja, prvenstveno mladih ljudi koji imaju perspektivnu poduzetničku ideju.
Klasteri	Program klastera u industriji povezuje (tehnološko-inovacijski, proizvodno, poslovno i dr.) mala i srednja poduzeća s velikim poduzećima radi postizanja veće konkurentnosti određenog područja na kojem poduzeća posluju. Aktivnosti IDA-e usredotočene su na dva osnovna pravaca: inicijative za pokretanje klastera i uspostavljanje i rad klastera. Temeljem analiza gospodarstva IŽ-a utvrđena su tri moguća pola za osnivanje klastera: Uljanik d.d. Pula, Tvornica duhana Rovinj d.d. i Cimos d.o.o. Buzet. Do danas su odnovana dva klastera, automobilski klaster Hrvatske i Informacijsko tehnološki klaster.
Info centar	Glavni zadatak info centra jest olakšati pristup informacijama koje su vezane za poduzetništvo (mogućnosti financiranja, poticaja i potpora, suradnje i dr.) sadašnjim i budućim poduzetnicima te građanima.
„One-stop-shop“ usluga investitorima	Program razvija potporu potencijalnim ulagačima u istarsko gospodarstvo. Uspostavljeni su kontakti s državnim agencijama, Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvom regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva RH. Istarska županija uključena je u MINGORP-ov Program certificiranja regija za ulaganja (ICPR), usmjeren na daljnje proaktivno privlačenje inozemnih izravnih ulaganja (FDI).

Razvijaju se i programi kreditiranja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva. Kreditni potencijal programa brzo raste: počevši od kreditne linije „Gruda snijega“ sa 25 mil kuna, preko programa „Poduzetnik“ i „Poduzetnik 2“, do „Poduzetnika 3“ sa 120 mil kuna. Zadnja kreditna linija „Lokalni projekti razvoja malog gospodarstva“ započela je s provedbom u 2010. godini, a gospodarstvenicima je na raspolaganju 100 mil kuna. Osim tih kreditnih linija, IŽ financijski podupire malo gospodarstvo i posebnim kreditiranjem agroturizma, pansiona i mini hotela, poljoprivrede te mladih i žena.

Tabela 34. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora malog gospodarstva u IŽ-u

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljno ulaganje u razvoj, inovacije i tehnologiju. - Nedovoljna povezanost, suradnja i opredijeljenost za udruživanje s velikim i vodećim poduzećima u Županiji. - Nedostatne i neodgovarajuće vještine upravljanja i vođenja u poduzećima i nedovoljno korištenje modernog načina	- Unaprijediti tehnološki i inovativni razvoj, a osobito uspostaviti i jačati potpornu infrastrukturu za praćenje, transfer i razvoj tehnologije u MSP-u. - Jačati poslovno povezivanje horizontalno i vertikalno, među malim te među malim i velikim poduzećima. - Sustavno ulagati u ljudske potencijale za

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
upravljanja i organizacije. - Neprimjereno angažiranje mladih stručnjaka sa sposobnostima za primjenu i razvoj novih proizvodnih i informacijskih tehnologija, kao i metoda upravljanja. - Nedostatne informacije i baze podataka o profilima (aktivnosti, poslovna uspješnost i sl.) tvrtki. - Nepostojanje informacija i baza podataka o tehnološkoj opremljenosti. - Nedovoljne sposobnosti i državne uprave i lokalne samouprave za upravljanje regionalnim razvojem. - Neodgovarajuća vertikalna i horizontalna povezanost i koordinacija aktivnosti u razvoju malog gospodarstva, u suradnji s drugim institucijama. - Neodgovarajuća mjesta i uloge razvojne agencije u odnosu na druge državne, županijske i lokalne institucije (u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja RH).	potrebe malih i srednjih poduzeća i sustavno stvarati uvjete za privlačenje visokostručnih mladih kadrova iz domaćeg i međunarodnog okruženja. - Intenzivno provoditi postojeće programe i kreirati nove programe IDA-e i drugih institucija. - Sustavno razvijati uporabu modernih informacijskih tehnologija na županjskoj i lokalnoj razini (e-government, e-business, e-education i dr.). - Jačati i razvijati poduzetničku kulturu i sposobnosti u županijskoj i lokalnoj samoupravi te kroz obrazovne programe isticanjem nekih osnovnih vrijednosti, identiteta i drugih obilježja Istre (društveni kapital). - Stimulirati „izvozni“ mentalitet, kulturu i sposobnosti. - Sustavno koristiti iskustava i „najbolje prakse“ unutar Županije i iz drugih regija iz Hrvatske i Europe radi jačanja produktivnosti, kvalitete proizvoda i konkurentnosti, umrežavanja i dr. - Jačati i dalje razvijati potencijale i aktivnosti IDA-e.

Vanjskotrgovačka razmjena u 2008.godini

Ukupna vanjskotrgovačka robna razmjena Istarske županije s inozemstvom je u 2008.godini iznosila preko 2,9 milijarda USD, od čega 1.343.213 tisuća USD u izvozu, odnosno 1.578.695 tisuća USD u uvozu roba. Pokrivenost uvoza izvozom je u Istarskoj županiji vrlo dobra i iznosi 85,1%, za razliku od prosjeka Republike Hrvatske od svega 45,9%.U strukturi izvoza po djelatnostima izrazito dominira prerađivačka industrija s udjelom od 92,8%, potom slijedi trgovina s 4,7%, rudarstvo i vađenje s 1,2%, dok na sve ostale djelatnosti otpada 1.3%. U uvozu roba također prevladava prerađivačka industrija s udjelom od 61,4%, na drugom mjestu trgovina s 23,7%, a na trećem opskrba električnom energijom, plinom i vodom s 9,2%.

Tabela 35. Vanjskotrgovačka razmjena IŽ po djelatnostima

Djelatnost	izvoz		uvoz	
	tisuće USD	udio %	tisuće USD	udio %
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	441	0,03	5.039	0,32
Rudarstvo i vađenje	16.487	1,23	3.846	0,24
Prerađivačka industrija	1.246.260	92,78	968.902	61,37
Opskrba el.energijom, plinom i vodom	1.200	0,09	145.052	9,19
Građevinarstvo	277	0,02	16.417	1,04
Trgovina	63.124	4,70	374.355	23,71
Turizam i ugostiteljstvo	1.742	0,13	31.534	2,00
Promet, skladištenje i veze	4.045	0,30	6.118	0,39
Poslovne usluge i poslovanje nekretninama	4.781	0,36	20.660	1,31
Ostale djelatnosti	4.856	0,36	6.772	0,43
Ukupno	**1.343.213**		**1.578.695**	

Izvor: DSZ, obrada HGK ŽK Pula

Tabela 36. Struktura izvoza prerađivačke industrije IŽ u 2008.godini

Grana industrije	tisuće USD	udio %
Proizvodnja hrane i pića	9.573	0,77
Proizvodnja duhanskih proizvoda	100.698	8,08
Proizvodnja tekstila	8.572	0,69
Proizvodnja odjeće	142.804	11,46
Proizvodnja obuće	10.423	0,84
Prerada kože, izrada galanterije i obuće	13.680	1,10
Proizvodnja papira i kartona	4.267	0,34
Proizvodnja kemijskih proizvoda	16.187	1,30
Proizvodnja od gume i plastike	46.587	3,74
Proizvodnja ostalog stakla	16.943	1,36
Proizvodnja cementa	64.282	5,16
Proizvodnja vapna	1.201	0,10
Rezanje, oblikovanje i obrada kamena	26.273	2,11
Proizvodnja metalnih proizvoda	23.647	1,90
Proizvodnja strojeva i uređaja	92.987	7,46
Proizvodnja električnih strojeva i aparata	19.316	1,55
Proizvodnja dijelova za motorna vozila	100.431	8,06
Brodogradnja	502.814	40,35
Proizvodnja bicikala	3.790	0,30
Proizvodnja namještaja	9.515	0,76
Tiskarska i izdavačka djelatnost	1.705	0,14
Proizvodnja RTV i komunikacijske opreme	8.325	0,67
Reciklaža	4.248	0,34
Ostalo	17.992	1,44
Ukupno prerađivačka industrija	**1.246.260**	**100,00**

Izvor: DSZ, Obrada HGK ŽK Pula

Najznačajnija izvozna industrijska grana je brodogradnja s udjelom od 40,4%, potom slijedi proizvodnja odjeće 11,5%, proizvodnja duhanskih proizvoda 8,1%, proizvodnja dijelova za motorna vozila 8,1%, proizvodnja strojeva i uređaja 7,5%, proizvodnja cementa 5,2% proizvodnja od gume i plastike 3,7%, rezanje, oblikovanje i obrada kamena 2,1%, proizvodnja

električnih strojeva i uređaja 1,6%, proizvodnja borosilikatnog stakla 1,4%, proizvodnja kemijskih proizvoda 1,3%, itd.

Tabela 37. Robna razmjena Istarske županije po zemljama u 2009.godini

Zemlja izvoza	**USD (tis.)**	**udio %**
Italija	742 146	55,25
Velika Britanija	118.098	8,79
Bosna i Hercegovina	87.511	6,5
Slovenija	85.104	6,34
Djevičanski otoci	47.408	3,53
Francuska	46.600	3,47
Panama	44.513	3,31
Njemačka	36.763	2,74
Srbija	33.690	2,51
SAD	21.6 2	1,61
Austrija	6.128	0,46
Šve ska	5.637	0,42
Makedonija	5.161	0,38
Ukrajina	4.906	0,37
Singapur	4.7 8	0,35
Ost le zemlje	53.198	3,96
Ukupno	**1.343.213**	**100**

Zemlja uvoza	**USD (tis)**	**udio %**
Italija	728.296	46,13
Švicarska	130.938	8,29
Njemačka	89.3 2	5,66
SAD	67.650	4,29
Sloveni a	67.242	4,26
Kina	53.346	3,38
Poljska	43.936	2,78
Austrija	33.640	2, 3
Makedoni a	27.557	1,75
Bosna Hercegovina	27.409	1,74
Japan	26.335	1,67
Nizozemska	25.735	1,63
Češka	22.654	1,43
Francuska	20.108	1,27
Dans a	17.655	1,12
Ostale zemlje	196 802	12,47
Ukupno	**1.578.695**	**100**

Izvor: DSZ, obrada HGK ŽK Pula

Uvjerljivo najznačajniji vanjskotrgovački partner Istarske županije je u 2008.godini bila susjedna Italija s kojom je realizirano 50% robne razmjene. U istarskom izvozu Italija sudjeluje s 55%, na drugom mjestu je Velika Britanija s 8,8%, a na trećem Bosna i Hercegovina s 6,5%, itd. Najviše roba također uvozimo iz Italije 46%, potom slijede Švicarska s 8,3% i Njemačka s 5,7%, itd.

2.5.3.3. Turizam

Sektor turizma zbog njegovih ukupnih resursa, dostignutog stupnja razvijenosti i potencijala ima osobitu važnost u razvoju IŽ-a. U 2009. godini IŽ je posjetilo 2,75 milijuna turista ili 25,2% ukupnog broja posjetitelja u RH. Rezultati su još bolji mjereno brojem ostvarenih noćenja, gdje je u IŽ-u ostvareno 18,1 milijuna noćenja ili 32,2% ostvarenja u RH.

Istra raspolaže vrijednim, atraktivnim i važnim prirodnim, povijesnim i kulturnim resursima, kao i snažnim i očuvanim regionalnim identitetom što je osnova dosadašnjeg dinamičnog razvoja turizma. Ti resursi, koji čine komparativne prednosti Istre, ujedno su temelj za novi razvoj turizma, koji zahtijeva jačanje i konkurentskih prednosti.

Prema turističkom prometu Istra i dalje zauzima vodeće mjesto u Hrvatskoj. 1/3 ukupnog broja noćenja u Hrvatskoj i 1/4 ukupnog broja dolazaka turista u Hrvatsku i dalje otpada na Istru, iako se taj udio tijekom desetogodišnjeg razdoblja stalno smanjuje, kako zbog ubrzanog rasta turističkog prometa u drugim dijelovima Hrvatske, koji je svih ovih godina bilježio niske stope popunjenosti, tako i zbog dostignute visoke razine popunjenosti raspoloživih kapaciteta u Istri.

Ukupni turistički kapaciteti (sve kategorije i vrste) u razdoblju nakon rata (posljednjih desetak godina) bilježe blagi porast (206.382 stalnih postelja 1995.g.; 217.924, 2000. g.; te 243.680 2005. godine) koji se posljednjih par godina stabilizirao na razini od oko 240 tisuća stalnih

postelja. Navedenim brojkama valja pribrojiti i kapacitete u 13 luka nautičkog turizma, koliko ih ima u Istri, koji su se posljednjih godina ustalili na oko 15 tisuća postelja.

U istom razdoblju se znatnije promijenila i struktura turističkih kapaciteta prema broju, kategorijama i udjelu u ukupnom broju. Prema podacima DZS-a za 2009. godinu, sa 113.060 postelja ili 47% u ukupnim kapacitetima prevladava smještaj u kampovima, koji je trenutačno nešto manji u usporedbi s predratnom 1989. godinom (129.324 postelja), ali i veći nego u 2000. (106.067 postelja). Udio hotelskog smještaja razmjerno je nizak, sa svega 26.882 stalnih postelja ili 11,2% ukupnih kapaciteta, a taj segment ponude u posljednjih desetak godina karakterizira i trend smanjenja kapaciteta, ali i podizanja kvalitete (porast udjela hotela s četiri 4 i 5 zvjezdica, mada i dalje dominiraju sa oko 53% hoteli s tri zvjezdice). Preostalih 25% otpada na kućanstva (privatni smještaj), apartmane (9%), turistička naselja, apart-hotele, kuće za odmor, seljačka kućanstva, odmarališta i dr.

Ulaganja u turizam posljednjih godina dinamično rastu (5,3 milijardi kuna u trogodišnjem razdoblju od 2004.-2006. godine) da bi se taj trend posljednjih godina pomalo usporio, ali još uvijek zadržao na visokim razinama (8,8 milijardi u periodu od 2007-2009. godine), koje su uostalom i predviđene Master planom razvoja turizma Istre od 2004.-2012. godine. U strukturi ulaganja najviše sudjeluju velike hotelsko-turističke tvrtke Istre (oko 4,5 milijardi kuna u posljednjih 6 godina), novi turistički (Rezidencija Skiper i hotel Kempinski) i infrastrukturni (Istarski ipsilon) projekti, zatim jedinice lokalne samouprave, malo i srednje poduzetništvo, ugostitelji-obrtnici, turističke zajednice i dr.

Glavni nositelji razvoja turizma su devet turističkih kompanija: ISTRATURIST d.d., Umag; LAGUNA NOVIGRAD d.d., Novigrad; RIVIERA d.d., Poreč; PLAVA LAGUNA d.d., Poreč; MAISTRA d.d. Rovinj; ARENATURIST d.d., Pula; RABAC d.d., Rabac; MASLINICA d.o.o., Rabac, Grupacija Kempinski (Kempinski Hotel Adriatic); a uz njih postoji i niz lokalnih poduzetnika koji se u većem dijelu bave ugostiteljstvom, agencijskim poslovima, trgovinom, privatnim smještajem i dr.

Organizacijski sustav turizma u Istri podijeljen je na razne organizacije i odjele kao što su županijski Upravni odjel za turizam, Turistička zajednica Istarske županije, lokalne TZ gradova, općina i mjesta i upravni odjeli u sklopu jedinica lokalne samouprave. Svaki ima svoju ulogu i svoje odgovornosti u sklopu razvoja turizma u Istri. Dobra suradnja između Županijskog upravnog odjela za turizam i Turističke zajednice Istarske županije posljednjih petnaestak godina stvorila je i promovirala različite specijalizirane proizvode na području cijele regije.

Najvažniji su: razvoj agroturizma (seljačkih gospodarstava), gdje je pokrenut sustav financiranja kojim se lokalnim poduzetnicima pomoglo da izgrade smještajne kapacitete te pokrenu manifestacije kojima se valorizira područje tartufa, Vinske ceste i Biciklističke staze. Razvojem turizma i aktivnostima vezanim za turizam bave se i druge institucije u sklopu svojih nadležnosti kao što su HGK – Gospodarska komora Pula, HOK – Obrtnička komora Istre, UHPA – Udruga hrvatskih putničkih agencija i dr. Istra je prva županija u Hrvatskoj koja je započela sa strateškim upravljanjem razvojem turizma. Izrađen je ključni strateški razvojni dokument, *Master plan razvoja turizma u Istri do 2012. godine*, a radi njegove učinkovite i uspješne provedbe, IŽ je osnovala: i) Savjet za turizam (strateško tijelo na regionalnoj razini koje tvore svi ključni dionici) te ii) IRTA d.o.o. (Istarska razvojna turistička agencija), čija je osnovna zadaća, osim prezentiranja i provedbe Master plana, kvalitetno povezivanje privatnog i javnog sektora te kreiranje novih turističkih proizvoda).

Ciljevi budućeg razvoja turizma u Istarskoj županiji usmjereni su na racionalno i postupno korištenje raspoloživih resursa za razvoj turizma uz poseban naglasak na očuvanje prostora, restrukturiranje postojećeg turističkog gospodarstva u pravcu razvoja kvalitetnijih i

primjerenijih oblika turizma, osobito glede zaštite okoliša, pozicioniranja istarskog turističkog gospodarstva na međunarodnom tržištu te povećanja ukupne sektorske učinkovitosti i makroekonomskih učinaka turizma na sve gospodarske aktivnosti Županije. Predloženo pozicioniranje za IŽ kao cjelinu jest Zeleno utočište Mediterana.

Glavna turistička područja / turistički klasteri (vidi **Error! Reference source not found.**sliku 16 i Tabelu 38.) jesu područja koja obuhvaćaju različite JLS te se mogu smatrati interno homogenim područjima, od kojih svako ima specifična svojstva i posebnosti. Osnovni je cilj podjele na klastere određivanje jasnog identiteta za svaki klaster i njegovo komuniciranje posjetiteljima kako bi izbjegli međusobnu konkurenciju i privlačili klijente „koji se vraćaju“. Klasteri su zamišljeni kao sredstvo postizanja efektivne suradnje u integriranoj strategiji Istre u čemu djeluju komplementarno, svatko s vlastitim diferencirajućim elementima (različitostima, posebnostima).

Slika 16. Karta Istre s klasterima

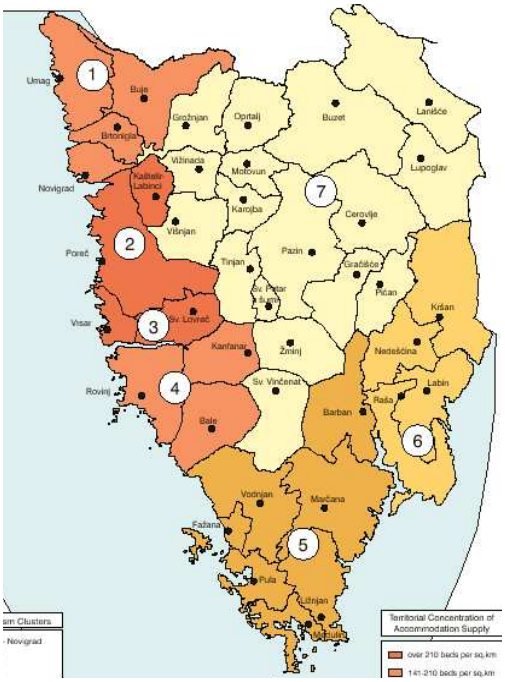

Izvor: Istarska županija

Tabela 38. Turistički clusteri IŽ i njihovo sadržajno pozicioniranje

	KLASTER	SADRŽAJNO POZICIONIRANJE
1.	Umag / Novigrad	Aktivan odmor i kratki boravci povezani sa sportskim i zdravim načinom života – Umag; Ribarsko naselje s mirnim načinom života – Novigrad
2.	Poreč	Koncentracija aktivnih doživljaja s bogatim kulturnim naslIjeđem
3.	Vrsar / Funtana	Doživljaj prirode koji uključuje tradicionalne ribarske aktivnosti s dodirom umjetnosti
4.	Rovinj	Romantični grad u usnulom Mediteranskom okruženju
5.	Pula / Medulin	Kultura, povijest… i plaže, mjesto za vaše susrete – Pula; Sačuvana obala za aktivni i obiteljski odmor zasnovan na prirodnim vrijednostima – Medulin
6.	Labin / Rabac	Spoj prirode i naslijeđa, raj za umjetnike; Gdje se brežuljci sastaju s morem
7.	Unutrašnjost	Očuvan tradicionalni način života, uživanje u istarskoj kulturi,

gastronomiji i prirodi

Planira se znatno profiliranje turističkih proizvoda za zadržavanje starih i osvajanje novih tržišta (vidi tabelu 39.).

Tabela 39. Turistički proizvodi i tržišta IŽ – postojeći / planirani / ciljani

		PROIZVOD	
		POSTOJEĆI	NOVI
TRŽIŠTE	POSTOJEĆE	Apartmani Kampovi Standard Privatni smještaj Hoteli Standard Sportovi: multi, timski, na vodi Manifestacije	Hoteli + Kampovi + Kongresi
	NOVO	Kulturni turizam Nautika Agroturizam / Ruralni turizam Obilasci (općeg interesa) Wellness Gourmet: vino/maslinovo ulje/gastronomija	Biologija mora Golf Obilasci (specijalnih interesa) Konvencije Kratki boravci

Izvor: Master plan razvoja turizma Istre 2004.-2012.

Tabela 40. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora turizma u IŽ-u

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Pomanjkanje novih (greenfield) ulaganja u turizmu - Prosječna ili niska kvaliteta turističkih usluga i proizvoda - Niska razina specijalizacije / diversifikacije turističkih usluga i proizvoda - Pomanjkanje stručnih kadrova u turizmu - Koncentracija turističke aktivnosti u priobalju - Nedovoljna prepoznatljivost regije i pojedinih turističkih mikro destinacija / klastera u regiji - Sezonski karakter turističke djelatnosti - Destimulirajuća zakonska regulativa - Nedovoljno korištenje domaćih poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi, posebno u priobalju - Ograničenje infrastrukture	- Poticanje i razvoj novih strateških projekata i greenfield ulaganja u turizmu - Podizanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda - Specijalizacija / diversifikacija turističkih usluga i proizvoda - Promjena obrazovnog sustava, privlačenje stranih obrazovnih institucija i kontinuirana edukacija ljudskih resursa - Turistički razvoj unutrašnjeg/ ruralnog područja - Izrada, usvajanje i promocija jedinstvenog vizualnog identiteta regije – branda - Produženje turističke sezone, po mogućnosti stvaranje preduvjeta za cjelogodišnje poslovanje turističke djelatnosti - Ubrzano definiranje ključnih zakonskih okvira koji se izravno ili neizravno tiču turizma (npr. siva ekonomija, „turističko“ zemljište, nulta stopa PDV-a, prostorno planiranje, privatizacija, decentralizacija

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
	inspekcijskih nadležnosti…) - Povećanje udjela domaćih proizvoda u turističkoj ponudi na području Istre - Ulaganja u infrastrukturu

Postojeći planovi već su identificirali mjere/projekte kojima će se navedene mjere postupno provoditi (vidi tabelu 41.).

Tabela 41. Razvojne potrebe sektora turizma IŽ-a i projekti/mjere za njihovo postizanje

RAZVOJNA POTREBA	PROJEKTI/MJERE
Podizanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda	1) Sustav poticaja kvalitete; 2) Subvencionirani krediti za podizanje kvalitete u turizmu; 3) Certifikacija turističkih proizvoda (dodjela oznaka kvalitete); 4) Privlačenje svjetskih brandova u turizmu
Specijalizacija / diversifikacija turističkih usluga i proizvoda	1) Razvoj kulturnog turizma – veća valorizacija prirodne, kulturne i spomeničke vrijednosti u funkciji turizma 2) Razvoj kongresnog turizma – MICE sektora 3) Projekt DMO/DMC – Destination management companies / Agencije za upravljanje destinacijom; 4) Certifikacija turističkih proizvoda
Poticanje i razvoj novih (greenfield) ulaganja u turizmu Istre	1) Brijuni rivijera 2) Golf projekti 3) Tematski parkovi 4) Turistički razvoj istočne obale Istre (Raški zaljev) 5) Projekt Peškera, Poreč 6) Terra Istriana, Umag
Promjena obrazovnog sustava, privlačenje stranih obrazovnih institucija i kontinuirana edukacija ljudskih resursa	1) Reorganizacija školstva; 2) Osnivanje Istarskog sveučilišta; 3) Dovođenje stranih obrazovnih institucija; 4) Benchmarking (studijska putovanja); 5) Seminari, tečajevi i dr.
Turistički razvoj unutrašnjeg / ruralnog područja Istre	1) Ruralni, agroturizam, stancije visoke kvalitete; 2) Gourmet turizam; 3) Vinske ceste; 4) Ceste maslinova ulja; 5) Cikloturizam i dr.
Izrada, usvajanje i promocija jedinstvenog vizualnog identiteta regije - branda	1) Izrada vizualnog identiteta; 2) sustavna promotivna kampanja
Produženje turističke sezone te, po mogućnosti, stvaranje preduvjeta za cjelogodišnje	1) Poticanje cjelogodišnjeg poslovanja ugostiteljskih objekata; 2) Poticanje organizacije manifestacija u pred- i posezoni

poslovanje turističke djelatnosti	3) Razvoj turističkih proizvoda i atrakcija za cjelogodišnji turizam; 4) Izrada strategije razvoja zimskog turizma u Istri;
Ubrzano definiranje ključnih zakonskih okvira koji se izravno ili neizravno tiču turizma	1) Predlaganje zakonskih i pod-zakonskih akata (npr. siva ekonomija, „turističko“ zemljište, nulta stopa PDV-a, prostorno planiranje, privatizacija, decentralizacija inspekcijskih nadležnosti…); 2) Lobiranje posredstvom saborskih zastupnika prema Saboru i Vladi RH
Povećanje udjela domaćih proizvoda u turističkoj ponudi na području Istre	1) Poticanje proizvodnje domaćih poljoprivrednih kultura; 2) Poticanje kvalitete proizvoda; 3) Kampanja “Kupujmo domaće (hrvatsko)“
Ulaganja u prometnu infrastrukturu (kopnenu, zračnu i morsku)	1) Dovršetak izgradnje istarskog ipsilona u punom profilu; 2) Izgradnja gradskih obilaznica, definiranje pješačkih zona, izgradnja dovoljnog broja parkirališta; 3) Razvoj zračne luke Pula te povećanje broja međunarodnih zračnih linija s ciljem razvoja Istre kao avio destinacije; 4) Unapređenje pomorskih luka i pristaništa

2.5.3.4. Poljoprivreda i ribarstvo

Poljoprivreda – posebno uzgoj maslina i proizvodnja visokokvalitetnog maslinova ulja, vinogradarstvo i proizvodnja vrhunskih vina, proizvodnja povrtlarskih kultura, stočarstvo, peradarstvo te ribarstvo s marikulturom, gospodarenje šumama i šumskim plodovima, lovno gospodarstvo te korištenje vodnih resursa – imaju dugu tradiciju na području IŽ-a, a postojeći resursi (poljoprivredno i šumsko zemljište[4], povoljna klima, mogućnost osiguranja navodnjavanja, prostran i bogat akvatorij) s jedne strane te sektor turizma kao tržište za visokokvalitetne (tradicionalne, prepoznatljive, „zdravo“ uzgojene) proizvode, s druge strane, uvjeti su koji izvjesno omogućuju i daljnji uspješni razvoj poljoprivrede, šumarstva, lovnog i vodnog gospodarstva te ribarstva, uključujući prateće djelatnosti kao okosnica održivog razvoja na području IŽ-a.

Trenutačna agrarna struktura vrlo je nepovoljna za intenzivan razvoj suvremene i specijalizirane poljoprivredne proizvodnje u širem smislu riječi i predstavlja osnovnu zapreku u postizanju proizvodnje konkurentne poljoprivredi EU-a. Relativno je povoljno da je veći dio (oko 72%) od ukupno 169.000 ha poljoprivrednog zemljišta (obradivo zemljište i pašnjaci) u IŽ-u u privatnom vlasništvu, a manji (oko 28%) u vlasništvu države. Međutim, izrazito su nepovoljne veličine posjeda i parcela. Prema statističkim podacima oko 19.000 obitelji u IŽ-u ima u svojem vlasništvu poljoprivredno i šumsko zemljište čija je prosječna veličina posjeda 9,5 ha, a po odbitku šumskog zemljišta prosječna veličina posjeda koje obuhvaća samo poljoprivredno zemljište iznosi 6,4 ha, dok je prosječna veličina posjeda koje obuhvaća samo

[4] Konkretnije, IŽ raspolaže sa: 82.000 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta (od toga: 57.000 ha oranica i vrtova, 5.500 ha vinograda, 2.500 ha voćnjaka, 17.000 ha livada); 87.000 ha pašnjaka; 95.000 ha šuma (35.000 ha državnih i 60.000 ha privatnih šuma); 18.000 ha neplodnog (13.600 ha državnog i 4.400 ha privatnog).

obradivo zemljište 3,8 ha. Najveći udio OPG-a (oko 68%) ima posjede manje od 5 ha poljoprivrednog zemljišta, oko 20 % gospodarstava je veličine od 5 do 10 ha, te 12 % veće od 10 ha. Nadalje, prosječna veličina obradivih parcela je 0,22 ha što otežava primjenu suvremene tehnike i tehnologije u procesu proizvodnje i prepreka su ubrzanom procesu okrupnjavanja posjeda.

Nešto više od 30% OPG-a (oko 5.900) registrirano je u upisniku poljoprivrednih proizvođača MPRRR za tržišnu proizvodnju, dok se ostali ili bave poljoprivredom samo za „vlastitu potrošnju“ ili su napustili poljoprivrednu proizvodnju, što znači da je njihovo zemljište zapušteno/neobrađeno. Isključivo od poljoprivrede živi tek oko 1.000 OPG-a.

Obrazovanje poljoprivrednog stanovništva, poglavito u segmentu primjene suvremenih tehnologija u poljoprivredi i ribarstvu, nije odgovarajuće.

Iskustvo stečeno od 1990. godine do danas nedvojbeno pokazuje da su na tržištu uspjela OPG koja su: 1) koristila suvremena znanja i tehnologiju; 2) okrupnila posjed; 3) uspjela stvoriti prepoznatljivu marku proizvoda. Posebno su uspješna ona OPG kod kojih su se u proces proizvodnje uključili mladi i školovani nasljednici. U tim OPG su prisutne stručne i savjetodavne institucije, koriste se suvremena tehnološka i marketinška iskustva, te je u tijeku uspješna smjena generacija.

Od bivših većih proizvodno-prerađivačkih poljoprivrednih kompleksa opstali su samo Agroprodukt Pula i Agrolaguna Poreč, koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom (obrađuju oko 2.000 ha) te Puris Pazin, kao pravni sljednik PIK-a Pazin, koji se bavi isključivo proizvodnjom mesa i mesnih prerađevina (purana i pilića te tovom junadi)[5]. Od 1990. godine do danas osnovano je pedesetak manjih poljoprivrednih i ribarskih tvrtki koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, preradom poljoprivrednih proizvoda ulovom i preradom ribe, marikulturom i plasmanom proizvoda.

Ribarstvo koje je tradicionalna djelatnost u IŽ-u, sa 942[6] registriranih profesionalnih ribarskih plovila, od kojih 470 dužih od 14 metara, 920 registriranih povlastica za bavljenje ribolovom što čini oko 25% potencijala RH. Sektor je tržišno izrazito oslonjen na turističko gospodarstvo/tržište i izvoz.

Prepoznajući važnosti i prednosti interesnog udruživanja poljoprivrednika, IŽ u posljednjih petnaestak godina radi na osnivanju poljoprivrednih i lovačkih udruženja prema teritorijalnom i organizacijskom principu. Osnovana su 62 poljoprivredna udruženja s oko 6.000 poljoprivrednih proizvođača, udruženih u Savez poljoprivrednih udruženja IŽ-a; 38 lovačkih udruženja s oko 4.000 lovaca, objedinjenih u Lovački savez IŽ-a; pet poljoprivrednih zadruga; šest ribarskih zadruga te Istarski regionalni zadružni savez koji objedinjuje zadružni sektor.

Institucije na području Istarske županije u funkciji razvoja poljoprivrede i šumarstva su Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu (UOPŠLRV) IŽ-a, Fond za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre (FZRPAI), Veleučilište Rijeka - poljoprivredni odjeli u Poreču i Pazinu, Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču (IZPTP), Srednja poljoprivredna škole u Poreču, Hrvatska poljoprivredna agencija, Hrvastki zavod za savjetodavnu službu u okviru Hrvatske poljoprivredne komore, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, Centar za poljoprivredu, hranu i selo, Hrvatski šumarski Institut – Centar za

[5] Agrolabin, Agroprodukt Buzet, PIK Umag, Jadranturist – poljoprivreda Rovinj i PIK Pazin su modelom pretvorbe i privatizacije nestali s tržišta.

[6] Program izgradnje ribarske infrastrukture u Istarskoj županiji (Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, studeni 2010.)

razvoj šumarstva Josip Ressel Pazin, te AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin i MIH d.o.o. Poreč

Prepoznavši razvojne mogućnosti i potrebe ruralnog prostora, IŽ je pokrenula niz razvojnih procesa/inicijativa/aktivnosti/programa, uključujući prvenstveno: pružanje financijskih potpora OPG-ima iz županijskog proračuna; kreditiranje razvojnih programa putem osnovanog FZRPAI-a; trajnu edukaciju poljoprivrednika putem poljoprivrednih udruženja; izgradnju temeljne poljoprivredne infrastrukture što podrazumijeva i revitalizaciju zadružnog sektora, unapređenje znanstveno-istraživačkog rada i organizaciju suvremenog obrazovanja za poljoprivredna zanimanja; te gospodarsku reafirmaciju i valorizaciju izvornih i tradicionalnih pasmina, sorata i proizvoda.

Posebna pozornost pridavala se: zaštiti i valorizaciji autohtonih proizvoda, razvoju ekološke poljoprivrede; dopunskih djelatnosti u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (agroturizam, lovni turizam, vinske ceste); razvoju ruralnog prostora IŽ-a (Međunarodne i lokalne manifestacije; Vinistra Poreču, CROFISH Umag, ISAP Tinjan, Dani mladog maslinovog ulja Vodnjan, Smotra sireva i mlječnih proizvoda Svetvinčenat, Dani meda Pazin, Smotra istarsko goveda Kanfanar i Višnjan, Tuberfest Livade te druge lokalne izložbe); te stvaranju preduvjeta za izgradnju ribarskog sektora.

Programom razvitka poljoprivrede IŽ-a do 2020.god. ustanovljeni su osnovni razvojni ciljevi (vidi Tabela 42.) te izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ-u (vidi **Error! Reference source not found.**Tabela 43.).

Tabela 42. Razvojni ciljevi u poljoprivrednom i ribarskom sustavu IŽ-a

1.	Osnivanje razvojnih centara koji će osigurati infrastrukturu za provedbu i organiziranje svih aktivnosti koje će znanstvene, stručne i gospodarske organizacije provoditi s ciljem očuvanja i gospodarskog razvoja ruralnog prostora Istarske županije
2.	Izgradnja financijske institucije za kreditiranje i samofinanciranje poljoprivrednog, ribarskog i ruralnog sustava s ciljem osnivanja Agrobanke
3.	Provedba Programa gospodarenja i konsolidacije vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem (državnim i privatnim) s izradom katastra vinograda, voćnjaka i maslinika
4.	Provedba projekata navodnjavanja sukladno Programu navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta usvojenog na Skupštini Istarske županije (4. veljače 2008.g.) kao sastavnice NAPNAV-a RH
5.	Provedba Programa zbrinjavanja otpadnih voda, te daljni rad IVS na izgradnji manjih sustava zbrinjavanja otpadnih voda u vodozaštitnim područjima na prostoru Istarske županije, te intenziviranje izgradnje sustava kanalizacije po utvrđenoj dinamici kako bi se zaštitila izvorišta pitke vode, te fazna izgradnja uređaja u okviru ukupnog projekta, kojeg provodi IVS Buzet u suradnji s Hrvatskim vodama.
6.	Daljnje provođenje Modela poticanja višegodišnjih nasada od strane Istarske županije i jedinica lokalne samouprave po dosadašnjim principima s ciljem podizanja novih nasada (vinogradi, voćnjaci, maslinici), odnosno podizati godišnje minimalno 200 ha vinograda, 300 ha maslinika, te saditi godišnje 100 000 sadnica raznoga voća, što znači dostići brojku od minimlno 7000 ha vinograda odnosno minimalno 17 800 ha trajnih nasada do 2020. g.
7.	Revitalizacija proizvodnje izrazitih tradicijskih kultivara; lješnjaka na ukupnim minimalnim površinama od 1 500 ha, smokve na ukupnim površinama od minimalno 300 ha, te kestena na ukupnim minimalnim površinama od 300 ha
8.	Sadnja mikorizirane sadnice lijeske, hrasta, topole, i kestena sa crnim i bijelim tartufom na zapuštenim i opožarenim šumskim zemljištima na površini od minimalno

	1000 ha
9.	Sadnja ostalih vrsta voća (oskoruša, mušmula, žižula, nar, šipak i dr.) na ukupnoj površini od minimalno 100 ha
10.	Intenzivirati i povećati te poticati proizvodnju povrća (osobito za industrijsku proizvodnju), koja će zadovoljiti domaću potrošnju i preradu, te potrošnju u turističkom gospodarstvu s ciljem smanjenja uvoza povrća
11.	Okrupnjavanje posjeda proizvođača mlijeka, aktiviranje zapušteno poljoprivredno zemljište i intenzivirati proizvodnju krmnog bilja s ciljem poticanja razvoja mliječnog gospodarstva
12.	Intenzivno podupiranje proizvodnju mesa i mlijeka tako da se sadašnja proizvodnja u govedarstvu, uzgoju kopitara, svinjogojstvu, ovčarstvu, kozarstvu i peradarstvu udvostruči, te osposobi za potrebe proizvodnje zaštićenih autohtonih proizvoda
13.	Pokretanje proizvodnje durum pšenice, obnova proizvodnju sjemena lucerne, esparzete i drugih leguminoza, proizvodnju krme te proizvodnju sjemena povrtlarskih kultura sa pratećim preradbenim kapacitetima
14.	Jačanje preradbenih kapacitete u svim poljoprivrednim djelatnostima uključujući izgradnju objekata koji udovoljavaju uvjetima EU-a za izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda kao i divljači i proizvoda od divljači
15.	Organiziranje proizvodnje sadnog materijala u vinogradarstvu, voćarstvu i povrtlarstvu utemeljenu na autohtonom sortimentu
16.	Organiziranje proizvodnje, otkupa i prerade ljekovitog i aromatskog bilja te šumskih plodova
17.	Provodba programa zaštite i valorizacije tipičnih autohtonih proizvoda, autohtonih pasmina i autohtonih kultivara, te njihove tržišne promocije i valorizacije
18.	Razvoj dopunske i tradicijske djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, te razvoj lovnog turizma
19.	Postizanje uvjete za razvoj ekološke poljoprivrede i eko-agroturizma, te proizvodnju poljoprivrednih proizvoda na ekološkim principima
20.	Provođenje racionalnog gospodarenja šuma i šumskog zemljišta, te gdje postoje uvjeti prenamijena istog za podizanje dugogodišnjih nasada
21.	Materijalno i kadrovsko osposobljavanje Centar za razvoj šumarstva u Pazinu, te pokretanje osnivanja udruga i zadruga šumoposjednika i šumovlasnika, kao i formiranje modelnih šuma u Republici Hrvatskoj
22.	Pokretanje komercijalnog uzgoja tartufa, provesti njegovu zaštitu i svekoliku tržišnu valorizaciju
23.	Stvaranje osnova za kvalitetno gospodarenje lovištima, izgradnju lovno-gospodarskih objekata u cilju uzgoja divljači, razvoja lovnog turizma i lovne kinologije
24.	Intenzivno pristupanje izgradnji i stavljanju u funkciju ribarske infrastrukture (ribarskih lučica, veletržnica ribe, otkupnih i sabirnih centara, proizvodnih i preradbenih kapaciteta u ribarstvu i marikulturi te ribarske flote) u skladu s Programom izgradnje ribarske infrastrukture u Istarskoj županiji
25.	Osnivanje poljoprivrednih i ribarskih zadruga, štedno-kreditnih zadruga, obrtničkih zadruga i stambenih zadruga te ih uključivati u zadružni sustav s ciljem kvalitetnog udruživanja i interesnog povezivanja poljoprivrednika i drugih subjekata u ruralnom prostoru IŽ
26.	Povezivanje poljoprivrednog i ribarskog sektora s tržišnim subjektima i velikim potrošačima, poglavito s turističkim gospodarstvom

27.	Razvijanje lokalnih, regionalnih i međunarodnih sajamske manifestacije u funkciji tržišne valorizacije autohtonih proizvoda i stvaranja marke prepoznatljivih proizvoda
28.	Dovršavanje vodifikaciju područja bez pitke vode radi zaokruživanja izgradnje infrastrukture u ruralnom prostoru Istarske županije
29.	Razvijanje i prilagođavanje programa obrazovanja za poljoprivredna i ribarska zanimanja (nižeg, srednjeg, višeg i visokog stupnja obrazovanja) zahtjevima suvremene i specijalizirane poljoprivredne i ribarske proizvodnje zasnovane na razvoju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te provođenje trajnog obrazovanja stanovništva u ruralnom prostoru IŽ
30.	Financijski, materijalno i kadrovski osposobljavati Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču za znanstveno istraživački rad i transfer suvremene tehnologije i znanja u praksu
31.	Provedba programa uzgoja istarskih autohtonih pasmina i njihovog gospodarskog iskorištavanja
32.	Omogućiti AZRRI – Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin provodi Strateški program razvoja ruralnog prostora Istre kao i razvojne programe koji će se sukladno zacrtanoj agrarnoj politici Istarske županije prioritetno podupirati, provoditi i kao takvi kandidirati za sufinanciranje iz pretpristupnih i strukturnih fondova EU-a i drugih izvora financiranja (domaćih i međunarodnih)
33.	Osnivanje lokalnih akcijskih grupa sukladno LEADER pristupu i usvojenom Strateškom programu ruralnog razvoja Istarske županije
34.	U suradnji s razvijenim regijama iz EU-a osmišljavanje i provođenje razvojnih međunarodnih programe, izgradnju povjerenja i stvaranje prepoznatljivih proizvoda u funkciji ujednačenog razvoja prostora IŽ.
35.	Zbrinjavanje poljoprivrednog i šumskog otpada s ciljem proizvodnje alternativnih-obnovljivih oblika energije

Tabela 43. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ

RAZVOJNI PROBLEMI (i ograničavajući čimbenici)	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljno izgrađene mjere agrarne politike zemlje - Nedovoljno izgrađeno poljoprivredno zakonodavstvo - Visoki porez na dodanu vrijednost (PDV) - Visoki uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (više od 60% potreba za hranom zadovoljava se uvozom - Loša provedba Zakona o poljoprivrednom zemljištu što ima za posljedicu sve više neobrađenog poljoprivrednog zemljišta bez obzira na to je li zemljište u državnom ili privatnom vlasništvu - Nepostojanje katastra vinograda, maslina	- Implementacija Strateškog programa ruralnog razvoja Istarske županije (2008.-2013.) sukladno EU propisima - Valorizacija poljoprivrednih i morskih resurse te komparativne prednosti podneblja u funkciju proizvodnje hrane - Okrupnjavanje posjeda i aktiviranje zapuštenog poljoprivrednog zemljišta (definiranje gospodarsko-proizvodnih područja- zone za uzgoj i držanje svih vrsta i kategorija stoke minimalne površine 50 ha do maksimalne površine od 500 ha, sve s ciljem izgradnje stočnih farmi i formiranja stancija) - Izgraditi svekoliku infrastrukturu koja će biti u funkciji razvoja ruralnog prostora - Trajno educirati poduzetnike u ruralnom

RAZVOJNI PROBLEMI (i ograničavajući čimbenici)	RAZVOJNE POTREBE
i voćnjaka - Usitnjenost poljoprivrednih parcela i poljoprivrednog posjeda - Visoka cijena poljoprivrednog zemljišta (viša nego u drugim regijama RH) - Neodgovarajući Zakon o nasljeđivanju - Neizjednačen socioekonomski status poljoprivrednika i zaposlenih - Financijska nestabilnost i nedisciplina - Neizgrađenost zadružnog sustava - Zastarjela tehnika i tehnologija - Nedovoljno izgrađena temeljna poljoprivredna i ribarska infrastruktura (otkupno sabirni centri sa rashladim prostorima te preradbeni kapaciteti) koja je u funkciji razvoja agrara - Smanjenje gospodarske aktivnosti u ruralnom prostoru - Nedovoljna obrazovanost poljoprivrednika i ribara - Nepostojanje razvojnih Centara u funkciji gospodarskih aktivnosti u ruralnom prostoru - Nedostatak povoljnih financijskih sredstava za ulaganja u poljoprivredu i ribarstvo - Sporo osposobljavanje poljoprivrednih subjekata i subjekata u ribarstvu za korištenje pretpristupnih fondova EU-a kao i za realizaciju prioritetnih razvojnih programa prije ulaska RH u EU - Neusklađenost uvjeta pretpristupnih fondova EU sa potrebama i mogućnostima poljoprivrednog sektora IŽ-a	prostoru i osposobljavati ih za primjenu suvremenih tehnologija - Osnivanje Srednje poljoprivredne škole u Poreču kao samostalne obrazovne institucije, te osnivanje Poljoprivrednog fakulteta u Poreču- smjer vinogradarstvo-vinarstvo i smjer mediteranske kulture, te Visoke poljoprivredne škole – smjer ribarstvo i pčelarstvo, a sve u sklopu Sveučilišta "Jurja Dobrile" Pula - Provesti zemljišnu reformu na području Istarske županije - Poticanje i ribare potrebno je interesnog povezivanja i udruživanja poljoprivrednog proizvođača radi organiziranog nastupa na tržištu - Osigurati financijska sredstva javnog sektora za provedbu razvojnih programa projekata u ruralnom prostoru - Osigurati povoljna financijska sredstva za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i ribarstvo te preradu - Poticati diversifikaciju gospodarskih aktivnosti u ruralnim prostorima IŽ-a - Zaštititi i valorizirati tipične autohtone proizvode (oznake kvalitete) te povezivati tržišne marke proizvoda u prepoznatljivi istarski brand - Zaštita okoliša i zbrinjavanje poljoprivrednog i šumskog otpada

Izvor: Prema Koncepciji razvoja poljoprivrednog sustava i Programa razvitka poljoprivrede IŽ do 2020. godine, koji je pokrenuo UOPŠLRV

2.5.3.5. Trgovina

Tabela 44. Struktura trgovine po djelatnostima koju obavljaju pravne osobe na dan 31.12.2008.

Djelatnost	Prodavaonice - servisi	Broj zaposlenih	Promet (000 HRK)
Trgovina na veliko motornim vozilima i motociklima	-	287	867.772
Trgovina na malo motornim vozilima i motociklima	125	268	405.097
Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima	2	20	21.281
Popravci i održavanje motornih vozila i motocikala	57	315	129.067
Posredovanje u trgovini na veliko	-	43	34.265
Trgovina na veliko na domaćem tržištu	-	2.527	2.829.803
Izvoz	-	46	281.919
Trgovina na malo	876	3.359	2.525.368
Popravci predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	-	2	668
Ostale djelatnosti	-	573	274.301
Ukupno	1.060	7.441	7.369.541

Izvor: Državni zavod za statistiku

U djelatnosti trgovine na veliko i malo je 31.12.2008. bilo aktivno 1982 tvrtki ili 24% od svih registriranih trgovačkih društava u Istarskoj županiji.. One su zapošljavale 7.441 djelatnika koji su u 1.060 prodavaonica i servisa realizirali promet u vrijednosti od 7,4 milijarda kuna.
Najznačajnija trgovačka društva u djelatnosti trgovine na veliko i malo u županiji su: Puljanka – Pula, Eurotrade – Rovinj, Benussi – Fažana, Betoven – Pula, Pitarello East – Pula, Špina – Poreč, Cerovlje promet – Cerovlje, La-vor trade – Buzet, CIB Commerce – Buzet, Buje-Export – Buje, Istra – Pula, Intercommerce – Umag, Istracommerce – Pazin, Italcro – Galižana, Istarske ljekarne – Pula, Hann-Invest – Poreč, Unlimited – Poreč, Kapra – Labin, Istarske knjižare – Pula, itd.
Na razvijenost i vrlo dobru snabdjevenost djelatnostin trgovine značajno utječu veliki nacionalni trgovački lanci prisutni u mnogim mjestima Istre, kao što su: Konzum, Plodine, Mercator, Billa, Lidl, Kaufland, Getro, Pevec, Bricostore, Velpro, Merkur, Metro i drugi.

2.5.3.6. Graditeljstvo

Sektor graditeljstva sudjeluje u zapošljavanju u IŽ-u s 8,38%. U graditeljstvu (niskogradnja + visokogradnja) posluje,NKD – 2007, na dan 30. lipnja 2010. godine 2.763 pravna subjekta od čega je potrebno istaknuti petnaest važnijih poduzeća. U području arhitektonskih djelatnosti i inženjerstva te tehničkog savjetovanja posluje desetak poduzeća.

Izgradnja većih objekata infrastrukture, obnova komunalne infrastrukture kao i rekonstrukcija i izgradnja turističkih objekta prilika je za snažniji razvoj graditeljstva, posebno za razvoj onih djelatnosti s većom dodanom vrijednosti.

Tabela 45. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora graditeljstva IŽ

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Često ilegalno odlaganje građevinskog otpada na za to nepredviđena mjesta - Usitnjenost građevinske operative u graditeljstvu	- Povezivanje graditeljskih resursa radi zajedničkog nastupa na tržištu temeljem zajedničke strategije razvoja - Usmjeravanje na tehnološki složenije i

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedostaje stručnog kadra u poslovima izvođenja i nadzora nad izvođenjem - Graditeljska operativa, posebno lokalna, nije tehnološki opremljena i stručno osposobljena za savladavanje postavljenih zahtjeva moderne gradnje i korištenja novih materijala - Recesija.	zahtjevnije poslove s većom dodanom vrijednosti - Kontinuirano stručno usavršavanje graditelja vezano uz građevinsku operativu - Unapređivanje poslovnih usluga vezanih uz graditeljsku djelatnost radi zaokruženja ponude građevinskih usluga (projektiranje, procjena i promet nekretnina i dr.); - Specijalizacija za potrebe razvoja istarskog turizma - Jačanje promidžbe istarskog graditeljstva.

2.5.3.7. Rudarstvo

Slika 17. Kamenolom 1 i 2

Izvor: Istarska županija

Hrvatski sabor donio je novi Zakon o rudarstvu, objavljen u NN 75/2009. od 1. srpnja 2009. godine, koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2009., osim odredbi članka 12. stavka 2., članka 22. stavka 3., članka 49. stavka 5. i članka 113. stavka 4. koji stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Zakonom o rudarstvu uređuje se: istraživanje mineralnih sirovina, odobrenje za njihovo istraživanje, njihova eksploatacija, koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina i rezerve mineralnih sirovina te jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina. Zakonom se regulira područje rudarskih projekata, njihovih planova i rudarska mjerenja, propisuju se odredbe u svezi sa stručnom spremom, mjerama zaštite na radu, kao i sanacija okoliša te nadzor nad provedbom i kaznene odredbe zbog neprimjene zakona. Zakonom su definirane sve mineralne sirovine, a kamen nalazimo u 3 razreda: mineralne sirovine za industrijsku preradbu (mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine - vapnenci i dolomiti), mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak) i arhitektonsko-građevni kamen.

U Prostornom planu Istarske županije određeni su ciljevi u eksploataciji mineralnih sirovina u smislu racionalnog korištenja prirodnih izvora:

1. eksploataciju tehničkog kamena, kremenog pijeska i opekarske gline provoditi na što većoj udaljenosti od postojećih naselja i planiranih gospodarskih i turističkih zona,
2. dati prednost proizvodnji arhitektonsko-građevinskog kamena i eksploataciji industrijskih mineralnih sirovina, pred proizvodnjom tehničkog kamena,
3. razvijati metode podzemne eksploatacije,
4. izvršiti reviziju svih koncesija na eksploatacijska polja mineralnih sirovina u cilju utvrđivanja stvarnih rezervi sirovina, metoda eksploatacije, vremena eksploatacije te postupaka sanacije nakon zatvaranja eksploatacijskih polja,
5. utvrđivanje istražnih polja za eksploataciju mineralnih sirovina uključiti u postupak izrade prostornih planova,
6. pokretati postupke ukidanja koncesijskih prava na eksploataciju mineralnih sirovina u svim slučajevima u kojima pravne i fizičke osobe ne izvršavaju svoje obveze prema jedinicama lokalne samouprave u smislu plaćanja Zakonom predviđenih naknada na temelju tržišne vrijednosti sirovine,
7. prostornim planovima utvrditi pogodne luke za izvoz kamena u okviru luka javne namjene (u nadležnosti lučkih uprava),

8. podupirati razvoj manjih preradbenih pogona arhitektonsko-građevnog kamena u samim ležištima, kako bi se smanjio utjecaj prijevoza sirovine u naseljima i drugim osjetljivim područjima, na način da se u prostornim planovima gradova i općina osiguraju lokacije gospodarskih zona (industrija) koje će obuhvatiti predmetna ležišta, osim u obalnom području Županije utvrđenom ovim Planom.

Krajem 2007. god. završena je izrada Studije potreba i opravdanosti eksploatacije mineralnih sirovina na prostoru Istarske županije, koju je izradio Rudarsko-geološko-naftni fakultet iz Zagreba. Analizom stanja mineralnih sirovina u Istarskoj županiji, temeljenoj na podacima iz Bilanci rezervi mineralnih sirovina, prikupljenih od Odjela za rudarstvo, Uprave za energetiku i rudarstvo Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, za razdoblje od 2000. do 2006. god., utvrđeno je da eksploataciju mineralnih sirovina u Istarskoj županiji obilježavaju slijedeće značajke:

- ukupna površina odobrenih i aktivnih eksploatacijskih polja zauzima 0,62% Istarske županije,
- eksploatacijska polja i istražni prostori odobreni su i otkopava se sedam vrsta mineralnih sirovina,
- najbrojnija su eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena (60; samo proizvodnja TG kamen – 43, TG kamen kao sekundarna sirovina - 17)
- broj eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena i arhitektonsko-građevnog kamena (ukupno 59; TG kamen – 43, AG kamen - 16) čini 84,3 % svih eksploatacijskih polja,
- eksploatacijska polja arhitektonsko-građevnog kamena i tehničko-građevnog kamena zauzimaju 79,1 % od ukupne površine svih odobrenih eksploatacijskih polja,
- znatan rast broja eksploatacijskih polja TG kamena,
- značajan rast proizvodnje TG kamena i AG kamena,
- osigurana sirovinska osnovica kroz znatne eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina u eksploataciji,
- eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina, koje se proizvode, dostatne su za duže vremensko razdoblje (uz postignutu razinu eksploatacije),
- porast broja eksploatacijskih polja u kojima se TG kamen eksploatira kao sekundarna mineralna sirovina (30% od svih proizvođača TG kamena),
- rast izvoza TG kamena na talijansko tržište,
- kremeni pijesak se ne otkopava,
- otkopavanje boksita simbolično,
- ne postoje odobrena eksploatacijska polja niti istražni prostori za ugljen.

Slika 18. Kamenolomi 3 i 4

Izvor: Istarska županija

S obzirom na recentne potrebe za tehničkim kamenom i na veliki broj napuštenih nekadašnjih kamenoloma u Istarskoj županiji, postavlja se pitanje svrhe otvaranja novih. Jer, kao i svaki stari, tako je i svaki novi kamenolom „ožiljak“ u prirodnome okolišu. To se najbolje očituje u činjenici da napušteni kamenolomi nisu sanirani (kao ni boksitne jame!), ali su zato nerijetko poslužili kao ilegalna odlagališta otpada. To je za Istru, kao razvijenu turističku županiju, veliki ekološki problem i narušavanje izvornoga krajobraza.

Uspoređujući proizvodnju i eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj i Istarskoj županiji za 2006. godinu može se uočiti:

- Istarska županije znatno sudjeluje u proizvodnji AG kamena u Republici Hrvatskoj (45,4 %), te posjeduje trećinu eksploatacijskih rezervi,

- u proizvodnji TG kamena sudjeluje sa 17,4%, a sa 23,5 % u ukupnom broju eksploatacijskih

polja TG kamena,

- prosječna proizvodnja TG kamena po eksploatacijskom polju iznosi na razini Republike Hrvatske 52 408 m3 u sraslom stanju, dok u Istarskoj županiji iznosi 38 738 m3 u sraslom stanju,

- proizvodnja krede je jedina u Republici Hrvatskoj, kao i boksita ali na simboličnoj razini(600 tona),

- Istarska županija sudjeluje značajno u proizvodnji sirovine za proizvodnju cementa (20,2%) i karbonatne sirovine za industrijsku preradu (11,5%) te posjeduje značajne eksploatacijske rezerve ovih sirovina na razini Hrvatske,

- neznatan je udio Istarske županije u proizvodnji i eksploatacijskim rezervama ciglarske gline.

Općenito se može konstatirati da Istarska županija sudjeluje sa značajnim udjelom u eksploataciji nemetalnih mineralnih sirovina te posjeduje značajne eksploatacijske rezerve nemetalnih mineralnih sirovina na razini Republike Hrvatske.

Eksploataciju tehničko-građevnog kamena u Istarskoj županiji obilježavaju slijedeće značajke:

- velik broj eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena (60)
- velike mase godišnje proizvodnje (>2 milijuna m3)
- velike bilančne i eksploatacijske rezerve (~100 milijuna m3)
- znatan porast broja eksploatacijskih polja (250% u odnosu na 2000. godinu)

- pretežno se radi o eksploatacijskim poljima relativno male godišnje proizvodnje (70% eksploatacijskih polja ima proizvodnju manju od 50 000 m3 godišnje)
- značajne eksploatacijske rezerve (56% eksploatacijskih polja ima eksploatacijske rezerve veće od milijun m3),
- pretežno se radi o eksploatacijskim poljima relativno malih eksploatacijskih rezervi (22),
- oko 45% eksploatacijski rezervi TG kamena nalazi se u eksploatacijskim poljima gdje se eksploatira neka druga mineralna sirovina kao primarna,
- pojava većeg broja proizvođača kojima je tehničko-građevni kamen sekundarna mineralna sirovina (30% od svih proizvođača),
- značajan izvoz TG kamena pretežno u Italiju i to morskim transportom,
- najveći kamenolomi TG kamena su Podrola u Raškom zaljevu i Antenal kod Novigrada sa godišnjom proizvodnjom od oko 300 000 m3, pa su to ujedno po godišnjoj proizvodnji i najveći površinski kopovi, uz Koromačno, u Istarskoj županiji.

Broj eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena bilježi iz godine u godinu znatan porast. U 2006. godine broj eksploatacijskih polja TG kamena dosegao je rekordnu brojku od 60 (uključujući eksploatacijska polja u kojima TG kamen nije primarna mineralna sirovina). Po tome pokazatelju Istarska županija spada, uz Zadarsku, u županije sa najvećim brojem eksploatacijskih polja TG kamena. Ovom fenomenu prvenstveno je pogodovala izgradnja autocesta, gdje su eksploatacijska polja smještana u blizini trase autoceste.

Trend posljednjih godina je proizvodnja sekundarne mineralne sirovine tehničko- građevnog kamena uz primarnu proizvodnju. Posebice je to vezano za ležišta arhitektonsko-građevnog kamena (12 eksploatacijskih polja), zatim za sirovinu za proizvodnju cementa (2 eksploatacijska polja) i karbonatnu sirovinu za industrijsku preradu (3 eksploatacijska polja).

Ova tendencija ocjenjuje se pozitivnom i poželjnom iz više razloga:

- postiže se veće iskorištenje ležišta mineralne sirovine, što je temeljni postulat rudarske struke,
- smanjuju se jalove mase u eksploataciji mineralne sirovine,
- jalovina (kameni otpad) proistekla iz rudarske djelatnosti, bilo da se radi o kamenom otpadu iz otkrivke ili iz stjenske mase, traži dodatno zauzimanje prostora i vizualno narušavanje krajobraza odloženim na privremena odlagališta,
- veće iskorištavanje stijenske mase iz ležišta za tehničko-građevni kamen smanjuje potrebuotvaranja novih ležišta za osiguranje ove sirovine.

Međutim, postoji dilema lojalnosti konkurencije naspram drugih proizvođača tehničko-građevnog kamena. Rudarska trgovačka društva koja proizvode tehničko-građevni kamen praktički kao nus-proizvod, odnosno jalovinu proisteklu iz eksploatacije primarne mineralne sirovine, mogu ponuditi nižu cijenu na tržištu.

Eksploataciju AG kamena u Istarskoj županiji obilježavaju slijedeće značajke:

- značajan rast otkopanih količina, broja eksploatacijskih polja te bilančnih eksploatacijskih rezervi u razdoblju od 2000. do 2006. godine,
- eksploatacijska polja AG kamena zauzimaju najveću površinu od svih vrsta mineralnih sirovina, gotovo polovinu,

- fizički obujam eksploatacije, usporedno sa ostalim vrstama mineralnih sirovina u eksploataciji, relativno mali,
- velike bilančne i eksploatacijske rezerve (~6,6 milijuna m3) dostatne za 200 godišnju proizvodnju (uz postignutu razinu godišnje proizvodnje u 2006.), rudarsku koncesiju za eksploataciju AG kamena na svim eksploatacijskim poljima posjeduje samo jedno trgovačko društvo („Kamen Pazin“ d.d.),
- u većini eksploatacijskih polja AG kamena (12) eksploatira se i TG kamen kao sekundarna sirovina,
- eksploataciju AG kamena obilježava malo (i najmanje u odnosu na druge vrste mineralnih sirovina) iskorištenje, jedina podzemna eksploatacija u Hrvatskoj („Kanfanar-jug“).

Na Istarsku županiju otpada nešto manje od 40 % ukupne proizvodnje arhitektonsko-građevnog kamena Hrvatske. Proizvodnja te mineralne sirovine u Hrvatskoj neprekidno raste. Taj rast ne prati proporcionalno i rast proizvodnje Istarske županije, pa se promatrajući duže (desetogodišnje) vremensko razdoblje vidi da je ranije udio Istarske županije u ukupnoj hrvatskoj proizvodnji bio nešto veći. Iako proizvodnja arhitektonsko-građevnog kamena u Hrvatskoj neprekidno raste, njen se udio u svjetskoj proizvodnji smanjuje, jer je porast svjetske proizvodnje daleko veći od hrvatskog.

Arhitektonsko-građevni kamen specifična je mineralna sirovina uvjetovana geološkim pojavljivanjem na ograničenim područjima ili manjim lokacijama. U Istri su to uglavnom vapnenci različitih dekorativnih ugođaja i fizičko-mehaničkih svojstava, a manjim dijelom kremeni pješčenjaci. Arhitektonsko-građevni (ukrasni) kamen čini:

- prije svega cjelovitost stjenske mase zbog mogućnosti pridobivanja blokova,

- fizičko-mehanička svojstva koja uvjetuju njegovu uporabu,

- dekorativnost.

Arhitektonsko-građevni kamen koji se eksploatira su vapnenci:

- "Kirmenjak" boje slonovače, u okolici Poreča,

- "istarski žuti" žućkaste boje, okolica Svetog Lovreča prema Kanfanaru,

- "Valtura" žućkaste boje s raznim udjelima fosilnog sadržaja smeđe boje, okolica Valture.

Slijedeći AG kamen (vapnenac) se eksploatira povremeno ili još nije u eksploataciji:

- "Vinkuran" bijele boje s različitim udjelima fosilnog sadržaja, kod Vinkurana,

- "Marčana" bijele boje, kod Marčane,

- "Grožnjan" žućkaste boje, kod Marušići,

- "Lucija" s različitim udjelom bituminozne komponente i fosilnog sadržaja, okolica Zrenja.

U okolici Zrenja nalazi se kremeni pješčenjak, no zasad nije istraženo u kojoj količini.

Najveći obim eksploatacije odvija se u ležištima "istarskog žutog" vapnenca. Taj je kamen odličnih karakteristika, dekorativan je, a uvjeti na nekim lokacijama dozvoljavaju podzemni način eksploatacije.

Pridobivanje blokova arhitektonsko-građevnog kamena isključuje miniranje. Otkrivka se podsijecanjem odvaja od eksploatacijskog sloja AG kamena radi sprječavanja djelovanja seizmičkog vala uslijed miniranja.

U Istri se arhitektonsko-građevni kamen eksploatira od antičkih vremena, a veći dio današnjih kamenoloma nalazi se u tim ležištima. No, različiti uvjeti u ležištu, prometna povezanost ili eksploatacija istovrsnog kamena na nekoj drugoj lokaciji određuju privremenu obustavu radova ili potpuno napuštanje pojedinih kamenoloma. Stari kamenolomi, koji su u međuvremenu napušteni, malih su dimenzija i uglavnom gotovo neprepoznatljivi.

Treba valorizirati atraktivne i pristupačne stare kamenolome i osposobiti ih sadržajima za turistički obilazak: alati, strojevi, slikovni i video prikazi, makete i slično.

Prilog sadrži geološku kartu Istre i kartu potencijalnih ležišta a-g kamena.

Značajno je naglasiti i započinjanje podzemne eksploatacije AG kamena u ležištu Kanfanar jug. Nakon zatvaranja jame kremenog pijeska Pinezići kod Pule, trenutno je to jedina podzemna eksploatacija mineralne sirovine u Republici Hrvatskoj. U izradi je tehnička dokumentacija za provođenje podzemne eksploatacije i na drugim ležištima AG kamena. Podzemna se eksploatacija blokova a-g kamena iznimno može odvijati samo u vrlo specifičnim ležištima, što je geološki uvjetovano (tektonska raspucalost), a nikako zahtjevima npr. zaštite okoliša i slično. Korist podzemne eksploatacije u odnosu na površinsku eksploataciju je što nema direktnog utjecaja na krajobrazne resurse okoliša. Zbog izostanka radova na skidanju otkrivke, smanjuju se količine jalove mase proizašle iz eksploatacije. Na taj način smanjuju se i zauzimanje prostora za smještaj jalovih masa.

Slika 19. Kameni blokovi

Izvor: Istarska županija

U Istarskoj županiji trenutno se proizvodnja cementa odvija u dvije cementare. Eksploatacijskih polja sirovina za proizvodnju cementa ima 4. Eksploatacija sirovine za proizvodnju cementa odvija se samo na 2 eksploatacijska polja (Koromačno i Max).

Tvornica cementa Koromačno - u vlasništvu multinacionalne kompanije „Holcim“ koja u Hrvatskoj posluje u okviru Holcim-Hrvatska d.o.o. ima trenutno najveću proizvodnju cementa u Istarskoj županiji i treća je po proizvodnji cementa u Hrvatskoj nakon „Dalmacija-cementa“ d.d. i „Našice-cementa“ d.d.. Smještena je u uvali nasuprot mjesta Koromačno te posjeduje luku. Uz samu cementaru smješteno je eksploatacijsko polje znatnih eksploatacijskih rezervi dostatnih za preko 60 godina proizvodnje uz postignutu razinu proizvodnje u 2006. godini. Eksploatacijsko polje sirovine za proizvodnju cementa „Koromačno“ ustvari je danas najveći površinski kop u Istarskoj županiji (uz kamenolome TG kamena „Podrola“ i „Antenal“) sa oko 825 000 tona otkopanih količina u 2006. godini (pretežno sirovine za proizvodnju cementa i nešto tehničko-građevnog kamena). U posljednje vrijeme bilancirane su i otkopavaju se rezerve tehničko-građevnog kamena vapnenca, koje se koriste kao sirovina za proizvodnju cementa, a suvišak se plasira kao tehničko-građevni kamen.

Tvornica specijalnih cemenata u Puli - cementara i eksploatacijsko polje nalaze se u naseljenom dijelu grada, u samoj uvali pulske luke. U eksploatacijskom polju kao sirovina za proizvodnju cementa otkopava se vapnenac i to hidrauličkim čekićem, budući je dobivanje miniranjem zabranjeno radi blizine stambenih zgrada. Radi se o relativno malim otkopanim

količinama (30 000 m3 godišnje). Ovakvu djelatnost, i eksploatacijsko polje i cementaru, treba dislocirati iz grada te osigurati lokaciju za eksploataciju sirovine i rad cementare izvan grada.

Izvoz mineralnih sirovina iz Istarske županije odvija se putem morskog transporta preko luka Lučke kapetanije Pula. Luke preko kojih se izvoze mineralne sirovine u Istarskoj županiju su: Antenal, Koromačno – Tvornica cementa, Novigrad, Plomin (HEP), Rijeka – Bazen Raša – Bršica, Tunarica, Umag, Umag – Tvornica cementa.

Izvezena mineralna sirovina svrstana je dvije grupe:

- sirovi i prerađeni kamen,
- kamen u cementu, vapnu i dr. (80% od ukupno izvezenih količina)

Izvoz mineralne sirovine u 2006. godini bio je rekordan i dosegao je gotovo 3 milijuna tona (porast od preko 13% u odnosu na dosad rekordnu 2002. godinu). Pretežne ove količine odnose se na lomljeni (neprerađeni) kamen. Glavnina količina potječe iz eksploatacijskih polja TG kamena „Podrola“ i „Antenal“ koji se nalaze na morskoj obali i imaju vlastite luke za izvoz kamena.

Činjenica je, da je stoljetna čovjekova aktivnost eksploatacije i uporabe mineralnih sirovina pridonijela kulturnom i industrijskom napretku čovječanstva. Nasuprot tome, rudarska djelatnost je jedna od ljudskih aktivnosti kojom se razorno djeluje na tlo, na reljef, biljni i životinjski svijet i posredno mijenja izvorna cjelovita i prepoznatljiva slika krajolika.

Duga tradicija eksploatacije kamena u Istri, danas je, porastom ekološke svijesti, obogaćena saznanjem o potrebi očuvanja prirode i kvalitete okoliša. Polazna postavka pri tom je spoznaja da je najveće bogatstvo i najznačajniji potencijal Istre kao i Republike Hrvatske zapravo čitav njen teritorij, izuzetno raznolik, prepun prirodnih ljepota i bogate kulturne baštine. Naša se država opredijelila za održiv razvitak, što iziskuje uspostavu “osjetljive” ravnoteže između potrebe razvitka (što uključuje i eksploataciju kamena) i potrebe očuvanja prirode, poglavito u područjima naglašene pejzažne i turističke vrijednosti, u koje spada cijela Istra.

Obveza sanacije eksploatacijskog polja propisana je Zakonom o rudarstvu. Rudarsko trgovačko društvo i obrtnik dužni su tijekom izvođenja i nakon završetka eksploatacije, u skladu s lokacijskom dozvolom i rudarskim projektnim rješenjem na osnovi kojeg je dodijeljena rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova, sanirati (rekultivirati) devastirano zemljište.

Međutim, iako je to propisano Zakonom o rudarstvu, sanacija površinskih kopova, odnosno prostora eksploatacijskih polja tijekom i po završetku eksploatacije, rijetko je provedena i vidljiva u stvarnosti. Činjenica je da se pozitivne odrednice hrvatskog Zakona o rudarstvu, glede sanacije i rekultivacije prostora eksploatacijskih polja, u praksi ne sprovode.

Za provođenje zakonskih odrednica o sanaciji eksploatacijskog polja u praksi je potrebno operacionalizirati slijedeći postupak:

- sanaciju i rekultivaciju površinskog kopa smatrati sastavnim dijelom tehnologije otkopavanja

mineralnih sirovina,

- sukladno tome potrebno je u rudarskom projektu izraditi plan i program rekultivacije površinskog kopa,

- smjernice i koncept načina izvođenja rekultivacije eksploatacijskog određuju se tijekom postupka procjene utjecaja rudarskog zahvata na okoliš, odnosno Studijom o utjecaju zahvata

na okoliš,

- izvođenje sanacije i rekultivacije sukladno odrednicama rudarskog projekta kontrolira rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša

Osim aktivnih kamenoloma i brojni napušteni kamenolomi također utječu na izgled okoliša, pa je i njihovom oblikovanju potrebno posvetiti dužnu pozornost, tj. pozabaviti se rješavanjem oblikovanja područja starih iscrpljenih ili napuštenih kamenoloma. U Istri postoji veliki broj napuštenih kamenoloma. Potencijali obnove tih prostora su veliki, o čemu svjedoče brojni primjeri u drugim državama.

Nedjeljivi dio kulturnog, povijesnog i graditeljskog nasljeđa Istre su njen kamen, kamenarstvo i kamenolomi. Tu spadaju, i danas aktivni, kao i napušteni kamenolomi iz doba Rimljana i Mlečana, koji sa svojim ostacima rimskih tehnika vađenja blokova, predstavljaju svojevrsne spomenike tehničke kulture neprocjenjive vrijednosti. Ti su kamenolomi dio istarskog identiteta i predstavljaju svojevrsni izazov oplemenjivanja njihovog okoliša.

Primjerenijem turističko-kulturnom vrednovanju pridonijelo bi zasigurno dodatno (osjetljivo) uređenje i obnova šireg prostora takvih kamenoloma. Obnova napuštenih kamenoloma zahtijeva naravno znatna financijska sredstva. Prihvatljivo rješenje je izdavanje koncesije za tehničku sanaciju ("dodatnu eksploataciju") s ciljem revitalizacije napuštenih kamenoloma.

Strateška vizija i ciljevi razvoja

Istarska županija sudjeluje sa značajnim udjelom u eksploataciji mineralnih sirovina te posjeduje značajne eksploatacijske rezerve nemetalnih mineralnih sirovina na razini Republike Hrvatske. Eksploatacijske rezerve nemetalnih mineralnih sirovina koje se eksploatiraju dostatne su za dugogodišnju proizvodnju, osim ciglarske gline.

Brojem eksploatacijskih polja Istarska županija je na prvom mjestu u Republici Hrvatskoj. U budućnosti treba težiti smanjivanju broja eksploatacijskih polja i to TG kamena. Za druge vrste mineralnih sirovina treba omogućiti supstituciju iscrpljenih ležišta, odnosno otvaranje novih istražnih i eksploatacijskih polja, prvenstveno AG kamena. Nezadovoljavajuća je razina proizvodnje AG kamena u Hrvatskoj i Istri u odnosu na druge države i regije, posebice nama bliske mediteranske zemlje. Utvrđene rezerve AG kamena Istri omogućuju daleko veću proizvodnju od postojeće, odnosno proizvodnja u Istri je mala obzirom na njene prirodne resurse.

Potrebno je voditi politiku poticanja malih obrtnika koji se bave obradom AG kamena na eksploataciju, čime bi se povećala ponuda AG kamena iz Istre i izvoditeljska konkurentnost. Specijalizacijom na određene kamene proizvode u malim obiteljskim pogonima dobiva se na brzini, kvaliteti i produktivnosti, što naravno omogućava sniženje cijene gotovog proizvoda.

Postoji veliki broj malih napuštenih kamenoloma AG kamena koje je potrebno reaktivirati. Poboljšanje i modernizacija preradbene tehnologije AG kamena smanjuje kriterije za veličinom, oblikom, cjelovitošću i kvalitetom bloka, što revalorizira određene lokacije koje su prije dvadesetak godina bile potpuno neinteresantne. Otvaranje malih kamenoloma AG kamena ne utječe znatno na ukupnu zaposlenost regije, ali isporukom kamena malim prerađivačima koji se bave obradom i ugradnjom kamena, utječe se na razvoj takvih malih tvrtki i povećanje ukupne zaposlenosti.

Sadašnji broj eksploatacijskih polja TG kamena predstavlja maksimum i u budućnosti treba težiti prvenstveno smanjivanju broja eksploatacijskih polja. Smanjivanje broja eksploatacijskih polja TG kamena prvenstveno treba započeti zatvaranjem kamenoloma male godišnje proizvodnje i malih eksploatacijskih rezervi, odnosno onih koji dosad nisu ishodili potrebne dozvole (lokacijsku dozvolu i rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova). Realno je u narednih desetak godina težiti smanjivanju broja eksploatacijskih polja TG kamena, na razinu od oko 20 koliko ih je bilo 2000. godine. Zadržati treba veće kamenolome TG, veće proizvodnje i većih eksploatacijskih rezervi.

Maksimalno treba iskoristiti TG kamen gdje se on pojavljuje kao jalovina, prvenstveno u ležištima AG kamena. Plasman TG kamena iz eksploatacijskih polja AG kamena ograničiti na količine koje odgovaraju stvarnim količinama jalovine, iz otkrivke i stijenske mase, da se spriječi nelojalna konkurencija proizvođačima TG kamena kojima je to primarni proizvod.

Trgovačkim rudarskim društvima strateškim važnim za razvoj gospodarstva i zadovoljenje potreba građana Istarske županije (izgradnja prometne, energetske, vodoprivredne i komunalne infrastrukture, stanogradnja, turistički sadržaji), koji stvaraju dodatne vrijednosti oplemenjivanjem i preradom mineralnih sirovina te ostvaruju veći opseg zaposlenosti, potrebno je omogućiti dostupnost mineralnih resursa i otvaranje novih eksploatacijskih polja.

Treba zadržati one kamenolome gdje nije potrebno transportirati iskopanu stijensku masu kroz naseljena mjesta ili je to u manjoj mjeri. Treba zadržati kamenolome tehničko-građevnog kamena u blizini većih urbanih sredina (do maksimalno 20 km).

Eksploatacijsko polje i cementaru trebalo bi dislocirati iz grada Pule, te osigurati lokaciju za eksploataciju sirovine i rad cementare izvan grada.

Treba zaštititi lokaciju ležišta krede „Marlera“ od zauzimanja prostora drugim sadržajima, bez obzira da li ce se eksploatacija obustaviti ili nastaviti.

Treba odobriti eksploatacijski prostor za ciglarsku glinu u Cerovlju, čime se osigurava sirovinska osnovica za dulje vremensko razdoblje.

Prostorno planiranje

Mineralna sirovina ne pojavljuje se tamo gdje mi želimo i na lokaciji gdje bi njena eksploatacija bila prihvatljiva, nego je prirodno uvjetovana. Stoga je prostornom dokumentacijom potrebno:

- predvidjeti stvarne mjere zaštite mineralnog resursa,

- predvidjeti u prostornim planovima općina i gradova prostore za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina,

- potrebno je zaštiti prostore koji sadrže mineralne sirovine i unijeti ih u prostorne planove,

- predvidjeti u prostornim planovima Istarske županije istražne prostore (i kasnije eksploatacijska polja) za sirovinu za proizvodnju cementa i ciglarske gline,

- predvidjeti u prostornim planovima lokacije za istražne prostore (i potom eksploatacijska polja) AG kamena za obrtnike koji se bave obradom AG kamena,

- predvidjeti u prostornim planovima Istarske županije istražne prostore (i kasnije eksploatacijska polja) kojima će se supstituirati iscrpljena ležišta TG kamena te ona koja su morala biti napuštena iz okolišnih razloga,

- prostori potencijalno interesantni za eksploataciju ne mogu se točnije locirati bez planskog programa istražnih radova, odnosno za utvrđivanje eksploatacijskih rezerve

potrebno je provesti odgovarajući postupak istraživanja sukladno propisima, ili je u prostoru potrebno rezervirati široke prostore veličine i po nekoliko 10 km2,

- prostore gdje je poznato da se nalaze ležišta boksita, ugljena, kremenog pijeska potrebno je zaštititi od zauzimanja drugih sadržaja u prostoru. Iako su ove sirovine danas neatraktivne za eksploataciju, ne zna se kada će tehnološkim napretkom ponovno postati zanimljive za korištenje,

- u postupku ishođenja lokacijske dozvole za zahvate u prostoru potrebno je ishoditi suglasnost od nadležnog rudarskog upravnog organa koji ustvari provjerava da li je taj prostor interesantan glede postojanja mineralne sirovine,

- dopustiti mogućnost maksimalnog iskorištavanja potvrđenih rezervi mineralne sirovine u postojećim eksploatacijskim poljima, bez ograničivanja udaljenosti i metode eksploatacije, ukoliko se egzaktnim mjerenjima dokaže da nema štetnog djelovanja na okoliš,

- predvidjeti u prostornim planovima minimalnu eksploataciju autohtonog AG kamena za potrebe restauratorskih radova na građevinama svjetske graditeljske baštine (Arena, Sergejev slavoluk i dr.).

Sanacija i rekultivacija eksploatacijskog polja

- provoditi tehničku sanaciju i biološku rekultivaciju tijekom trajanja eksploatacije, tako da troškovi sanacije direktno terete troškove proizvodnje te na taj način manji dio prostora eksploatacijskog polja ostaje za rekultivaciju po završetku eksploatacije,

- poželjno bi bilo u početku izvođenja rudarskih radova predvidjeti (poznavati) konačnu namjenu eksploatacijskog prostora nakon završetka eksploatacije, jer je na taj način moguće voditi rudarske radove u funkciji prenamjene prostora nakon eksploatacije, što može

znatno pojeftiniti prenamjenu,

- razmotriti mogućnost prednosti pri ishođenju koncesije za djelatnost konačne namjene eksploatacijskog polja za rudarsko trgovačko društvo koje je bilo nositelj rudarske koncesije (športsko-rekreacijsko-turistički sadržaji, odlagališta komunalnog otpada i drugo), čime se omogućuje zbrinjavanje (zapošljavanje) rudarskih djelatnika,

- rekultivaciju provoditi sukladno relevantnim rudarskim propisima i ovjerenom rudarskom projektu.

Slika 20. Kamenolom 5.

Izvor: Istarska županija

Slika 21. Kamenolom 6

Izvor: Istarska županija

2.6. Društvene djelatnosti

2.6.1. Obrazovanje

2.6.1.1. Predškolske ustanove za odgoj i naobrazba te skrb o djeci (dječji vrtići i jaslice)

U Istarskoj županiji zastupljene su sve vrste dječjih vrtića: dječji vrtići kojih su osnivači općina ili grad (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), privatni dječji vrtići kojih su osnivači fizičke osobe, vjerski vrtić, vrtić kojeg su osnivači udruge i vrtići pri socijalnoj ustanovi. U Istarskoj županiji određeni broj dječjih vrtića u pojedinim odgojnim skupinama ili u cijelosti rade na talijanskom jeziku za pripadnike talijanske nacionalne manjine, djeluje i vrtić za djecu romske zajednice kojeg je osnivač Udruga Roma, a u vrtićima su integrirani programi kao što su: sportski i ranog učenja engleskog jezika. Na području Istarske županije trenutno djeluje cca 60 ustanova predškolskog odgoja.

Prema podacima kojima raspolažemo o broju dječjih vrtića i o broju djece uključene u dječje vrtiće unatrag nekoliko godina možemo reći da je primjetan stalan rast broja vrtića kao i ukupnog broja djece uključene u programe predškolskog odgoja.

Na temelju dostavljenih podataka od strane gradova i općina osnivača dječjih vrtića kao i za dječje vrtiće koji djeluju na području jedinica lokalne samouprave kojih su osnivači drugi subjekti, može se zaključiti da se otvaraju nove odgojne skupine, da se integriraju dodatni programi, da se postojeći objekti u kojima vrtići djeluju opremaju, uređuju, adaptiraju, dograđuju, rekonstruiraju, saniraju, da pojedine općine i gradovi planiraju izgradnju novih objekata i dogradnju postojećih kako bi i dalje povećavali kapacitete vrtićkih i jasličkih odjeljenja, odnosno kako bi organizirali jasličke skupine. Isto tako i fizičke osobe, osnivači privatnih dječjih vrtića i jaslica imaju planove dogradnje postojećih objekata radi povećanja kapaciteta, a postoji već iskazan interes i za osnivanjem novih vrtića od strane fizičkih osoba.

Sukladno naprijed navedenom, možemo zaključiti da općine i gradovi u Istarskoj županiji, neovisno od činjenice da li su osnivači dječjih vrtića, imaju jasno definirane ciljeve koji su usmjereni na uključivanje što većeg broja djece u predškolske ustanove, podizanje kvalitete smještaja i programa predškolskog odgoja, a u kojem pravcu će i donošenje Odluke Istarske

županije o mjerilima za osiguravanje sredstava za zadovoljavanje javnih potreba u djelatnosti predškolskog odgoja jače usmjeravati daljnji razvoj predškolskog odgoja.

Tabela 46. Razvojni problemi i potrebe predškolskog obrazovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedostatan broj predškolskih ustanova - Ustanove ne ispunjavaju iz Državnog pedagoškog standarda - Nedostatak odgojitelja i stručnih suradnika	- Nove predškolske ustanove - Radno vrijeme predškolskih ustanova prilagoditi potrebama roditeljima (popodnevni sati, subote i slično) - Dodatna edukacija odgojitelja i stručnih suradnika - Uvođenje dodatnih programa (sportski, strani jezici, umjetnički program i slično)

2.6.1.2. Osnovne škole za odgoj i obrazovanje

U Istarskoj županiji djeluje ukupno 48 osnovnih škola sa pripadajuće 62 područne škole, od čega je osnivač 25 osnovnih škola Istarska županija, osnivači 22 osnovne škola su Gradovi Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Umag, te je osnivač jedne osnovne škole fizička osoba. U 48 osnovnih škola u školskoj godini 2010./2011. upisano je ukupno 14.604 učenika u 871 razredna odjela.

Od ukupno 48 matičnih škola i pripadajuće 62 područne škole nastava u jednoj smjeni održava se u 38 matične škole i 58 područnih škola, odnosno nastavu u jednoj smjeni pohađaju učenici u 87% škola. U razdoblju 2005./2007. kao i 2006./2008. planirano je dovršiti započetu gradnju odnosno dogradnju objekata kako bi se dosegao minimalni standard propisan od strane nadležnog ministarstva od kojega se u decentralizaciji osiguravaju sredstva.

Ukupno 21 osnovna škola kojih je osnivač Istarska županija radi prema redovitom nastavnom planu i programu, u Osnovnoj školi - Scuola elementare Mate Balote Buje-Buie, uz redovit nastavni plan i program ustrojena su i dva posebna odjela sukladno Pravilniku o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, u OŠ Vodnjan su ustrojeni odjeli s hrvatskim nastavnim jezikom i odjeli s talijanskim nastavnim jezikom, kao zasebni odjeli, a u Talijanskoj osnovnoj školi Novigrad Scuola elementare italiana Cittanova i Talijanskoj osnovna škola, Scuola elementare italiana, Buje, Buie nastava se izvodi na talijanskom jeziku i pismu.

Postojeća mreža osnovnih škola prema mjerilima Državnog pedagoškog standarda ne zadovoljava minimalne uvjete za ostvarivanje i razvoj djelatnosti osnovnog školstva. Pojedine postojeće zgrade osnovnih škola ne osiguravaju funkcionalnu organizaciju prostora, a u istima nisu ostvarena ni mjerila za prostor i opremu koja su utvrđena Državnim pedagoškim standardom za postojeći broj učenika, a pogotovo ne za povećani broj učenika iz područnih odjela. Stoga će se pristupiti stvaranju uvjeta u školskim zgradama utvrđenih Državnim pedagoškim standardom i organiziranju prijevoza u novoj mreži prijevoza (koja će biti ustrojena prema uvjetima koje Državni pedagoški standard utvrđuje).

Tabela 47. Razvojni problemi i potrebe osnovnih škola za odgoj i obrazovanje

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom - Nedostatak nastavnog osoblja i stručnih suradnika - Nedostatak prevedenih udžbenika, te	- Dodatna edukacija nastavnika i stručnih suradnika - Usklađenje s Državnim pedagoškim standardom - Osiguranje pomoći u prijevodu udžbenika, te

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
općih i drugih akata na talijanski jezik, jezik manjina	općih i drugih akata na talijanski jezik, jezik manjina

2.6.1.3. Srednjoškolske ustanove (srednje škole i učenički domovi) za stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja

U Istarskoj županiji djeluje ukupno 25 srednjoškolskih ustanova od čega je osnivač 21 srednje škola i jednog učeničkog doma Istarska županija, a osnivači 3 srednjih škola su ostali. 12 srednjoškolskih ustanova nalazi se na području Grada Pule, 1 na području Grada Labina, 3 na području Grada Rovinja, 1 na području Grada Buzeta, 2 na području Grada Pazina, 2 na području Grada Poreča, 3 na području Grada Buja i 1 na području Općine Višnjan.

Prema navodima Državnog pedagoškog standarda utvrđuje se da je rad u jednoj smjeni ono čemu treba težiti s ciljem da do 01. siječnja 2018.g. sve srednje škole na području Republike Hrvatske obavljaju svoju djelatnost u jednoj smjeni. U svezi sa smjenskim radom srednjih škola čiji je osnivač Istarska županija, situacija je, u odnosu na druge županije Republike Hrvatske, vrlo povoljna budući da od 21 škole rade u:

- 1 smjeni ukupno 16 škola uz napomenu da Medicinska škola Pula radi u jednoj smjeni + tzv. međusmjena (rad od 07,00 do 16,00 sati, a nakon 16,00 sati izvannastavne aktivnosti) dok SŠ Vladimir Gortan Buje i Gospodarska škola Buje rade na način da održavaju nastavu 1 tjedan u jutarnjoj i 1 tjedan u popodnevnoj smjeni naizmjence (nakon planiranog preseljenja Gospodarske škole Buje u nove prostore u Umagu obje će škole raditi isključivo jutarnju smjenu),
- 2 smjene ukupno 4 škole (Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile Pazin, Gimnazija Pula, Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula i Strukovna škola Pula),
- 3 smjene ukupno 1 škola (Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova Pula).

Postojeća mreža srednjoškolskih programa je zastarjela, te je stoga uvažavanjem raspoloživih gospodarskih kapaciteta i planova gospodarskog razvoja Istarske županije, te sustavnim praćenjem potreba tržišta rada za zanimanjima i vještinama, potrebno usmjeriti prema novim programima / zanimanjima, a sve u skladu s analizom zapošljivosti učenika sa završenom srednjoškolskom izobrazbom.

Tabela 48. Razvojni problemi i potrebe srednjoškolskih ustanova (srednje škole i učenički domovi) za stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom - Nedostatak nastavnog osoblja i stručnih suradnika - Nedostatak prevedenih udžbenika i općih akata na talijanski jezik, jezik manjina - Nedovoljna povezanost školskog sustava s potrebama gospodarstva	- Dodatna edukacija nastavnika i stručnih suradnika - Usklađenje s Državnim pedagoškim standardom - Osmišljavanje i implementacija novih nastavnih programa prema potrebama gospodarstva i budućeg razvoja Županije - Jačanje informatičke naobrazbe učenika i nastavnika te uvođenje novih specijaliziranih programa - Uvođenje standarda za mjerenje kvalitete nastavnih programa u skladu sa smjernicama i kriterijima Europske unije - Osiguranje pomoći u prijevodu udžbenika, te općih i drugih akata na talijanski jezik, jezik

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
	manjina

2.6.1.4. Visokoškolsko obrazovanje

Visokoškolsko obrazovanje na području Istarske županije odvija se putem Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, odsjeka Veleučilišta u Rijeci te Politehnike Pula Visoke tehničko-poslovne škole.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli osnovano je 2006. godine te danas obuhvaća slijedeće odjele, od kojih neki djeluju već 50 godina, kao sastavnice putem kojih se odvija visokoškolska nastava: Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković“, Odjel za humanističke znanosti, Odjel za glazbu, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja i Odjel za studij na talijanskom jeziku. Uz navedene odjele značajno je spomenuti još dva studija: Sveučilišni interdisciplinarni studij Kultura i turizam te sveučilišni preddiplomski studij Znanost o moru. U programe cjeloživotnog obrazovanja, preddiplomske i diplomske studije, na Sveučilištu se izvode dva poslijediplomska specijalistička studija (Ljudski resursi i društvo znanja te Europske integracije, regionalni i lokalni ekonomski razvoj).

Na području Istarske županije djeluje, također Poslovni odjel Veleučilišta u Rijeci s odsjecima u Puli i Pazinu te Poljoprivredni odjel u Poreču u okviru kojih se organiziraju stručni studiji iz područja ekonomije, poljoprivrede i vinarstva.

Politehnika Pula Visoka tehničko-poslovna škola prvi je politehnički studij u Republici Hrvatskoj u okviru kojeg se izvode stručni studiji koji u svojoj osnovi integriraju predmete iz područja tehničkih i društvenih znanosti.

Sukladno posljednjem popisu stanovništva iz 2001. godine, 7,7% stanovništva Istarske županije starog 15 i više godina ima visoku školsku spremu, dok 5,3% stanovništva ima višu stručnu spremu. U odnosu na prosjek Republike Hrvatske, Istarska županije ima približno jednak udio osoba s visokom školskom spremom, ali je broj osoba s višom stručnom spremom viši za 1,3%. Suvremeni društveni trendovi, ali i nepostojanje određenih visokoškolskih programa rezultiraju odlaskom značajnog broja studenata na studij u sveučilišne centre izvan Istarske županije. Pritom je najveći odljev studenata u Zagreb i Rijeku, ali i gradove izvan zemlje.

Postotak VSS stanovništva u IŽ-u (6,9%) niži je od prosjeka RH, ali postotak „VŠS+VSS“ u IŽ-u (12,2%) viši je od tog prosjeka (11,4%). Ukupno je 3.019 (1,47% ukupnog st. IŽ-a) studenata bilo upisano na visokoškolske institucije u IŽ-u u akademskoj godini 2003./4. što je znatno niže od prosjeka RH, no ne i indikativno, jer veliki broj studenata iz IŽ studira u drugim većim sveučilišnim centrima izvan IŽ-a (Zagreb, Rijeka, Zadar), pa i izvan RH. Istovremeno, Istarska županija postaje zanimljivo odredište studentima iz ostalih dijelova Republike Hrvatske, osobito manjih urbanih sredina na sjeverozapadnom dijelu zemlje te u Slavoniji.

Objekti u sklopu Opće bolnice Pula osiguravaju polazište za realizaciju jedinstvenog sveučilišnog kampusa sa zadovoljavajućim prostornim kapacitetima unutar kojih je moguće smjestiti dio postojećih i nove studije, a osobito je značajna potreba realizacije studentske menze i doma.

Tabela 49. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava visokoškolskog obrazovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nizak stupanj visokoobrazovanog stanovništva predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja Županije - Nepostojanje i nedovoljna razvijenost visokoškolskog obrazovanja na području prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti - Nedostatni kadrovski potencijali postojećih visokoškolskih institucija - Nepostojanje studentske menze i doma kao osnovnih čimbenika pozicioniranja grada Pule kao sveučilišnog grada - Nedovoljna povezanost i usklađenost potreba gospodarstva i razvoja Županije sa studijskim programima - Nedovoljna ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje - Nedostatak prostora u određenim visokoškolskim ustanovama za potrebe razvoja djelatnosti	- Osmišljavanje i uvođenje novih studijskih programa osobito na području trenutno slabo ili uopće nezastupljenih područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti - Izgradnja studentske menze i doma - Jačanje uključenosti gospodarstva i tijela javne uprave u izvođenje studijskih programa - Oblikovanje nastavnih programa sukladnih potrebama gospodarstva - Intenzivnije uključivanje Sveučilišta u razvoj regije - Poticanje ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje - Osiguranje prostornih kapaciteta za potrebe razvoja djelatnosti - Osiguravanje kadrovskog potencijala za izvođenje novih studijskih programa iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti

2.6.1.5. Znanost

Na području Istarske županije djeluju slijedeće znanstvene institucije:

- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli osnovano 2006. godine s pet odjela. Sveučilište predstavlja relevantnu znanstvenu instituciju koja provodi istraživanja na području društvenih i humanističkih znanosti.
- Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču čiji začeci sežu još iz 19 stoljeća, a sastoji se od: Zavoda za poljoprivredu, Zavoda za ekonomiku, Zavoda za turizam i Pokusnog poljoprivrednog imanja. Institut obavlja istraživanja na području biotehničkih i društvenih znanosti.
- Centar za istraživanje mora u Rovinju kao podružnica Instituta „Ruđer Bošković“ iz Zagreba osnovan 1891. godine predstavlja interdisciplinarni istraživački centar usmjeren na osnovna i primijenjena oceanografska istraživanja, odnosno na područje prirodnih znanosti.
- Institut „Ivo Pilar“ iz Zageba, područni centar Pula predstavlja istraživački institut usmjeren na područja društvenih i humanističkih znanosti.
- Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti u Rijeci, Radna jedinica u Puli osnovana 1969. godine institucija je koja obavlja istraživanja povijesti likovnih umjetnosti, povijesti pisma i jezika, povijesti crkve,

gospodarske povijesti, etnografije, etnologije, etnomuzikologije područja Istre, kvarnerskoga primorja i Gorskoga kotara.

- Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek Motovun – Zagreb (Sveučilište u Zagrebu) osnovan je 1993. godine s ciljem prezentacije starije hrvatske baštine.
- Centar za arheološka istraživanja Ivo Pilar - Međunarodni istraživački centar za arheologiju Brijuni – Medulin osnovan je 2009. godine kao slijednik Međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju Sveučilišta u Zagrebu, a s ciljem provedbe znanstvenih, razvojnih i visokostručnih istraživanja u području humanističkih znanosti u polju arheologija
- Centar za istraživanje metala METRIS pri Istarskoj razvojnoj agenciji (IDA) otvoren 2009. godine. Uz ostale aktivnosti, centar je usmjeren na provođenje razvojnih i istraživačkih projekata na području tehničkih znanosti.

Uz navedene institucije kod kojih je znanstveno-istraživački rad jedna od središnjih aktivnosti, na području Istarske županije djeluju ustanove na području kulture koje se djelomično bave znanstvenim istraživanjima. To su:

- Povijesni muzej Istre u Puli,
- Arheološki muzej Istre u Puli,
- Etnografski muzej Istre u Pazinu,
- Centro di Ricerche Storiche, Centar za povijesna istraživanja, koji djeluje kao ustanova talijanske manjinske zajednice u Istri i Rijeci.

Znanstvene i ostale institucije uključenje u provođenje osnovnih, razvojnih i primijenjenih istraživanja uključene su u različite nacionalne i međunarodne znanstvene projekte pri čemu jača njihova uključenost u projekte financirane iz sredstava Europske unije.

Tabela 50. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava znanosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Izrazita usmjerenost na područja društvenih i humanističkih znanosti uz zapostavljanje prirodnih, a osobito tehničkih i biotehničkih znanosti nalazi kojih mogu bitno doprinijeti značajnijem gospodarskom rastu i razvoju - Nedovoljna povezanost znanstvenih institucija i gospodarskih subjekata te tijela javne uprave na području razvojnih i primijenjenih istraživanja - Nedovoljan broj znanstveno-istraživačkog osoblja u znanstvenim institucijama - Nepoticajno okruženje za komercijalizaciju rezultata provedenih primijenjenih istraživanja – inovacija - Nedovoljno uključivanje u istraživačke projekte financirane od strane fondova	- Jačanje istraživanja na području tehničkih i biotehničkih te prirodnih znanosti - Sustavno povezivanje znanstvenih institucija i gospodarskih subjekata te tijela javne uprave poradi aplikacije ostvarenih rezultata istraživanja kao i provođenje zajedničkih istraživanja - Uspostava poticajnih mehanizama za komercijalizaciju rezultata provedenih primijenjenih istraživanja – inovacija - Poticanje ulaganja gospodarskih subjekata u znanstveno istraživački rad - Daljnje jačanje istraživačkih djelatnosti na području društvenih i humanističkih znanosti - Poticanje bavljenja znanstveno-istraživačkim radom mladog stanovništva

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Europske unije - Odljev znanstveno istraživačkog kadra izvan Županije. - Nedostatak prostornih i kadrovskih potencijala za razvoj prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te medicine i zdravstva - Nedovoljno korištenje znanstveno utemeljenih rezultata istraživanja iz područja društvenih i humanističkih znanosti u donošenju poslovnih odluka	te motiviranje njegovog povratka u Županiju nakon završetka studija - Pokrenuti znanstvenu djelatnost u tehničkim i medicinskim znanostima - Poticati izvrsnost znanstvenih istraživanja - Ulaganje u infrastrukturu neophodnu za razvoj prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te medicine i zdravstva - Intenzivnije promoviranje rezultata istraživanja iz područja društvenih i humanističkih znanosti s ciljem njihove intenzivnije primjene u upravljanju

2.6.2. Zdravstvo

Istarska županija ima relativno kvalitetnu i dobro organiziranu zdravstvenu zaštitu. Zdravstveni pokazatelji ne odstupaju znatnije od onih koji se registriraju na razini RH. Vodeći uzroci hospitalizacija i smrtnosti u IŽ su kardiovaskularne (11,9%; 53,3%) i zloćudne bolesti (10,1%; 29,2%). Te su masovne kronične nezarazne bolesti glavni javnozdravstveni problemi u cijelom razvijenom svijetu, pa i u EU, no u odnosu na nju Istarska županija ima značajno veće standardizirane stope smrtnosti za obje skupine bolesti. Najbolje rješenje jest njihova prevencija uz promicanje zdravih životnih navika, te što ranije otkrivanje, kako bi se spriječile njihove zdravstvene, socijalne i ekonomske posljedice kod pojedinaca i kompletnog društva. Jednom razvijene bolesti treba tretirati putem specijaliziranih i multidisciplinarnih oblika skrbi i usluga.

Zdravstvena djelatnost obavlja se u okviru mreže javne zdravstvene službe i izvan nje. Ukupno djeluje 6 županijskih (Istarski domovi zdravlja, Opća bolnica Pula, Zavod za javno zdravstvo IŽ, Zavod za hitnu medicinu Istarske županije, Istarske ljekarne i Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju „Prim. dr. Martin Horvat“ Rovinj) i 28 privatnih zdravstvenih ustanova, te 439 privatnih ordinacija. Na svakih 1.000 stanovnika unutar mreže javnozdravstvene službe imamo 1,03 liječnika na razini primarne zdravstvene zaštite, 0,1 liječnika na razini zavoda za javno zdravstvo, te 2,69 bolničkih postelja. Obje županijske bolnice posluju u prostorima paviljonskog tipa izgrađenim početkom prošlog stoljeća. Sjedišta ostalih županijskih ustanova također sa smještena u starim i prostorno ograničenim zgradama. Postojeći načini financiranja onemogućuju značajnije ulaganje u prostor i opremu.

Zahvaljujući dodatnim financijskim ulaganjima iz proračuna Istarske županije, odnosno gradova i općina u njenom sastavu, građani Istarske županije ostvaruju viši standard zdravstvene zaštite u hitnoj medicinskoj pomoći, domovima za starije i nemoćne osobe, screening mamografiji i dr. Istarska županija je prva županija u RH koja je donijela strateški dokument kojim se definira županijska javnozdravstvena politika (Plan za zdravlje) i organizirala Županijski tim zadužen za njegovu provedbu. Realizacija Plana se odvija uz partnerski pristup u kojemu je postignut konsenzus politike, struke i civilnog društva u prepoznavanju, definiranju i rješavanju županijskih javnozdravstvenih prioriteta. U tijeku je tranzicijsko razdoblje tijekom kojeg se postojeći planovi i timovi redefiniraju i prilagođavaju novim nacionalnim zakonskim regulativama, a županijski prioriteti nanovo ispituju uz evaluaciju postignutih rezultata i potrebe daljnjeg rada na istima ili određivanja novih prioriteta.

Tabela 51. Razvojni problemi i potrebe zdravstva

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljna zdravstvena prosvjećenost građana o važnosti osobne brige za zdravlje u cilju prevencije kroničnih nezaraznih bolesti - Nedostatno ulaganje u programe promocije zdravlja; primarne, sekundarne i tercijarne prevencije; te ranog otkrivanja kroničnih nezaraznih bolesti (nedostatak samih programa i premalo provođenje postojećih) - Nemogućnost sustava da odgovori na potrebe za specijaliziranim i multidisciplinarnim oblicima usluga i skrbi (palijativna skrb, psihoonkološki timski rad, …) - Prostorni problemi kod Opće bolnice Pula (poslovanje na dvije lokacije), centralne zgrade Zavoda za javno zdravstvo IŽ, te Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije (poslovanje u ograničenim prostorima koji ne zadovoljavaju potrebe rada sa sve sofisticiranijim tehnologijama i potrebe za jačanjem preventivnog djelovanja) - Zdravstvena reforma u tijeku sa brojnim organizacijskim promjenama - Značajne sezonske oscilacije broja korisnika zdravstvenih usluga (povećanje tijekom turističke sezone)	- Osnaživanje sustavnog zdravstvenog prosvjećivanja građana o prevenciji kroničnih nezaraznih bolesti uz što bolju suradnju politike, struke i civilnog sektora - Osiguravanje uvjeta za unaprjeđenje preventivnog rada: osiguravanje financijskih sredstava, priprema tiskanih materijala, specifična i stručna edukacija, kreiranje učinkovitih programa i institucionalizacija modela dobre prakse, organizacijske promjene (osnivanje specijaliziranih preventivnih centara) - Provedba promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti na svim razinama zdravstvene zaštite - Organiziranje ili unaprijeđenje nedostatnih usluga zdravstvene zaštite - Pronalaženje dodatnih rješenja i poticanje ustanova na pojačano strateško planiranje i prijavljivanje na natječaje za EU fondove. - Izgradnja nove opće bolnice na jednoj lokaciji u Puli - Nadogradnja novih prostora u ZZJZIŽ, uz otvaranje Centra za prevenciju kardiovaskularnih bolesti - pronalaženje, smještaj i uređivanje prostora za rad Zavoda za hitnu medicinu IŽ, uz ostale interventne službe koje blisko surađuju-vatrogasci, HGSS i druge - Prilagodba na usvojene promjene nastale zdravstvenom reformom (koncesije, hitna medicina, centar obiteljske/dentalne medicine) - Osiguravanje pristupa osobama s invaliditetom u svim zdravstvenim ustanovama

2.6.3. Socijalna skrb

Iako je neosporna činjenica da nepovoljne gospodarske i socijalne okolnosti ne zaobilaze ni Istarsku županiju, broj korisnika „državne“ stalne novčane pomoći već je godinama konstantna (oko 1.200 korisnika) i u odnosu na druge županije obuhvaća relativno najmanji broj stanovnika (0,60 % od ukupnog broja građana Istarske županije prima stalnu novčanu pomoć). Državnu pomoć u obliku osobne invalidnine ostvarivalo je 616 osoba, a za 780 osoba odobren je smještaj u dom socijalne skrbi za djecu i odrasle. Lokalnu socijalnu pomoć – pomoć za podmirenje troškova stanovanja ostvarivala je 1.391 osoba, a regionalnu pomoć – za ogrjev 787 osoba. Ovdje valja napomenuti da „državnu pomoć“ rješavaju i odobravaju centri za socijalnu skrb kojih na području Istarske županije ima 6 (Pula, Pazin, Labin, Rovinj,

Poreč i Buje), dok „lokalnu“ odnosno „regionalnu“ pomoć odobravaju upravna tijela općina, gradova i/ili županije nadležna za socijalnu skrb.

Istraživanja provedena u ovom području potvrđuju ovu relativno povoljniju situaciju u odnosu na druge hrvatske županije, ali ne i u odnosu na susjedne zemlje. U Izvješćima UNDP iz 2006. god navodi se da je ekvivalentni prihod kućanstava u Istarskoj županiji značajno viši od prosjeka Republike Hrvatske, kao i da su stanovnici Istarske i Varaždinske županije najzadovoljniji svojim standardom življenja. U Istarskoj županiji registriran je i najmanji udio socijalno isključenih građana (dakle, onih koji su ekonomski, radno i/ili sociokulturalno prikraćeni). I prema analizama koje je proveo CERANEO (2007.) Istarska županija nalazi se među 25% onih s najboljim rejtingom u odnosu na apsolutno, relativno i subjektivno ocijenjeno siromaštvo.

U postupku decentralizacije započetom 2001. godine na Istarsku županiju prenijeta su osnivačka prava nad 4 doma za starije i nemoćne osobe. Iako je proces decentralizacije socijalne skrbi nakon toga zastao, ti su domovi i dalje u režimu posebnog sufinanciranja iz državnog i županijskog proračuna, dok se poslije izgrađeni domovi (iako formalno dijelom kapaciteta u nacionalnoj Mreži domova socijalne skrbi) sufinanciraju iz lokalnih proračuna osnivača (Buzet i Poreč), odnosno posluju po ekonomskim cijenama (Sveti Polikarp u Puli). Započete su i radnje za izgradnju domova za starije i nemoćne osobe u Umagu, Pazinu, Labinu i Puli. Smještaj za starije i nemoćne osobe moguć je i u tzv. Obiteljskim domovima, no trenutno ih djeluje svega nekoliko. Između ponude i potražnje za smještaj u domovima za starije i nemoćne osobe i dalje postoji značajna asimetrija, pa je na „listama čekanja“ za smještaj evidentirano preko 1400 zahtjeva. Skrb o starijim osobama u posljednje se vrijeme sve više nastoji unaprijediti uvođenjem specijaliziranih smještajnih jedinica (npr. za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti), osnivanjem dnevnih boravaka (koji trenutno postoje u Puli, Labinu, Buzetu, Poreču i Pazinu) i/ili organizacijom pomoći u kući korisnika.

Osim već spomenutih 7 domova za starije i nemoćne osobe, u mreži domova socijalne skrbi sveukupno djeluje još 9 domova raznih osnivača i vrste: 1 dom za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, 1 dom za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju, 4 doma za osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem te 3 doma za psihički bolesne odrasle osobe.

Uz potporu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, dio djelatnosti socijalne skrbi obavljaju i Obiteljski centar Istarske županije, te Sigurna kuća Istre koja se prvenstveno bavi zaštitom žena i djece žrtava obiteljskog nasilja.

Tabela 52. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava socijalne skrbi

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Pretjerana centralizacija sustava – nadležnost regionalne i lokalne samouprave u socijalnoj skrbi je minimalna, ne postoje veće ovlasti ni dostatna sredstva, kao ni cjelovit uvid u potrebe i probleme	- Ostvarivanje zakonskih pretpostavki, uz istodoban razvoj kapaciteta i kompetencija regionalne i lokalne samouprave za postupno preuzimanje aktivnije funkcije u socijalnoj skrbi i provedbu decentralizacije sustava
- Usluge se dominantno pružaju u ustanovama u koje se korisnici (trajno) smještaju, dok su izvaninstitucionalni oblici skrbi (u korisnikovu domu, u zajednici…) slabo razvijeni	- Unapređenje sustava epidemiološkog praćenja socijalne patologije, istraživanja socijalnih potreba, evaluacije mjera i programa, te razmjene informacija – od lokalne do nacionalne razine

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nepovoljan teritorijalni raspored postojećih ustanova –za starije, nepokretne i teško pokretne osobe - Ograničen razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi – zbog: nedostatnih i nedefiniranih izvora financiranja; nedostatka iskustva i modela dobre prakse; slabe koordinacije skrbi na lokalnoj razini - Građani su slabo informirani o socijalnim pravima i mogućnostima njihova ostvarivanja - Djelatnost socijalne skrbi stagnira u stručnom pogledu – ne postoji sustav stalnog stručnog usavršavanja djelatnika, ustanove su slabo opremljene, posebno suvremenijim tehničkim, informatičkim i drugim sredstvima za rad - Nisu razvijene aktivnosti usmjerene na prevenciju socijalne patologije. - Slabo razvijen volontarijat	- Izgradnja novih smještajnih kapaciteta za stalni i dnevni boravak starijih osoba - Poticanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi – razvoj mreže izvaninstitucionalnih usluga - Uključivanje privatnog i civilnog sektora u socijalnu skrb - Podizanje stručnosti i ekspertnih znanja osoba koje se bave socijalnom skrbi - Orijentacija sustava socijalne skrbi prema korisniku i njegovim potrebama - Unaprjeđenje sustava skrbi o duševno oboljelim osobama - Izrada i provedba učinkovitog modela prevencije ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih - Poticanje razvoja programa za resocijalizaciju liječenih ovisnika - Razvoj programa zaštite posebno osjetljivih skupna (osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, djece i mladih u riziku). - Usklađivanje sa Nacionalnom strategijom za osobe s invaliditetom

2.6.4. Kultura

Istarska županija – Regione Istriana definirana je kao **regija kulture** sa željom da postane prepoznatljivo **europsko kulturno odredište**. Definicija proizlazi iz političke volje koja se temelji na: I.) materijalnoj i nematerijalnoj kulturnoj baštini, II.) ljudskim resursima – udrugama, ustanovama, pojedincima…; III.) manifestacijama – projektima, programima, radionicama…; IV.) koristima koje ti resursi donose – unapređivanje kvalitete života stanovnika Istre, kvalitetna ponuda turističkog gospodarstva, stvaranju slike o Županiji kao privlačnom mjestu za život, očuvanje kulturne baštine Istre…. Istarska županija – Regione Istriana teži stvaranju dinamičnog društva koje prihvaća promjene, ali i zadržava tradicijske vrijednosti te to stapanje postaje karakteristika regije u kojoj je življenje ugodno stalnim i privremenim stanovnicima.

Materijalna i nematerijalna kulturna baština je iznimno vrijedna i jedinstvena svojom brojnošću i raznolikošću na malom prostoru. Nematerijalna baština uključuje, između ostaloga: Dvoglasje tijesnih intervala Istre, glazbenu praksu violine i bajsa, klapsko pjevanje, glagoljaško pjevanje i glagoljicu kao pismo, rovinjske bitinade, karakteristične dijalekte poput žminjskog, istrorumunjskog i rovinjskog govora, karakteristične plesove poput baluna i settepassi, tradicionalne vještine poput izrade batana.... Vrijednost i jedinstvenost nematerijalne baštine potvrđena je time što Dvoglasje tijesnih intervala postalo dio zaštićene svjetske baštine što je proglasio UNESCO. U bogatstvu materijalne baštine IŽ- RI ističu se: kašteli / Morosini-Grimani, Rota, Pietrapelosa... /, utvrđeni gradovi i kašteli središnje Istre,

freske, orgulje, kipovi, slike i sakralni namještaj u gotovo svim crkvama, vodnjanska neraspadnuta sveta tijela, gradići središnje Istre / Motovun, Pićan, Gračišće.../, Raša i Podlabin kao primjeri očuvane planirane arhitekture 20. st. Labin s izvrsno sačuvanom rudarskom arhitekturom i infrastrukturom, Poreč i Pula s rimskim, srednjovjekovnim i suvremenim gradnjama i spomenicima, urbana graditeljska baština Rovinja, Novigrada, Buja, Buzeta…., ruralno graditeljstvo istarskog sela te mnoštvo pokretnih spomenika izloženih u muzejima, privatnim i crkvenim zbirkama i dr.

Mnogobrojne su i kulturne manifestacije – od izložaba, radionica, književnih događanja, glazbenih izvedaba do filmskih festivala. Izvan granica Istre poznate su kulturne manifestacije kao što su Festival istarskih mitova i legendi Legendfest, Sajam knjige u Puli, međunarodni orguljaški festival Organum histriae, Festival plesa i neverbalnog kazališta u Savinčentu, Mediteranski kiparski simpozij u Labinu, Međunarodni kazališni festival PUF i MKMF u Puli, ljetna kazališna sezona Ulysses teatra na Brijunima i Zlatni lav u Umagu, Festival rane glazbe u Dvigradu…. Redovito se održavaju i koncerti u Eufrazijani u Poreču, susreti zborova Naš kanat je lip, Mundial fotofestival u Rovinju, Susret harmonikaša u Puli, Z armonikom v Roč, Annale u Poreču i mnoga druga kulturna događanja. Vrlo su prepoznatljivi Motovun film festival i Pula film festival u rimskom amfiteatru Areni. Značajan je i rad Kuće pisaca – Hiže od besid u Pazinu te tiskanje Kolajne od statuta, časopisa Nova Istra i edicije Spomeničko blago porečko – pulske biskupije.

Na području IŽ-RI-a djeluje mnoštvo udruga u kulturi / Čakavski sabor, HDLU, DHK, DAI – SAI, SAKUD Pula, Transhistriae Ensemble, Šikuti machine /, udruga civilnog društva /Zelena Istra, Metamedija, Sonitus, Albus, Udruga I …./, kulturno-umjetničkih društava / Istarski željezničar Roč, RKUD Rudar Raša, društva raznih manjina .../ te ustanova / INK, AMI, EMI, PMI, MSUI, gradski muzeji i galerije, PUO…/ koje svojim djelovanjem i opredjeljenjem određuju kulturnu sliku Županije. Ističemo umrežavanje i zajednički rad istarskih muzeja i galerija kao i postignuća umjetnika pojedinaca i umjetničkih skupina

Istarski umjetnici i kulturni djelatnici definirali su prioritete kulture Istarske županije – Regione Istriana donošenjem Istarske kulturne strategije – Strategia culturale istriana. Kada budu u potpunosti prepoznate i valorizirane vrijednosti koje nastaju prožimanjem tradicionalnog i suvremenog, nematerijalne i materijalne baštine, ljudskih i prirodnih resursa te kada budu realizirani prioriteti određeni Istarskom kulturnom strategijom – Strategia culturale istriana / valorizacije kulture, umrežavanje, institucionalizacija, podrška institucionalnoj i vaninstitucionalnoj umjetničkoj produkciji / istarska će kultura biti iznimno važan resurs (što još nije) za turizam, znanost i gospodarstvo te će znatnije definirati zavičajni identitet i svakodnevni život.

Tabela 53. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom kulture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Zapuštenost i daljnje propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine - Neriješeni imovinsko pravni odnosi - Kulturna baština nedovoljno je valorizirana kao jedan od ključnih razvojnih resursa - Neodgovarajući sustav organizacije, prezentacije i financiranja kulturnih aktivnosti, rada kulturno umjetničkih	- Obnova kulturne baštine (npr. stare gradske jezgre) - „Opremanje“ i obnova objekata kulturne baštine s ciljem njihovog uključivanja u turističku ponudu te provedba vezanih edukacijskih programa - Osmišljavanje načina pospješivanja povratka i privlačenja novih kvalitetnih kadrova, koji bi i osobnim djelovanjem,

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
društava, te udruga civilnog sektora. - Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u institucijama, kulturno umjetničkim društvima, lokalnoj samoupravi i školstvu koji su spremni stvarati i realizirati projekte i programe. - Nedovoljna infrastrukturna opremljenost ustanova u kulturi (muzeja, kazališta, arhiva i dr.) - Nedostatna financijska sredstva za realizaciju kulturnih aktivnosti. - Izuzetno naglašen sezonski karakter kulturnih sadržaja. - Nezainteresiranost za „proizvodnju kulture“ – stanovnici Istre mnogo su skloniji prisustvovanju, gledanju, slušanju (konzumaciji kulture) nego stvaranju, slikanju, skladanju i sl.	posebice u manjim sredinama, utjecali na podizanje kulturne svijesti i samosvijesti - Osnivanje institucija tipa: Institut za društvena istraživanja pri Sveučilištu Jurja Dobrile Pula, Istarska kulturna agencija, Centar za nematerijalnu kulturnu baštinu Istre (u procesu osnivanja), Muzej sakralne umjetnosti, Regionalni zavod za zaštitu spomenika, Istarsko kazalište kao središnja kulturna institucija i sl. - Širenje kulturne ponude s ljetnih mjeseci na cjelogodišnju i s obale na područje čitave Županije te uključivanje što je moguće više stalnih stanovnika u bilo koji oblik kulturne proizvodnje - Poticati kulturne i obrazovne programe u svrhu njegovanja istarskog identiteta.

2.6.5. Sport

Sportske aktivnosti u Županiji zastupljene su kroz 32 sportske grane, a registriranih sportaša ima oko 18.400 u 411 sportskih klubova. Ima oko 800 aktivnih trenera, 700 sudaca i nadzornika te oko 2.500 sportskih djelatnika.

Krovna organizacija istarskog sporta je Savez sportova Istarske županije, a djeluje i 8 gradskih te 2 općinske sportske zajednice kao i 30 strukovnih saveza.

58 istarskih sportaša je od Hrvatskog olimpijskog odbora dobilo status vrhunskog sportaša u 2010. godini, a status perspektivnih dobilo je 65 sportaša.

Tabela 54. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi unapređenja sustava sporta

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nezadovoljavajuća struktura i educiranost trenerskog kadra - Loš i neučinkovit sustav školskog sporta (izvan nastavne aktivnosti) - Sportska infrastruktura nije zadovoljavajuća - Nedostatna financijska sredstva za pokriće iskazanih potreba korisnika - Ne postoje financijska sredstva za poticanje izvrsnosti (vrhunski sport)	- Kroz izvanredni stručni i specijalistički studij dodatno educirati postojeći i obrazovati novi trenerski kadar - Uvesti univerzalne i usmjerene sportske škole u sve osnovne škole te provesti sustav njihovog međusobnog natjecanja - Izgradnja novih školskih sportskih dvorana te opremanje postojećih kako bi se dostigli minimalni standardi za provedbu programa nastavnih i izvan nastavnih aktivnosti - Dodatna potpora školama za izvan nastavne

	aktivnosti u sportu - Izgradnja dva zatvorea 33 metarskog bazena (županijski projekt) te 2 otvorena bazena u Puli i Poreču, Rovinju i Umagu - izgradnja polivalentne sportske hale veličine 2 rukometna igrališta u Umagu - Izgradnja novih sportskih dvorana u Pazinu, Labinu, Vodnjanu i Medulinu te još jedne dvorane u Puli (trodijelne dvorane) - Omogućiti postavljanje veslačkih staza u Limskom kanalu i Medulinskom zaljevu - Izgraditi atletske staze u Umagu , Rovinju i Pazinu - Odrediti jedinstveni minimum proračunskih izdvajanja jedinica lokalne uprave za javne potrebe u sportu - Stimulirati pojedinačnu i skupnu izvrsnost te nagrađivati iznimna postignuća na državnoj i međunarodnoj razini

2.7. Civilno društvo (udruge, programi, sektori djelovanja i dr.)

Civilno društvo podrazumijeva širu sferu društvenog života koja ne pripada niti državnom niti privatnom, profitnom sektoru.

Ono znači aktivan odnos građanki i građana prema javnim službama i poslovima: od sudjelovanja u javnim raspravama u utjecaju na formiranje političke volje, preko konkretnih inicijativa usmjerenih na određene političke i pravne mjere, do preuzimanja dijela javnih poslova koji država i javne institucije ne mogu obaviti uopće, u potpunosti, ili dovoljno kvalitetno.

Organizacije civilnog društva ustrojene su u obliku udruga, zaklada i fundacija, privatnih ustanova, sindikata i neformalnih građanskih inicijativa.

U civilnom društvu presudna je njegova utemeljenost, a ključne vrijednosti su: sloboda, neovisnost, pluralizam, otvorenost, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, očuvanje prirode i okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav[7].

Na području Istarske županije registrirano je 1678 udruga.

[7] Izvor: Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2006. – 2011. godine

Tabela 55. Pregled broja registriranih udruga prema području njihova rada

PODRUČJE RADA	BROJ REGISTRIRANIH UDRUGA
Kultura	211
Sport, tehnička kultura, informatika i hobi	907
Socijalna skrb i zdravstvo	95
Prosvjeta, okupljanje mladeži i obitelj	37
Ekologija	25
Etničke, nacionalne i duhovne	86
Humanitarni rad	28
Gospodarske	183
Zaštita prava	23
Ženska pitanja/ženske organizacije	7
Udruge iz domovinskog rata	32
Ostale djelatnosti	53

Izvor: Republika Hrvatska, Ured državne uprave u Istarskoj županiji

Tabela 56. Razvojni problemi i potrebe Civilnog društva

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
-nedovoljna educiranost i informiranost građana o važnosti i vrijednosti civilnog društva - nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu - nepostojanje strategije razvoja civilnog društva u Istarskoj županiji - nepostojanje institucionalnog okvira za poticanje razvoja civilnog društva - nedovoljna osvješćenost o značaju i mogućnostima partnerstva između javnog, civilnog i poslovnog sektora - nedovoljna umreženost organizacija civilnog društva - nepostojanje sustavnog modela dodjele financijskih potpora - neusklađeni prioriteti za dodjelu financijskih potpora organizacijama civilnog društva unutar JLS - nepovoljan zakonski i porezni okvir - nepostojanje sustavne politike razvoja zakladništva i filantropije	- jačanje kapaciteta Organizacija civilnog društva - donijeti strategiju razvoja civilnog društva Istarske županije - uspostaviti sustav trajne edukacije o važnosti i vrijednosti civilnog društva - uspostavljati formalne i neformalne mehanizme uključivanja civilnog društva u procese donošenja odluka - osigurati poticajno okruženje za suradnju javnog, civilnog i poslovnog sektora - uspostaviti jednistveni sustav evaluacije i monitoringa financiranih projekta/inicijativa - Osnovati „Centar potpore“ za Organizacije civilnog društva kao savjetodavnu i tehničku podršku - osnovati Savjet za razvoj civilnog društva kao savjetodavno tijelo Istarske županije o svim pitanjima važnim za razvoj civilnog društva i međusektorsku suradnju - razvijati volonterstvo i filantropiju kao bitne elemente za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva - izraditi učinkoviti sustav izvještavanja korisnika financijskih potpora o rezultatima financiranja projekta i programa - osigurati kvalitetno privlačenje i korištenje fondova EU namijenjenih razvoju civilnog društva - utvrditi prioritete dodjele financijskih potpora organizacijama civilnog društva na županijskoj razini

	- uspostaviti model decentralizacije financijskih sredstava od strane državnih institucija - stvarati uvjete i mogućnosti za veće uključivanje poslovnog sektora u financiranju programa Organizacija civilnog društva

2.8. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem

Istarska županija, kao prva županija u Republici Hrvatskoj, a također i jedna od prvih lokalnih odnosno regionalnih jedinica u ovom dijelu Europe, certificirala je sustav upravljanja kvalitetom po međunarodnoj normi ISO 9001:2000, koji pokriva područje djelovanja regionalne samouprave.

Provjeru je izvršila certifikacijska tvrtka SGS ICS te dana 26. travnja 2001. godine izdala certifikat o usuglašenosti sustava upravljanja kvalitetom u Istarskoj županiji sa zahtjevima ove međunarodne norme. Svečana dodjela certifikata ISO 9001:2000 održana je dana 23. svibnja 2001.g. u Zagrebu, gdje je izaslanstvu Istarske županije certifikat uručio tadašnji predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

Politika kvalitete Istarske županije rezultat je opće namjere i nastojanja županije da povećava vlastitu djelotvornost i učinkovitost, sa ciljem što potpunijeg zadovoljavanja zahtjeva i očekivanja svojih građana i ostalih zainteresiranih strana.

Razlog uvođenja sustava kvalitete u upravljanju, njegovo održavanje i stalno unapređivanje, je jasan: spoznaja o potrebi poboljšanja vlastite organizacije i djelovanja, a u cilju što efikasnijeg zadovoljavanja potreba građana i drugih korisnika usluga samoupravnog dijela županije odnosno nužnost zadovoljavanja međunarodno prihvaćenih standarda na području javne uprave.

Istarska županija prihvatila je izazov i učinila početni korak ka kvaliteti na području javne uprave, prepoznavši je kao model i temeljno načelo vlastitog rada i postupanja.

Svjesna važnosti certificiranog sustava upravljanja u uvjetima rastućih potreba društvene zajednice za efikasnijom javnom upravom, uspješno je u svibnju 2004. g. obnovila certifikat čime je potvrdila svoje temeljno opredjeljenje za trajnim unapređivanjem kvalitete vlastitog rada i postupanja, a sa ciljem zadovoljavanja potreba i očekivanja svojih građana i drugih korisnika njezinih usluga.

Ujednačena kvaliteta i brzina rješavanja zahtjeva, dostupnost informacija, javnost rada i transparentnost djelovanja garancija su razvoja ove županije u pravcu moderne i efikasne jedinice regionalne samouprave.

Kodeksom ponašanja uređena su etička načela i pravila ponašanja kojih se treba pridržavati osoblje samoupravnog dijela županije u obavljanju svojih poslova i zadaća odnosno u obnašanju funkcija.

U smislu ovog akta, osobljem se smatraju svi zaposlenici (čelnici organizacijskih jedinica, stručno osoblje te pomoćno i tehničko osoblje) te vanjski suradnici koji obavljaju određene poslove i zadaće u ime i za račun županije. Svrha ovog akta je da se njegovom prihvaćanjem i dosljednom provedbom uspostavi primjerena razina poslovne kulture u cilju promicanja i zaštite poslovnog ugleda županije.

Slika 22. Shema ovlasti i odgovornosti u Istarskoj županiji

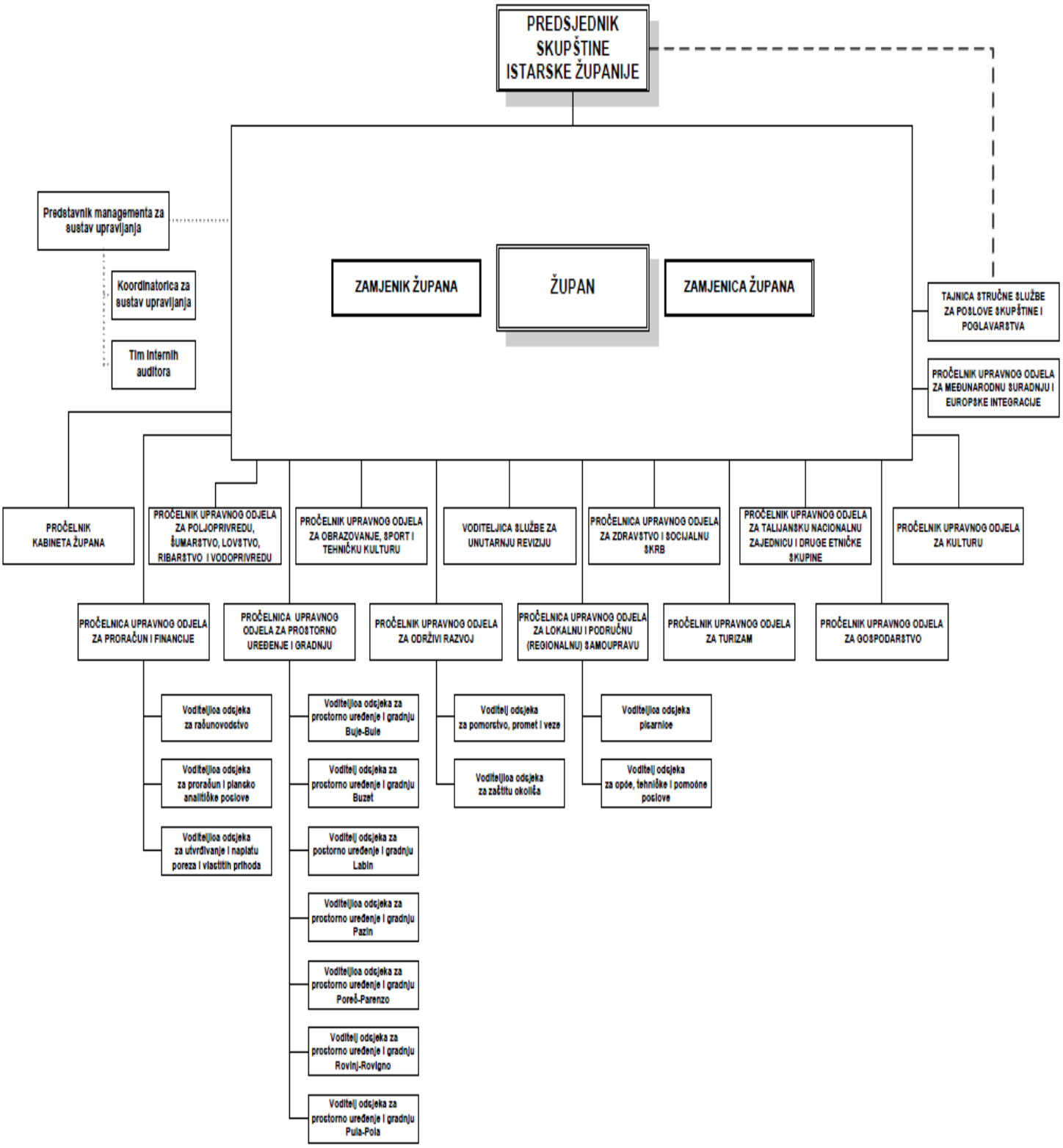

Izvor: Istarska županija

Osoblje županije, u obavljanju svojih poslova i zadaća odnosno obnašanju funkcija, dužno je poštivati i primjenjivati slijedeća načela:

- načelo dobrih poslovnih običaja i suradnje
- načelo savjesnosti, povjerenja i odgovornosti
- načelo zaštite prava građana i zaštite javnog interesa
- načelo nediskriminacije, uvažavanja ljudskih prava i dostojanstva osobe
- načelo zaštite digniteta struke te permanentnog obrazovanja i usavršavanja
- načelo odgovornosti prema zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša

Osoblje županije dužno je poštivati radnu disciplinu, pravodobno izvršavati svoje radne obveze, voditi računa o svom profesionalnom nastupu, primjerenom izgledu i ponašanju. U obavljanju svojih poslova i zadaća osoblje županije dužno je postupati savjesno i odgovorno, izgrađujući odnose međusobnog povjerenja i suradnje.

U odnosima sa strankama, a povodom rješavanja i ostvarivanja njihovih prava i pravnih interesa, osoblje županije dužno je postupati na pravilan i zakonit način (poštujući pozitivne propise), osigurati da se postupak provede ekonomično (sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku), efikasno (u propisanim rokovima, stručno i kvalitetno), uz obvezu pružanja pomoći stranci (kako neznanje i neukost stranke ne bi bili na štetu prava koja im po zakonu pripadaju).

O svim bitnim činjenicama poslovanja koje mogu biti od opće važnosti, ovlašteno osoblje županije dužno je redovito i pravodobno izvješćivati javnost, putem sredstava javnog priopćavanja i na drugi prikladan način. Ovlašteno osoblje županije dužno je osigurati na prikladan način zaprimanje inicijativa, prijedloga, pritužbi, prigovora i drugih podnesaka građana i svih drugih subjekata, kao i primanje na razgovor, razmotriti ih te na iste pismeno odgovoriti najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja.

Međusobno uvažavanje, poštivanje temeljnih ljudskih prava, dostojanstva i vrijednosti osobe, pravično postupanje i nediskriminacija bilo koje vrste, trebaju biti standardi ponašanja svakog pojedinca unutar županije. Prilikom primjene i provedbe pozitivnih propisa i općih akta županije, odgovorno osoblje županije dužno je osigurati da se, u ostvarivanju prava i obveza iz radnog odnosa, poštuje načelo jednakosti i ravnopravnosti osoba te jednoobraznog postupanja prema svima u istovrsnim situacijama (npr. priznavanje i isplata materijalnih prava iz radnog odnosa, utvrđivanje povreda radnih obveza i izricanje sankcija).

Osoblje županije, a posebno odgovorno osoblje, dužno je u obnašanju funkcije te obavljanju poslova i zadaća, poštivati dignitet osobe i njezine struke, uvažavajući njezinu profesionalnu samostalnost i nezavisnost, primiti na znanje stručno mišljenje o nekom pitanju te dostaviti povratnu informaciju o ishodu i konačnom stavu koji je zauzet o nekom stručnom problemu.

Osoblje županije dužno je permanentno se obrazovati i usavršavati, pratiti stručnu literaturu, pohađati tečajeve, seminare i sl., osposobiti se za rukovanje i korištenje novih sredstava rada (informatička oprema, vozni park, uređaji, postrojenja, alati), a sve u cilju povećanja efikasnosti rada.

U obavljanju svojih poslova i zadaća osoblje županije, a posebno odgovorno osoblje, dužno je poštivati pravo svakog pojedinca na informiranje, konzultiranje te sudjelovanje u odlučivanju o aktivnostima koje imaju za posljedicu utjecaj na zdravlje ljudi, prirodu i ljudski okoliš, a vlastitim primjerom poticati razvoj ekološke svijesti.

U sklopu svojih djelatnosti i nadležnosti samoupravna tijela županije te pravne osobe u vlasništvu županije nastojat će postupati ekološki odgovorno, na način da će objektivno identificirati ekološke aspekte, negativne ekološke učinke svesti na najnižu moguću razinu, a svoje planove i programe razvoja permanentno usklađivati sukladno načelima održivog razvitka.

Povreda odredbi ovog akta ima za posljedicu moralnu odgovornost svakog pojedinca pred kolektivom i javnošću. Ukoliko je povreda teže naravi i sa štetnim posljedicama, utvrđivanje odgovornosti i izricanje sankcija provodi se u disciplinskom postupku, sukladno Pravilniku o odgovornosti zaposlenika samoupravnih odjela Istarske županije od 27. travnja 1999g. Osoblje samoupravnog dijela županije te pravnih osoba u vlasništvu županije dužno je upoznati se sa odredbama ovog akta te ga, u dobroj vjeri, provoditi i primjenjivati u svakodnevnom radu. Efikasno upravljanje razvojem u Županiji ostvarivo je putem uspostave i jačanja sustava za komuniciranje, praćenje i potporu razvoju. Iako takav sustav podrazumijeva osnivanje i postojanje institucija koje iziskuju dodatne troškove te su većinom neprofitne, ukoliko izostanu, nije moguće kvalitetno i stručno predložiti projekt, program odnosno rješenje postavljenog problema te pronaći sredstva za njegovu realizaciju.

Razvojem na području IŽ-a, kroz razne poticaje i druge mjere, upravljaju prvenstveno tijela regionalne i lokalne samouprave. Prisutno je i više drugih institucija koje su angažirane oko pitanja razvoja Županije, uključujući Hrvatsku gospodarsku komoru i Hrvatsku obrtničku komoru. No, posebno je naglašena uloga razvojnih agencija, ponajprije Istarske razvojne agencije- IDA-e. Prisutne su još i Agencija za ruralni razvoj Istre- AZRRI, Istarska razvojna turistička agencija- IRTA i Istarska regionalna energetska agencija- IRENA.

IDA je prva je regionalna i jedna od vodećih razvojnih agencija u Hrvatskoj. Osnovana je 1999. godine kao operativno tijelo za provedbu razvojnih programa IŽ-a. Njeni su osnivači Istarska županija i devet istarskih gradova. U prvom planu njena rada je poduzetništvo, odnosno pružanje kvalitetne podrške održivom rastu i razvoju malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva u Istarskoj županiji kroz edukaciju, marketing i informatičku podršku.

Danas je IDA nezaobilazan čimbenik razvoja gospodarstva Istre. Djelokrug rada IDA-e obuhvaća istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mijenja, savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem, izdavačku djelatnost, promidžbu, razvoj i potporu tehnološki utemeljenom i inovativnom poduzetništvu te uspostavljanje suradnje s međunarodnim razvojnim i financijskim institucijama za poticanje tehnološkog poduzetništva.

IDA sudjeluje u tehničkoj i konzultativnoj pomoći u sklopu programa međunarodne i međuregionalne suradnje usmjerenih na tehnološki razvoj i razvoj inovativnog poduzetništva, poticanje poslovne suradnje, tehnološki transfer i komercijalizaciju rezultata istraživanja, poduku konzultanata za upravljanje i financiranje inovacija i novih tehnologija, organizaciju i posredovanje u izgradnji kompletnih gospodarskih i drugih objekata te zastupanje inozemnih tvrtki.

Područja aktivnosti IDA-e su, među ostalim, i poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva (poticajne kreditne linije; osnivanje poduzetničkih zona i poslovnih odnosno industrijskih parkova; osnivanje jamstvenog fonda; organiziranje seminara i radionica za poduzetništvo; pomoć pri povezivanju poduzetnika u klastere; asistencija i savjetovanje), upravljanje resursima (master plan razvoja industrije; master plan turizma; master plan ruralnog razvoja), upravljanje postojećim i novim razvojnim programima (program poticanja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva; program poticanja i razvoja poduzetničkih zona i poslovnih parkova; program formiranja klastera u industriji; promidžba IŽ (izdavanje info. i promotivnih materijala; kontakti s međunarodnim institucijama, europskim regijama,

regionalnim razvojnim agencijama, stranim investitorima) i vođenje brige o ljudskim potencijalima (Fondacija za studente "Istra 21").

Osnivač Agencije je Istarska županija a njen osnovni zadatak koordiniranje proizvodnih aktivnosti u ruralnom području Istre. AZRRI je osnovana u svrhu povezivanja javnog i privatnog sektora te pripreme i provedbe projekata u ruralnom prostoru.

Njezin glavni cilj je pokretanje gospodarskih i razvojnih programa u ruralnom području Istre.

Osnovna područja aktivnosti su: poljoprivreda, lov, šumarstvo, ribarstvo; upravljanje gospodarskim i razvojnim programima, istraživanje i razvoj, promidžba Istarske županije i edukacija poljoprivrednika.

Osnovni programi rada Agencije su:

1. Programi biljne proizvodnje;

2. Programi stočarstva ;

3. Lovni programi;

4. Međunarodni programi;

5. Razvojni programi (cilj im je ocijeniti i analizirati stanje na ruralnim područjima Županije te predložiti strategiju i mjere kojima bi se definirao ruralni razvoj Istre.)

Agencija je po nalogu Istarske županije izradila Strategiju ruralnog razvoja Istre. U razvojni program Agencije uključeno je i utvrđivanje tipičnih istarskih proizvoda koji bi kao takvi bili prepoznatljivi na tržištu.

Osim spomenutih programa AZRRI radi na izradi ostalih projektnih ideja koje su vezane za razvoj i valorizaciju ruralnog prostora Istre u smislu boljeg očuvanja i iskorištenosti postojećih ambijentalnih i kulturnih vrijednosti ovog specifičnog prostora.

IRTA-u je osnovala Istarska županija a danas je u većinskom privatnom vlasništvu. Osnovni su razlozi osnivanja IRTA-e:

1) omogućiti privatnom sektoru i destinacijama konkurentniju tržišnu poziciju te brže i učinkovitije restrukturiranje;

2) poticati promjene stanja u javnom sektoru u pravcu kvalitetne potpore privatnom sektoru;

3) poticati kreiranje novih proizvoda te aktivno sudjelovanje u procesu podizanja njihove kvalitete.

IRTA predstavlja jedinu turističku institucionalnu poveznicu privatnog i javnog sektora s osnovnim ciljem stvaranja sinergijskog djelovanja u razrješavanju problema i učinkovitijem pronalaženju optimalnih rješenja, sukladno nalazima i postavkama Master plana razvoja turizma Istre. Misija IRTA-e je preuzimanje aktivne uloge u kreiranju razvoja turizma Istre te poticanje konstruktivne suradnje na svim razinama - između privatnih subjekata, između javnih subjekata, te posebno suradnje privatnog i javnog sektora, s posebnim naglaskom na JLS. Cilj je jasno definiranje i ubrzavanje razvoja, s osnovnom misijom povezivanja razvojnih interesa i pronalaženja optimalnih rješenja u provedbi Master plana razvoja turizma Istre. Svrha IRTA-e je i upravljanje turističkim razvojnim projektima što podrazumijeva kontinuitet te daljnje usavršavanje razvojnih turističkih projekata radi njihove prepoznatljivosti, mjerljivosti i konkurentnosti u odnosu na projekte najprestižnijih europskih destinacija. U tom smislu, jedna od osnovnih svrha IRTA-e jest približavanje kriterijima kvalitete i standardima EU-a u radi ubrzavanja novog razvojnog ciklusa, temeljem pokretanja zajedničkih razvojnih projekata financiranih iz nacionalnih izvora te pred pristupnih i pristupnih fondova EU-a.

2.9. Financijski izvori za razvojne projekte te za funkcioniranje županije

Temeljem odredbi članka 39. Zakona o proračunu («Narodne novine» 87/08), odredbi članka 68. Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave («Narodne novine 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07 i 73/08») i članka 43. Statuta Istarske županije («Službene novine Istarske županije» broj 10/09), Skupština Istarske županije na sjednici održanoj dana 13. prosinca 2010. godine usvojila je proračun Istarske županije za 2011.g.

Proračun se sastoji od: Računa prihoda i rashoda, Raspoloživih sredstava iz prethodne godine i Računa zaduživanja/financiranja.

Tabela 57.A Račun prihoda i rashoda

Opis	Proračun 2011.
Prihodi	247.824.000,00
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	450.000,00
Rashodi	216.623.378,62
Rashodi za nefinancijsku imovinu	23.677.665,08
Razlika – višak	7.972.956,30

Tabela 58. B. Raspoloživa sredstava iz prethodne godine

Raspoloživa sredstva iz prethodnih godina	6.960.000,00

Tabela 59. C. Račun zaduživanja/financiranja

Primici od financijske imovine i zaduživanja	10.416.000,00
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	25.348.956,30
Neto zaduživanje / financiranje	-14.932.956,30

Višak + raspoloživa sredstva iz prethodnih godina + neto zaduživanje / financiranje	0,00

Prihodi i izdaci po skupinama i podskupinama utvrđuju se u Računu prihoda i rashoda (tablica A), Pregledu raspoloživih sredstava iz prethodnih godina (tablica B) i Računu financiranja/zaduživanja (tablica C) za 2011.g.

Tabela 60. Rekapitulacija proračuna

R.br.	Opis	Proračun 2011.
1.	Ukupni prihodi	248.274.000,00
2.	Višak prethodnih godina	6.960.000,00
3.	Primici od financijske imovine i zaduživanja	10.416.000,00
	Ukupno raspoloživa sredstva (1+2+3)	265.650.000,00
4.	Ukupni rashodi	240.301.043,70
5.	Izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova	25.348.956,30
	Ukupno raspoređena sredstva (4+5)	265.650.000,00

Raspoloživa sredstva Istarske županije projicirana su u visini od 265.650.000,00 kn u čijoj je strukturi učešće:

- Ukupnih prihoda u visini od 248.274.000,00 kn

- Pozitivne razlike prihoda nad rashodima 6.960.000,00 kn

- Primitaka od financijske imovine 10.416.000,00 kn.

Ukupno raspoloživa sredstva raspoređena su za pokriće:

- Ukupnih rashoda u visini od 240.301.043,70 kn

- Izdataka za otplatu glavnice javnog duga i izdatke financiranja u visini od 25.348.956,30 kn.

Tabela 61. Rekapitulacija proračuna Istarske županije za 2011.godinu

Vrste prihoda/ rashoda			Nenamjena	Namjena	Decentralizacija	Ukupno
Prihodi	B	Neutrošeno	6.000.000,00	960.000,00	0,00	6.960.000,00
	C	Zaduživanje	10.000.000,00	0,00	0,00	10.000.000,00
		Primici od financiranja	416.000,00	0,00	0,00	416.000,00
	A	T. prihodi	118.174.248,00	37.065.000,00	93.034.752,00	248.274.000,00
	Ukupno		134.590.248,00	38.025.000,00	93.034.752,00	265.650.000,00
Rashodi	A	Tekući izdaci	131.601.498,00	22.800.193,00	85.899.352,70	240.301.043,70
	C	Otplate	0,00	800.000,00	7.135.399,30	7.935.399,30
		Izdaci financiranja	2.988.750,00	14.424.807,00	0,00	17.413.557,00
	Ukupni izdaci		134.590.248,00	38.025.000,00	93.034.752,00	265.650.000,00

Tabela 62. Plan razvojnih programa Istarske županije za 2011.g.

Opis/Izvori	Iznos
Ukupno investicije	13.319.158
Ukupno kapitalne pomoći i donacije	12.061.062
Ukupno razvojni programi =investicije + kapitalne pomoći i donacije- od čega po izvorima	25.380.220

Proračun IŽ za 2011. god.	265.650.000
Udjel razvojnih programa u %	9,6%

Izvor: IŽ – nenamjenski-izvorni prihodi od proračuna		16.725.180
Izvor: vanjski namjenski	DP-Potpore	422.000
	Ostali izvori , koncesije	3.241.335
Izvor: decentralizacija		4.991.705

2.10. Međuregionalna i međunarodna suradnja

Istarska županija ubraja se u hrvatske županije s najrazvijenijom međunarodnom suradnjom (međuregionalnom, bilateralnom, multilateralnom i prekograničnom) te brojnim aktivnostima u procesu EU integracija, putem kojih su stečena znanja i iskustva u regionalnom razvoju te stvoreni preduvjeti za kvalitetnu pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz EU i drugih međunarodnih. Politička suradnja ima za cilj poticanje gospodarske, kulturne, znanstvene i drugih oblika suradnje.

Bilateralna suradnja - Sporazumi o suradnji s drugim regijama, koji uključuju suradnju u različitim područjima, sklopljeni su sa sljedećim regijama: Toscana (Italija, 6. 10. 1994.); Liguria (Italija,); Veneto (Italija, 21. 2. 1995.); Friuli Venezia Giulia (Italija, 22. 2. 1999.); Somogy (Mađarska, 29. 4. 1998.); Koruška (Austrija, 21. 4.1998.); Hargita (Rumunjska, 10. 5. 2000.); Vojvodina (SiCG, 2001.); Zeničko-dobojski kanton (BiH, 2004.); Kerry (Irska, 2004.); Yunnan (Kina, 2004.); Trenčin (Slovačka, 2004.), Zheijang (Kina, 2005.), Sarajevski kanton (BiH, 2008.), Champagne-Ardenne (Francuska, 29.4 2009.), Puglia (Italija, 2009.). Osim ovih regija, uspješno se surađuje kroz EU projekte ili u sklopu rada međunarodnih organizacija sa brojnim drugim regijama (Molise, Abruzzo, Marche, Emilia-Romagna, Hercegovačko-neretvanski kanton, hrvatske županije posebice u sklopu Jadranske Hrvatske i dr.).

Međunarodne organizacije - Istarska županija članica je ili surađuje s više međunarodnih organizacija, inicijativa i mreža, od kojih su zasigurno najvažnije SER-Skupština europskih regija, CRPM-Konferencija perifernih primorskih regija Europe, IRE-Institut regija Europe, JE-Jadranska euroregija, AEBR-Asocijacija europskih pograničnih regija, Wateregio, ALDA-Asocijacija agencija lokalne demokracije, MMFN-Mreža mediteranskih modelnih šuma, AREV-Skupština europskih vinskih regija, CEMR-Vijeće europskih općina i županija. Surađuje se i sa Vijećem europe – Kongresom regionalnih i lokalnih vlasti i Odborom regija EU-a.

EU projekti - Istarska županija odnosno različiti subjekti iz javnog, gospodarskog ili civilnog sektora sudjelovali su do sada u 110 projekata financiranih iz raznih EU programa ili drugih međunarodnih izvora. Ukupna vrijednost realiziranih projekata za partnere iz Istarske županije iznosi oko 20 milijuna eura. Dosadašnja iskustva sudjelovanja u takvim programima i projektima, uz realizaciju konkretnih projektnih ciljeva, ostvarenom direktnom ili indirektnom financijskom koristi, temelj su znanja neophodnog za buduću apsorpciju sredstava EU fondova nakon što Republika Hrvatska postane članicom EU-a. Informacije o svim projektima dostupne su u informatičkoj Bazi projekata (www.istra-europa.eu). Najviše je projekta realizirano u području održivog razvoja, zaštite okoliša, ruralnog razvoja, poticanja malog i srednjeg poduzetništva, turizma, kulture i civilnog društva.

EU programi - Najvažniji programi u kojima su do sada sudjelovali partneri iz Istarske županije su: INTERREG inicijative, Programi temeljem Zakona 84 Republike Italije, Programi temeljem bilateralne suradnje s drugim EU regijama, CARDS, Pretpristupni fondovi (ISPA, Phare, SAPARD), IPA Instrument pretpristupne pomoći, Programi Zajednice, CEI – Central European Initiative i dr. U procesu korištenja EU programa koordinirano djeluju svi upravni odjeli Istarske županije kao i županijske razvojne agencije: IDA- Istarska razvojna agencija, IRTA - Istarska razvojna turistička agencija i AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre; te druge institucije kojima je osnivač Istarska županija. Istarska županija sudjeluje u upravljačkim tijelima IPA programa: Jadranska prekogranična suradnja i Prekogranična suradnja SLO-HR.

Informiranje o EU - Istarska županija redovito informira istarsku javnost o bitnim pitanjima vezanih za Europsku uniju (pretpristupni proces, dostupni EU programi i natječaji, aktivnosti Istarske županije, informacije o uvjetima djelovanja unutar EU-a) putem sljedećih instrumenata:

- EuroINFO - Informatički newsletter Istarske županije

- Web stranica - www.istra-europa.eu

- EURO INFO POINT – ured otvoren u Puli 2005.godine. Održava se komunikacija s građanima po pitanju njihovih potreba za informacijama o EU integracijama, fondovima na raspolaganju, nacionalnim strategijama, dostupnosti materijala.

- Konferencije, seminari - Istarska županija kontinuirano prati EU programe na koje mogu participirati korisnici iz Istarske županije te organizira tematske konferencije i seminare u cilju predstavljanja pojedinih programa, natječaja i sl.

- Suradnja sa dnevnim novinama - od 2010. pokrenut je projekt mjesečnog priloga koji Upravni odjel za međunarodnu suradnju i EU integracije realizira u suradnji sa lokalnim dnevnim listom.

Ured Istarske županije u Bruxellesu - Istarska je županija prva hrvatska županija koja je u lipnju 2005. otvorila regionalno predstavništvo u političkom i administrativnom sjedištu Europske unije. Ured u Bruxellesu je otvoren u suradnji s AR Friuli-Venezia-Giulia. Ured daje potporu građanima, javnoj upravi, gospodarstvu, civilnom društvu, olakšava pristup informacijama po pitanju sredstava iz EU fondova, putem Ureda se odvija suradnja s drugim regijama, ima lobističku ulogu te se u Uredu obučavaju stažisti.

Jadranska euroregija - osnovana je 30. lipnja 2006. U Puli, gdje se nalazi sjedište i tajništvo. Istarska županija koordinira rad Jadranske euroregije, a predsjednik Jadranske euroregije je župan Istarske županije Ivan Jakovčić. To je međunarodna udruga koja se sastoji od 26 članica - regionalnih i lokalnih vlasti iz Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije i Grčke. U sklopu Jadranske euroregije djeluje 7 radnih komisija: Komisija za institucionalna pitanja, Komisija za ribarstvo, Komisija za okoliš, Komisija za promet i infrastrukturu, Komisija za kulturu i turizam, Komisija za proizvodne aktivnosti, Komisija za socijalna pitanja. Jadranska euroregija donijela je na Skupštini održanoj 22. listopada 2009. godine Inicijativu za donošenje Jadranske Strategije odnosno pokretanja Jadranske makroregije u cilju stvaranja strateškog sustava upravljanja Jadranom po uzoru na Baltičku i Dunavsku EU strategiju i efikasnijeg korištenja EU sredstava.

Suradnja s iseljenicima -Jedna od aktivnosti Istarske županije je kontinuirana suradnja s klubovima iseljenika u svijetu.

Eurodyssée/Eurodyssey - međunarodni program razmjene mladih između regija članica Skupštine europskih regija (Assembly of European Regions - AER). Putem tog programa od 1996. je 111 mladih (od 18-30 godina) iz Istre imalo priliku jezično i profesionalno se usavršavati u vremenu od 3-6 mjeseci u raznim europskim regijama.

Jačanje apsorpcijskog kapaciteta - Istarska županija aktivno priprema javni, gospodarski i civilni sektor za korištenje sredstava kohezijske i drugih politika EU-a nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju putem programa edukacije (projekt „Priprema Istre za Strukturne fondove“ i dr.)

Tabela 63. Osnovni izazovi i potrebe na području međunarodne suradnje i EU integracija

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Uslijed centraliziranosti države nedovoljan financijski odnosno proračunski kapacitet Jedinica regionalne i lokalne samouprave za potrebe sufinanciranja i pred financiranja projekata iz EU programa. - Problemi pri implementaciji/provedbi međunarodnih projekata zbog nedefiniranih administrativnih i financijskih procedura na nacionalnoj razini (zapošljavanje, dvostruko financiranje, porezi, pretfinanciranje…) - Restrikcije u zapošljavanju i stimuliranju kadrova koje uključuju i potrebne stručne kadrove koji se bave EU programima i projektima - Nedostatno informiranje i suradnja s nacionalnim odgovornim tijelima vezano za buduća programska razdoblja odnosno korištenje Strukturnih fondova - Nedovoljna angažiranost pojedinih jedinica lokalne samouprave u procesu korištenja sredstava iz EU i drugih međunarodnih izvora financiranja - Nedovoljna financijska alokacija sredstava iz pretpristupnih EU programa namijenjenih jedinicama regionalne i lokalne samouprave u odnosu na ukupnu alokaciju za Republiku Hrvatsku - Manjak sustavne i planirane edukacije djelatnika, posebice po pitanju budućeg programskog razdoblja vezanog za korištenje strukturnih fondova - Nedostatak potrebne plansko-tehničke dokumentacije za izradu kvalitetnih projekata koji će se u idućem razdoblju financirati iz strukturnih fondova - Pogranične JLS-e, koje su veliki dio svog gospodarstva temeljile na prekograničnoj suradnji, osjećaju negativne posljedice zbog Schengenskog režima na granicu sa Slovenijom. - Nedovoljna uključenost institucija visokog školstva i znanosti u korištenje EU fondova	- Veći stupanj decentralizacije s ciljem jačanja financijskog kapaciteta za korištenje EU programa - Usklađenost prostorno-planske dokumentacije s mogućnostima korištenja EU programa - Poboljšanje protoka informacija i permanentne suradnje s tijelima na nacionalnoj razini nadležnim za EU programe. - Jače uključivanje svih upravnih odjela u županijskoj upravi te širenje mreže suradnje s javnim ustanovama, nevladinim organizacijama i drugim skupinama u području provedbe međunarodnih projekata - Usklađenje potreba županijskog razvoja s operativnim programima i nacionalnim strategijama u cilju poštivanja regulative EU i korištenja strukturnih fondova - Motiviranje jedinica lokalne samouprave za snažnije financiranje razvojnih potreba putem EU programa - Sustavno informiranje i edukacija svih dionika na području Istarske županije u procesu korištenja EU programa - Koordiniran rad i partnerstvo tijela Istarske županije i JLS u pripremi razvojnih projekata financiranih iz EU - Jačanje kadrovskog kapaciteta javnog sektora za pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz EU programa - Jačanje ciljanih partnerstva s drugim regijama radi boljeg korištenja dostupnih EU programa - Razvijanje održivih projekata iz pretpristupnih programa kao temelj za veće infrastrukturne projekte koji će se financirati iz Strukturnih fondova - Potreba definiranja uloga pojedinih tijela Županije u odnosu na različite EU programe - Poticanje provedbe EU projekata u području obnovljivih izvora energije, zdravstva i socijalne skrbi, istraživanja i razvoja, te visokih tehnologija.

2.11. Razvojni planovi, strateški programi, glavni razvojni projekti i dr.

Projekt "Brijuni rivijera" je jedan od onih koji mogu i trebaju značajno promijeniti sadašnju sliku istarskog i hrvatskog turizma. Prepoznavši tu potrebu, ujedno kao i poslovnu mogućnost, Vlada Republike Hrvatske i Istarska županija izradile su materijal koji služi kao polazna osnova z a realizaciju projekta, te su potpisale Društveni ugovor o osnovanju društva "Brijuni rivijera". Iako se očekivalo da će se realizacija ovoga projekta odvijati mnogo brže, zbog imovinsko pravnih odnosa, problema s uređenjem odnosa kod pomorskog dobra i hrvatskih šuma te nekih drugih pitanja, ovaj se vrlo kvalitetni projekt vremenski odužio.
Ipak ovo i dalje ostaje najbolji i najveći razvojni turistički projekt u RH, koji ogromne i do jučer nedostupne vojne objekte na Muzilu, sv. Katarini, Mulimentima, Hidrobazi i Pineti pretvara u turističke i sportsko-rekreativne komplekse, osiguravajući tisuće novih radnih mjesta, ogroman promet roba i usluga, otvarajući nove mogućnosti istarskim poljoprivrednicima, ribarima, obrtnicima i poduzetnicima da plasiraju svoje proizvode i usluge.
Po svim parametrima i očekivanim efektima projekt „Brijuni rivijera“ daleko je najznačajniji projekt pokrenut od Istarske županije i hrvatske Vlade a njegova se realizacija planira u fazama zavisno od spremnosti pojedine lokacije. Provedeni prednatječaj pokazao je da postaje vrlo veliki interes domaćih i inozemnih ulagača.

IVS - Zaštita podzemnih i površinskih voda - Istarska županija osnovala je IVS - Istarski vodozaštitni sustav s ciljem izgradnje manjih sustava zbrinjavanja otpadnih voda u vodozaštitnim područjima na prostoru Istarske županije. U narednom razdoblju, sukladno financijskim mogućnostima, intenzivirat će se izgradnja sustava kanalizacije manjih naselja po utvrđenoj dinamici kako bi se primarno zaštitila izvorišta pitke vode. Pripremljena dokumentacija za 29 malih sustava koji će se realizirati u naredne 3 godine: Roč-Stanica Roč, Prhati, Rudani, Topit, Kašćerga, Marčenegla (Šćulci-Paladini), Vrh, Grdoselo, Draguć, Cesari-Bašići, Šajkovići-Tončinići, Podmeja, Cerje, Grimalda, Brajkovići-Trviž, Crklada-Ferenci, Marčana, Ritošin brig, Rapavel, Nedešćina, Štrmac, Lindar, Loborika, Zarečje, Ročko polje. Ukupna investicija iznosi 181 milijun kuna. Velike šanse ima kandidiranje Projekta na strukturne fondove EU 2012. godine i korištenje bespovratnih sredstava u minimalnom iznosu od 40 milijuna eura. Srednjoročno, projekt će osigurati novu kvalitetu življenja u Istarskoj županiji. Izrađena je dokumentacija za izgradnju sustava odvodnje s ciljem zaštite izvorišta pitkih voda za 29 naselja u primarnom vodozaštitnom području koje je u funkciji vodoopskrbe. Potrebno je započeti faznu izgradnju uređaja u okviru ukupnog projekta, kojeg provodi Istarski vodozaštitni sustav IVS d.o.o. Buzet u suradnji s Hrvatskim vodama.

ŽCGO „Zeleno srce Istre“ - Uspostava integralnog sustava gospodarenja otpadom na području Istarske županije - usvojen je Plan gospodarenja otpadom na području Istarske županije do 2015. godine. Osnovano je trgovačko društvo "Kaštijun" za gospodarenje otpadom u cilju uspostave jedinstvenog sustava na području Istarske županije.
Jedinice lokalne samouprave provodit će sanaciju postojećih neuvjetnih odlagališta komunalnog otpada i rekonstrukciju istih izgradnjom polja na kojemu će se zbrinjavati komunalni otpad u skladu sa zakonskim propisima do izgradnje ŽCGO "Kaštijun", te izgradnjom reciklažnih dvorišta i transfer stanice.
Jedinstveni sustav gospodarenja i odlaganja otpada riješit će do danas neriješeno pitanje kvalitetnog gospodarenja otpadom. Sustav gospodarenja otpadom započinje izdvajanjem iz otpada onoga što se može ponovo iskoristiti, te podrazumijeva kontrolu nad otpadom od njegovog nastanka do konačnog odlaganja. Izdvojeni otpad može se reciklirati i time očuvati

prirodne resurse, smanjiti onečišćenja. Pritom, štedi se novac i energija. Ovaj proces započinje u svakom domaćinstvu, a završava na uređenom županijskom centru za gospodarenje otpadom. Istarska županija gradnjom županijskog centra za gospodarenje otpadom na Kaštijunu, kraj Pule, nudi dugoročno rješenje u skladu s najvišim europskim i svjetskim ekološkim standardima.

Istarski Y - Dovršava se izgradnja punog profila autoceste Istarski Y, a dionica Pula – Umag/Buje i dionica Kanfanar – Pazin završit će se 2011. godine. Priprema se izgradnja dionice Pazin – Matulji od 2012. do 2014., čime će Istarski ipsilon imati sa 17 prometnih čvorova i 135 cestovnih objekata na ukupnoj duljini od 141 km. Ulaganja u izgradnju punog profila autoceste u prvoj fazi iznose 330 milijuna eura, a u drugoj fazi dodatnih 350 milijuna eura. Istarski ipsilon je izveden na način da najbolje poveže područja kojima prolazi, a da pri tome ne naruši prirodu, postojeću mrežu prometnica i kulturnu baštinu. Uz Istarski ipsilon obnovljeni su svi suhozidi i kažuni koji su bili na trasi.

Plinofikacija Istarske županije - Plinofikacija južne Istre nastavlja se prema koncesijskom ugovoru, a vrši je Plinara d.o.o. Pula. Plinofikacijom poluotoka Istarska županija će dosegnuti sam vrh europskih komunalnih standarda uz već raniji visoki stupanj elektrifikacije, vodifikacije, telekomunikacije, cestovne mreže, te odvodnje koja će se u mandatnom periodu dodatno upotpuniti kroz aktivnosti IVS-a.
Jedan od najvažnijih zadataka je plinofikacija sjeverne Istre. Ovaj značajni projekt na kojemu se već niz godina radi ušao je u svoju završnu fazu te je izabran koncesionar s vrlo jasnim i ugovorno precizno definiranim obavezama na plinofikaciji gradova Rovinj, Poreč, Novigrad, Umag i Labin, te općina Funtana i Vrsar. Sukladno izrađenim studijama, kao i prijedlogom Ugovora za koncesiju, kompletna distributivna mreža navedenih gradova i općina treba biti dovršena u roku od pet godina od ishođenja koncesije, a to znači da bi u navedenom roku koncesionar trebao izgraditi 173 km plinske mreže, odnosno da bi trebao osigurati 6.700 priključaka što bi značilo ukupnu potrošnju od 25.000.000 m3 plina godišnje. Realizacija plinske mreže donijet će mnogostruke koristi Istarskoj županiji i njenim građanima. Ogromne količine prirodnog plina iz jadranskog podmorja, koji se namjerava potrošiti, zamijenit će isto tako ogromne količine loživog ulja i drugih energenata koji u ekološkom smislu ni približno nisu prihvatljivi kao što je to plin.

Nova Opća bolnica u Puli - Gradnja nove opće bolnice u Puli najznačajniji je projekt IŽ u narednom mandatu. U pripremi projekta, na relaciji MZSS, IŽ, bolnica i projektanti održano je na desetine sastanaka na kojima su za svaki prostor i njegovu namjenu utvrđivani standardi, norme, kapaciteti i funkcionalnost. Nova će bolnica biti situirana u dva međusobno povezana objekta koja će se realizirati dogradnjom postojeće zgrade ginekologije u smjeru istoka, odnosno dogradnjom postojeće zgrade Dijagnostike u smjeru zapada. Uz ova dva objekta uredit će se okoliš koji se sastoji od parkirališta, prometnica.
Dana 29.05.2009. godine od strane Upravnog odjela za prostorno uređenje, Odsjeka za gradnju Grada Pule izdana je Potvrda glavnog projekta za gradnju, dogradnju i rekonstrukciju Opće bolnice Pula, čime je okončana jedna vrlo značajna dionica na putu realizacije tog za Istru prioritetnog objekta. Procjenjuje se da će ukupna vrijednost bolnice iznositi gotovo 100.000.000,00 €, a to znači da bi Istarska županija morala osigurati preko 20 milijuna eura, za što će joj trebati kvalitetna banka i povoljna kreditna sredstva. Gradnja će se odvijati fazno unutar 3 do 4 godine. Dio sredstava za opremanje bolnice kandidiran je u suradnji s resornim ministarstvom i na spisak najvažnijih projekata za financiranje iz fondova EU.

Istru znanja - l'Istria del sapere. Ulaganje u nove škole i školske sportske dvorane, igrališta i bazene, Sveučilište i sveučilišni kampus omogućit će visoki obrazovni standard.
Izgradnja sveučilišnog kampusa u Puli je naš najveći prioritet u stvaranju konkurentne istarske regije temeljene na znanju, jer ulaganje u znanje, najisplativije je ulaganje. Istarska županija donijela je program Istra znanja vrijedan između 800 milijuna kuna, koji za cilj ima osigurati jednosmjensku nastavu kako bi poslijepodne djeca i mladi mogli više biti s obiteljima i baviti se sportom i drugim aktivnostima.
Politehnički studij u Puli čiji je osnivač Istarska županija nastao je iz potrebe gospodarstva za obrazovanim kadrom upravo za malo i srednje poduzetništvo dajući studentima znanja iz raznih struka s naglaskom na ekonomiju i praćenje zakonskih propisa za samostalno vođenje tvrtki.
Od znanstvenih institucija na području IŽ-a trenutno djeluju dva javna instituta – Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču i Centar za istraživanje mora u Rovinju (podružnica Instituta „Ruđer Bošković" iz Zagreba) te nekoliko manjih ispostava, ureda i centara iz Zagreba i Rijeke. Nepovezanost znanstvenih istraživanja s gospodarstvom je velika neiskorištena mogućnost i za gospodarstvo i za znanstvene institucije.
Obrazovni sustav viših standarda dat će zasigurno i novi razvojni impuls gospodarstvu. Za program Istra znanja postignut je široki konsenzus sa strukom, sveučilištem, ravnateljima škola, gradonačelnicima i načelnicima. Posebnu pažnju daje se dopunskom obrazovanju poljoprivrednika koji stječu specijalistička znanja prilagođena standardima EU-a s ciljem osposobljavanja OPG-a za bavljenjem proizvodnjom nakon ulaska RH u EU.
Nastavkom projekta Istra znanja očekuje se prihvaćanje racionalnije mreže OŠ i SŠ te implementacija pozitivnih propisa ekološke gradnje, odnosno adaptacija školskih prostora s propisima modernog društva. Za stjecanje poljoprivrednog obrazovanja planira se osnovati srednja poljoprivredna škola u Poreču kao zasebna obrazovna institucija temeljena na 130 godišnjoj tradiciji. Sredstva decentralizacije su oskudna, no uz velik angažman javnog sektora, građani će u sektoru obrazovanja dobiti nove i kvalitetnije objekte - Medicinsku školu u Puli, novu Glazbenu školu na području Sveučilišnog kampusa, , sportsku dvoranu pri SŠ D. Alighieri, sportsku dvoranu (i garažu) pri Gimnaziji Pula, rekonstruirane dvije Srednje škole u Rovinju sa sportskom dvoranom, rekonstruiranu srednju školu E. Kumičića u Rovinju, rekonstruiranu i dograđenu OŠ M Balote u Bujama.
Nadalje nužno je osigurati kontinuiranu edukaciju zaposlenika u zdravstvenim službama kao obvezni proces u podizanju kvalitete zdravstvene zaštite i cjelokupne pružene zdravstvene usluge za domaće stanovništvo, ali i za turiste i posjetioce Istre.

Tehnološki park ISTRA za uspostavu inkubacijskog centra za inovativna tehnološka start-up poduzeća, uspostavu mehanizma za unapređenje postojećih tehnološki inovativnih poduzeća, poboljšanje transfera znanja s učilišta i razvojnih centara u gospodarstvo, umrežavanje poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca te promjenu percepcije prema inovativnosti kao temelju novog gospodarstva. Stanovanje u prostorima za inkubaciju bilo bi beneficirano, što znači da se kreće u prvoj godini od 100% beneficija pa do četvrte godine gdje se postigne puna tržišna cijena. Usluge koje će zaposlenici Tehnološkog parka ISTRA nuditi stanarima su besplatne i bit će raspoređene jednako prema svim stanarima koji su u procesu inkubacije. Nalazio bi se na području Grada Vodnjana u poduzetničkoj zoni TISON.

2.12. Druga područja koje županija smatra relevantnim za svoj razvoj

U suradnji s ostalim hrvatskim županijama, ili samostalno potrebno je zatražiti od Vlade provođenje Ustava u dijelu koji se odnosi na decentralizaciju i ovlasti koje su Ustavom zajamčene jedinicama područne (regionalne) samouprave.
Samo veće ovlasti i autonomni izvorni prihodi općina, gradova i županija omogućuju cjeloviti i jednakomjeran razvoj. Decentralizacija Republike Hrvatske - zato što je to izraz suvremene arhitekture uređenja jedne demokratske europske države je nužan proces.

Osnivanje lokalnih akcijskih grupa i Savjeta za provedbu Strateškog programa ruralnog razvoja Istarske županije, osnaživanje Fonda za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre s ciljem osnivanja institucije za kreditiranje i samofinanciranje poljoprivrednog i ribarskog sektora te ruralnog prostora, stvarati osnove za proizvodnju, zaštitu i tržišnu valorizaciju tipičnih autohtonih proizvoda Istre sukladno EU standardima, osnovati Centar za regionalno-ruralni razvoj u Pazinu s ciljem očuvanja autohtonih pasmina, revitalizacije proizvodnje i njihove tržišne valorizacije, osnivanje Centra za razvoj maslinarstva u Vodnjanu, osnivanje Centra za razvoj vinogradarstva i vinarstva u Poreču, osnivanje Centra za tartufe i Centra za hranu u Pazinu, osnivanje Centra za voćarstvo u Kaldiru - Motovun, osnivanje Srednje poljoprivredne škole u Poreču kao samostalne obrazovne institucije, osnivanje Poljoprivrednog fakulteta u Poreču, smjer vinogradarstvo - vinarstvo i smjer mediteranske kulture, sve u okviru Sveučilišta "Juraj Dobrila" Pula uz osnivanje i razvoj proizvođačkih organizacija, zadružnog sektora, agroturizma i drugih pratećih djelatnosti u ruralnom prostoru. Ribarstvo: nastaviti s izgradnjom ribarske infrastrukture te uzgojnih, izlovnih i preradbenih kapaciteta za ribarski sektor, osnovati Centar za ribarstvo i monitorning školjkaša u okviru Veletržnice riba u Poreču, značajnog kapitalnog objekta.

Ekološki programi - kroz provedbu dokumenata prostornog uređenja, programa zaštite okoliša i procjena utjecaja na okoliš usklađuju se kontinuirani procesi posredstvom Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije, kao što je razvoj obalnog pojasa morske sredine i njegove zaštite, voda, tla i zraka. Putem Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije kontinuirano se provodi te će se u narednom mandatu provoditi program praćenja sirovih voda i izvorišta koja se koriste ili su potencijalna za vodu za piće, program praćenja onečišćenja zraka i program praćenja kakvoće mora za kupanje, posebno u dijelovima gdje je značajan unos otpadnih voda u morski okoliš. Mjere zaštite okoliša provodit će se u sinergiji i partnerstvu sa Zavodom za javno zdravstvo Istarske županije i predstavnicima civilnog društva-ekološkim udrugama, te uz osnivanje istarske Agencije za zaštitu okoliša, što je sukladno zaključku Skupštine Istarske županije.

Infrastruktura u energetici – Kada je u pitanju energetika Istarska županija sve se više okreće čistim i obnovljivim izvorima energije. U Prostornom planu Istarske županije definirano je da TE Plomin III kojeg se planira graditi, mora koristiti plin kao najprihvatljiviji energent. Kada je riječ o obnovljivim izvorima energije, na Ćićariji se planira izgraditi vjetropark, a u planu je i poticati investicije solarnih izvora energije za istarska domaćinstva kao i izgradnju solarnih elektrana, ovisno o interesu.

Cilj je stvaranje kulturnog identiteta s vrhunskim kulturnim proizvodima i ponudom, jer time Istra može učiniti još jedan iskorak. Istra uz brojne kvalitetne festivale i programe, Prošle je godine donijela i Kulturnu strategiju Uz Istarsku enciklopediju koja je polučila izniman uspjeh, osmislili smo i Istrapediu. Istrapedia je prva internetska regionalna enciklopedija gdje se skupljaju svi pojmovi, zvukovi, fotografije i filmovi Istre i o Istri. Želimo da Istrapedia

postane centralno mjesto gdje će se prikupljati sve informacije o Istri iz čitavog svijeta, ali i mjesto gdje će čitav svijet pronaći sve informacije o Istri.
Provedbom Istarske kulturne strategije – Strategia culturale istriana ostvariti definirane ciljeve kulturne politike kako bi kvalitetni projekti i programi bili financirani dodatnim sredstvima te kako bi na temelju materijalne i nematerijalne kulture čim kvalitetnije definirali istarski regionalni identitet.

3. Rezultati provođenja prijašnjih strategija

Ovo poglavlje sadrži opis i ocjene ostvarenja i provedbe ciljeva, prioriteta i mjera utvrđenih u prethodnoj generaciji razvojnih strategija (regionalnih operativnih programa ili ŽRS-a) te drugih relevantnih strategija i razvojnih programa u županiji, opis i obrazloženje (ne)ostvarenja utvrđenih razvojnih ciljeva, te obrazloženje stečenih iskustava u provedbi.

3.1. Regionalni operativni program 2006.-2010.

3.1.1. Uvod

Regionalni operativni program (ROP) Istarske županije temeljni je planski dokument koji, na cjelovit i sveobuhvatan način, određuje strategiju razvoja Istre za razdoblje od 2006. do 2010. godine. Pokretač i nositelj izrade ROP-a bila je Istarska razvojna agencija (IDA).

Inicijativa za izradu dokumenta krenula je sredinom 2004. godine, a sama izrada dokumenta započela je u lipnju 2005. godine. Tijekom 2005. osnovana su tijela neophodna za provedbu plana - Županijska radna skupina i Županijski partnerski odbor.

Na tematskoj sjednici Županijskog poglavarstva, održanoj 27. lipnja 2006. g., ROP je predstavljen i jednoglasno prihvaćen, te upućen na raspravu u Županijsku skupštinu. Skupština Istarske županije ROP je usvojila 11. rujna 2006. godine.

Izrada ROP-a Istarske županije temeljila se na metodološki dosljednom uvažavanju i primjeni standardnih načela koja se primjenjuju pri izradi regionalnih operativnih programa u zemljama članicama Europske unije, uključujući načela:

- regionalnog, županijskog vlasništva ROP-a;
- posvećenosti dionika, svih zainteresiranih strana, pripremanju i izradi ROP-a;
- transparentnosti tijekom pripreme i izrade ROP-a;
- uključenosti svih važnijih lokalnih partnera i zainteresiranih strana, sudjelovanje javnosti (načelo participativnosti).

Proces pripreme i izrade ROP-a slijedio je standardnu metodologiju za izradu regionalnih razvojnih programa.

U izradi ROP-a glavnu ulogu imali su Radna grupa i nositelj izrade, Istarska razvojna agencija (IDA) te Partnerski odbor. Konzultantsku i stručnu pomoć dao je Institut za međunarodne odnose iz Zagreba. Izradu ROP-a pratili su i stručno pomagali predstavnici Ministarstva mora, turizma, prometa i razvoja i Fonda za regionalni razvoj Republike Hrvatske.

Radna grupa osnovana je početkom rada na ROP-u (kolovoz 2005.) na prijedlog IDA-e kao nositelja izrade ROP-a. Činila su je 24 stručnjaka iz glavnih županijskih institucija. Održano je 18 radionica i niz konzultacija u sklopu kojih su izrađene sve faze i dijelovi te završni dokument ROP-a.

IDA, nositelj izrade, inicirala je i započela rad na ROP-u, koordinirala i stručno surađivala tijekom cijelog procesa izrade ROP-a: od prikupljanja materijala, razvojnih programa i dokumenata, prikupljanja projekata za bazu, preko organizacije ukupnog rada, osiguravanja uvjeta za rad te promicanja izrade i rezultata ROP-a u medijima i na internetu, do aktivnosti uključivanja šire javnosti u proces njegove pripreme i izrade.

Partnerski odbor bio je sastavljen od predstavnika svih dijelova društva Istarske županije: od javnog i privatnog sektora do civilnog društva. Partnerski odbor imao je 32 člana od kojih je velika većina aktivno sudjelovala u radu svih četiriju održanih sjednica. Članovi Partnerskog odbora razmatrali su glavne rezultate svake faze ROP-a i znatno pridonijeli njihovu usuglašavanju i prihvaćanju.

Institut za međunarodne odnose iz Zagreba pružio je konzultantsku i stručnu pomoć u vođenju izrade ROP-a, kao i u pripremi radnih materijala i završnog dokumenta na osnovi materijala i rezultata rada Radne grupe

Glavni elementi ROP-a su:

- Osnovna analiza (analiza stanja i obilježja, razvojni problemi i potrebe Županije)
- SWOT analiza (analiza snaga, slabosti i mogućnosti, prijetnji)
- Vizija (što Županija želi, što može i što treba biti)
- Strateški ciljevi i prioriteti (dugoročni razvojni ciljevi Županije)
- Mjere (skup intervencija za ostvarenje ciljeva i prioriteta Županije)
- Projekti (aktivnosti za postizanje konkretnih razvojnih ciljeva Županije)
- Plan provedbe (institucije, mehanizmi, sredstva).

Svaki od tih elemenata izrađen je tako da je najprije Radna grupa putem radionica i konzultacija izradila i usuglasila radne materijale, koji su zatim razmotreni i usuglašeni na sastancima Partnerskog odbora.

3.1.2. Rezultati provedbe

Strateški cilj: Konkurentno gospodarstvo

Prioritet 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo

Mjera: 1.1.1. Stvaranje povoljnijeg financijskog okruženja za razvoj gospodarstva

Cilj mjere: Poboljšati dostupnost financijskih sredstava malim i srednjim poduzetnicima i općenito gospodarstvu, a posebno novim poduzetnicima. Pridonijeti povećavanju mogućnosti za rast i proširivanje poslovanja kao iza i olakšavanje pokretanje novih poduzeća.

Sadržaj mjere: Analiza sadašnjeg financijskog okruženja za poduzeća, a temeljem toga izbor i prijenos „najboljih praksi“ iz zemalja EU-a; edukacija ljudi zaduženih za uvođenje i razvoj novih financijskih instrumenata; informiranje i edukacija potencijalnih korisnika. Uspostavljanje sustava novih financijskih instrumenata (uključujući konzorcije za jamstva i kreiranje kreditnih linija te ostale financijske instrumente).

Nositelji: IDA, Županija, HBOR, banke i druge financijske institucije.

Indikatori: Broj i tip potpomognutih poduzeća, rast i širenje potpomognutih poduzeća, povećanje zaposlenosti. Broj i vrsta novih financijskih instrumenata; broj poduzetnika korisnika instrumenata; broj novih poduzetnika.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: U veljači 2005. godine osnovan je Konzorcij za jamstva „Istra 21“ kao novi instrument financijske podrške za poduzetnike na području Istarske županije putem kojeg se poduzetnicima pored povlaštenih uvjeta kreditiranja nudi mogućnost dodatnog osiguranja (do maksimalno 50%) prema poslovnim bankama. U okviru Konzorcija

za jamstva „Istra 21“ provedene su tri kreditne linije putem kojih je realiziran 101 poduzetnički kredit ukupne vrijednosti 82 milijuna kuna te su izdana jamstva u iznosu 7 milijuna kuna.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: prijava projektnih prijedloga vezanih uz razmjenu iskustava u razvoju financijskih instrumenata na natječaj programa Prekogranične suradnje Hrvatska-Italija, te prijava projekta na program „CIP financijski instrumenti“ kojeg provodi Europski investicijski fond, a putem kojeg bi se jamstva Konzorcija za jamstva „Istra 21“ trebala reosigurati jamstvima Europskog investicijskog fonda za 50%.

Mjera: 1.1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture

Cilj mjere: Razvijati mreže poduzetničkih inkubatora u svim većim gradovima Istre radi jačeg poticanja osnivanja novih tvrtki. Omogućiti svestranu podršku u početnom razvoju poduzeća, osobito mladih poduzetničkih početnika, a naročito žena.

Sadržaj mjere: Analiza stanja i potreba za inkubatorima; edukacija kadrova za vođenje inkubatora; definiranje i uspostavljanje poduzetničkih mreže inkubatora; programi za privlačenje poduzetnika u inkubatore; pružanje usluga poduzetnicima u inkubatorima putem tehničke i savjetodavne pomoći; promocija i marketing aktivnosti inkubatora.

Nositelji: Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.

Indikatori: Broj i tip poduzetničkih inkubatora u mreži; broj i vrsta novih poduzetnika, broj novozaposlenih, intenzitet samozapošljavanja mladih, posebno žena.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Pružena je svestrana savjetodavna podrška novoosnovanim poduzećima ili poduzećima u osnivanju u svim gradovima u županiji, izvršena su ulaganja u nove inkubatore u Vodnjanu i Rovinju te u postojeće inkubatore u Puli i Labinu. Promovirane su aktivnosti inkubatora.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne

Mjera: 1.1.3. Privlačenje stranih ulaganja

Cilj mjere: Učinkovito i uspješno promovirati lokacije, djelatnosti te gospodarske i druge subjekte koji su spremni za ulaganja; sveobuhvatno upoznavati potencijalne investitore s uvjetima i mogućnostima ulaganja; koordinirati i objediniti postojeće programe i aktivnosti institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija; stvarati prema potrebi nove programe. Težište u promoviranju je na privlačenju *greenfield* ulaganja, i to u slabije razvijenoj unutrašnjosti Istre.

Sadržaj mjere: Izrada analize o mogućnostima za ulaganje u istarsko gospodarstvo (npr. o potencijalnim lokacijama za ulaganje); izrada studije o sektorima gospodarstva; analiza zakonskog okvira (zakonski i pod zakonski akti; izrada uvjeta i kriterija za izbor stranih ulagača; objedinjavanje svih relevantnih informacija za ulagače; edukacija i obuka osoba zaduženih za rad s potencijalnim investitorima; definiranje ciljnih skupina prema kojima se želi nastupati; izrada konzistentne i proaktivne strategije za privlačenje ulagača; izrada „ponudbenih“ materijala za investitore; prezentacija i marketing Istre na važnijim skupovima investitora; koordiniranje programa rada institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija.

Nositelji: IDA, Županija, gradovi i općine, predstavništva Županije u inozemstvu.

Indikatori: Broj i vrsta kontakata s potencijalnim investitorima; broj potencijalnih investitora koji su posjetili Županiju; broj, tip, vrijednost i lokacija novih ulaganja, učinci na zapošljavanje, na prihod lokalne zajednice, na poslovnu suradnju s lokalnim poduzećima i onim iz čitave Županije.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Benetton i Rockwool Adriatic započele su s radom. Benetton je u svoj pogon u poslovnoj zoni Vinež uložio 17 milijuna eura. Tvrtka Rockwool Adriatic ulaže u poslovnoj zoni Pićan 75 milijuna eura te je direktno zaposleno 130 radnika te ostalih 100 u popratnim djelatnostima. Navedena investicija povećat će cjelokupan hrvatski izvoz za 1%. Otvaranje call centra u 2010. godini talijanskih investitora Modus Operandi d.o.o. za potrebe talijanskog tržišta. Zapošljavanje 30 ljudi, ulaganje 500.000 €.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Istarskoj županiji dodijeljen je certifikat „Croatian investor friendly region“. U programu certificiranja regija za ulaganja (ICPR) - „Croatian Investor Friendly Region - CIFR“ Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) izrađena je web stranica namijenjena investitorima (www.ida.hr/4investors), promotivni materijali namijenjeni investitorima te je provedeno prikupljanje, ažuriranje i distribucija informacija o potencijalnim lokacijama za ulaganje kao i o važećim zakonskim propisima vezanim za poticanje stranih ulaganja.

Mjera: 1.1.4. Razvoj poslovnih zona

Cilj mjere: Programom poslovnih zona osigurati poticajne uvjete (prostor s komunalnom i poslovnom infrastrukturom) koji odgovaraju zahtjevima poduzetnika s težištem na jačanju proizvodnih djelatnosti, naročito onih s većom dodanom vrijednosti.

Sadržaj mjere: Vrednovanje učinaka dosadašnjih programa poslovnih zona; istraživanje potreba poduzetnika za prostornim rješenjima i poslovnom komunikacijom te analiza stanja u postojećim poslovnim zonama; analiza stanja u prostoru; definiranje modela funkcioniranja poslovnih zona; edukacija kadrova za vođenje zona; financiranje pripreme prostorne dokumentacije; financiranje izgradnje infrastrukture; razvoj poslovne infrastrukture; promocija i marketing aktivnosti poslovnih zona.

Nositelji: Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.

Indikatori: Povećanje površine komunalno uređenih poslovnih zona; broj i vrsta poduzeća u poslovnim zonama, financijski pokazatelji poslovanja poduzeća u zonama; broj novozaposlenih; učinci na razvoj lokalne zajednice.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Dugoročni program poticanja i razvoja poduzetničkih zona usvojen je od strane poglavarstva 2002. godine. Utvrđene u prioritetne zone, kojih je u 2002. godini bilo 15 da bi u 2010. broj narastao na 29 zbog interesa lokalne samouprave. Od 2002. godine u zone je investirano 150.065.823,46 KN, u njima djeluje 147 poslovnih subjekata, te je zaposleno 2.657 radnika.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Poduzetničke zone se kontinuirano prijavljuju na projekte koje pomažu njihovoj promociji, realizirani su projekti

promocije i marketinških aktivnosti USAID-a, te se najperspektivnije zone nalaze u katalozima za privlačenje investitora Ministarstva gospodarstva.

Mjera: 1.1.5. Razvoj klastera

Cilj mjere: Potaknuti i ubrzati uspostavljanje klastera u gospodarstvu Županije, naročito u onim njegovim dijelovima u kojima je dosegnuta potrebna „kritična masa“ (u prvom redu metaloprerađivačka industrija i turizam) s ciljem razvojnog, inovacijsko tehnološkog i poslovnog povezivanja te postizanja veće konkurentnosti.

Sadržaj mjere: Provesti međusektorsku analizu istarskog gospodarstva; analizu tehnoloških, razvojnih i poslovnih profila poduzeća; utvrditi vrstu i tip klastera; osnažiti inicijative i motivaciju za uspostavljanje klastera; uspostaviti međuregionalnu i međužupanijsku suradnju; educirati i osposobiti poduzetnike; osposobiti kadrove za osnivanje i vođenje klastera; provesti pripreme i osnovati klaster; provoditi praćenje, nadzor i vrednovanje njegova funkcioniranja; donijeti plan daljnjeg razvoja klastera.

Nositelji: IDA, Županija; vodeća poduzeća u metaloprerađivačkoj industriji i turizmu.

Indikatori: Broj i tip klastera; broj poduzeća uključenih u klastere; povećanje ulaganja u razvoj i tehnologiju; broj i vrsta inovacija, novih tehnoloških rješenja; porast tehnološki složenijih proizvoda; porast zapošljavanja visokoobrazovanih stručnjaka; porast izvoza; održivost poslovanja poduzeća u klasterima, generiranje novih tvrtki iz djelatnosti klastera.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Inicijativa Istarske razvojne agencije, Sveučilišta u Puli i šest (6) poduzetnika o osnivanju Informacijsko tehnološkog klastera Istre proizašla je kao rješenje za svladavanje prepreka i barijera s kojima se suočavaju gospodarski subjekti koji direktno ili indirektno djeluju u informacijsko tehnološkom sektoru Istre i Hrvatske. Osnovan u mjesecu studenom, 2007.g.
Inicijativa Istarske razvojne agencije i društva P.P.C. Buzet d.o.o. te tri poduzetnika o osnivanju Automobilskog Clustera Hrvatske (ACH) proizašla je kao rješenje za svladavanje prepreka i barijera s kojima se suočavaju gospodarski subjekti koji direktno ili indirektno djeluju u sektoru automobilske industrije Hrvatske. Osnovan u mjesecu lipnju, 2007.g.
U navedenom razdoblju osnovan je Klaster istarskog transporta, Klaster maslinara Istre i Klaster građevinara Poreštine.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Da bi mogli realizirati postavljene aktivnosti ACH se povezao sa visokoškolskim ustanovama, regijama u inozemstvu i inozemnim institucijama od kojih izdvajamo: Tehnički fakultet u Rijeci, Fakultet strojarstva u Splitu, Istraživački centar MET.R.IS. u Puli, Regija Marche – Italija, Regija Štajerska – Austrija, USAID i GTZ

Prioritet: 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih tehnologija te inovacija i znanja

Mjera: 1.2.1. Razvoj tehnološkog parka i druge tehnološke infrastrukture

Cilj mjere: Potaknuti i poduprijeti osnivanje i razvoj tehnološkog parka i drugih institucija (tehnoloških centara i inkubatora) radi intenzivnijeg i sustavnog korištenja znanja i inovacija te tehnološkog razvoja od strane poduzetnika, posebno malih i srednjih, koje nisu u mogućnosti sami organizirati istraživanje i razvoj (R&D). Svrha tehnoloških parkova jest osigurati koncentraciju i povezanost između tvrtki i institucija za istraživanja i razvoj (R&D) radi provedbe razvojno-tehnoloških projekata. Zadaća tehnološko/istraživačkog centra jest pomoći u transferu tehnologije kroz informiranje, upoznavanje, povezivanje i realizaciju

projekata te kroz korištenje znanja, inovacija i tehnologije kako u proizvodnji tako i u organizaciji u upravljanju te u osposobljavanju (trening i edukacija). Centar pomaže da se skrati i olakša proces i put od nastajanja ideje, preko inovacije, razvoja tehnologije, prototipa, do proizvoda za tržišta. Također podupire razvoj tzv. *spin off* poduzeća.

Sadržaj mjere: Analiza tehnoloških profila tvrtki i njihovih razvojnih potreba; analiza stanja u znanstveno-obrazovnim institucijama te mogućnosti suradnje na formiranju tehnoloških parkova i istraživačkog centra; izrada programa za osnivanje i rad tehnoloških parkova i drugih institucija; osiguravanje ljudskih resursa; povezivanje/ umrežavanje/razmjena iskustva sa sličnim institucijama u susjednim županijama i šire.
Tehnološki park: Izrada strategije razvoja tehnološkog parka i mogućnosti povezivanja obrazovanja i gospodarstva; izrada dokumentacije za osnivanje tehnološkog parka; edukacija ljudi zaduženih za vođenje i promociju funkcija tehnološkog parka; privlačenje stranih kompanija, investitora i kapitala; izgradnja tehnološkog parka: praćenje, nadzor i vrednovanje rada tehnološkog parka.

Tehnološki/istraživački centar: Kreiranje strategije razvoja i poslovanja tehnološko/istraživačkog centra; izrada dokumentacije za osnivanje centra; edukacija ljudi zaduženih za vođenje i promocija tehnološko/istraživačkog centra među gospodarstvom i istraživačkim i tehnološkim institucijama; opremanje tehnološko/istraživačkog centra sa opremom (uređenje laboratorija, informatička oprema, uredi, sala za edukacije); izgradnja tehnološko-istraživačkog centra

Nositelji: Županija, IDA, visokoškolske institucije i Sveučilište u Puli, znanstvene institucije, HGK, HOK.

Indikatori: Broj i vrsta tehnoloških i institucija, broj tehnoloških i inovacijskih programa, broj poduzetnika uključenih u programe, iznos ulaganja poduzetnika u inovacije i tehnologiju, učinci uspješnosti realizacije tehnoloških programa (broj inovacija, patenata), broj i vrsta programa suradnje s visokoškolskim i istraživačkim institucijama.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Od 2007. do 2009. godine pripremljen je i proveden projekt METRIS u okviru kojeg je opremljen i osnovan centar za istraživanje metala Istarske županije. Primarna uloga METRIS-a je pružanje usluga istraživanja i razvoja malim i srednjim poduzećima u metalnoj industriji, no Centar ima mogućnosti pružanja šireg raspona usluga te predstavlja bazu za daljnje razvijanje aktivnosti istraživanja i razvoja novih tehnologija u županiji.
Projekt Tehnološkog parka nadovezat će se na istraživački centra te je trenutno u fazi pripreme.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: U okviru TEMPUS projekta – Fostering Entrepreneurship in Higher Education razmijenjena su iskustva s talijanskom regijom Emiglia Romagna na području osnivanja i razvoja tzv. *spin off* poduzeća (sudionici Odjel za ekonomiju i turizam, IDA, Istarska županija)

Mjera: 1.2.2. Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizaciji inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)

Cilj mjere: Poduprijeti i osnažiti upotrebu i korištenje inovacija i znanja u poduzetništvu radi intenziviranja razvoja i povećanja konkurentnosti istarskog gospodarstva.

Sadržaj mjere: Analiza stanja na području upotrebe i korištenja znanja i inovacija; izrada studija isplativosti komercijalizacije inovacija; izrada programa potpore za komercijalizaciju

inovacija; izrada baze podataka i potpornih mehanizama za poslovno povezivanja, istraživačkih i tehnoloških institucija te inovatora i poduzetnika; promocija upotrebe i korištenja znanja i inovacija i njihove komercijalizacije.

Nositelji: Županija, IDA, HGK, HOK, Savez udruga inovatora Istarske županije, visokoškolske institucije, sveučilište u Puli, vodeća poduzeća u Županiji.

Indikatori: Broj komercijaliziranih inovacija; broj novih proizvodnji i proizvoda nastalih korištenjem inovacija; nova znanja i vještine kod zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu i gospodarstvu u cjelini; povećanje prihoda od novih proizvoda.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Uz pomoć novoosnovanog Centra za istraživanje metala – METRIS postavljena je baza za efikasnije korištenje znanja i inovacija u funkciji gospodarstva te umrežavanje gospodarstva, razvojnih institucija te istraživačkih institucija. Nadalje, razvoj i djelovanje postojećih klastera u županiji doprinijelo je uspostavi baze za poslovna povezivanja s ciljem razvoja tehnoloških inovacija i njihove primjene u gospodarstvu.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Organizirano je niz radionica i seminara na temu komercijalizacije inovacija i zaštite intelektualnog vlasništva.

Mjera: 1.2.3. Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i obrazovanje

Cilj mjere: Osigurati očuvanje okoliša i povećanje dobiti gospodarskih subjekata kroz uštede energenata i resursa tijekom poslovnih aktivnosti.

Sadržaj mjere: Smanjiti emisije štetnih tvari u okoliš i količina otpada koji nastaje kao rezultat poslovnih procesa; obrazovati djelatnike tvrtki, javne uprave i institucija o održivim poslovnim aktivnostima te ih osposobiti i za implementaciju ISO standarda; pridonijeti porastu konkurentnosti gospodarstva Županije na domaćem i međunarodnom tržištu uz istovremenu brigu za očuvanje okoliša; podupirati aktivnosti predviđene Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Nacionalnom strategijom gospodarenja otpadom te IPPC direktivu.

Nositelji: Gospodarski subjekti, Županija.

Indikatori: Broj tvrtki uključenih u sustav implementacije "čiste proizvodnje"; broj tvrtki s dobivenim certifikatom ISO 14001; povećanje dobiti u poslovanju gospodarskih subjekata temeljem smanjenja troškova, smanjenje količine otpada iz poslovnih procesa; porast svijesti o očuvanju okoliša; broj edukacija u poslovnim subjektima i broj educiranih djelatnika; informiranost šire javnosti; povećanje konkurentnost tvrtki na domaćem i međunarodnom tržištu, očuvani okoliš.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena i provodi se kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Održano je niz edukacija za djelatnike javnih tvrtki i javne uprave te privatnog sektora o održivim poslovnim aktivnostima te su osposobljeni za implementaciju ISO standarda

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Prioritet: 1.3. Razvoj informacijskog društva

Mjera: 1.3.1. Informatizacija županijske uprave i jedinica lokalne samouprave

Cilj mjere: Provesti informatizaciju cjelokupnog rada jedinica lokalne samouprave i Županije i pridonijeti j učinkovitosti i boljoj kvaliteti usluga uprave za gospodarstvo, druge sektore i za građanstvo s ciljem povećavanja integralne konkurentnosti Županije. Informatizacijom uprave pridonijeti: skraćivanju vremena za dobivanje informacija; intenziviranju elektroničkih transakcija (dobivanje dokumenta, potvrda, e-business, e-plaćanja, e-nabavke i kupovanja); uštedama u upravnim postupcima; osnivanju i umrežavanju lokalnih *one-stop- shopova*.

Sadržaj mjere: Analiza postojećeg stupnja informatizacije uprave, društva u cjelini i postojećeg sustava pružanja usluga; analiza dostupnih programa i organizacije za informatičko poslovanje u područnoj i lokalnoj samoupravi; mogućnosti korištenja i primjene postojećih državnih i drugih programa informatizacije; studija isplativosti i studija izvodljivosti; prihvaćanje *best practice* iz Hrvatske i zemalja EU-a; konzultacije svih zainteresiranih strana; izrada programa za uvođenje i primjenu informatizacije; edukacija djelatnika u županijskoj upravi i u gradovima i općinama; informiranje i edukacija krajnjih korisnika; upravljanje procesom i revizija postupka; praćenje i vrednovanje učinaka.

Nositelji: Županija, IDA, HGK, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj i vrste usluga; broj korisnika usluga i količina korištenih usluga; kvaliteta usluga pruženih krajnjim korisnicima; skraćivanje vremena potrebnog za transakcije; financijski učinci.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se kontinuirano provodi.

Postignuti učinak izvršene mjere: implementacijom poslovnih sustava za podršku poslovanju značajno unaprijeđen i poboljšan rad županijskih službi. Centraliziranim upravljanjem informacijskom infrastrukturom omogućeno brzo, efikasno i kvalitetno preventivno i korektivno djelovanje u smislu minimiziranja nedostupnosti sustava i usluga uslijed kvarova na strojnoj i programskoj opremi. Istarska županija je tijekom 2009. godine započela sa pružanjem elektroničkih usluga proračunskim korisnicima a u 2010. i građanima.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 1.3.2. Informatizacija javnih ustanova

Cilj mjere: Isto kao 1.3.1, samo za javne ustanove.

Sadržaj mjere: Isto kao 1.3.1, samo za javne ustanove.

Nositelji: Javne ustanove, IDA, HGK.

Indikatori: Broj i vrste usluga; broj korisnika usluga i količina korištenih usluga; kvaliteta usluga pruženih krajnjim korisnicima; skraćivanje vremena potrebnog za transakcije; financijski učinci.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se kontinuirano provodi.

Postignuti učinak izvršene mjere: Javne ustanove u županiji su u velikoj mjeri informatizirane i djelatnici su redovito educirani. Bitno je napomenuti da je informacijski sustav Zavoda za prostorno uređenje komunikacijski i poslovno integriran sa županijskim sustavom, oprema je adekvatna potrebama i putem Interneta su objavljene sve relevantne informacije iz djelokruga rada Zavoda uključujući i registar prostornih planova.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne

Prioritet: 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva

Mjera: 1.4.1. Produženje turističke sezone

Cilj mjere: Produženje turističke sezone na 8-9 mjeseci na godinu. Promijeniti dosadašnji koncept turizma u Istri, koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu i koji je bio koncentriran u 2-3 ljetna mjeseca, primjenom novog razvojnog modela koji se temelji na produženja turističke sezone na proljetne i jesenske mjesece. Pridonijeti iskoristivosti ukupne turističke ponude i kapaciteta, povećati konkurentnost istarskog turizma i unaprijediti atraktivnost regije kao integralne turističke destinacije.

Sadržaj mjere: Programi za cjelogodišnje poslovanje ugostiteljskih i smještajnih objekata; radno vrijeme trgovina i javnih ustanova prilagođeno potrebama turista; organizacija manifestacija, osim ljeti i u proljetnom i jesenskom razdoblju; posebni poticaji za cjelogodišnje poslovanje i za organizaciju manifestacija/aktivnosti izvan glavne turističke sezone.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Bogatija diverzificirana ponuda u periodima manje potražnje; povećanje potražnje; bolji financijski rezultati pružatelja usluga; broj i tip gostiju (porast srednje-visokog socioekonomskog profila gostiju).

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Posljednjih godina provodi se čitav niz programa i projekata s ciljem produženja turističke sezone koji su polučili određene rezultate. Unatoč tome, turistička sezona na području Istre još uvijek ima izrazito sezonski karakter.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Mjera: 1.4.2. Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri

Cilj mjere: Primjenom novog razvojnog modela intenzivno razvijati postojeće ponude novim selektivnim razvojnim programima, posebno u unutrašnjosti Istre. Ta mjera usmjerena je prvenstveno prema unapređivanju ponude turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao integralne turističke destinacije.

Sadržaj mjere: Unapređivanje programa: Gastro turizama; Vinskih cesta; Cesta maslinova ulja; Malih obiteljskih hotela i pansiona; Agroturizama; Ruralnog turizama/Stancije visoke kvalitete; Bike turizma; Golfa; Wellnessa; Kulturnog turizama; Kratki obilasci (*Short breaks*); Promatranje ptica (*Birdwatching*); Obilasci posebnog/općeg interesa (Special/general interest touring) i dr.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o.

Indikatori: Broj i vrsta novih usluga, raznovrsnost sadržaja u turističkoj ponudi; kvaliteta usluga; povećanje prihoda pružatelja usluga u unutrašnjosti Istre; broj i vrsta gostiju posebno u unutrašnjosti Istre; udio srednjevisokog socioekonomskog profila gostiju.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Posljednjih godina u Istri je kreiran čitav niz novih selektivnih turističkih programa koji doprinose diversifikaciji i obogaćivanju turističke

ponude. Na taj način, Istra se kao turistička destinacija pozicionirala na sasvim novim tržištima i počela privlačiti novu klijentelu sa specifičnim interesima, potrebama i motivima dolaska. Unatoč tome, ponuda odmorišnog ljetnog turizma uz more još uvijek prevladava i predstavlja glavni motiv dolaska u Istru. Stoga je potrebno dodatno intenzivirati aktivnosti te animirati i poticati privatni (pružatelje usluga), ali i javni sektor (turističke zajednice i jedinice lokale samouprave), za razvoj selektivne turističke ponude, pogotovo na području središnje Istre.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Mjera: 1.4.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu

Cilj mjere: Unaprijediti i stalno razvijati znanje, vještine i sposobnosti ljudskih resursa u turizmu u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.

Sadržaj mjere: Izrada i provedba programa za: suradnju sa stranim obrazovnim institucijama; organizaciju ciljanih i specijaliziranih seminara i tečajeva; primjenu međunarodnih standarda rada u ugostiteljstvu i turizmu; organiziranje ciljanih studijskih putovanja (*benchmarking*); unapređenje visokoškolskog i specijaliziranog obrazovanja kroz Istarskog sveučilišta.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Bolja kvaliteta usluga; poboljšanje znanja, vještina i sposobnosti zaposlenih; povećanje prihoda u turizmu; povećanje plaća zaposlenika; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Postoje određeni pomaci u pogledu edukacije i usavršavanja stručnog kadra u okviru ugostiteljsko-turističke djelatnosti, ali je u tom pogledu potrebno učiniti puno više.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Mjera: 1.4.4. Promocija Istre kao turističke regije

Cilj mjere: S obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz „puno prosječnog niske kvalitete“, primjenom novog razvojnog modela nameće se potreba odgovarajuće promocije Istre kao kvalitetne turističke destinacije. Mjera je usmjerena prvenstveno prema unapređivanju promocije i afirmacije branda Istre u međunarodnim okvirima. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije Mediterana.

Sadržaj mjere: Izrada jedinstvenog vizualnog identiteta regije; sustavna promocija branda Istre kao turističke regije na svim razinama

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Vizualni identitet – brand regije; veća prepoznatljivost regije kod odabira destinacije za godišnji odmor; Prepoznatljivost regije.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Istra je već afirmirana, prepoznatljiva turistička regija (destinacija) u svjetskim okvirima. U tom su smislu učinci ove mjere vidljivi, s time da aktivnosti predviđene ovom mjerom treba dodatno osnažiti i intenzivirati, pogotovo u pogledu stvaranja novog imidža kvalitetne, lifestyle destinacije.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Mjera: 1.4.5. Unapređenje turističkih proizvoda i usluga

Cilj mjere: Cilj je unapređenjem kvalitete turističkih proizvoda i usluga u Istri unaprijediti konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije. Konkretnije, s dosadašnjeg razvojnog modela koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz „puno prosječnog niske kvalitete“, treba prijeći na nov model kojim se kvaliteta postojeće ponude podiže na višu (3-4 zvjezdice) razinu.

Sadržaj mjere: Izrada i provedba programa za kvalitetne turističke proizvode i usluge; uspostava sustava poticaja kvalitete; subvencioniranja kredita i poticaja za podizanje kvalitete u turizmu; certifikacija kvalitete turističkih proizvoda; privlačenje svjetskih brandova u turizmu.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Manje pritužbi i povećanje broja pohvala za kvalitetu usluga; bolji financijski rezultati pružatelja usluga; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila; broj i vrsta novih usluga.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Primjetan je osjetan porast kvalitete usluga i proizvoda koji predstavljaju turističku ponudu Istre. Pogotovo u pogledu tipičnih istarskih proizvoda, ali i ponude u dijelu ugostiteljskih objekata (restorana i konoba) kao i u hotelskom smještaju (pogotovo mali butik hoteli, ali i veliki hoteli u okviru hotelskih kompanija).

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Mjera: 1.4.6. Specijalizacija/diverzifikacija turističkih proizvoda i usluga

Cilj mjere: Primjenom novog razvojnog modela turizma u Istri nameće se potreba specijalizacije/diverzifikacije postojećih turističkih proizvoda i usluga. Mjera je usmjerena prvenstveno prema razvoju novih turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.

Sadržaj mjere: Izrada, uspostava i primjena programa za povećanje specijalizacije/diverzifikacije turističkih proizvoda i usluga; razvoj DMC/DMO (Destination management companies/organizations – Društva/agencije/ organizacije za upravljanje turističkom destinacijom); certifikacija turističkih proizvoda (dodjela specijalnih oznaka).

Nositelji: UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Povećanje kvalitete usluga; broj novih proizvoda i usluga; povećanje prihoda pružatelja usluga u unutrašnjosti Istre; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Unatoč prevladavanju ponude sunca i mora, izrazito sezonskog karaktera, posljednjih je godina pokrenut čitav niz selektivnih turističkih proizvoda (vinske ceste, ceste maslinova ulja, agroturizam, cikloturizam, gourmet turizam i dr) koji su znatno doprinijeli diversifikaciji turističke ponude u Istri.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti provode predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.

Prioritet: 1.5. Razvoj održive poljoprivreda na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva

Mjera: 1.5.1. Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva

Cilj mjere: Poboljšati, obnoviti i izgraditi temeljnu infrastrukturu koja će biti u funkciji razvoja poljoprivrede i ribarstva.

Sadržaj mjere: Poboljšati, obnoviti i izgraditi lokalne/ nerazvrstane ceste, poljske putove, protupožarne prosjeke; izgraditi vodoopskrbu, odvodnju i kanalizaciju u ruralnom prostoru; izgraditi sustave navodnjavanja; u ribarstvu izgraditi opremu za hlađenje (rashladni lanaca brod-kamion), skladištenje, pakiranje, zbrinjavanje otpada; obnoviti i modernizirati ribarske luke/pristaništa

Nositelji: AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj novih priključka za vodoopskrbu i odvodnju; dužina obnovljenih cesta i putova; poljoprivredna površina koja se navodnjava; kapaciteti za hlađenje i skladištenje riba; broj obnovljenih ribarskih luka

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano po fazama

Postignuti učinak izvršene mjere: Kapaciteti ledom koji predstavljaju osnovnu logistiku za ribarske brodove osiguravali su se u sklopu kamiona hladnjača koji donose led prilikom dolaska za ukrcaj ribe. U godinama kada se više prerađivalo i otkupljivalo riba se zamrzavala i skladištila i u slovenskim hladnjačama. Može se konstatirati da još uvijek nisu dostatni skladišni i rashladni kapaciteti. Ribarska infrastruktura uređena je u dvjema lukama, i to u Novigradu i Umagu.
U luci Umag, sredstvima EU i sredstvima MPRRR izgrađen je gat koji je u potpunosti namijenjen ribarima. Glava gata namijenjena je za iskrcaj, bočno su određeni vezovi za veća ribarska plovila, te je na gatu dostupna ostala elektro-energetska i vodoopskrbna infrastruktura.
U Novigradu su također uređeni primjereni vezovi u najvećem dijelu za ribare, te za ostale korisnike u sklopu komunalnog dijela luke.
Izgradnja prvih sustava za navodnjavanje poljoprivrednih površina u Istri odnosi se na pilot-projekte opskrbe vodom triju sustava – Otvorenog kaznenog zavoda Valtura, okolice Rovinja

te okolice Poreča, točnije u Červaru. Sustavi velikih akumulacija, početi će se graditi tek kroz nekoliko godina.
Poljoprivredne površine Kaznionice u Valturi odabrane su u Novelaciji plana navodnjavanja Istarske županije (IGH PC Rijeka, 2007.godina) kao pilot projekt navodnjavanja za Istarsku županiju. Kaznionica trenutno obraduje 370 ha poljoprivrednih površina, a potrebe intenzivnog navodnjavanja iznose 180 ha.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: U okviru prostornih planova većine gradova i općina postoje brojne mogućnosti poboljšanja ribarske infrastrukture, a lučke uprave su spremne u suglasnosti s općinama i gradovima raditi na poboljšanju infrastrukture i traženju kvalitetnih rješenja koja će zadovoljiti tražene norme.

Mjera: 1.5.2. Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma

Cilj mjere: Sustavom poticaja pridonijeti stvaranju poduzetničke klime da se poljoprivredno stanovništvo, koje ima smisla i volje, počne baviti i razvijati poduzetništvo. Pospješiti povećanje i diverzifikaciju gospodarskih aktivnosti, u ruralnom prostoru, poduprijeti organiziranje malih proizvođača u zadruge i potaknuti razvoj zadrugarstva. Agroturizam dalje sustavno poticati radi širenja u ruralnom prostoru i stalnog podizanja kvalitete.

Sadržaj mjere: Dopuniti postojeće i kreirati i razvijati nove programe za informiranje, motivaciju, edukaciju, savjetodavnu pomoć i potporu te poticajne mjere za početak i razvoj poduzetništava. Dopuniti i kreirati nove poticaje za razvoj agroturizma.

Nositelji: AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj poljoprivrednih gospodarstva preusmjerenih na poduzetništvo, poduzetničkim pothvatom; broj novih poduzetnika, broj novi radnih mjesta.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: uviđajući probleme i prepreke na koje u svom poslovanju nailaze subjekti u sektoru ruralnog turizma krajem 2008. godine Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin uputila je poziv za suradnju i zajedničko rješavanje problema navedenim subjektima na prostoru Istarske županije. AZRRI je formirao radni tim koji zainteresiranim i ugovorenim subjektima pruža: potporu i zastupanje u rješavanju pravnih problema; stručne edukacije; marketinške usluge; te povezuje subjekte u smislenu cjelinu. U sklopu navedenih aktivnosti organizirano je niz edukacijskih radionica, organiziran je Dan otvorenih vrata agroturizma Istre, te brojne međunarodne prezentacije istarskih agroturizma i dr.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji na raspolaganju su značajna sredstva iz pretpristupnih fondova EU koja su između ostalog namijenjena i postizanju standarda Zajednice u poljoprivrednom sektoru te razvijanju ruralnog prostora. Iz tih je razloga AZRRI uspostavio radni tim koji svim potencijalnim korisnicima navedenih sredstava pruža potpunu uslugu u korištenju sredstava i provedbi svojih projekata. Samo IPARD Programom za cijelu Hrvatsku osigurano je nešto više od 25 mil. EUR godišnje do pristupanja Hrvatske EU.

Mjera: 1.5.3. Vrednovanje i unapređenje proizvodnje autohtonih proizvoda

Cilj mjere: Unapređenje postojeće i poticanje nove autohtonih (tradicijskih) proizvoda, povećanje zaposlenosti u ruralnom prostoru, njegovanje i očuvanje baštine.

Sadržaj mjere: Analiza postojeće proizvodnje i mogućnosti nove proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića, proizvoda kućne radinosti; informiranje i edukacija proizvođača–

poljoprivrednih gospodarstva, obrtnika, malih i srednjih poduzetnika; sufinanciranje razvoja proizvoda; tehnološka, organizacijska (registriranje, zaštita, dozvole i dr.), marketinška pomoć proizvođačima, povezivanje malih proizvođača; standardiziranje i kontrola kvalitete, brandiranje.

Nositelji: AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Povećanje proizvodnje autohtonih proizvoda i proizvođača; broj novih autohtonih proizvoda; povećanje zaposlenosti u ruralnom prostoru.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Na području proizvodnje i zaštite autohtonih proizvoda postignuti su značajni rezultati u čemu najviše prednjači Istarski pršut koji je u završnoj fazi procesa zaštite (oznaka izvornosti). Odrađene su i svi potrebni koraci za zaštitu maslinovog ulja, mesa istarskog goveda, ostalih istarskih autohtonih proizvoda od mesa svinje (istarska kobasica i zarebnjak) te ostalih proizvoda.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: U Upravnom odjelu za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu formiran je radni tim koji prati, koordinira i provodi zaštitu istarskih autohtonih proizvoda sukladno važeći hrvatskim zakonima koji su usklađeni sa europskim propisima. Na taj način u dogledno vrijeme postići će se zaštita većine autohtonim proizvoda na području Istarske županije što će omogućiti povećanje proizvodnje te plasman proizvoda na tržište Europske Unije.

Mjera: 1.5.4. Razvoj ribarstva

Cilj mjere: Unaprijediti i povećati konkurentnost ribarstva kroz izgradnju ribarske infrastrukture, udruživanje i poslovno povezivanje ribara i njihovo stručno usavršavanje.

Sadržaj mjere: Izgradnja i obnova ribarskih lučica, veletržnica riba, otkupnih i sabirnih centara, proizvodnih i preradbenih kapaciteta (oprema za hlađenje, proizvodnju, pakiranje, marketing ribljih prerađevina, zbrinjavanje otpada). Poticati osnivanje i unapređivanje rada ribarskih zadruga. Poticati dodatno stručno usavršavanje ribara.

Nositelji: Županija, IDA.

Indikatori: Količina ulova i prerade ribe; broj ribara i ribarskih zadruga; ulaganja u ribarsku infrastrukturu; financijski učinci ribarstva.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Ribolovna flota u Istarskoj županiji broji 942 plovila. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Uprave za ribarstvo ulov morskog ribarstva u 2008. godini bio je 46.741 tona, a u 2009. godini 43.917 tona. Regisitrirano je više od 70 izvoznih objekata za uskladištenje ribe i drugih morskih oprganizama, čime su učinjeni pomaci u trgovini ribom, a također su registrirani i obrtnički objekti za skladištenje i obradu koji zadovoljavaju higijensko sanitarne norme. Svi ti objekti registrirani kod uprave ribarstva mogu biti registrirani kao mjesta prve prodaje . Može se konstatirati da još uvijek nisu dostatni skladišni i rashladni kapaciteti.
Ribarska infrastruktura uređena je u dvjema lukama, i to u Novigradu i Umagu.
Izgrađena je veletržnica u Poreču, a studijom izvodivosti planira se i izgradnja veletržnice u Puli. Osnovane su tri jake ribarske zadruge, a ribarske zadruge Lanterna iz Pule i Istra iz Poreča dobile su pilot status organizacija proizvođača u RH, te broje preko 100-ak članova. Prostornim planom Istarske županije naglašava se potreba osnivanja otkupnih stanica u Savudriji, Tarskoj Vali, Sv. Marini kod Poreča, Vrsaru, Rovinju, Puli, Banjolama, Ližnjanu, Krnici i Rapcu. Planom se kao najkvalitetnije lokacije ocjenjuju Rovinj, Pula i Banjole.

Lokacije namijenjene marikulturi su Piranski zaljev, Ušće Mirne, Tarska vala, uvala Sv. Marina kod Poreča, Limski kanal, Pomerski zaljev, uvale Valun i Valmiževeja, uvala Budava i izdvojeni dijelovi Raškog zaljeva

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne

Cilj: 2. Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard

Prioritet: 2.1. Osiguranje pune zaposlenosti

Mjera: 2.1.1. Razvoj lokalnog tržišta rada

Cilj mjere: Kreirati aktivno i fleksibilno tržište rada, na kojemu bi informacije o ponudi i potražnji bile ažurne, te uspostaviti kanale kojima bi se omogućilo da ponuda na tržištu rada anticipira potražnju i sukladno tome da se na vrijeme prilagodi budućim potrebama. Razvoj lokalnog tržišta rada preduvjet je da se postigne uravnoteženost potražnje i potreba za radnom snagom u cilju osiguranja pune zaposlenosti.

Sadržaj mjere: Analiza trenutačnog stanja na tržištu rada; analiza uskih grla na tržištu rada; definiranje funkcioniranja modela učinkovitog tržišta rada; određivanje uloge ključnih institucija u razvoju lokalnog tržištu rada; prilagodba načina rada svakog od pojedinih „igrača“; edukacija osoblja aktivno uključenih u funkcioniranje sustava; praćenje i mjerenje uspješnost provedbe predviđenog modela .

Nositelji: IŽ, JLS, obrazovne ustanove, HZZ.

Indikatori: Smanjenje postotka strukturalne nezaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti kod posebno osjetljivih društvenih grupa (žene, osobe s invaliditetom i dr.) – porast fleksibilnosti i mobilnosti radne snage u IŽ-u.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: osigurani su preduvjeti za postavljanje sustava za praćenje analiza tržišta rada koji će se uspostaviti u budućem razdoblju kroz djelovanje Lokalnih partnerstava za zapošljavanje.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Proveden je projekt financiran iz EU izvora čiji je cilj bio zapošljavanje posebno osjetljivih ciljanih skupina nezaposlenih kojima prijeti socijalna isključenost.

Mjera: 2.1.2. Regionalni akcijski plan za zapošljavanje

Cilj mjere: Prikupiti informacije kako bi se bolje prepoznalo lokalno tržište rada (odnosi potreba i ponude za ljudskim resursima).

Sadržaj mjere: Izrada upitnika/ankete za poslodavce kroz koji bi se prikupile informacije o trenutačnom stanju zaposlenih unutar određenog poslovnog subjekta, objedinjavanje i obrada podataka dobivenih iz upitnika/ankete; izrada konačne analize dobivenih podataka; upoznavanje obrazovnog sustava sa spoznajama koje su prikupljene upitnikom; uključivanje obrazovnih institucija koje bi provodile prekvalifikacije, dokvalifikacije i ostalu edukaciju; informiranje o kretanjima ponude i potražnje za radnom snagu po srednjim školama i dr.

Nositelji: Županija, poslodavci, Hrvatski zavod za zapošljavanje, nezaposleni Istre.

Indikatori: Postotak smanjenja broja nezaposlenih osoba u IŽ-u.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Provedeno je parcijalno istraživanje potreba u sektorima ponude i potražnje na tržištu rada, no pravi učinci očekuju se u sljedećem razvojnom razdoblju u kojem će Lokalno partnerstvo za zapošljavanje provesti detaljnu analizu tržišta rada na regionalnoj razini i putem strategije razvoja ljudskih resursa razviti akcijski plan djelovanja.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Prioritet: 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite

Mjera: 2.2.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti

Cilj mjere: Izgradnja novih kapaciteta i/ili rekonstrukcija i adaptacija postojećih, a radi njihove prilagodbe suvremenim standardima liječenja i boravka korisnika te pružanja adekvatne usluge sukladno potrebama korisnika. Izgradnja nove opće bolnice u Puli

Sadržaj mjere: Izgradnja novih ili adaptacija postojećih bolničkih kapaciteta; osuvremenjivanje medicinske opreme; kontinuirano stručno usavršavanje kadrova; jačanje upravljačkog kapaciteta i uvođenje sustava upravljanja kvalitetom; pojačana zdravstvena zaštita tijekom turističke sezone. Pribavljanje potrebnih suglasnosti i dozvola nadležnih tijela za izgradnju; izrada sve potrebne dokumentacije; izgradnja objekata; opremanje prostora medicinskom i nemedicinskom opremom te izrada prijedloga nove organizacijske i kadrovske strukture

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Istarska županija, Zdravstvene ustanove u vlasništvu Županije, gradovi i općine u Istarskoj županiji, ostali.

Indikatori: Broj postelja u novim i/ili adaptiranim kapacitetima; postotak nabavljene nove medicinske opreme; broj novih dijagnostičkih postupaka; postotak provedenih procedura; broj dodatnih timova Hitne medicinske pomoći, odgovarajuće pojačanje u hitnom traktu OB Pula i turističkim ambulantama.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano, donosi se godišnji popis prioriteta za nabavku nove medicinske opreme, standard organiziranih timova hitne medicinske pomoći u Istarskoj županiji veći je od republičkog, kao i standard organiziranih ambulanti u kojima se pružaju usluge zdravstvene zaštite turistima; zdravstveni kadar kontinuirano se educira radi primjene novih dijagnostičkih postupaka; završava se adaptacija prostora za preseljenje Djelatnosti za transfuziju što je preduvjet za proširenje i adaptaciju prostora za hitni bolnički prijem u OB Pula.

Postignuti učinak izvršene mjere: dovršava se izvedbena projektna i natječajna dokumentacija za građenje-rekonstrukciju-dogradnju postojećih zgrada unutar kompleksa Opće bolnice u Puli; u svih sedam ispostava Istarskih domova zdravlja (Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj, Umag) organizirani su timovi hitne medicinske pomoći, što predstavlja veći standard od onog kojeg osigurava Republika Hrvatska (HZZO financira timove HMP samo u dvije ispostave); u nabavku nove medicinske opreme i prilagodbu prostora uloženo je 34.102.059,00 kn iz sredstava decentralizacije, te 2.430.000,00 kn iznad standarda decentralizacije; organizirana je TQM (Total Quality Management) edukacija za 5 multidisciplinarnih timova i postignut napredak u procesu rada na identificiranim javnozdravstvenim problemima.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Donesena je Odluka o osnivanju Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije, proveden postupak davanja koncesija za zdravstvenu djelatnosti na primarnoj razini.

Mjera: 2.2.2. Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti

Cilj mjere: Rješavanje osnovnih županijskih javnozdravstvenih prioriteta.

Sadržaj mjere: Vezano za CA dojke: povećanje dostupnosti mamografije, edukacija i motivacija žena za skrb o zdravlju dojke, edukacija liječnika i patronažnih sestara za rano otkrivanje raka dojke. Kod kardiovaskularnih bolesti: edukacija opće populacije o rizičnim čimbenicima, bolja ponuda preventivnih programa, rano otkrivanje visokog krvnog tlaka. Na području ovisnosti: unapređenje provođenja primarne prevencije, bolje provođenje sekundarne prevencije, unapređenje svih službi za liječenje i rehabilitaciju ovisnosti i bolje provođenje programa liječenja

Nositelji: Istarska županija; zdravstvene ustanove: Opća bolnica, Istarski domovi zdravlja, Zavod za javno zdravstvo; nevladine udruge.

Indikatori: Broj izvršenih mamografija, broj žena koje su prošle edukaciju, broj obavljenih kliničkih pregleda dojke; postotak liječenih ovisnika i dr.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano. Svake godine se određuju operativne aktivnosti, postavljaju i izvršavaju ciljevi po prioritetima.

Postignuti učinak izvršene mjere(od 2006. do kraja 2009. godine): obavljeno je 57.636 mamografija i educirano 9.754 žena; provedeno je 9 tečajeva za edukaciju liječnika i patronažnih sestara o ranom otkrivanju raka dojke; održano je 90 edukativnih predavanja o kardiovaskularnim rizičnim čimbenicima; 112 osoba je prošlo kroz tečaj odvikavanja od pušenja, a 227 osoba kroz škole mršavljenja; u akcijama ranog otkrivanja hipertenzije, hiperglikemije i hiperkolesterolemije testirano je 11.508 osoba; rad ambulante za dojku, dijabetološke ambulante i ambulante za hipertenziju pri OB Pula je kontinuiran; Klub rekreativaca u prirodi Pula redovito održava svoje programe (oko 140 organizirana pješačenja godišnje); kontinuirano se organizira grupno vježbanje po mjesnim odborima; kroz edukativne programe resocijalizacije ovisnika prošlo je 29 polaznika; prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo stopa ukupno liječenih ovisnika na 100.000 stanovnika u IŽ je dvostruko veća od stope u RH (2009. godine: 572,7 u IŽ; 258,9 u RH), a prosječan broj godišnje liječenih ovisnika je 772.
Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: u županijski program je uključen jedan dodatni, osmi mamograf; provedene su organizacijske promjene kojima je skraćen dijagnostički postupak do operacije raka dojke sa 49 na 23,5 dana i vrijeme čekanja na terapiju nakon operacije sa45 na 20 dana; uvedeni su dijagnostička „core biopsija“ i psihoterapijski rad s onkološkim bolesnicima; uspostavljen je redoviti organizirani hitan prijevoz pacijenata sa srčanim infarktom na PCI u Rijeku; osmišljene su i kontinuirano odražavane sedmotjedne preventivne radionice Čuvaj svoje srce (261 osoba); odvijao se program Zajednice koje brinu kao model prevencije poremećaja u ponašanju; otvoren je Obiteljski centar IŽ i zaposleno je 6 djelatnica; vrši se implementacija PATHS programa (socijalne i emocionalne vještine kod djece i prevencija nasilja); udruga UZPIRO je dobila i koristi zemljište u Valturskom polju za programe resocijalizacije ovisnika.

Mjera: 2.2.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba

Cilj mjere: Zbog značajnog trenda porasta broja starijih i nemoćnih osoba te promjena u funkcijama kako obitelji tako i sustava socijalne skrbi, nužno je osigurati uvjete za odgovarajuću zaštitu i skrb o takvim osobama. Ona mora prvenstveno odgovarati na

specifične potrebe starijih i nemoćnih osoba, racionalno koristiti postojeće i uvoditi nove resurse, poštujući načela supsidijarnosti, ekonomičnosti i učinkovitosti, te međusektorsko i koordinirano rješavanje problema.

Sadržaj mjere: Podizanje standarda smještaja i usluge u institucionalnoj skrbi; poticanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi; uspostavljanje i razvijanje međusektorske suradnje i koordinacije; poticanje razvoja volontarijata.

Nositelji: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave, ustanove za skrb o starijim osobama, obitelji.

Indikatori: Broj mjesta u domovima institucionalne skrbi u odnosu na ukupan broj starijih osoba, broj zahtjeva za smještaj u dom, broj zahtjeva za pomoć i njegu u kući.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano, a standard usluga koje se pružaju u domovima za starije i nemoćne osobe na području istarske županije viši je od republičkog (liječnici opće/obiteljske medicine i specijalisti dolaze direktno u domove, organiziraju se radno-okupacijske aktivnosti i dr.).

Postignuti učinak izvršene mjere (od 2006. do kraja 2009. godine): broj domova za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač Istarska županija i/ili jedinice lokalne samouprave u sastavu Istarske županije porastao je sa 4 na 6, a broj korisnika sa 615 na 719; raste i broj dnevnih boravaka za starije osobe (sa 2 na 6), kao i broj njihovih korisnika sa 35 na 120; godišnji programi za pomoć i njegu u kući su u porastu (od 3 na 6 programa), a broj korisnika je varirao od 210 do 316 godišnje; programi prehrane i dostave ručaka godišnje obuhvaćaju 176 do 230 korisnika; kontinuirano djeluju i 3 doma za psihički bolesne odrasle osobe.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Otvoren je Centar pojačane skrbi za oboljele od Alzheimerove demencije i demencija u Puli (22 korisnika); organiziran je projekt „Halo, niste sami!“ u vidu pomoći i podrške osobama starije životne dobi koje žive same putem dežurnog telefona.

Prioritet: 2.3. Razvoj ljudskih resursa

Mjera: 2.3.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja

Cilj mjere: Uvođenje kvalitetnih promjena u obrazovanju na relaciji obrazovne ustanove, osnivač, gospodarstvo s krajnjim ciljem bržeg zapošljavanja i uključivanja mladih u tržište rada.

Sadržaj mjere: Predškolski odgoj: Unapređenje odgojnih radnji, kulture odnosa i suživota s drugom djecom te socijalizacije; poticanje humanističkih i kreativnih odnosa i vještina te stalne edukacije osoblja. Osnovnoškolsko obrazovanje: poticanje kreativnosti djece u razvijanju kulture ponašanja, stjecanje vještina i znanja s naglaskom na društvene i odgojne komponente; poticanje pedagoških i edukativnih sadržaja; angažiranje stručnih djelatnika u nastavi. Srednjoškolsko obrazovanje: programsko objedinjavanje obrazovnog sustava; obrazovanje mentora, profesora i zanimanja koja se gase i za koje treba vršiti dodatne edukacije prema potrebama gospodarstva; priprema za upise u prve razrede srednjih škola; organizacija susreta s gospodarstvom.

Nositelji: Učenici srednjih škola IŽ-a, gospodarski subjekti, škole i osnivač.

Indikatori: Broj učenika, broj učenika po pojedinim zanimanjima, postotak porasta broja zaposlenih.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Ustanove obrazovanja, neovisno o njenom osnivaču, financiraju se pretežno decentraliziranim sredstvima Republike Hrvatske. Sredstva na raspolaganju su nedostatna da bi se osigurao minimalni standard predviđen zakonskim i podzakonskim aktima. Međutim kontinuirano se ulažu decentralizirana sredstva, uz vlastita sredstva jedinice lokalne, područne (regionalne) samouprave, nadležnih i srodnih Ministarstava, te ostalih, u postizanje minimalnog standarda obrazovnih ustanova. Do sada se godišnje sanira više ustanova, dok se uspijeva po jednu/dvije ustanove rekonstruirati u skladu s minimalnim standardima i ostalim tehničkim uvjetima.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Prema dopisu Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva od 2008. godine odaslan je popis školskih objekata u cilju uvršćivanja u višegodišnji program Ministarstva za izgradnju, sanaciju i rekonstrukciju školskih objekata (CEB VII - Izgradnja i obnova školskih objekata na području RH). Do današnjeg dana program Ministarstva nije krenuo u realizaciju, te je upitno njegovo provođenje u zamišljenom obliku.

Mjera: 2.3.2. Razvoj visokog obrazovanja

Cilj mjere: Unaprijediti visoko obrazovanje i koncentraciju najnovijih znanja i konkurentnih nastavnih programa kroz osnivanje Sveučilišta u Puli te time povećati kompetencije i broj visokoobrazovanih osoba u IŽ-u što će se ogledati u povećanoj konkurentnosti radne snage. Predviđen je razvoj suvremenih programa usklađenih s razvojnim prioritetima Županije te realizacija vizije snažnijeg gospodarstva zasnovanog na primjeni novih tehnoloških znanja i dostignuća u svrhu razvoja društva znanja te poticanja gospodarske konkurentnosti IŽ-a.

Sadržaj mjere: Osnivanje Sveučilišta u Puli; organizacija rada Sveučilišta; preustroj postojećih fakulteta i formiranje odjela; unapređenje postojećih i razvoj novih nastavnih programa u skladu s razvojnim prioritetima IŽ-a; privlačenje, edukacije, doškolovanje i usavršavanje kadrova za potrebe Sveučilišta; poticanje znanstvenoistraživačkog rada na Sveučilištu; poticanje i promocija međunarodne suradnje (i međunarodnog usavršavanja) te prijenosa novih znanja; izgradnja i opremanje sveučilišnog kampusa; promocija i marketing Sveučilišta i rada Sveučilišta; promocija i jačanje veza Sveučilišta i gospodarstva.

Nositelji: Istarska Županija, Sveučilište i JLS.

Indikatori: Porast broja visokoobrazovanih osoba u IŽ-u, porast broja sveučilišnih studija usklađenih s najnovijim trendovima i standardima u EU-u; porast kvalitete nastavnih programa; broj visokoobrazovanih studenata usmjerenih na područja koja su od prioritetne važnosti za razvoj IŽ-a; broj studenata koji sudjeluju u međunarodnoj suradnji te boj. studenata polaznika međunarodnog usavršavanja.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: Osnivanje Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli na odjelskom principu – 5 odjela, Sveučilišna knjižnica i Studentski centar kao sastavnice Sveučilišta, novi nastavni programi – sveučilišni preddiplomski interdisciplinarni studij Kultura i turizam te sveučilišni preddiplomski studij Znanost o moru, poslijediplomski doktorski studij iz polja ekonomije s pet modula, poslijediplomski specijalistički studij Ljudski resursi i društvo znanja te poslijediplomski specijalistički studij Europske integracije, regionalni i lokalni ekonomski razvoj, prilagodba već postojećih studijskih programa novom sustavu obrazovanja na preddiplomskoj i diplomskoj razini, odnosno prelazak na tzv. Bolonjski sustav,

zapošljavanje dodatnog nastavnog kadra na Sveučilištu, napredovanje znanstveno nastavnog osoblja, uvođenje sustava praćenja kvalitete na Sveučilištu, povećanje i unapređenje stanja postojećih prostornih kapaciteta Sveučilišta, prepoznatljivost pojedinih sastavnica Sveučilišta u ostalim županijama, sudjelovanje na projektu TEMPUS – Fostering Entrepreneurship in Higher Education, razmjena studenata s visokoškolskim institucijama u Austriji (Eisenstadt), sudjelovanje studenata na projektima koje Odjel za ekonomiju i turizam organizira u suradnji s visokom školom iz Pariza ESCIA te Rollins Collegge, Crummer Graduate School of Business iz Orlanda (Florida), uključivanje djelatnika Sveučilišta u obrazovanje poduzetnika, naglašenija usmjerenost nastavnih programa na praksu, organizacija ljetne škole u suradnji s visokoškolskom instutucijom iz Eisenstadta

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Sveučilište kontinuirano radi na povezivanju s visokoškolskim institucijama iz inozemstva, uvođenju novih i prilagodbi postojećih nastavnih programa te osiguranju kvalitetne materijalne infrastrukture za izvođenje nastave te smještaj i prehranu studenata.

Mjera: 2.3.3. Jačanje znanstvenih istraživanja

Cilj mjere: Učinkovito i uspješno odgovoriti na rastuće razvojne potrebe za većim ulaganjem u istraživanja i razvoj. Poboljšati komunikaciju između gospodarstva i znanstvenih institucija radi boljeg iskorištavanja znanja, stručnih znanja i vještina za razvoj gospodarstva i u Županiji. Pridonijeti povećanju konkurentnosti istarskog gospodarstva, jačanju znanstvenoistraživačkog rada u Županiji, porastu broja znanstvenika, istraživača i studenata; poticati izvrsnost; poticati nove poduzetničke projekte i nove proizvode utemeljene na znanju. Proširiti i osnažiti postojeće te razviti nove znanstveno istraživačke centre kao i centre izvrsnosti, stvoriti jaku bazu znanstvenika, studenata, poticati izvrsnost, međunarodno povezivanje te angažiranje mladih znanstvenika (novi poduzetnički projekti, novi proizvodi utemeljeni na novim tehnološkim znanjima i dostignućima).

Sadržaj mjere: Analiza stanja u postojećim znanstvenoistraživačkim centrima i analiza njihovih potreba; analiza stanja u gospodarstvu i analiza njihovih potreba; analiza dostupnih resursa; izrada strategije za proširenje i jačanje postojećih te osnivanje novih znanstvenoistraživačkih centara i centara izvrsnosti; jačanje povezivanja postojećih i novih centara s centrima izvrsnosti u zemljama članicama EU-a; poticati daljnje obrazovanje stručnjaka postojećih i novih centara te njihovo usavršavanje u inozemstvu; financijski podupirati istraživanja na visokoj razini izvrsnosti; izrada dokumentacije potrebne za proširenje i gradnju novih centara; opremanje postojećih i novih ZIC-a radi kvalitetnijeg rada; edukacije, doškolovanja i studijska putovanja za ljude koji će biti zaposleni u njima i za management istih; promocija njihova rada u gospodarstvu i javnosti i pružanje daljnje podrške u radu; edukacija potencijalnih korisnika o rezultatima istraživanja.

Nositelji: Istarska županija, znanstvenoistraživački centri, IDA, fakulteti i visokoškolske institucije, Sveučilište u Puli, HGK, HOK, vodeća poduzeća u Županiji.

Indikatori: Broj proširenih postojećih ZIC i broj novih, broj istraživačkih projekata financiranih i sufinanciranih istraživanja, povećanje broja istraživača; povećanje broja istraživačkih projekta za gospodarstvo; broj programa suradnje s gospodarstvom.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Djelomično

Postignuti učinak izvršene mjere: Povećanje broja znanstvenih djelatnika u okviru Sveučilišta, obranjeni znanstveni magistarski radovi i doktorske disertacije u okviru Sveučilišta,

znanstveno istraživački projekti na Sveučilištu financirani od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta,

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Pokrenute su aktivnosti na formiranju znanstvenog istraživačkog centra na polju ekonomije u okviru Sveučilišta

Mjera: 2.3.4. Razvoj i usavršavanje ljudskih resursa u skladu s potrebama gospodarstva

Cilj mjere: Smanjenje strukturne nezaposlenosti i podizanje razine efikasnosti poduzeća na području Istarske županije.

Sadržaj mjere: Analiza trenutačnih programa edukacija; analiza tržišta rada, ponuda i potražnja, procjena budućih potreba, analiza nezaposlenih i određivanje ciljeva centra; identifikacija programa i aktivnosti potrebnih za prevladavanje problema nezaposlenosti te razvoj poduzetnika i menadžera; formiranje edukativnog (re-training) centra; segmentiranje grupa na koje će se djelovati; priprema programa edukacije; objedinjavanje IDA-inih programa edukacije za poduzetnike i menadžere; edukacija osoblja koje će raditi u centru; provedba edukacija.

Nositelji: IDA, HGK, HOK, Županija, Zavod za zapošljavanje

Indikatori: Broj polaznika tečajeva, postotak smanjenja strukturalne nezaposlenosti, povećanje efikasnosti postojećih tvrtki, i povećanje rasta firmi koje su tek osnovane ili u osnivanju.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena i provodi se kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: U proteklim godinama IDA je kontinuirano provodila edukacije za javni i privatni sektor sukladno iskazanim potrebama polaznika. Od 2002. do 2010. godine IDA je provela edukacije za više od 3.500 poduzetnika, obrtnika i predstavnika javnog sektora što je doprinijelo povećanju znanja i iskustva te usavršavanju ljudskog kapitala u skladu s potrebama gospodarstva.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 2.3.5. Razvoj sustava cjeloživotnog učenja (CU)

Cilj mjere: Daljnje unapređenje formalno stečenih znanja i vještina radi povećanja kompetencija na tržištu rada kao i povećanja konkurentskih sposobnosti radnih mjesta, a posljedično i podizanja ukupne konkurentnosti gospodarstva Županije.

Sadržaj mjere: Osvješćivanje važnosti koncepta i programa CU; utvrđivanje potencijala i zapreka (administrativnih, drugih) za sustavno uvođenje CU na razini Županije; utvrđivanje načina financiranja i stvaranje uvjeta za jačanje CU na poslu; predlaganje i provedba poticajnih aktivnosti za približavanje učenja korisnicima; izrada prijedloga za reformu sveučilišnog i drugih obrazovnih i profesionalnih programa usavršavanja radi poticanja CU; utvrđivanje novih oblika učenja u poduzećima te omogućavanje pristupačnosti učenja u poduzećima; osmišljavanje sustava CU u odnosu na profesionalno i redovno obrazovanje; povezivanje i suradnja javnog i privatnog sektora, utvrđivanje odgovornosti i uloge županijskih upravnih, obrazovnih, nevladinih i drugih razvojnih institucija u promicanju CU.

Nositelji: IŽ, JLS, obrazovne ustanove, HZZ.

Indikatori: Broj novih programa i alata za poticanje CU, broj zaposlenih koji primjenjuju CU.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Djelomično

Postignuti učinak izvršene mjere: U okviru Sveučilišta uvedena su tri programa cjeloživotnog obrazovanja (Mali investitor, Izrada poslovnog plana, Znanjem do konkurentnosti u agroturizmu Istre) te je uspostavljena suradnja Sveučilišta s IDA-om u području obrazovanja poduzetnika za što su dobivene odgovarajuće dopusnice Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 2.3.6. Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini

Cilj mjere: Stvoriti kritičnu masu ljudskih resursa koji će steći znanje i iskustvo kako bi pridonijeli razvoju procesa pripreme za ulazak u Europsku uniju i stekli iskustva putem razmjene u inozemstvu.

Sadržaj mjere: Održavanje seminara za stručno osposobljavanje djelatnika državnih službi (JLS, JRS, institucije); održavanje ciklusa treninga o izradi i provedbi projekta EU-a (upravljanje projektnim ciklusima */PCM – Project Cycle Management*); organizirati razmjene iskustava na jezičnom, kulturnom i profesionalnom planu, namijenjene djelatnicima državnih službi, mladima, studentima, poduzetnicima, socijalno isključenim osobama odnosno civilnom društvu.

Nositelji: Građani, djelatnici državnih službi, udruge, lokalna i regionalna samouprava.

Indikatori: Broj održanih seminara i treninga; broj polaznika seminara; broj sudionika u organiziranoj razmjeni iskustva.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Podignut je nivo apsorpcijskog kapaciteta Istarske županije za korištenje EU fondova i drugih međunarodnih izvora financiranja te je najviše takvih projekata realizirano u Istarskoj županiji u odnosu na druge hrvatske županije, točnije 110 projekta u koje su kao partneri uključeni preko 60 različitih subjekata iz javnog sektora, gospodarstva i civilnog društva.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Osim PCM-a i same orade projekta održan je niz konferencija i seminara na kojima su predstavljeni gotovo svi programi u kojima subjekti iz Istarske županije mogu koristiti sredstva EU fondova; pokrenut je web site „Istria Communicating Europe“; elektronički newsletter Euroinfo; suradnja s lokalnim dnevnim listom u obliku mjesečnog priloga Euro info; kreiran je projekt s ciljem pripreme stručnih kadrova spremnih za kandidiranje i realizaciju projekta iz strukturne fondove nakon ulaska Hrvatske u EU „Istria getting prepared for structural funds“.

Mjera: 2.3.7. Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece)

Cilj mjere: Poboljšati demografsku strukturu i unaprijediti kvalitetu obiteljskog života u Županiji.

Sadržaj mjere: Pomoć mladima pri osamostaljivanju (rješavanje stambenog pitanja, poticaji za zapošljavanje, jaslice i dr.); pomoć samohranim roditeljima i višebrojnim obiteljima (financijska pomoć, utočišta za samohrane majke i dr.); unapređenje korištenja slobodnog vremena mladih (izvannastavne aktivnosti, savjetovališta za mlade, igraonice i radionice, klubovi mladih, sportske aktivnosti i dr.) te sprječavanje i otklanjanje poremećaja u obitelji (savjetovališta za brak i obitelj, sigurna utočišta i dr.)

Nositelji: Županija, JLS, centri za socijalnu skrb.

Indikatori: Porast broja novorođenih; porast broja djece u obiteljima; povećan broj korisnika potpore roditeljima u podizanju djece.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: u Istarskoj županiji bilježimo trend porasta broja živorođene djece (od 1793 živorođenih u 2006. godini, 1918 živorođenih u 2007. godini, te 1960 živorođenih u 2008. godini); Istarska županija financijski i stručno podupire rad savjetovališta za djecu/mlade/obitelj u Puli, Poreču, Umagu, odnosno programe za kvalitetno roditeljstvo u Buzetu, Puli, Poreču, Labinu; Sve veći broj roditelja obuhvaćeno programima za jačanje roditeljske kompetencije, započeo je s radom Obiteljski centar Istarske županije.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Organizirana je pravna i psihološka pomoć te je uspostavljena mreža skloništa namijenjena ženama i djeci - žrtvama obiteljskog nasilja.

Prioritet: 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem

Mjera: 2.4.1. Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave

Mjera: 2.4.2. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave

Cilj mjera: Jačanje osposobljenosti za učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem te stvaranje uvjeta za efikasno gospodarenje imovinom kao i brzo i kvalitetno pružanje usluga građanima.

Sadržaj mjera: Osnivanje udruge općina, gradova i županije, unapređenje stručnih specifičnih znanja i vještina djelatnika uprave JLS i Županije; kreiranje modela razmjene informacija i suradnje JLS i Županije i pravnih osoba u njihovu vlasništv, radi ujednačivanja postupanja, primjene propisa i pravne prakse te realizacije razvojnih programa; ubrzavanje postupka i unapređenja kvalitete donošenja akata iz djelokruga JLS, planova i uvjeta za djelovanje građana ili poduzetnika te ubrzavanje i podizanje kvalitete usluga u izdavanju dozvola za poduzetničke aktivnosti; izmjena postojećih zakonskih akata koji reguliraju odnose investitora i lokalne samouprave u korist cjelokupnog razvoja Istarske županije, podizanje kvalitete upravljanja imovinom, kao i podizanje učinkovitosti korištenja resursa iz djelokruga JLS

Nositelji: Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihovu vlasništvu (trgovačka društva i ustanove, građani i poduzetnici/ općine i gradovi, Županija,/predstavnička tijela JLS.

Indikatori: Broj educiranih djelatnika; broj izdanih akata, postotak povećanja investicija, ubrzavanje postupaka donošenja akata, planova i dr., viša kvaliteta pruženih usluga te kvalitetnija suradnja tijela uprave JLS i Županije (kvalitativni indikatori); porast BDP-a.

Izvršenost/ne izvršenost mjera (u potpunosti ili djelomično): mjere se provode kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: U veljači 2007. godine osnovana je Udruga pravnika u upravi Istarske županije koje su članovi djelatnici upravnih tijela Istarske županije i općina i gradova na njenom području, koja je provodila edukaciju o propisima koji su u tijeku tog vremena doneseni od strane Sabora RH a važni su za lokalnu samoupravu, te pripremala iste za neposrednu provedbu tih zakona. Istu funkciju je prema dužnosnicima (načelnicima i gradonačelnicima) vršila Koordinacija općina i gradova u IŽ.
Zahvaljujući stručnoj osposobljenosti djelatnika Upravni odjel za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu konzultirao je tijela uprave općina i gradova o praktičnim pitanjima

u neposrednoj provedbi zakona iz područja lokalne samouprave, procjena je da se odgovori na oko 350 upita godišnje.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 2.4.3. Jačanje suradnje s uredom državne uprave i drugim institucijama središnje uprave

Cilj mjere: Osigurati suradnju u planiranju, donošenju i provedbi razvojnih odluka na razini Županije te omogućiti porast profesionalnih standarda svih institucija, racionalizaciju rada, transparentnost u radu i dostupnost svih službi stanovništvu.

Sadržaj mjere: Analiza zakonske regulative i prepletanja odgovornosti i nadležnosti državnih tijela i ureda državne uprave na razini Županije; uspostava sustava kontinuiranog dijaloga o ključnim razvojnim pitanjima; jačanje kapaciteta lokalne samouprave i ureda u zajedničkom odlučivanju o ključnim razvojnim pitanjima i dnevnoj operativi; jačanje kapaciteta u suradnji IŽ-a i JLS sa središnjim institucijama/tvrtkama na razini Županije.

Nositelji: Ured državne uprave i Županija.

Indikatori: (Kvalitativni): opseg realizirane suradnje sa UDU i institucijama središnje uprave; racionalizacija poslovanja; porast transparentnosti i kvalitete usluga građanima.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Učestvovanje stručnjaka Upravnog odjela u izradi nacrta Zakona o komunalnom gospodarstvu, kao jednog od temeljnih zakona u području lokalne samouprave.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne

Mjera: 2.4.4. Jačanje međužupanijske, međuregionalne i prekogranične suradnje (MMP)

Cilj mjere: Poticati i unaprijediti suradnju Županije s drugim područjima u zemlji i inozemstvu kroz aktivnije sudjelovanje u pripremi, provedbi, praćenju i vrednovanju međuregionalne i prekogranične (MMP) suradnje.

Sadržaj mjere: Intenziviranje MMP suradnje; podizanje razine osposobljenosti za njenu pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje (radionice, seminari, stručna usavršavanja u inozemstvu i dr.); stvaranje mreža suradnje kroz razvojne projekte koji su u fazi pripreme; priprema i provedba projekata od prioritetne važnosti za ukupni razvoj Županije; kadrovsko i tehničko jačanje uprave za pripremu i provedbu projekata MMP-a.

Nositelji: Županija, JLS, IDA.

Indikatori: Broj predloženih (izrađenih prijedloga) projekata MMP-a; broj realiziranih projekata MMP-a; utjecaj realiziranih projekata na gospodarski i društveni razvoj Županije; broj realiziranih tečajeva za podizanje osposobljenosti za pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje projekata MMP-a.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Stvoren je cijeli niz novih partnerstava: Istarska županije je suosnivač Jadranske euroregije, pokretači smo inicijative za kreiranje EU strategije za Jadran odnosno Jadranske makroregije; među osnivačima smo R20 globalne mreže regija za klimatske aktivnosti; stvorena su nova partnerstva sa regijama Champagne Ardenne, Puglia,

Sarajevskim kantonom; Istarska je županija aktivno uključena u rad ARLEM-a (Euro-mediteranske skupštine regionalnih i lokalnih vlasti).

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 2.4.5. Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima

Cilj mjere: Povećanje efikasnosti upravljanja regionalnim razvojem kao i razine efikasnosti izvršavanja prava i obveza u samoupravnom djelokrugu općina, gradova i županije.

Sadržaj mjere: Uspostava valjane evidencije imovine i obveznika, prihoda i rashoda, osposobljavanje funkcioniranja sustava pravodobne naplate prihoda općina, gradova i Županije, osmišljavanje programa iskorištavanja imovinskih resursa (zakup, najam, koncesija, prodaja i sl.) njihovim stavljanjem u gospodarsku funkciju.

Nositelji: Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihoum vlasništvu (trgovačka društva i ustanove).

Indikatori: Porast prihoda, smanjenje troškova javne uprave koji se financiraju iz poreza i naknada.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Kontinuirano se vrši usavršavanje proračunskog sustava i informatičkih rješenja praćenja računovodstva, osobito uslijed učestalih zakonskih promjena. Ustrojen je Odsjek za utvrđivanje i naplatu poreza, koji osim vođenja županijskih poreza, vrši usluge za određeni broj gradova i općina. U tijeku su preliminarne pripreme za uvođenje županijske riznice, te svih drugih oblika praćenja proračunskih procesa.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Uz suradnju Udruge računovođa i financijskih djelatnika Istre provedena su razna predavanja i radionice širokog spektra tema iz oblasti djelovanja lokalnih i područnih jedinica, a usmjerene su na podizanje znanja i sposobnosti djelatnika u jedinicama lokalne samouprave te poduzećima i ustanovama u javnom sektoru.

Prioritet: 2.5. Razvoj civilnog društva

Mjera: 2.5.1. Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva

Cilj mjere: Otvaranjem novih komunikacijskih kanala građani – vlast osiguravaju se mehanizmi za uključivanje javnosti i organizacija građana u rasprave o javnim politikama i planovima društvenog razvoja. Na taj način svi važni razvojni programi postaju „vlasništvo“ svih građana u Županiji odnosno lokalnoj zajednici.

Sadržaj mjere: Utvrđivanje područja, oblika i načela suradnje; razvijanje modela suradnje lokalnih vlasti s organizacijama, grupama građana i građanskim inicijativama u zajednici; formiranje centara za suradnju radi uključivanja civilnih prijedloga i inicijativa u procedure rasprave i odlučivanja u lokalnoj samoupravi; osposobljavanje organizacija, grupa i građanskih inicijativa za kritičku procjenu i vrednovanje koncepta razvoja zajednice te uključivanje u programe društvenog razvoja putem zastupanja i suradnje s drugim organizacijama i lokalnim vlastima

Nositelji: Organizacije civilnog društva u Istri, županijska i lokalna samouprava.

Indikatori: Broj formiranih tijela za suradnju i organizacija uključenih u njihov sastav.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): mjera se kontinuirano provodi.

Postignuti učinak izvršene mjere: Istarska županija je 2006. godine osnovala Zakladu za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva kao instituciju čija je glavna uloga poticanje partnerstva unutar i između sektora, te razvoj civilnog društva. Rezultati rada Zaklade su: sustavna podrška razvoju građanskih inicijativa, jačanje kapaciteta OCD-a kroz institucionalne potpore i postojanje baze korisnih informacija o civilnom društvu. Osnovan je savjet mladih kao savjetodavno tijelo, te su osnovani savjeti mladih u jedinicama lokalne samouprave. Osim savjeta mladih osnovani su: županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarne nepogode, gospodarsko – socijalno vijeće, savjet za nacionalne manjine, savjet za promicanje i razvitak znanosti i visokog školstva. U postupku osnivanja su: povjerenstvo za suradnju civilnog i javnog sektora, povjerenstvo za ravnopravnost spolova te savjet za zdravstvo.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Otvorena su vrata za građane, gdje građani mogu iznositi prijedloge, komentare i kritike, izrađen je mjesečni newsletter o civilnom društvu te je u tijeku postupak osnivanja povjerenstva za suradnju javnog i civilnog sektora.

Cilj: 3. Uravnotežen i održivi razvoj

Prioritet: 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem

Mjera: 3.1.1. Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša

Cilj mjere: Uspostava kvalitetnog sustava praćenja svih segmenata okoliša (zrak, voda, more, tlo, biološka raznolikost). To je podloga za gospodarenje okolišem Istarske županije.

Sadržaj mjere: Određeni programi se već provode (zrak, vode, more) ali nisu postavljeni jedinstveni standardi, ne postoje baze i jedinstveni postupci unosa i obrade te korištenja prikupljenih podataka. Sustav koji postoji nije automatiziran. Provedba mjere omogućila bi konačno preuzimanje cijelog sustava indikatora okoliša (zajednički na razini EU-a) i prilagodbu načina praćenja i izvještavanja sa specifičnim obilježjima prostora IŽ-a. Poboljšat će se metodologija praćenja pojedinih segmenta postavljanjem automatskih mjernih postaja i povećanjem njihova broja. Također, predviđene su aktivnosti definiranja indikatora, standardiziranja unosa podataka u baze i standardiziranje izvještavanja o stanju okoliša; odredit će se javne ustanove koje će provoditi predviđene programe i osmisliti te koordinirati obrazovanje kadrova za potrebe rada u sustavu.

Nositelji: Odsjek za zaštitu okoliša IŽ-a, JLS, institucija koje mogu obavljati mjerenja i prikupljati /obrađivati podatke(primjerice Zavod za javno zdravstvo Istarske županije /ZZJZIŽ/, Zavod za istraživanje mora Rovinj – IBR, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč; JU Natura histrica), konzultanti.

Indikatori: Broj automatskih postaja za praćenje kakvoće zraka, broj mjernih postaja za praćenje kakvoće voda, mora, tla, bioraznolikosti, bolji i učinkovitiji sustav praćenja kakvoće okoliša, kontinuirani monitoring temeljnih sastavnica okoliša, brži i učinkovitiji programi sanacije u cilju osiguranja zdravijeg okruženja za stanovništvo IŽ-a.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Programi praćenja kakvoće elemenata okoliša (zrak, voda, more) provode se kontinuirano. Sustavi praćenja se unapređuju po broju mjernih točaka, metodama praćenja kao i informiranja javnosti. Tako je za praćenje kakvoće zraka od 2006. godine do 2010. instalirano dodatnih pet automatskih mjernih postaja pa se danas kakvoća zraka prati putem 10 mjernih postaja s ručnim posluživanjem, 9 automatskih mjernih postaja te 26 mjernih postaja posebnih namjena za praćenje utjecaja gospodarskih subjekata kao što su kamenolomi i asfaltne baze. Godišnja izvješća se prezentiraju izvršnoj vlasti IŽ i objavljuju na web stranicama IŽ i Zavoda za javno zdravstvo IŽ. Pored toga, rezultati praćenja kakvoće zraka sa automatskih mjernih postaja dostupni su javnosti on-line na web stranicama Zavoda. Upravo zahvaljujući programu praćenja, u promatranom razdoblju, provedeno je nekoliko sanacijskih programa dominantnih onečišćivača. Danas je na području IŽ zabilježena I kategorija zraka po pokazateljima: SO2, dim, taložna tvar, lebdeće čestice-PM10 i NO2 i II kategorija zraka, ili umjereno onečišćen zrak, po koncentraciji ozona. Glede opterećenja zraka ozonom potrebno je, u suradnji s nadležnim državnim tijelima, nadležnim tijelima priobalnih županija kao i nadležnim tijelima R Slovenije i R Italije, globalno sagledati problem te definirati aktivnosti obzirom da se povećane koncentracije ozona pojavljuju na području čitavog priobalja.Program praćenja kakvoće sirovih voda koje se koriste u vodoopskrbi provodi se kontinuirano. Broj mjernih postaja je konstantan, a prate se pokazatelji sukladno odredbama zakonskog propisa. Godišnja izvješća se nakon usvajanja na izvršnom tijelu županije objavljuju na web stranicama IŽ. Rezultati ukazuju da je još uvijek, ranjiv krški vodonosnik pod utjecajem nedovoljno pročišćenih komunalnih i proizvodnih otpadnih voda, utjecajem djelatnosti poljoprivrede kao i utjecajem lošeg sustava gospodarenja otpadnim tvarima (brojna ilegalna odlagališta).

Kontinuirano se od 1986. godine provodi program praćenja kakvoće mora za kupanje. Sustav mjernih postaja je unaprijeđen tako da se tijekom 2010. godine kakvoća mora pratila na 177 plaža putem 202 mjerne postaje. Sukladno zakonskom propisu, za program je izrađen po prvi puta, kartografski prikaz i profil plaža te aplikacija za direktan unos rezultata praćenja kao i njihova dostupnost javnosti na web stranicama MZOPUG (www.izor.hr), IŽ i Zavoda za javno zdravstvo IŽ. Pored toga rezultati ispitivanja se, u vidu informacije, dostavljaju svim područnim medijima, a godišnja izvješća se, nakon usvajanja na predstavničkom tijelu IŽ, objavljuju na web stranicama IŽ. U sustav nisu uključeni podaci koje provode državne institucije i znanstvene institucije posebno u domeni praćenja kakvoće tala i mora.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Na temelju Zakona o zaštiti okoliša, Nacionalne strategije zaštite okoliša i Nacionalnog plana djelovanja za okoliš izrađen je Program zaštite okoliša IŽ (Sl. novine IŽ 1/07), krovni dokument kojim su popisane sve mjere zaštite okoliša kao rezultat pritisaka na sastavnice okoliša, Plan gospodarenja otpadom do 2015. godine (Sl. novine 14/08) a u postupku je usvajanja Plan unapređenja i zaštite zraka.Putem projekata financiranih iz EU fondova (Underground Istria i Karst Underground Protection) provedene su akcije čišćenja speleoloških objekata koji su u direktnoj vezi s podzemnim vodama koje se koriste u vodoopskrbnom sustavu Istre. Također je izrađena GIS baza podataka koja se može nadograditi sa svim rezultatima programa praćenja kakvoće sastavnica okoliša.

Mjera: 3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu

Cilj mjere: Cilj mjere je uvođenje suvremenih informacijskih sustava koji će omogućiti pristup podacima o stanju okoliša prikupljenima tijekom mjerenja te kontinuirano

informiranje zainteresiranih korisnika i šire javnosti o stvarnom stanju okoliša na prostoru IŽ-a.

Sadržaj mjere: Sustav će objediniti podatke i informacije iz različitih izvora u jedinstvenu prostorno povezanu (GIS) bazu podataka. Omogućit će pristup javnosti informacijama o okolišu (primjerice www portal) i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša (obrazovanje odgovornih tijela u jedinicama lokalne samouprave). Predviđene aktivnosti za ostvarivanje mjere su načiniti pregled svih izvora podataka i informacija o okolišu, utvrditi oblike informacija i podataka te definirati tokove i mogućnosti dostupnosti i korištenja zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti, definirati potrebe za uspostavu cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor), definirati razine u horizontalnoj i vertikalnoj komunikaciji te osmisliti komunikaciju s javnosti kroz primjerice www portal i poticati sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša.Informacijski sustav o okolišu čini logičan dio šireg informacijskog sustava svih prostornih i razvojnih podataka relevantnih za kvalitetno upravljanje resursima i razvojem.

Nositelji: Istarska županija i jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: GIS baza podataka o okolišu, kontinuiran unos podataka prikupljenih mjerenjem, obrazovanje djelatnika za rad s podacima i pripremu izvještaja o stanju okoliša, izvještavanje javnosti, broj prikupljenih, obrađenih i unesenih podataka, broj načinjenih izvještaja, broj intervencija za poboljšanje okoliša temeljem analize stanja i podataka, GIS Baza podataka s kontinuiranim praćenjem stanja okoliša temeljem indikatora EU-a, mogućnost usporedbe s ostalim zemljama, mogućnost pravodobnih intervencija.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Kao što je navedeno u mjeri 3.1.1. pojedini programi praćenja kakvoće okoliša koriste novije tehnologije što omogućava da se rezultati praćenja on-line pohranjuju na računalu i prikazuju široj javnosti pomoću web aplikacija (AP-zrak, aplikacija za more). Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša, kao nadležno tijelo, aktivno sudjeluje u razvoju informacijskog sustava zaštite okoliša RH (ROO, registar dozvola, registar odlagališta,….).

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Putem projekata financiranih iz EU fondova (Underground Istria i Karst Underground Protection) izrađena je korisnička GIS aplikacija koja se puni podacima o speleo objektima u IŽ što uključuje i biospeleološka istraživanja. Baza je tako koncipirana da se može integrirati u GIS IŽ i nadograđivati sukladno potrebama.

Prioritet: 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava

Mjera: 3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom

Cilj mjere: Cilj mjere je uskladiti gospodarenje otpadom na području Županije s ciljevima Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN br. 130/05)**,** Prostornim planom Istarske županije (Službene novine IŽ 02/02, 1/05, 4/05 i 14/05-pročišćen tekst) te Zakonom o otpadu (NN br. 178/04), koji je usklađen s direktivama EU-a.

Sadržaj mjere: Uspostavljanjem sustava prema standardima EU-a vodit će se računa o troškovima gospodarenja otpadom za stanovništvo i gospodarstvo Istarske županije. Temeljne predviđene aktivnosti u sklopu mjere su: osnivanje županijske tvrtke za gospodarenje otpadom sa zadaćom da upravlja županijskim centrom, reciklažnim dvorištima, transfer stanicama, građevinskim deponijima i kompostanama, izgradnja županijskog centra

za gospodarenje otpadom, reciklažnih dvorišta i transfer stanica, sanacija i rekonstrukcija postojećih neuvjetnih odlagališta prema lokacijskim i građevinskim dozvolama, čišćenje "divljih odlagališta" i prenamjena prostora kako bi se spriječilo ponovno gomilanje otpada. Također planira se sustavna edukacija stanovništva svih dobnih skupina o nastanku, odlaganju i ponovnom korištenju otpada kao sirovine/energenta. Ovom mjerom omogućuje se moderno upravljanje otpadom u IŽ-u i pridonosi kvaliteti života stanovništva.

Nositelji: Županijska tvrtka za gospodarenje otpadom, izvršna i predstavnička tijela županije i JLS.

Indikatori: Broj saniranih postojećih neuvjetnih odlagališta, broj saniranih "divljih odlagališta", broj radionica/seminara o mogućnostima smanjenja količine otpada (od osnovnoškolskog obrazovanja nadalje), integrirani sustav gospodarenja otpadom na području IŽ-a u funkciji, sanirana divlja odlagališta, obrazovano stanovništvo, dugoročno smanjenje negativnih utjecaja na tlo, vode i zdravlje stanovnika IŽ-a.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi sukladno terminskom planu uz vremenski pomak koji je nastao zbog usklađivanja aktivnosti na nacionalnoj razini između nacionalnih koordinatora i EK.

Postignuti učinak izvršene mjere: IŽ je, zajedno s Gradom Pula osnovala tvrtku Kaštijun d.o.o. koja ima osnovni zadatak da pripremi planske dokumente, izgradi i upravlja Županijskim centrom za gospodarenje otpadom (ŽCGO), ključnom građevinom u integralnom sustavu gospodarenja otpadom na području IŽ. Za sustav integriranog gospodarenja otpadom na području IŽ izrađena je sva potrebna dokumentacija, pa je sustav uvršten u Operativni plan RH za IPA-u čime su se stvorili uvjeti korištenja sredstava iz IPA programa. Za ŽCGO je izrađena sva prostorno planska i okolišna dokumentacija potrebna za ishodovanje lokacijske dozvole. Lokacijska dozvola je ishodovana, a u postupku je izrada natječajne dokumentacije za projektiranje, građenje, nabavku uređaja te za odnose s javnošću po uvjetima IPA programa.

Temeljem Strategije i Plana gospodarenja otpadom RH izrađen je i usvojen Plan gospodarenja otpadom IŽ do 2015. godine (Sl. novine IŽ 14/08). Planove nižeg reda, koje donose JLS donijelo je oko 1/3 općina i gradova na području IŽ.

Gotovo sva komunalna poduzeća izradila su projektnu dokumentaciju za sanaciju i rekonstrukciju postojećih „legalnih odlagališta komunalnog otpada“ sve sukladno odredbama PPIŽ (Službene novine IŽ 02/02, 1/05, 4/05 i 14/05, 10/08, 07/10), provode sanaciju postojećih odlagališta, grade reciklažna dvorišta te postavljaju eko otoke za uspostavu sustava odvojenog prikupljanja korisnog otpada. Od 1. siječnja 2010. godine usluga zbrinjavanja komunalnog otpada naplaćuje se sukladno zakonskom propisu po kg, litri ili broju članova domaćinstva. Na svim odlagalištima instalirana je vaga (osim na odlagalištima „Jelenčići“, kojim gospodari tvrtka Usluga d.o.o. Pazin i „Cere“, kojim gospodari 1. maj d.o.o. Labin), čime su stvoreni uvjeti za kvalitetnije dimenzioniranje cjelovitog sustava.

Kontinuirano se provodi edukacija glede gospodarenja otpada putem projekata NGO, JLS koji se financiraju putem Zaklade za razvoj civilnog društva, međunarodnih institucija i EK.

Sve aktivnosti u domeni gospodarenja otpadom sufinancirana su, u različitim omjerima, od Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: U sklopu bilateralne međunarodne suradnje između R Italije i belgijske pokrajine Flandrija izrađene su stručne podloge za Plan unapređenja sustava odvojenog prikupljanja otpada.

Mjera: 3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe

Cilj mjere: Cilj mjere je osigurati trajnu opskrbu kvalitetne vode i zdravstveno ispravne vode za piće na području Istarske županije za potrebe stanovništva, turizma i drugih gospodarskih djelatnosti (prema odredbama članaka 39. do 44. Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Sl. novine 12/05).

Sadržaj mjere: Mjera predviđa aktivnosti na izradi i implementaciji Programa mjera zaštite izvorišta pitke vode , izradu vodoopskrbnog plana IŽ-a, Provedbu terminskog plana organizacijske i tehničko tehnološke rekonstrukcije postojećih sustava, izgradnju nove vodovodne mreže i popravljanje stanja postojeće (rekonstrukcija, automatsko praćenje pokazatelja važnih za kakvoću krajnjeg proizvoda. Također mjera predviđa aktivnosti na izradi i provedbi programa obrazovanja šire javnosti te uvođenje i razradu administrativnih mjera na lokalnoj razini za stimuliranje uštede te zabranu korištenja obrađene ili "pitke vode" u poljoprivrednoj djelatnosti.

Nositelji: Vodoopskrbna poduzeća u Istarskoj županiji i sve jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj km novoizgrađene primarne i sekundarne vodoopskrbne mreže, broj novoizgrađenih vodoopskrbnih građevina u sustavu, broj km provedene rekonstrukcije postojeće vodoopskrbne mreže, broj kućanstava priključenih na sustav javne vodoopskrbe, broj gospodarskih subjekata vezanih na javni vodoopskrbni sustav, sigurna opskrba zdravstveno ispravnom pitkom vodom stanovništva i gospodarstva IŽ-a.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično provedena

Postignuti učinak izvršene mjere: Prema odredbama članaka 39. do 44. Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Sl. novine 12/05) izvršena je novelacija II zone sanitarne zaštite izvorišta Sv. Ivan i Gradole. Program mjera zaštite izvorišta pitke vode, kojega treba izraditi tvrtka IVS-Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. iz Buzeta u suradnji s Hrvatskim vodama i nadležnim tijelima u IŽ još nije izrađen.

Hrvatske vode izradile su Vodoopskrbni plan IŽ koji nije usuglašen s operaterima koji upravljaju vodoopskrbom i nadležnim tijelima u IŽ te nije upućen u proceduru usvajanja na predstavničkom tijelu IŽ.

Gotovo 98% IŽ-a pokriveno je sustavom javne vodoopskrbe. Zdravstvena ispravnost vode za piće je zadovoljavajuća. Odstupanja su u pojavi mutnoće i povećanom rezidualnom kloru što sve upućuje na tehnološke probleme u kondicioniranju vode i njenoj distribuciji unutar vodoopskrbne mreže koju je potrebno kontinuirano obnavljati radi smanjenja gubitaka ali i radi održavanja kakvoće pitke vode.

Sukladno financijskim sredstvima kontinuirano se radi na rekonstrukciji i izgradnji primarne i sekundarne mreže.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Cilj mjere: Mjerom se osiguravaju aktivnosti na izgradnji kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zonama zaštite izvorišta te dovršetak izgradnje postojećih sustava u priobalju s povećanjem stupnja obrade otpadnih voda do kakvoće koja se može upuštati u obalno more.

Sadržaj mjere: Predviđena je edukacija u području zaštite voda. Konkretne aktivnosti su usmjerene na realizaciju programa izgradnje kanalizacijske mreže i uređaja za pročišćavanje

otpadnih voda malih naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji, dovršetak izgradnje postojeće i izgradnja nove primarne i sekundarne kanalizacijske mreže za naselja u priobalju te povećanje stupnja pročišćavanja otpadnih voda postojećih uređaja i izgradnja novih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za naselja u priobalju. Mjera osigurava zaštitu podzemnih i površinskih voda i mora te pridonosi kvaliteti života stanovnika IŽ-a

Nositelji: Za provedbu mjere odgovoran je IVS (istarski vodozaštitni sustav).

Indikatori: Broj izgrađenih sustava javne odvodnje (primarna i sekundarna mreža sa građevinama i uređaji za pročišćavanje otpadnih, broj km obavljenih rekonstrukcija postojeće mreže i građevina te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, broj kućanstava priključenih na sustav javne odvodnje s visokim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda, dugoročna zaštita izvora pitke vode i kakvoće mora u priobalju.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično provedena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Program tvrtke IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. se, zbog administrativnih zapreka, ne provodi temeljem zacrtanog terminskog plana. Ostale komunalne tvrtke grade novu kanalizacijsku mrežu i uređaje za pročišćavanje otpadnih voda te provode rekonstrukcije sukladno osiguranim financijskim sredstvima. Sustavom javne odvodnje otpadnih voda pokriveno je oko 48% stanovništva što znatno zaostaje za javnom vodoopskrbom (98%).

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Pojedine JLS intenziviraju pripremu dokumentacije kako bi mogli provesti kandidaturu projekata na strukturne i kohezijski fond.

Mjera: 3.2.4. Plinofikacija Županije

Cilj mjere: Cilj mjere je svakom potencijalnom korisniku na području Županije omogućiti uporabu plina pod jednakim uvjetima

Sadržaj mjere: Realizacija projekta korištenja nalazišta plina u sjevernom Jadranu, opskrba potrošača prirodnim plinom iz europskog umreženog sustava, izgradnja sustava distribucije plina i opskrba plinom (prirodnim plinom i ukalupljenim naftnim plinom), izgradnja podmorskog i kopnenog plinovoda (do Karlovca). Korištenjem ekološki prihvatljivih energenata poput plina smanjit će se onečišćavanje zraka i potaknuti očuvanje okoliša.

Nositelji: Plinara d.o.o., INA, koncesionari – JLS.

Indikatori: Broj kilometara novoizgrađene plinske mreže, broj kućanstava koja će se priključiti na plinsku mrežu, broj gospodarskih subjekata koji će se priključiti na sustav opskrbe plinom, povećanje postotka stanovništva spojenih na sustav opskrbe plinom, povećanje postotka gospodarskih subjekata spojenih na sustav opskrbe plinom.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Vezano za plan aktivnosti za promatrano razdoblje mjera je izvršena u potpunosti, ali obzirom na činjenicu da je projekt plinofikacije zamišljen na način da će se projekt smatrati završen tek kad i posljednji potencijalni potrošač na teritoriju Istarske županije bude spojen na plinovodnu distribucijsku mrežu, mjera je djelomično izvršena (treba naglasiti da samo prva faza traje pet godina).

Postignuti učinak izvršene mjere: Izgrađeno je 56.200 m plinovodne distribucijske mreže, te priključeno 1.100 potrošača sukladno terminskom planu iz koncesijskog ugovora.

Nadalje tvrtka Plinacro je izgradila visoko tlačni (VT) magistralni plinovod DN 300/50 od Pule do Umaga u duljini 71.500 m sa pripadajućim mjerno redukcijskim stanicama (Rovinj, Poreč, Kovri i Umag) čime se stječe osnovna baze izgradnje plinovodne distribucijske mreže na području sjeverne Istre.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere:

Od dodatnih aktivnosti može se navesti:

- Animacija budućih potrošača, naročito većih korisnika koji imaju potrebu za većom toplinskom energijom primjenom projekata za izgradnju kogeneracija.
- Plinofikacija Opće bolnice Pula uz pomoć sredstava IŽ i FZOEU.

Mjera: 3.2.5. Korištenje obnovljivih izvora energije

Cilj mjere: Cilj je stvoriti preduvjete za uštede u korištenju fosilnih izvora energije te očuvanje okoliša kroz smanjenu emisiju štetnih tvari nastalih izgaranjem ugljena i nafte u proizvodnji električne energije.

Sadržaj mjere: Stimulacijom korištenja ekološki prihvatljivih energenata kao što je plin i obnovljivih izvora energije (vjetar, hidropotencijal, sunce, biomasa) očuvat će se prirodni resursi i smanjiti onečišćavanje zraka. Temeljne aktivnosti predviđene projektom su nastavak projekta plinofikacije Istre, definiranje lokacija male hidroelektrane i vjetroelektrane u prostornim planovima, obvezati turističku privredu da koristi sunčevu energiju, izraditi dokumentaciju i izgraditi male sustave proizvodnje električne energije korištenjem obnovljivih izvora energije, stimulacija za uvođenje sunčevih kolektora, stimulacija za ugradnju termoizolacije stambenih i poslovnih objekata radi smanjenja potrošnje energije za grijanje te stimulacija za ugrađivanje limitatora za potrošnju električne energije u stambene i poslovne objekte. Obrazovanje stanovništva o energetskoj učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije.

Nositelji: HEP uz potporu JŽ-a , te JLS.

Indikatori: Smanjenje potrošnje fosilnih goriva; uvođenje novih energetskih tehnologija, broj kućanstava/tvrtki koje koriste obnovljive izvore energije, broj kućanstava/tvrtki koje koriste obnovljive izvore energije (solarni kolektori, male vjeroelektrane, biodigesteri), smanjenje potrošnje električne energije, smanjenje emisije štetnih tvari u okoliš nastalih izgaranjem fosilnih izvora energije, zadovoljenje svih potreba za energijom, smanjenje troškova za energiju, povećana razina energetske učinkovitosti, očuvanje okoliša korištenjem suvremenih energetskih tehnologija s manjim emisijama štetnih tvari u okoliš.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Izvršenost ove mjere je veoma mala iz razloga nedostataka zakonskih i podzakonskih akata RH iz područja energetike, a prvenstveno se to odnosi na nemogućnost stjecanja statusa “povlaštenog proizvođača energije“.

Postignuti učinak izvršene mjere: Samo su sporadično ugrađeni solarni kolektori za proizvodnju potrošne tople vode (PTV), odnosno foto naponski paneli za rasvjetu.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Vršene su pripreme projekata kogeneracija (CHP) na bio plin i na otpadni plin.

Mjera: 3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture

Cilj mjere: Unapređenje postojeće prometne infrastrukture kao pretpostavke skladnog razvoja na cijelom prostoru IŽ-a.

Sadržaj mjere: Unapređenje stanja cestovne mreže: dovršenjem izgradnje punog profila autoceste Istarskog ipsilona; izgradnjom zaobilaznica oko naselja; rekonstrukcijom dotrajalih i kvalitetom neodgovarajućih segmenata cestovne mreže. Izgraditi dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže. Razvoj zračnog prometa u funkciji podizanja kvalitete/dostupnosti turističkih lokaliteta.

Nositelji: Županija, JLS, HC, HŽ.

Indikatori: Km obnovljenih i izgrađenih cestovnih dionica; ulaganja u razvoj željezničkog i zračnog prijevoza.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Uspostava kvalitetne i sigurne cestovne infrastrukture kontinuiranom izgradnjom istarskog Y do punog profila te rekonstrukcija i izgradnja državnih i županijskih cesta. Vezano za zračni i pomorski promet provode se kontinuirana ulaganja u poboljšanje prometne infrastrukture.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Putem Hrvatskih cesta kandidirani su projekti unapređenja spoja istarskog Y (čvor Pula) sa aerodromom Pula, a putem Ministarstva regionalnog razvoja i vodnog gospodarstva kandidirani su projekti unapređenja ribarske infrastrukture.

Prioritet: 3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja

Mjera: 3.3.1. Poticajne mjere za razvojne projekte u unutrašnjosti

Cilj mjere: Pridonijeti smanjivanju jaza između razvijenosti priobalja i unutrašnjosti Istre, prvenstveno poticanjem razvoja unutrašnjosti, ali i svih drugih područja sa zaostajanjem u razvoju (PZR).

Sadržaj mjere: Analiza razvijenosti (gospodarstvo, društvene djelatnosti i ljudski resursi, infrastruktura, okoliš) jedinica lokalne samouprave u Županiji; utvrđivanje razvojnih ciljeva i prioriteta; izrada razvojnih programa; utvrđivanje sustava poticaja za razdvojene projekte u gospodarstvu, društvenim djelatnostima, razvoju ljudskih resursa, infrastrukture i jačanju kapaciteta za upravljanje; izrada sustava kriterija za određivanje prioriteta u poticajima projektima za razvoj unutrašnjosti; pribavljanje dodatnih financijskih i drugih resursa iz vlastitih i drugih izvora (razvojni programi institucija u Hrvatskoj, u EU-u, međunarodnih, kroz bilateralne programe, izvori privatnog kapitala i dr.).

Nositelji: Županija, IDA, JLS.

Indikatori: U unutrašnjosti Istre: broj razvojnih projekata, broj novozaposlenih, broj novootvorenih poduzeća, iznosi ulaganja u gospodarstvo, društvene djelatnosti i infrastrukturu, broj i struktura stanovništva, porast i struktura proračuna JLS.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano

Postignuti učinak izvršene mjere: u provedbenom razdoblju ROP-a postignuti su značajni rezultati koji su za cilj imali razvijanje unutrašnjih, manje razvijenih, područja Istarske županije. Najznačajniji rezultat mjere jest izrada Strateškog programa ruralnog razvoja Istarske županije (2008.-2013.) koji jasno analizira te definira ciljeve, prioritete i programe ruralnih područja. U okviru navedenog strateškog programa provedeni su brojni projekti koji

su kao fokus implementacije imali upravo razvijanje unutrašnjosti Istre. U nastavku slijedi popis predmetnih provedenih projekata koji su većim dijelom financirani iz predpristupnih sredstava EU: AMAMO - Attraverso il Mare e i Monti (promocija autohtonih proizvoda i manifestacija), ADRIA.FOOD.QUALITY (primjena inovativnih rješenja u poljoprivredi), Pro.VIC. (Promocija i valorizacija istarskog goveda), Parenzana (uređenje biciklističke i pješačke staze), Hearth of Istra (jačanje turističkih destinacija na području unutrašnje Istre), Red Hill (promocija Završja te izgradnja polivalentnog centra), Rural.Tour (promocija seljačkih domaćinstava na području Istre) te ostali projekti
Nadalje, primjetna je značajna tendencija vraćanja mladih na selo. Nekadašnji trend migracije čitavih obitelji prema "turistički" razvijenom priobalju gotovo se preokrenuo, tako da se trenutno sve više, pretežito mladih obitelji, bilo u okviru naslijeđene obiteljske starine ili kupnjom zapuštenih imanja, odlučuje za život na selu i pokretanje malih obiteljskih gospodarstva za proizvodnju tipičnih istarskih proizvoda, u kombinaciji s turističkom ponudom na selu.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Svi nositelji u okviru svojih nadležnosti proveli su predviđene, ali i dodatne aktivnosti sa ciljem realizacije ciljeva predmetne mjere.
U okviru razvijanja unutrašnjosti Istre pored navedenih projekata valja istaknuti iznimni doprinos Fonda za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre koji je u provedbenom razdoblju ROP-a plasirao u gospodarstvo ukupno 232 kredita, u vrijednosti od cca 57 mil kn.

Mjera: 3.3.2. Zaštita obalnog pojasa u urbanim područjima

Cilj mjere: Racionalno upravljanje i uređenje neizgrađenih dijelova obalnog pojasa u urbanim područjima u sustavu prostornog uređenja.

Sadržaj mjere: Mjerom će se postići harmonizacija sustava odlučivanja o namjeni i uvjetima korištenja neizgrađenih dijelova obalnog pojasa na razini države, županije i gradova/općina; predviđene aktivnosti predviđaju uspostavu konzilijarnih mehanizama između različitih stupnjeva odlučivanja i kontrole procesa u prostoru, nabavku odgovarajuće računalne i telekomunikacijske opreme za on line konferencije, sinhronizaciju različitih GIS sustava u izgradnji.

Nositelji: Nadležna tijela za prostorno uređenje, održivi razvoj i graditeljstvo u državi, Županiji i gradovima/općinama.

Indikatori: Brzina uspostave sustava konzilijarnog odlučivanja, brzina sinkronizacije izgradnje GIS sustava, kakvoća, analiza i dostupnost podataka i rezultata u javnosti, povećanje brzine i kakvoće izrade dokumenata prostornog uređenja.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena

Postignuti učinak izvršene mjere: Kroz izmjene i dopune PPIŽ provedeno je usklađivanje s Zakonom o prostornom uređenju i gradnju (NN br 76/07, 38/09) u dijelu koji se odnosi na zaštitni obalni pojas i područja zaštite prirode i ekološke mreže. Osim toga, provedena je izmjena u odnosu na postojeća eksploatacijska polja mineralnih sirovina u cilju njihove sanacije i/ili prenamjene prostora kao i analiza područja koja su prostornim planom definirana za golf projekte. U postupku je izrada sustavnih izmjena i dopuna PPIŽ koje podliježu, sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i provedbenih akata, provedbi Strateške procjene utjecaja na okoliš. U suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva provedeno je rušenje pojedinih bespravno izgrađenih objekata a priobalne JLS provele su

uklapanje pojedinih zona bespravne izgradnje u građevinska područja kroz prostorne planove tamo gdje je to bilo moguće sukladno zakonu.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Prioritet: 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine

Mjera: 3.4.1. Opremanje sustava zaštite i spašavanja

Cilj mjere: Cilj provođenja mjere je osiguranje materijalno-tehničkih i kadrovskih uvjeta za suvremeno djelovanje službi u odgovoru na eventualne elementarne nepogode i druge ugroze.

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati za pravodobno reagiranje službi za spašavanje kako bi se zaštitila imovina i priroda od mogućih prirodnih i drugih nepogoda na cijelom području Istarske županije. Predviđene aktivnosti uključuju nabavu i ugradnju opreme, razvoj softverskog programa te edukaciju osoblja i svih drugih korisnika.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.

Indikatori: Broj specijalnih vozila, broj nove komunikacijske opreme, broj uspješnih intervencija.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se kontinuirano provodi.

Postignuti učinak izvršene mjere: Kvalitetno obavljanje djelatnosti i intervencija sa minimalnim štetama kako nas objektima tako i na otvorenom prostoru

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 3.4.2. Edukacija stanovništva

Cilj mjere: Cilj provođenja mjere je stvaranje smještajno-tehničkih uvjeta za pripadnike vatrogasne i civilne zaštite te za organiziranje i provođenje osposobljavanja svih subjekata zaštite i spašavanja.

Sadržaj mjere: Ostvarenjem ove mjere će se svim stanovnicima na području Istarske županije pružiti edukacijski programi zaštite i spašavanja ljudi i imovine, a subjektima zaštite i spašavanja osigurati kvalitetna dodatna obuka. Provedba mjere uključuje organiziranje i provođenje aktivnost osiguranja smještajnog kapaciteta koji uključuje izgradnju objekata, opremanje objekata za održavanje predavanja i obuke te provođenje potrebne edukacije predavača.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.

Indikatori: Broj seminara, treninga za širu javnost, broj propagandnih poruka.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se kontinuirano provodi.

Postignuti učinak izvršene mjere: Kvalitetno obavljanje djelatnosti i intervencija uz stalnu brigu i edukaciju svih subjekata u sustava zaštite i spašavanja, a temeljem izrađenih i usvojenih Smjernica za organizaciju sustava zaštite i spašavanja na području istarske županije

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Dodatni seminari i obuka (85 seminara za pripadnike sustava zaštite i spašavanja)

Mjera: 3.4.3. Zaštita i spašavanje na moru

Cilj mjere: Cilj mjere je osigurati uvjete za opremanje vatrogasnog sustava i sustava spašavanja plovilima i ronilačkom opremom.

Sadržaj mjere: Mjerom će se dodatno poboljšati kvaliteta i kvantiteta zaštite i spašavanja na moru koja pridonosi povećanju sigurnosti svih stanovnika i turista na području Istarske županije. Ona povećava efikasnost i podiže kvalitetu osposobljenih jedinica zaduženih za spašavanje na moru te na taj način pridonosi razvoju turizma i time povećanju standarda života svih stanovnika na području cijele Županije. U sklopu ove mjere predviđene su aktivnosti nabave plovila i opreme, opremanje spasilačkih baza i prostora za ekipe te edukacija spasilaca, vatrogasaca odnosno ronioca.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.

Indikatori: Broj specijalnih plovila, broj nove komunikacijske opreme, broj uspješnih intervencija.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena

Postignuti učinak izvršene mjere: Poboljšanje intervencija na moru uz stalnu edukaciju i nabavku nove opreme i plovila za spašavanje i veće intervencije kod možebitnih nesreća na moru

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Da, u cilju realizacije zaštite i spašavanja na moru, aktivno se uključili u nabavku plovila preko fondova Europske unije

Cilj: 4. Prepoznatljivost istarskog identiteta

Prioritet: 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja

Mjera: 4.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti

Cilj mjere: Identificirati, zaštititi i održivo koristiti veliko bogatstvo prirodne baštine

Sadržaj mjere: Uložiti znatnija sredstva u aktivnosti vezane uz djelatnosti identifikacije, a potom i zaštite i održivog korištenja prirodne baštine IŽ-a. Okvir za djelatnost treba postaviti izradom Programa zaštite prirode IŽ-a. Od operativnijih aktivnosti u okviru zaštite i upravljanja, osnovni smjerovi djelovanja su: 1) identifikacija posebno vrijednih dijelova prirode koji još nisu niti prepoznati kao vrijedni posebnog režima upravljanja s ciljem očuvanja vrijednih fenomena i značaja u široj cjelini IŽ-a; 2) intenziviranje prevođenja u status zaštićenih za veliki broj područja trenutačno prepoznatih prostornim planom IŽ-a, ali ne i zaštićenih prema sektorskom zakonu o zaštiti prirode; 3) operativnija zaštita dijelova prirode koji se trenutačno štite gotovo isključivo formalno/„papirnato“, a ne i sustavnim djelovanjem; 4) skladno mirenje „zaštite“ i „održivog korištenja“ kroz osmišljavanje planova upravljanja/zaštite/gospodarenja, koji očuvanu vrijednost koriste kao komparativnu razvojnu prednost, a ne kao ograničenje u razvoju.

Nositelji: Istarska županija, JLS, TZIŽ, TZO/G, Natura Histrica, NVU, udruge turističkih poduzetnika, poljoprivredne zadruge ...

Indikatori: Udio površine IŽ-a koji je pod nekim režimom posebnog upravljanja s ciljem zaštite prirodnih vrijednosti; broj turističkih sadržaja koji kao važan značajan element imaju atraktivnost zaštićene prirodne baštine.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Napravljena je analiza svih trenutno zaštićenih područja u IŽ te svih područja koja su PP predviđena za zaštitu. Rezultati pokazuju da su neka od zaštićenih područja izgubila prirodne vrijednosti zbog kojih su bili zaštićena te će ona biti predložena za skidanje zaštite. Analiza područja predviđenih za zaštitu pokazala je da su u međuvremenu i ovdje neka područja izgubila svoje temeljne prirodne vrijednosti, međutim da neka prirodno vrijedna područja ranije nisu bila identificirana. Rezultati analize primjenit će

se prilikom izrade izmjena i dopuna PP IŽ. Prema prioritetima se pojedine prirodne vrijednosti predlažu za zaštitu nadležnim državnim institucijama. Prevođenje nekog dijela prirode u zaštićeno, prema odredbama Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05; NN 139/08) u najvećoj mjeri ne ovisi od županijskih ustanova niti od IŽ, već od državnih institucija koje su dužne provesti istraživanja i izraditi elaborate zaštite te predložiti zaštitu područja za prostor čitave RH.Operativnije se štite samo neka od zaštićenih područja u IŽ, ostala povremenim nadzorom, što nije dovoljno. Operativni nadzor se može postići novim zapošljavanjem i edukacijom djelatnika ustanove koja skrbi o zaštićenim područjima u IŽ (JU NH). Na mnogim je područjima uspostavljena osnovna zaštita putem pravilnika, planova i tehničke zaštite te nužne infrastrukture. Operetivna zaštita se provodi prema prioritetima među kojima su najvažniji kategorija zaštićenog područja i ineres za posjećivanje.

Ukupan udio zaštićenih područja u IŽ nije se povećao. Sadržaji za posjetitelje u većini dosad zaštićenih područja su obogaćeni.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Programi zaštite prirodne baštine aplicirani su na dostupne međunarodne natječaje ili fondove. Svi dobiveni programi imali su za cilj unapređenje zaštite i promicanje zaštićenih područja. Rezultati dosad realiziranih programa ispunili su te ciljeve.

Mjera: 4.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode

Cilj mjere: Cilj je uspostaviti sustavnu potporu institucijama koje se na razini Županije bave očuvanjem biološke raznolikosti i krajobrazne raznolikosti.

Sadržaj mjere: Poticat će se suradnja s institucijama središnje vlasti. Potpora je usmjerena prvenstveno na izgradnju sustava zaštite prirode u sklopu JU NATURA HISTRICA kroz obrazovanje kadrova, nova radna mjesta, IT podršku, umrežavanje u EU. Mjerom ce se omogućiti potpora kontinuiranim istraživanjima, prikupljanju informacija, uspostavi i ažuriranju informacija te prezentaciji prirodne baštine Istarske Županije svim zainteresiranim korisnicima. Osnovne predviđene aktivnosti su uspostavljanje sustavnih istraživanja i monitoringa u zaštićenim područjima, intenziviranje istraživanja bioraznolikosti u ostalim područjima u Županiji, ubrzanje postupka uspostavljanja zaštite na identificiranim područjima i jačanje (kadrovsko i opremom) JU Natura Histrica te umrežavanje dionika vezanih za zaštitu prirode.

Nositelji: Javna ustanova Natura Histrica uz potporu Županije, znanstvenih i obrazovnih institucija i nevladinih udruga.

Indikatori: Jačanje JU Natura Histrica kadrovsko i opremom, broj seminara i radionica o zaštićenim područjima, IT umreženost na lokalnoj, središnjoj i razini EU-a; broj institucija s kojima je uspostavljena trajna suradnja.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Potporom i suradnjom sa jedinicama lokalne samouprave te promocijom zaštićenih područja zaposleni su novi djelatnici. Prema pojedinim istraživačkim programima u zaštićenim područjima ili onima predviđenim za zaštitu, dobavlja se potrebna oprema. Obzirom na broj i površinu zaštićenih područja te potrebe za njihovu skrb, prezentaciju, promociju i potrebna istraživanja, to je još uvijek skromno posebno u kadrovskoj strukturi. Na većini zaštićenih područja provodi se kontinuirani monitoring temeljnih prirodnih vrijednosti. Ostala istraživanja provode se u skladu sa potrebama i prioritetima. Stalna edukacija posjetioca kroz stručno vodstvo i radionice za interesne skupine uspostavljena je na nekoliko područja. Na svim ostalim zaštićenim područjima prezentacija prirodne baštine obavlja se prema zahtjevima zainteresiranih korisnika ili skupina.

Djelatnici ustanove sudjeluju na svim stručnim skupovima i radionicama u organizaciji resornog Ministarstva, a sve su ustanove zajedno sa resornim institucijama i Ministarstvom umrežene na nivou RH. Uspostavljena je suradnja sa više institucija, organizacija i udruga kroz zajedničku aplikaciju programa na međunarodne natječaje osobito u zemljama okruženja. Suradnja postoji sa svim strukovnim institucijama i organizacijama u RH. Uspostavlja se i suradnja sa pojedinim udrugama.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Međunarodni fondovi su prema posebnim programima iskorišteni za zapošljavanje stručnog kadra te nabavu opreme.

Prioritet: 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji turizma

Mjera: 4.2.1. Osnivanje i umreženje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljivi istarski identitet

Cilj mjere: Osnivanje novih i umreženje postojećih institucija koje mogu definirati, očuvati i propagirati regionalni istarski identitet, sustavno ga putem raznih manifestacija ponuditi turistima i stanovnicima Istre te podizanje kvalitete znanstvenog, kulturnog i obrazovnog rada potrebno je radi definiranja ciljeva kojima se ostvaruje regionalna prepoznatljivost te radi dogovora o strategiji njezine realizacije.

Sadržaj mjere: Osnivanje Istarske kulturne agencije; osnivanje Muzeja moderne i suvremene umjetnosti; osnivanje agencije ili Zavoda za zaštitu spomenika Istre; osnivanje Instituta za društvena/regionalna istraživanja; programsko umreženje POU; programsko umreženje gradskih i županijskih muzeja; programsko umreženje gradskih knjižnica; Programsko umreženje postojećih i novoosnovanih institucija (DAPA, IKA, MMISUI, muzeji…); povezivanje sa međunarodnim znanstvenim i stručnim institucijama.

Nositelji: Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i prosvjetu; Istarsko sveučilište – Institut za društvena/regionalna istraživanja; postojeće institucije – POU, gradske knjižnice, gradski i županijski muzeji; novoosnovane institucije – IKA, MMSUI, Agencija ili Zavod za zaštitu spomenika Istre.

Indikatori: Broj osnovanih institucija, povećan broj studenata, stručnjaka i znanstvenika koji se bave regionalnim temama.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Osnovana je Istarska kulturna agencija, osnovan je Muzej suvremene umjetnosti Istre, programski su umreženi gradski i županijski muzeji, te su programski umrežene gradske knjižnice. Uspostavljena je kontinuirana suradnja između istarskih ustanova u kulturi u razvoju zajedničkih projekata, razmjeni sadržaja i zajedničkoj promociji pojedinih aktivnosti. Osnivanjem novih i umrežavanjem postojećih institucija stvoreni su preduvjeti za identifikaciju, valorizaciju i očuvanje regionalnog istarskog identiteta, te je osnažena kadrovska struktura sa stručnjacima koji se bave regionalnim temama.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Otvoren je residence centar za književnike i druge umjetnike- „Hiža od besid“ u Pazinu, te je osnovan Centar za nematerijalnu kulturu pri Etnografskom muzeju Istre.

Mjera: 4.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine

Cilj mjere: Zaštitom i obnovom građevina kulturne baštine koje imaju i značajan turistički potencijal, restauriranjem pokretne i nepokretne baštine, otvaranjem radionica starih – autohtonih obrta, poticanjem osnivanja KUD-ova i manifestacija izvorne kulture očuvat će se

materijalna i duhovna baština kako bi prepoznatljivi istarski identitet bio dio svakodnevnog življenja.

Sadržaj mjere: Obnova kaštela, vila, stancija, ruralnih sredina; restauracija fresaka, slika, orgulja, statuta; osnivanje radionica za izradu tipičnih istarskih instrumenata, oruđa, tekstila; osnivanje te stručna i financijska potpora postojećim KUD-ovima; umreženje te financijska i stručna potpora manifestacijama koje promiču istarske kulturne vrijednosti i tradiciju; povezivanje sa zainteresiranim gospodarstvenicima, institucijama i pojedincima; povezivanje s međunarodnim institucijama radi traženja sredstava te stručne pomoći.

Nositelji: Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i prosvjetu, nadležne stručne institucije (EMI, Uprava za zaštitu baštine), KUD-ovi, jedinice lokalne samouprave

Indikatori: Broj obnovljene i promovirane materijalne i duhovne baštine, broj organiziranih manifestacija – izložbi, predstavljanja, gostovanja.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Kontinuirana obnova kaštela u Pazinu, Puli, Dvigradu, Svetvinčentu, Kršanu; obnova starogradskih jezgri u Svetvinčentu, Grožnjanu, Oprtlju, Buzetu, Labinu; restauracija zidnih slika (Sv. Nikola u Pazinu, Božje polje i Sv. Barnaba u Vižinadi), orgulja (Buje, Motovun, Sv. Lovreč, Lovrečica) i statuta (Vodnjan, Grad Pula, Dvigrad, Grad Novigrad), restauracija pokretne kulturne baštine, odnosno drvenih raspela i kipova u crkvama u Motovunu, Medulinu i Novigradu, obnova gradskih zidina u Motovunu, Novigradu i Mutvoranu. Kontinuirano se potpomaže rad KUDova: KUD Barban, RKUD Rudar Raša, KUD Ivan Fonović Zlatela iz Kršana, folklorno društvo Cere. Kontinuirano se pruža potpora manifestacijama koje obilježavaju godišnjice djelovanja poznatih istarskih umjetnika (Slavko Zlatić, Nelo Miloti, Carlotta Grisi) kao i manifestacijama koje promiču istarsku kulturnu tradiciju: Smotra folklora i plesa Istre, Leron iz Vodnjana, Dani Antike, Naš kanat je lip.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne.

Mjera: 4.2.3. Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti

Cilj mjere: Stimuliranje kulturnih i edukacijskih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te osiguranje unutar županijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje radi njegovanja istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti.

Sadržaj mjere: Donošenje programa rada za odgojne i obrazovne institucije; priprema nastavnih sredstava i načina rada za zavičajno obrazovanje; povezivanje sa znanstvenim i stručnim institucijama, a posebno osnivanjem Studija za restauraciju i Instituta za društvena/regionalna istraživanja pri Istarskom sveučilištu; povezivanje s gospodarstvom i sponzorima radi dodatnog stimuliranja raznolikih kulturno-edukacijskih aktivnosti; povezivanje s međunarodnim znanstvenim i stručnim institucijama radi ostvarenja unutaržupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje; suradnja s regionalnim medijima.

Nositelji: Polaznici vrtića, učenici, studenti; odgajatelji, učitelji i profesori, stručnjaci, znanstvenici; medijski djelatnici; stanovnici Istre i njihovi gosti.

Indikatori: Broj djece koja pohađaju zavičajnu nastavu i kulturno-edukacijske aktivnosti studenata i broj znanstvenika koji sudjeluju u istraživačkim projektima.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera se provodi kontinuirano.

Postignuti učinak izvršene mjere: Ostvarena brojna gostovanja na regionalnim medijima (NIT, TV NOVA, RTV Koper) te poticanje posebnih emisija posvećenih kulturi u Istri (Kultivator). Poticanje sudejlovanja znanstvenika i nacionalnih i međunarodnih znanstvenih institucija kroz međunarodne projekte (Heart of Istria, REVITAS). U osnovnim školama se kontinuirano provodi zavičajna nastava te se kroz rad KUDova uključuje veći broj djece.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Povezivanje znanstvenika i institucija pri izradi Istrapedije, odnosno Istarske kulturne wikipedije. Osnivanje portala za kulturu Istra – Kulturistra.

Prioritet: 4.3. Razvoj multikulturalizma

Mjera: 4.3.1. Unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih manjina

Cilj mjere: Potpora razvoju multikulturalnih projekata, odnosno povećavanje mogućnosti suradnje s više kulturnih skupina pa tako i regija u Europi..

Sadržaj mjere: Poticanje suradnje između etničkih skupina u Istarskoj županiji i zainteresiranih institucija u prijateljskim regijama s kojim je već ostvarena suradnja na institucionalnoj razini; uključivanje postojećih udruga etničkih skupina putem sustavnog informiranja o mogućnostima sudjelovanja u programima EU-a odnosno korištenja sredstava za kvalitetnu promociju njihova rada; organizacija ciljanih manifestacija za očuvanje multikulturalizma.

Nositelji: Građani, civilno društvo.

Indikatori: Broj ostvarenih novih kontakata, opseg nove realizirane suradnje.

Izvršenost/ne izvršenost mjere (u potpunosti ili djelomično): Mjera je djelomično izvršena.

Postignuti učinak izvršene mjere: Udruge etničkih skupina u Istarskoj županiji uključene su u projekte koji imaju za cilj daljnju promociju multikulturalizma u Istarskoj županiji, ali se potpuno ostvarenje navedene mjere očekuje u 2011. godini. Manifestacije za očuvanje multikulturalizma sukladno godišnjim programima su u potpunosti ostvarene.

Je li bilo dodatnih aktivnosti vezano uz postignuti cilj mjere: Ne

4.1.3. Druge aktivnosti koje su utjecale na razvoj Županije, a nisu bile obuhvaćene mjerama ROP-a

Kako bi se ublažio utjecaj recesije na gospodarstvo Istre, Istarska je županija prva u Hrvatskoj izradila paket antirecesijskih mjera za poticanje gospodarstva i zapošljavanja, te ih predstavila javnosti 20. veljače 2009.g. Provedba mjera usmjerena je na jačanje konkurentnosti gospodarstva odnosno poticanje gospodarskog oporavka i zaustavljanje rasta nezaposlenosti. Mjere su slijedeće:

1. Osiguranje povoljnih kreditnih sredstava poduzetnicima i obrtnicima
2. Osiguranje dodatnih jamstava obrtnicima i poduzetnicima
3. Potpora turističkom sektoru
4. Potpora poljoprivrednom sektoru
5. Potpora ribarskom sektoru
6. Potpora programu razvoja agroturizma
7. Uvođenje kategorija vode za poljoprivredu i vode za proizvodne subjekte

8. Zamrzavanje cijena komunalnih usluga i ostalih naknada u ingerenciji JLS
9. Dodatno povećanje konkurentnosti
10. Štednja javnog sektora

Mjera 1. osiguranje povoljnih kreditnih sredstava poduzetnicima i obrtnicima podrazumijeva slijedeće:

- Kreditni fond od 100 milijuna kuna;

- Kamata 3,25-3,50% + EURIBOR (3M=1,9%);

- Konačna kamata za poduzetnika: 5,15 do 5,40%;

- Tržišna kamatna stopa minimalna: 5% + EURIBOR;

- Rok povrata 10 godina;

- Banke: IKB, HAAB, OTP;

- Pomoć IDA-e pri ishodovanju kredita.

Prednost pri dodjeli kredita imaju: izvoznici, turistički sektor (agroturizam, posebni projekti u turizmu), proizvodne djelatnosti.

Nositelj mjere je Istarska razvojna agencija (IDA).

Mjera 2. osiguranje dodatnih jamstava obrtnicima i poduzetnicima putem konzorcija za jamstva "Istra 21" do 50% ukupnog iznosa kredita. Dodatno jamstvo prema poslovnim bankama povećava kreditnu sposobnost poduzetnika i omogućava dobivanje kredita poduzetnicima koji nemaju dostatna jamstva. Nositelj mjere je IDA.

Mjera 3. potpora turističkom sektoru provodi se osiguranjem dodatnih sredstava u iznosu od 500.000,00 kuna za promociju Istre na turističkom tržištu, izdvajanjem dodatnih sredstava za promidžbu (JLS) uz maksimalno korištenje političkih odnosa s prijateljskim (emitivnim) regijama, provedbom dodatnih besplatnih edukacija i otvaranjem informacijskog kontakt centra Istre. Nositelji mjere su: Istarska županija, Upravno odjel za turizam, Istarska turistička razvojna agencija i Turistička zajednica Istarske županije.

Mjera 4. usmjerena je na potpore poljoprivrednom sektoru koje se ostvaruju provedbom slijedećih aktivnosti:

- Smanjenje kreditne stope svim kreditima Fonda za razvoj poljoprivrede s 5 na 4%
- Otpisivanje kreditne obveze stočarima: Fond za razvoj poljoprivrede -25%+ Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja -25%

Nositelji mjere su: Istarska županija, Upravno odjel za poljoprivredu, Fond za razvoj poljoprivrede, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Mjera 5. obuhvaća potpore ribarskom sektoru s ciljem povećanja konkurentnosti sufinanciranjem dodatne opreme u iznosu od 500.000,00 kuna i ukidanjem naknadu za koncesije na pomorskom dobru za uzgajivače školjaka od strane Istarske županije. Upućen je i poziv jedinicama lokalne samouprave i državnoj razini na donošenje iste odluke. Aktivnost ove mjere je i smanjenje kreditnih obveza ribarima na kredite Fonda za razvoj poljoprivrede. Nositelji mjere su Istarska županija, Upravni odjel za poljoprivredu, Fond za razvoj poljoprivrede.

Mjera 6. potpora Programu razvoja agroturizma podrazumijeva osiguranje izvora financiranja, dodatna sredstva za promidžbu od 100.000,00 kuna, te organiziranje logističke podrške davateljima usluga: asistiranje u uspostavi djelatnosti, unaprjeđenje djelatnosti, zaštitu

autohtonih proizvoda, osposobljavanje i podršku za apliciranje prema poticajnim sredstvima Države i EU (IPARD). Nositelji mjere su Agencija za ruralni razvoj Istre i Istarska razvojna agencija.

Mjera 7. Uvođenje vode za poljoprivredu i vode za proizvodne subjekte kroz programe „Voda za poljoprivrednike" – navodnjavanje i "Voda za proizvodne gospodarske subjekte" kojima je voda značajna sirovina. Nositelji mjere su: Vodovod Pula, Vodovod Labin i Vodovod Buzet.

Mjera 8. daje naputak za zamrzavanje cijena komunalnih usluga i ostalih naknada u ingerenciji jedinica lokalne samouprave (JLS). Pozvane se sve JLS da ne povećavaju cijene komunalnih usluga, već da ih zamrznu na postojećoj razini za čitavo vrijeme trajanja ovih mjera i to prema građanima i gospodarskim subjektima. Nositelji mjere su sve JLS i komunalna poduzeća.

Mjera 9. odnosi se na dodatno povećanje konkurentnosti kroz provedbu besplatnih edukacija i prekvalifikacija, osiguranje licenci poljoprivrednicima i poduzetnicima, izradu besplatnih aplikacija za natječaje za sredstva EU-a, sufinanciranje izrade Internet stranica malim poduzetnicima s ciljem jačanja konkurentnosti. Nositelji mjere su: Istarska županija, upravni odjel za poljoprivredu, odjel za međuregionalnu suradnju, IDA, AZRRI.

Mjera 10. štednja javnog sektora provodi se zamrzavanjem i radom na smanjenju administrativnih troškova. Pozvane su sve JLS da zamrznu sve rashode za administrativne troškove odnosno funkcioniranje upravnih tijela. Nositelji provedbe mjere su sve JLS, komunalna i ostala poduzeća, institucije i ustanove u vlasništvu javnog sektora.

3.2. Masterplan za razvoj turizma

3.2.1. Uvod

Master plan razvoja turizma Istre 2004.-2012. godine sastoji se od Master planova razvoja za svaki od sedam turističkih clustera te od Integriranog Master plana razvoja turizma Istre, od kojih svaki obuhvaća sljedeće dokumente:

- Razvojni model turizma
- Plan konkurentnosti
- Mogućnosti i potrebe investiranja
- Marketing plan
- Plan provedbe

Kako bi što više naglasili i valorizirali resurse kojima raspolažemo, restrukturirali i repozicionirali svoju postojeću turističku ponudu, ostvarili svoju viziju budućeg razvoja te da bismo ograničili ili eliminirali negativnosti, u Istri najprije moramo postići suglasnost oko ova četiri ključna pitanja. Međutim, za takvu suglasnost i dogovor treba nam međunarodno konkurentan i uvjerljiv pregovarački okvir u čijoj izradi trebaju sudjelovati svi interesni subjekti istarskog turizma. Upravo ovaj Master plan ima takvu misiju da posluži kao pregovarački sklop i poluga novog razvoja istarskog turizma, a što je uobičajena praksa upravljanja turizmom u brojnim nam konkurentskim zemljama i regijama.

RAZVOJNI MODEL TURIZMA - prvim elementom Master plana definira se razvojni model turizma kojim se utvrđuju ciljevi, strategije, ograničenja i brzina razvoja turizma u skladu s potencijalnim mogućnostima svakog clustera. Konačni rezultat je definiranje strategije i pozicioniranja na tržištu za svaki cluster. Pozicioniranja koja se Master planom predlažu su prikazana u tabeli koja slijedi.

Tabela 64. Prijedlozi pozicioniranja iz Masterplana

Cluster Umag/ Novigrad	Aktivni odmor i kratki boravci povezan sa sportskim i zdravim načinom života Ribarsko naselje s mirnim načinom života
Cluster Poreč	Koncentracija aktivnih doživljaja s bogatim kulturnim nasljeđem
Cluster Vrsar/Funtana	Doživljaj prirode koji uključuje tradicionalne ribarske aktivnosti s dodirom umjetnosti
Cluster Rovinj	Romantični grad u usnulom mediteranskom okruženju
Cluster Labin/Rabac	Spoj prirode i nasljeđa, raj za umjetnike. Gdje se brežuljci sastaju s morem
Cluster Unutrašnjost Istre	Očuvani tradicionalni način života, uživanje u istarskoj kulturi, gastronomiji i prirodi
Cluster Pula/Medulin	Kultura, povijest ... i plaže, mjesto za vaše susrete; Sačuvana obala za aktivni i obiteljski odmor zasnovan na prirodnim vrijednostima
Istra	The Green mediterranean hideaway / Zeleno utočište na Mediteranu

Osim toga, na osnovu njihove razine privlačnosti i konkurentnosti u odnosu na konkurentne destinacije, Razvojni model definira i **Portfelj turističkih sektora** koje određeni cluster ili turistička destinacija mora prioritetno razvijati, one koje može održavati te one koje treba odbaciti.

Ako uzmemo u obzir činjenicu da u svijetu postoji oko 60 najrazličitijih turističkih sektora (touring, ronjenje, bike turizam, ekstremni sportovi, birdwatching i sl.), jasno je da jedna destinacija ne može biti konkurentna u svim sektorima, te stoga mora prioritetno ulagati u jedan ili tek nekoliko sektora u kojima ima šansu natjecati se. Što je veći broj sektora u kojima se jedna destinacija natječe, to je njen poduhvat teži, a najuspješnije destinacije su one koje u jednom sektoru uspijevaju iste stvari raditi bolje od drugih te svoju ponudu neprestano obogaćivati novim doživljajima i vrijednostima.

PLAN KONKURENTNOSTI - definira način na koji će pojedina destinacija graditi svoju konkurentnost natječući se s ostalim sličnim destinacijama. Planom definira praktičnu provedbu unapređenja cjelokupne konkurentnosti svakog pojedinačnog clustera, nudeći pritom detaljan opis i plan onih aktivnosti koje se moraju provesti s ciljem poboljšanja sustava vrijednosti clustera, što će rezultirati većim zadovoljstvom posjetitelja. Precizno i s puno detalja ukazuje na ono što javni i privatni sektor trebaju realizirati po određenoj dinamici da se taj identitet zaista tijekom određenog vremena kvalitetno realizira.

Uz poboljšanje "hardware"-a i "software"-a, predlaže se stvaranje što većeg broja pozitivnih vrijednosti i osjećaja koji bi se ponudili gostima, uz istovremeno maksimalno smanjenje neugodnosti i nesigurnosti koje gost susreće za vrijeme svog boravka u destinaciji. Navedeni **Model Sustava vrijednosti clustera** govori nam da pozitivni osjećaji i doživljaji imaju predominantni utjecaj (preko 85%) na konačnu razinu zadovoljstva gosta koji je boravio u destinaciji, dok cijena usluga poprima sve manji značaj.

Konačni cilj navedenog modela je stvaranje najmanje jednog nezaboravnog (pozitivnog) doživljaja kojega će gost pamtiti cijeloga života, te koji će ga potaknuti da se ponovo vrati, ili da destinaciju preporuči drugima. Sve aktivnosti predviđene Planom konkurentnosti usklađene su s predloženim razvojnim modelom, pozicioniranjem i portfeljem turističkih sektora.

PLAN INVESTICIJA - pruža precizan plan investicija odnosno što, na koji način i u kojem obujmu treba investirati kako od privatnog sektora tako i od javnog sektora, te što treba biti učinjeno zajedničkim snagama.

Investicije dijelimo na one koje su nužne za opstanak na tržištu (poglavito u infrastrukturu), one koje su potrebne za uspjeh (poboljšanje i restrukturiranje turističke ponude), te one koje predstavljaju nove investicijske mogućnosti (novi proizvodi za nova tržišta).

MARKETING PLAN PO SEKTORIMA - globalni marketing planovi više ne bi trebali biti način funkcioniranja niti turističkih zajednica niti marketing službi hotelskih tvrtki. Ovaj plan predlaže izradu posebnih marketing planova po turističkim sektorima odnosno grupama usluga za koje se pojedina destinacija odlučila da će za njih biti dominantni. Npr. ukoliko se u određenom clusteru ističe gastronomija, bit će napravljen poseban marketing plan za gastronomiju te se taj cluster neće predstavljati na kamping, već na gastro-sajmovima.

Osim toga, Marketing planom se također predlaže i tzv. **Istarski sustav doživljaja** tj. razvijanje niza novih turističkih proizvoda i atrakcija zasnovanih na raspoloživim resursima, koji su u skladu s predloženim pozicioniranjem clustera (npr. dani gastronomije, tečajevi o starim zanatima, vodeni sportovi, biologija mora, od grožđa do vina i sl.).

PLAN IMPLEMENTACIJE (PROVEDBE) - to je dokument prema kojem je ovaj Master plan suštinski drugačiji i primjenjiviji od drugih. Taj dokument precizno definira sve što pojedini subjekti trebaju učiniti i kojom dinamikom to trebaju činiti. Tu nisu uključeni samo veliki subjekti već i mali poput turističkih agencija, restorana, barova i trgovina odnosno svi oni koji na neki način sudjeluju u kreiranju turističke ponude i turističkog proizvoda.

U Istri je Master planom definirano sedam clustera:

1. Umag-Novigrad (Buje, Brtonigla, Savudrija)
2. Poreč (Tar-Vabriga, Kaštelir-Labinci)
3. Vrsar-Funtana
4. Rovinj (Bale, Kanfanar)
5. Labin-Rabac (Kršan, Raša, Sv.Nedelja)
6. Unutrašnjost istre (Buzet, Cerovlje, Gračišće, Grožnjan, Karojba, Motovun, Lanišće, Lupoglav, Oprtalj, Pazin, Pićan, Sv.Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tinjan, Višnjan, Vižinada, Žminj)
7. Pula-Medulin (Vodnjan, Fažana, Barban, Ližnjan, Marčana)

Clusteri su turistička subpodručja ili mikrodestinacije u sklopu jedne turističke regije koja imaju slična turistička obilježja, od resursne i infrastrukturne, sve do atrakcijske osnove kojom raspolaže. Cluster predstavlja dinamičnu koncentraciju i kombinaciju turističkih atrakcija, infrastrukture, opreme, usluga, poslova, ljudi itd. u "zaokruženim", homogenim zemljopisnim područjima u kojima se razvija određeno turističko iskustvo.

IZVOĐAČI PROJEKTA:

THR (Asesores en Turismo, Hoteleria y Recreacion, S.A) iz Barcelone savjetodavna je tvrtka osnovana 1984. godine te specijalizirana u području turizma. Ima iskustvo stečeno diljem svijeta radeći u više od 40 zemalja Latinske Amerike, Kariba, Indijskog oceana, Afrike, istočne Europe i Mediterana. U THR-u je zaposleno 30 stalnih stručnjaka iz nekoliko svjetskih zemalja. Tvrtka ima i solidna znanja o hrvatskoj turističkoj industriji stečena pri izradi Strateškog marketing plana turizma Hrvatske, 2001.-2005., naručenog od HTZ-a, izradi projekta Reklasifikacije hotelskog sektora u Hrvatskoj, 2001.-2002., naručenog od Ministarstva turizma te izradi Strateškog i provedbenog plana turizma Grada Zagreba 2002.-2010.

HORWATH CONSULTING Zagreb

Najznačajnija je privatna savjetodavna tvrtka na području turizma, hotelijerstva i industrije slobodnog vremena u Hrvatskoj osnovana krajem 1993. godine mješovitim austrijsko-hrvatskim kapitalom. Godine 1996. tvrtka je prešla u većinsko hrvatsko vlasništvo. Horwath Consulting Zagreb je član Horwath Internationala, međunarodne mreže u čijem sastavu djeluje više od 490 nezavisnih savjetodavnih i računovodstvenih te poreznih ureda u 90 zemalja, s više od 17.000 partnera i savjetnika. Osnivač i glavni partner Horwath Consultinga Zagreb je dr. Miroslav Dragičević. Horwath Consulting Zagreb posjeduje značajno iskustvo na turističkim i hotelskim projektima slične prirode u Istri i Hrvatskoj općenito. Od 1994. godine Horwath Consulting Zagreb je bio angažiran u raznim projektima u sljedećim istarskim destinacijama: Umag, Rovinj, Poreč, Pula, Rabac, Vrsar i Brijuni.

3.2.2. Rezultati provedbe

Moderni gost ne želi biti zatvoren ogradom turističkog naselja, on želi istu kvalitetu i doživljaj, upoznavanje ljudi, običaja i ljepota i izvan "hotelske sobe". Zato je ključna karika izrade i provedbe MP-a povezivanje i suradnja privatnog i javnog sektora koji se isprepleću i prate u svim segmentima ponude - od kreiranja zabave, rekreacijskih i hobističkih zona do napose definiranja prostornih planova koji će pratiti turističke potrebe područja, izgradnju kvalitetne infrastrukture i drugo. Istodobno, ukupni razvoj privatnog sektora bez dogovora s javnim i obrnuto o ključnim pitanjima nije moguć.

Sukladno Master planu, budući razvoj temeljiti će se prije svega na podizanju kvalitete postojećih objekata, odnosno na njihovom restrukturiranju, što ne znači da neće biti izgradnje novih objekata. Uz to svaki će se cluster opredijeliti za određene turističke sektore koji će biti dominantni u njegovoj turističkoj ponudi. Uz klasičnu ponudu "sunca i mora", svaka destinacija odabrat će određeni broj sektora u kojima će se specijalizirati i natjecati sa sličnim destinacijama na Mediteranu. Ovaj model razvoja posebnu pozornost posvećuje zaštiti okoliša i podizanju kvalitete života stanovništva pojedine destinacije.

Istarska županija svoj je prostorni plan donijela nedavno no postoji dogovor da će se, tamo gdje Master plan bude argumentirano predložio određene promjene, taj prostorni plan i promijeniti. Poglavarstvo i Skupština Istarske županije jednoglasno su usvojile Integrirani dokument ta Istru, kao i 7 dokumenata za pojedine clustere, te je pokrenuta procedura ugradnje osnovnih nalaza koji proizlaze iz Master plana u Prostorni plan IŽ.

Master planovi za pojedine clustere proslijeđeni su svim jedinicama lokalne samouprave u Istri, te je predloženo njihovo usvajanje na Gradskim i Općinskim vijećima, kao i ugradnja u prostorne planove. Master plan za pojedine clustere ustvari će biti program razvoja turizma na tom području i kao takav poslužit će za definiranje osnovnih postavki za izradu prostornih planova jedinica lokalne samouprave. Budući da je turizam u većini gradova i općina Istre najznačajnija ili jedna od najznačajnijih djelatnosti, ovaj će dokument biti izuzetno značajan za izradu prostornih planova.

Što se privatnog sektora tiče, predloženo je usvajanje Master plana na nadzornim odborima najvećih hotelsko-turističkih kompanija s područja Istre.

Reakcija potencijalnih investitora na činjenicu da je izrađen Master plan razvoja turizma izuzetno je pozitivna. Naime, investitori ne žele ulagati ukoliko ne znaju što će se događati u budućnosti. Postoje, dakako, pravni i ekonomski okvir na makrorazini koji definira centralna vlast i koji sigurno utječe na odluku da li i gdje investirati, no jednako tako tvrtke koje razmišljaju o gradnji hotela s 4 ili 5 zvjezdica žele znati na koji će se način ta destinacija sama po sebi razvijati, što će biti u njihovom neposrednom okruženju. Master plan je kod nas u jednom dijelu novost, ali u većini drugih zemalja to je dokument koji definira budućnost i logičan je preduvjet njezinim upravljanjem.

Provedba Master plana rezultirat će nizom konkretnih koristi. Dobit će se kvalitetniji turizam, veće zapošljavanje i više plaće. S obzirom na razvijanje novih usluga pojavit će se i potreba otvaranja novih radnih mjesta. Povećanjem kvalitete objekata i poslovi će biti kvalitetniji jer nije jednako raditi kao npr. sobarica u hotelu s 4 zvjezdice ili u onom s 2 zvjezdice.

Provedba Master plana donijet će kvalitetniji život stanovnicima Istre i u tom smislu da nije svejedno živi li se u regiji koja prati svoj razvoj ili u onoj koja se o tome ne brine, posebice kada je riječ o zaštiti okoliša. Master plana jasno kaže da je okoliš element koji se ni pod koju cijenu ne smije žrtvovati u budućem razvoju koji prema tome mora biti održiv i, što posebno naglašavamo, odgovoran.

Radi što kvalitetnije provedbe Master plana razvoja turizma Istre, Istarska županija osnovala je Savjet za turizam, strateško tijelo na regionalnoj razini koje sačinjavaju predstavnici Istarske županije na čelu sa Županom, Gradonačelnici i Načelnici najvećih gradova i općina, Predsjednici uprava najvećih hotelsko-turističkih kompanija Istre, kao i predstavnici TZIŽ, Obrtničke i Gospodarske komore te UHPA-e za područje Istre.

Također, osnovana je i IRTA d.o.o. - Istarska razvojna turistička agencija čija je osnovna zadaća, osim prezentiranja i provedbe najvažnijih nalaza MP-a, kvalitetno povezivanje privatnog i javnog sektora, te kreiranje novih turističkih proizvoda i provedba drugih projekata važnih za budući razvoj turizma Istre.

3.2.3. Druge aktivnosti koje su utjecale na razvoj turizma u Županiji, a nisu bile obuhvaćene Masterplanom za razvoj turizma

Razni zakoni i propisi u nadležnosti zakonodavne vlasti tj. Sabora RH, koji su usvojeni, a direktno ili indirektno utječu na turističku djelatnost.

Razni programi i projekti koji se provode u sklopu međunarodne i međuregionalne suradnje na razini Istarske županije i Jedinica lokalne samouprave, a direktno ili indirektno su vezani za turističku ponudu Istre.

3.2.4. Zaključna ocjena uspješnosti provedbe Masterplana za razvoj turizma i upute za buduće razdoblje/dokument

Bez konsenzusa privatnog i javnog sektora oko ključnih pitanja funkcioniranja svake destinacije nema njenog razvoja. Hotelska tvrtka ne može izgraditi novi ili rekonstruirati postojeći hotel s npr. četiri ili pet zvjezdica ako okolna ponuda i infrastruktura, koja je u nadležnosti javnog sektora, ne bude u skladu s tom kategorijom. Takav objekt neće moći kvalitetno funkcionirati ako se npr. smeće ne odvozi svaki dan ili dva puta dnevno, ako prometna signalizacija ili hortikulturno uređenje ne bude na istoj ili barem sličnoj razini. Bitno je da postoji suglasje, najprije o pravcima razvoja, ali i razini kvalitete usluge i ponude koja se želi razvijati.

Master plan sam po sebi ne može promijeniti ništa. Budućnost turizma u Istri mijenjat će sami interesni subjekti koji u njemu djeluju. Među tim subjektima, međutim, još nema dogovora niti sinergije. Kako inače objasniti činjenicu da u Istri u proteklih 12 godina nije sagrađen niti jedan veći hotel? Odgovor je: zbog toga što nema atraktivnog povrata na uložene investicije a nema ga jer još uvijek nisu definirane mnoge pretpostavke kojih nema bez dogovora unutar Istre. Upravo stoga je ideja Master plana da bude kreativna i stručna podloga i okvir takvom dogovoru. I zato u njegovoj izradi i provedbi svi moraju sudjelovati sa svojim idejama. Master plan nije projekt za držanje u ladici. To je poduzetnički projekt za Istru i ako se kao takav prihvati na potpuno demokratskoj i javnoj osnovi, donijet će velike koristi i kvalitetno će promijeniti život.

3.3. Strategija za ruralni razvoj Istre

3.3.1. Uvod

Strateški program ruralnog razvoja područja Istarske županije (2008.-2013.) (u daljnjem tekstu Strateški program) je strateško plansko-programski dokument i sredstvo za učinkovitije i uspješnije upravljanje razvojem poljoprivrede, ribarstva i ruralnih područja. Glavni promotor (nositelj) izrade i provedbe Strateškog programa je AZRRI- Agencija za ruralni razvoj Istre, d.o.o. Pazin, te Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu Istarske županije. Glavni nositelj izrade studije je Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za upravu poljoprivrednog gospodarstva.

Na temelju Zakona 84/01 Republike Italije Regija Toscana je putem ARSIA-e Agencije za ruralni razvoj Toscane osigurala 150.000,00 Eura za izradu Strateškog programa. Navedenim programom sufinancirane su aktivnosti u Italiji (Toskani) i Republici Hrvatskoj (Istri) vezane za izradu Strategije ruralnog razvoja Istre koja je rađena po prvi puta u Republici Hrvatskoj po LEADER pristupu, odnosno tzv. "bottom up" pristupom (od dolje prema gore).

Krajem 2005. godine potpisan je ugovor sa Agronomskim Fakultetom Sveučilišta u Zagrebu za izradu Strateškog programa, te su tijekom 2006. i 2007. godine izvršene analize stanja ruralnog prostora Istarske županije. Nakon toga slijedila je javna rasprava sa svim relevantnim čimbenicima u prostoru radi definiranja prava, obaveza i nadležnosti, te su postavljeni preduvjeti za osnivanje LAG-ova (Lokalnih akcijskih grupa) a na temelju tih aktivnosti pristupilo se utvrđivanju županijskih mjera, prioriteta i strateških programa te mogućnosti njihove realizacije. Navedenim aktivnostima definiran je ruralni prostor Istarske županije uzimajući u obzir kriterije korištene u EU. U navedene aktivnosti izrade programa, a sukladno tzv. bottom up“, uključeno je preko 200 ključnih subjekata (fizičke i pravne osobe, jedinice lokalne samouprave, institucije i ostali) za definiranje ruralnog razvoja i to putem niza radionica i sastanaka.

Nakon definiranja završne verzije Strateški program postao je službeni dokument usvajanjem na Skupštini Istarske županije dana 06. travnja 2009. g. (Službene novine Istarske županije br. 04/09.).

Strateški program izrađen je u skladu sa metodologijom primijenjenom u izradi sličnih programa koji su u EU obavezni te poštivajući razvojne smjernice nacionalnih i regionalnih programa. Sukladno tome, programom su definirani sljedeći strateški ciljevi:

1. Izgradnja institucionalnog okruženja koje potiče poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim područjima i stvaranje uvjeta za povratak i zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima
2. Povećanje konkurentnosti glavnih gospodarskih sektora u ruralnim područjima (proizvodnih, prerađivačkih i uslužnih djelatnosti)

3. Održiva uporaba prirodnih resursa, očuvanje i zaštita prirode i okoliša
4. Zaštita i očuvanje kulturnog nasljeđa
5. Trajno poboljšanje učinkovitosti rada komplementarnih – suradničkih institucija u funkciji ruralnog razvitka

3.3.2. Rezultati provedbe

U provedbenom razdoblju od 2008. – 2010. godine u sklopu Strateškog programa postignuti su značajni rezultati koji se protežu kroz svih 5 strateških ciljeva. Ukoliko se provedba aktivnosti nastavi započetom dinamikom do 2013. godine u potpunosti će se provesti opisani ciljevi, prioriteti i mjere. U nastavku slijedi opis najznačajnijih rezultata za navedeno provedbeno razdoblje:

1. Provedba LEADER pristupa u Istarskoj županiji čime se stvaraju nužni uvjeti za upravljanje ruralnim razvojem nakon pristupanja Republike Hrvatske u Europsku Uniju. Naime, od 1992. god. Europska Unija kao osnovni princip za pristupanje strukturnim fondovima razvija primjenu specifične metode ruralnog razvoja pod nazivom LEADER pristup, te kroz istoimenu inicijativu Zajednice, financira različite aktivnosti. Temelj navedenog pristupa je suradnja između državne uprave, lokalne samouprave, nevladinih organizacija i privatnog sektora s ciljem definiranja razvojnih smjernica na lokalnoj razini, razvijanja kapaciteta te razmjene znanja i iskustava ruralnih zajednica. Ta suradnja realizira se kroz tzv. lokalne akcijske grupe (LAG) – oblik lokalno-privatnog partnerstva koje čine predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti, privatnog sektora, te civilnog društva. Hrvatska do pristupanja EU nema pristup predmetnim instrumentima poljoprivredne politike EU (dakle niti financiranju u sklopu LEADER-a). Međutim, u sklopu novog pred pristupnog programa IPA 2007-2013., Hrvatska je u Plan za poljoprivredu i ruralni razvitak 2007.–2013. (IPARD) u mjeru 202. uključila postupke za pripremu i provedbu lokalnih razvojnih strategija. Na području Istarske županije odrađeni su svi potrebni koraci za uspješno pokretanje Lokalnih akcijskih grupa čije se osnivanje očekuje početkom 2011. godine.

2. Osnivanje Centra za regionalno ruralni razvoj i zaštitu biološke raznolikosti sa pripadajućim podcentrima. Osnivanje navedenog centra je potreba koja se mora ostvariti ukoliko želimo osigurati osnove za razvoj moderne održive poljoprivrede te razvoj ruralnog prostora. Centar je koncipiran kao interdisciplinarno središte koja će osigurati infrastrukturu za provedbu i organiziranje svih aktivnosti koje će znanstvene, stručne i gospodarske organizacije provoditi s ciljem očuvanja i gospodarskog razvoja ruralnog prostora Istarske županije. Njegovo pokretanje stvoriti će pretpostavke za osnivanje tehnološkog parka. Centar se osniva kao sastavni dio AZRRI-a sa sljedećim podcentrima:

- Podcentar za održivi razvoj stočarstva, pčelarstva i zaštitu biološke raznolikosti
- Podcentar za održivi razvoj vinogradarstva i vinarstva
- Podcentar za održivi razvoj maslinarstva
- Podcentar za održivi razvoj voćarstva
- Podcentar za održivi razvoj povrtlarstva
- Podcentar za održivi razvoj ribarstva
- Podcentar za održivi razvoj gljivarstva
- Podcentar za održivi razvoj šumarstva

AZRRI je u dvogodišnjem razdoblju provedbe Strateškog programa (2008.-2010.) ostvarila većinu potrebnih uvjeta za pokretanje Centara sa pripadajućim podcentrima kroz koordiniranu raspravu na županijskog razini oko lokacija podcentara, osiguranja dijela lokacija i infrastrukture (potpisan je ugovor o zakupu nekretnina sa Gradom Pazinom), izradom projektne dokumentacije te ishođenjem potrebnih dozvola. Sjedište Centra za regionalno

ruralni razvoj i zaštitu biološke raznolikosti biti će na Gortanovom Brijegu kraj Pazina a za njegovu realizaciju prijavljena su 4 međunarodna projekta (KEY Q, INNOV.AGRI, ZOONE, APRO) u vrijednosti od 708.000,00 EUR koji će financirati izgradnju i opremanje centra iz pretpristupnih fondova Europske Unije.

3. Identifikacija i utvrđivanje, valorizacija i zaštita tipičnih istarskih proizvoda. Na području Istarske županije postoji cijeli niz tipičnih istarskih proizvoda za koje je nužno izraditi cjeloviti popis sa njihovim opisom iz kojeg bi bilo vidljivo zašto su ti proizvodi specifični za to područje. Nakon toga slijedi valorizacija proizvoda visoke kvalitete kako bi ukazali na njihovu specifičnost i istovremeno potkrijepili prepoznatljivost cijeloga područja. Mnogi tipični istarski proizvodi su standardizacijom proizvodnje i uvođenjem novih tehnologija postigli vrlo visoku kvalitetu i prepoznatljivost na tržištu (vino, maslinovo ulje, tartufi, suhomesnati proizvodi, tjestenine, itd.). U dvije godine provedbe Strateškog programa napravljeni su značajni koraci prema zaštiti autohtonih proizvoda u čemu najviše prednjači Istarski pršut koji je u procesu zaštite (oznaka izvornosti). U narednom razdoblju ukoliko se želi zaštititi proizvodnja istarskih autohtonih proizvoda moraju se još zaštiti i kravlji i kozji sir, ovčji sir, proizveden od mlijeka istarske ovce, meso janjadi istarske ovce, meso istarskog goveda, magareće mlijeko, itd.

Koordinacija daljnje provedbe Strateškog programa ruralnog razvoja Istarske županije (2008.-2013.) povjerena je Agenciji za ruralni razvoj Istre (AZRRI) te Upravnom odjelu za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu. Budući da se radi o sveobuhvatnom i zahtjevnom projektu, u AZRRI-u je osnovana posebna radna skupina na razini MEU (Management Unit) za potrebe, između ostalog, koordinacije organiziranja i provedbe stručnih radionica. Na taj način osigurana je cjelovitost obrade pojedinih područja i razmjena relevantnih informacija i podataka o aktivnostima i mjerama unutar njih, te povezuje rad na svim razinama.

3.3.3. Zaključna ocjena uspješnosti provedbe i upute za buduće razdoblje/dokument

Na osnovu postavljenih ciljeva u Strateškom programu predviđene institucije i subjekti moraju provoditi po dogovorenim načelima predviđene mjere i programe. Strateški program treba gledati kao dinamičan, "otvoren" strateški dokument, koji će s vremenom trebati mijenjati i prilagođavati promjenama u okruženju. U tom smislu, Strateški program treba promatrati i kao „živ program“, koji će omogućavati potrebne promjene za potrebe razvoja ruralnih područja Istarske županije. U mijenjanju i oblikovanju novih mjera i programa, sukladno postavljenim prioritetima i ciljevima, potrebno je osigurati sudjelovanje kako pojedinca tako i lokalnih nositelja razvoja iz privatnog, javnog i civilnog sektora (kroz lokalne akcijske grupe).

4. SWOT analiza

SWOT analiza je sredstvo koje pomaže da se prepoznaju, otkriju i utvrde ključni čimbenici razvoja, potencijali za razvoj te ograničenja razvoja i kao takva je ključni korak od analize trenutačnog stanja (dane u osnovnoj analizi) k razmišljanju o budućnosti, željenoj i mogućoj, odnosno prema kasnijim fazama izrade ŽRS-a – određivanju razvojne vizije, strateških ciljeva, prioriteta, a potom i mjera i projekata.

Zadaća je: 1) sa stajališta perspektive budućeg razvoja, među svim u osnovnoj analizi utvrđenim vlastitim obilježjima izdvojiti ona koja predstavljaju razvojne snage odnosno razvojne slabosti; 2) nakon što se uzmu u obzir i stanje i trendovi u širem okruženju, ustanoviti osnovne razvojne mogućnosti/prilike, odnosno prijetnje/opasnosti.

Konkretnije, u SWOT analizi iskazuju se: 1) snage, koje ćemo nastojati najbolje iskoristiti/„kapitalizirati“; 2) slabosti, o kojima valja voditi računa i koje valja prevladati čim je i gdje je moguće; 3) prilike, koje bi trebalo iskoristiti da se povećaju prednosti i umanje slabosti; te 4) prijetnje kojih se treba čuvati odnosno nastojati ih svesti na najmanju mjeru kako ne bi umanjile snage i povećale slabosti.

Pri provedbi SWOT analize kao i pri korištenju njenih rezultata treba podjednaku pozornost i vrijeme posvetiti razmišljanju o najboljem načinu kako da se snage i prilike iskoriste, kao i kako da se slabosti i prijetnje zaobiđu. Neravnoteža između tih dvaju elemenata razmišljanja o optimalnoj budućoj strategiji izvjesno daje podoptimalan rezultat, tako da se – bilo u nastojanju da se iskoriste prednosti i prilike zanemare ograničenja postavljena slabostima i prijetnjama ili u nastojanju da se ponište posljedice slabosti i izbjegnu prijetnje – nedovoljno iskoriste snage i prilike.

Također je važno osvijestiti činjenicu da su utvrđene snage i slabosti, prilike i opasnosti nužno međusobno povezane obično na vrlo složene načine, a na najjednostavnijoj načelnoj razini vrijedi sljedeće. Slabosti su u pravilu zapreke za aktualizaciju snaga i korištenje prilika. Dovoljno uspješnim anuliranjem učinka postojećih slabosti i nekim minimalnim dovoljnim iskorištavanjem postojećih snaga/prednosti i prilika stvara se pozitivna sinergija, odnosno razvojni impuls u pozitivnom smjeru koji, s vremenom, dokidanje slabosti i korištenje snaga/prednosti i prilika čini sve lakšim i uspješnijim. Neuspjeh u postizanju skiciranog pozitivnog razvojnog impulsa kao alternative ostavlja stagnaciju i daljnje zaostajanje u kojem su zapreke sve veće a mogućnosti sve manje. Posljedično, vrijeme i intenzitet nastojanja na pozitivnim promjenama vrlo su važne varijable u planiranju i upravljanju razvojem.

Kao i sve druge dijelove ŽRS-a Istarske županije, SWOT analizu je pripremila Županijska radna grupa, a rezultati su se potom raspravljali u sklopu Županijskog partnerskog vijeća. Sustavnosti radi, sva četiri analizirana SWOT elementa – snage, slabosti, prilike i opasnosti – analizirani su prema razvojno važnim područjima temama obrađenim u osnovnoj analizi: 1) Prirodni i ljudski resursi, okoliš i infrastruktura; 2) Gospodarstvo; 3) Društvene djelatnosti; 4) Upravljanje razvojem. Sljedeća tablica prikazuje rezultate SWOT analize IŽ-a u standardnom tabličnom formatu.

Tabela 65. SWOT analiza Istarske županije

SNAGE	**SLABOSTI**
PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, PROSTOR I INFRASTRUKTURA - Povoljan zemljopisni položaj u neposrednoj blizini razvijenih europskih zemalja - Raspoloživost prirodnih bogatstava pogodnih za život ljudi i razvoj širokog spektra gospodarskih aktivnosti (more, riblji fond, šumsko blago, plodno tlo, mineralne sirovine…) - Očuvana priroda i nezagađen okoliš - Izgrađenost osnovne infrastrukture za distribuciju električne energije, vode, većim dijelom postavljen sustav gospodarenja krutim i tekućim otpadom , djelomično plina, odvijanje prometa (cestovna mreža, željeznica, morske i zračne luke), uz razvijeni	**PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, PROSTOR I INFRASTRUKTURA** - Neizgrađen integralni sustav gospodarenja otpadom u kojem je ključni objekt Županijski centar za gospodarenje otpadom - Nedovoljno izgrađeni i neodgovarajući sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda - Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje - Nedovoljna kvaliteta cestovnih prometnica, tehnički zastarjele i nekonkurentne pruge nepovezane s hrvatskim i međunarodnim željeznicama, slaba opremljenost morskih

telekomunikacijski i informatički sustav - Postojanje i razrađenost prostorno-planske dokumentacije - Dobra organiziranost Sustava zaštite i spašavanja	luka i nedostatan zračni promet - Nedostatna ekipiranost stručnim kadrovima u upravi i javnim institucijama - Nedovoljna edukacija i uključivanje javnosti u procese donošenja odluka - Nedostatak materijalno-tehničkih sredstava za Sustav zaštite i spašavanja
GOSPODARSTVO - Duga gospodarska tradicija i visoka razina usvojenog znanja i iskustva - Raznolika struktura gospodarstva - Izvozno orijentirano gospodarstvo, ponajviše prerađivačka industrija (brodogradnja, prerada duhana i kamena, automobilska i kemijska industrija), kojoj se u posljednje vrijeme priključuju poljoprivreda i izvoz informatičko-telekomunikacijskih usluga. - Razvijeno turističko gospodarstvo s planovima za još bolje pozicioniranje - Postupno napuštanje radno intenzivnih u korist kapitalno intenzivnih djelatnosti i tehnologija - Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva - Razvijena poduzetnička infrastruktura u poduzetničkim zonama - Institucionalna podrška razvoju gospodarstva (županija, gradovi , općine, komore, agencije, fondovi) - Poticaji za razvoj malog i srednjeg gospodarstva (povoljni krediti, subvencije, edukacija, savjeti, sajmovi, izložbe) - Povoljni pedološki i klimatski uvjeti za razvoj poljoprivrede - Razvoj i brendiranje visokvalitetnih i tradicionalnih poljoprivrednih proizvoda - Duga tradicija u poljoprivrednoj proizvodnji (voćarstvo, vinogradarstvo, ribarstvo, pčelarstvo, ovčarstvo, peradarstvo i povrćarstvo i ribarstvo - Velik broj tradicionalnih, prepoznatljivih proizvoda i kultivara	**GOSPODARSTVO** - Nedefinirana strategija gospodarskog razvitka Republike Hrvatske., pri čemu se dosadašnja ekonomska politika temeljila na uvozu, trgovini i potrošnji, umjesto na razvoju, proizvodnji i izvozu. - Nekonzistentnost i kompliciranost zakonske regulative u praćenju gospodarstva, kao i neučinkovitost administracije na svim razinama - Relativno nizak bruto domaći proizvod po stanovniku u odnosu na prosjek zemalja EU - Nedovoljna ukupna zaposlenost stanovništva u odnosu na prosjek zemalja EU - Neuravnoteženi regionalni razvoj i postojanje područja s razvojnim poteškoćama - Nedovoljno korištenje raspoloživih razvojnih resursa (neobrađeno poljoprivredno zemljište, napušteni vojni objekti, otočje Brijuni, luka Bršica…) - Nedovoljno valoriziran multiplikativni učinak razvijenog turističkog sektora na razvoj ostalih pratećih djelatnosti, posebice kao potencijalnog velikog internog tržišta za plasman domaćih proizvoda i usluga - Sezonski karakter turizma ograničen na ljetne mjesece koji generira probleme na tržištu rada (sezonsko zapošljavanje) - Nedovoljna povezanost malih i srednjih poduzetnika, što umanjuje njihovu konkurentnost na tržištu - Preveliki broj istovrsnih (sličnih) sajamskih priredbi ili izložbi i nedostatak kvaliteno opremljenog velesajamskog prostora na regionalnoj razini - Nedostatna primjena znanja, inovacija i novih tehnologija u gospodarstvu - Rascjepkanost posjeda u poljoprivredi - Nedovoljno razvijena poljoprivredna infrastruktura - nedovoljna povezanost između trgovaca i potrošača

DRUŠTVENE DJELATNOSTI	**DRUŠTVENE DJELATNOSTI**
- Sigurno i zaštićeno odvijanje rada predškolskih i osnovnoškolskih odgojno-obrazovnih ustanova - Postojanje mreže strukovnih škola i visokih učilišta za obrazovanje potrebnih kadrova - Postojanje Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli kao polazišta za daljnji razvoj visokih učilišta i znanstveno-istraživačkog rada - Razvojno-istraživački centri i Instituti predstavljaju jezgru istraživanja i razvoja u područjima znanosti nedovoljno zastupljenim u okviru Sveučilišta (prirodne, tehničke i biotehničke znanosti) - Prepoznatljivost određenih sastavnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli u drugim hrvatskim županijama - Rezultati postignuti u razvoju i implementaciji Plana za zdravlje - Osnivanje Savjeta za zdravlje i participativno („bottom-up“) planiranje zdravstvenih usluga i servisa sukladno potrebama građana - Razvijeni partnerski odnosi s jedinicama lokalne samouprave i civilnim sektorom - Vrijedna kulturna baština - Postojanje ustanova u kulturi kao polazišta za razvoj pojedinih kulturnih djelatnosti - Postojanje brojnih, tradicionalnih kulturnih manifestacija - Postojanje brojnih udruga u kulturi, kulturno-umjetničkih društava i umjetnika pojedinaca - Multikulturalnost, nacionalne manjine koje sa svojim specifičnostima pridonose stvaranju cjelovitog bogatstva kulturne baštine Županije - Tradicionalne multikulturalne veze s Italijom, Slovenijom i zemljama jugoistočne Europe - Ravnomjerna razvijenost sporta u Istarskoj županiji	- Nedovoljna usklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta rada - Nezadovoljavajuća obrazovna struktura radnog kontingenta stanovništva, uz nedostatak stručnjaka sa specijalističkim znanjima i vještinama potrebnim za razvoj javnog, civilnog i poslovnog sektora - Ostanak deficitarnog visokoobrazovanog mladog stanovništva u mjestu studiranja izvan županije nakon završetka studija - Nedostatak ili dotrajalost prostora i opreme u ustanovama obrazovanja - Nedostatak suvremene opreme i prostora za praktičnu nastavu - Nepostojanje studentske menze i doma - Nedovoljna osviještenost stanovništva o potrebama cijelo životnog obrazovanja - Nizak stupanj povezanosti znanstvenih institucija i javnog, civilnog i poslovnog sektora te tijela javne uprave na području razvojnih i primijenjenih istraživanja te aplikacije njihovih rezultata - Nedovoljna zastupljenost visokoobrazovnih programa i znanstveno-istraživačkog rada iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti - Broj stručnog osoblja u odgojno obrazovnim ustanovama - Prijevoz učenika neadekvatnim prijevoznim sredstvima i dotrajalim prometnicama u dugim intervalima vožnje - Osvješćivanje djece, roditelja i osoblja ustanova o suvremenim porocima (pušenje, alkohol, klađenje, droge i sl.) kojima su djeca i mladež svakodnevno izloženi - Dosadašnje iskustvo u decentralizaciji i izvršavanju funkcije osnivača ustanova - Nedostatak i/ili dotrajalost prostora i opreme u zdravstvenim ustanovama - Nedovoljna razvijenost pojedinih specijaliziranih, multidisciplinarnih oblika skrbi i usluga – npr. palijativne skrbi, psiho onkologije i skrbi osoba s demencijama i dr. - Nedovoljna ulaganja u prevenciju kroničnih nezaraznih bolesti

	- Slabo razvijeni vaninstitucionalni oblici socijalne skrbi - Nepostojanje razvojnih planova i projekata na razini ustanova - Slabo razvijen volontarijat - Zapuštenost i propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine - Nedovoljna valorizacija kulturne baštine - Nedostatak ili dotrajalost prostora i opreme u ustanovama u kulturi - Nedostatak stručnog kadra te nedostatak specifičnih, specijalističkih znanja djelatnika u ustanovama u kulturi - Nedovoljna uključenost kulturnih manifestacija i projekata u turističku ponudu i ostale s njima povezane sektore - Nedovoljno financiranje kulturnih manifestacija i projekata iz neproračunskih i međunarodnih izvora i nedovoljno samofinanciranje - Neodgovarajući sustav organizacije, prezentacije i financiranja rada udruga u kulturi, kulturno umjetničkih društava i umjetnika pojedinaca - Nedostatak managera u kulturi - Niska razina umjetničke produkcije - Loš i neučinkovit sustav školskog sporta - Nezadovoljavajuća sportska infrastruktura - Nezadovoljavajuća struktura i educiranost trenerskog kadra - Ne postojanje financijskih sredstava za poticanje izvrsnosti
UPRAVLJANJE RAZVOJEM - Dobra osposobljenost županijske administracije za upravljanje razvojem - Dobra suradnja Županije i JLS - Osposobljenost razvojnih institucija (kadrovi, organizacija) i primjena programiranja i planiranja (IDA, AZRRI, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva i dr.) - Razvijena višegodišnja međunarodna suradnja - Znanje, iskustvo, postignuti rezultati potrebni za uključivanje u EU programe i druge programe iz međunarodnih izvora financiranja - Postojanje prostorno-planske dokumentacije	**UPRAVLJANJE RAZVOJEM** - Nedostatak kadrovskog potencijala JLS-a za upravljanjem razvojem - Nedovoljan kapacitet JLS-a, civilnog sektora i gospodarstva za pripremu i provedbu EU projekata - Nedostatak programa za razvoj nerazvijenih područja s posebnim statusom - Nedovoljna usklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta rada - Visok udio žena i mladih u strukturi nezaposlenih - Nedovoljno poticanje razvoja temeljenog na znanju i novim tehnologijama

- Aktivno civilno društvo - Postojanje modela suradnje JLS i Organizacija civilnog društva	- Premali udio visokoobrazovanih u ukupnom stanovništvu - Nedovoljna uključenost visokoškolskih i znanstvenih ustanova u upravljanje razvojem - Nedostatak međusobnog umrežavanja i partnerstva organizacija civilnog društva - Nedovoljno poticanje razvoja civilnog društva - Nepostojanje „Centra potpore“ kao tehničke, savjetodavne i institucionalne potpore organizacijama civilnog društva - Nedovoljno razvijeni sustav dodjele financijskih potpora organizacijama civilnog društva
MOGUĆNOSTI (PRILIKE)	**PRIJETNJE**
PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, PROSTOR I INFRASTRUKTURA - Sanacija i rekonstrukcija postojećih legalnih odlagališta otpada i uspostava integriranog sustava gospodarenja otpadom sa ključnim objektom ŽCGO kao i sanacija ilegalnih odlagališta(sredstva i tehnička pomoć EU-a te bilateralni razvojni programi s Italijom i Slovenijom putem prekogranične suradnje) - Rješavanje problema gospodarenja posebnim kategorijama otpada (građevinski, azbestni otpad) - Sanacija postojećih sustava i izgradnja novih sustava odvodnje i pročišćavanja sanitarno potrošnih otpadnih voda putem razvojnih programa i potpore središnje države (fondovi, programi nadležnih ministarstava) - Zajednički programi zaštite zraka, voda, mora i tla u cilju postizanja visokih ekoloških standarda za dobrobit stanovništva IŽ kao i turističke privrede,financiranih iz programa EU-a (dostupnost financijskih sredstava, nova znanja, prijenos uspješnih iskustava) - Implementacija načela BAT-a (best available technology) u gospodarstvu - Razvoj prometne infrastrukture (autoceste, državne, županijske i lokalne ceste, morske i zračne luke, željeznica) - Razvoj plinofikacije i obnovljivih izvora energije	**PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, PROSTOR I INFRASTRUKTURA** - Pritisak na izgradnju obalnog područja - Porast zagađenja Jadranskog mora i obale iz bližeg i daljeg okruženja, te pojava elementarnih nepogoda i nesreća
GOSPODARSTVO - Unapređenje poduzetničke infrastrukture - Razvoj tehnološke infrastrukture i razvojno	**GOSPODARSTVO** - Opadanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva u odnosu na rastuću

povezivanje poduzetnika (klasteri) - Produženje turističke sezone kroz proces repozicioniranja i restrukturiranja turističkog gospodarstva - Poticanje suradnje između sektora turizma, kulture te ruralnog razvoja - Održivi razvoj ruralnog prostora korištenjem nacionalnih programa i programa EU-a - Osnivanje lokalnih akcijskih grupa (LAG) i razvojnih centara - diversifikacija gospodarskih aktivnosti u ruralnim prostorima - Jačanje trendova u turističkoj potražnji za autohtonim proizvodima - Ekološka proizvodnja, proizvodnja ljekovitog bilja i aromatičnog bilja - Korištenje postojećih te izgradnja novih sustava navodnjavanja - Valorizacija neiskorištene vojne infrastrukture za potrebe razvoja - Promicanje proaktivnog pristupa izravnim stranim ulaganjima (naglasak na privlačenju *greenfield* ulaganja i *Investor targeting*) - Razvoj novih financijskih mehanizama (fondovi sjemenskog kapitala, *venture capital, angel investor*) - Poticanje programa zapošljavanja mladih , te skupina kojima prijeti društveno isključenje, - Osmišljavanje programa stambenog zbrinjavanja mladih, u cilju zadržavanja kadrovskih resursa u Istarskoj županiji	konkurentnost subjekata iz zemalja EU - Problemi proizvodnje i plasmana za velik dio poljoprivrednika i ribara zbog nadolazećih ograničenja EU - spori napredak u unaprijeđenju ruralne infrastrukture - previsoki uvoz poljoprivrednih proizvoda - Nespremnost gospodarskih subjekata za korištenje sredstava iz fondova EU - Nedovoljna profitabilnost turističkog sektora zbog prevladavajuće prisutnosti masovnog turizma i male vanpansionske potrošnje gostiju - Odustajanje potencijalnih domaćih i inozemnih investitora od ulaganja u istarsko gospodarstvo zbog sezonskog karaktera razvoja određenih grana gospodarstva - Nedostatno uključivanje središnje države u razvojne projekte županije - Sezonsko zapošljavanje i rad na određeno vrijeme rezultiraju povećanom socijalnom nesigurnošću u društvu, posebno kada je riječ o mladoj generaciji.
DRUŠTVENE DJELATNOSTI - Razvoj predškolskih programa prilagođenih radnom vremenu roditelja - Razvoj kvalitetne mreže osnovnih i srednjih škola te mreže prijevoza učenika i mreža programa srednjih škola - Izgradnja, uređenje, opremanje i namještanje ustanova obrazovanja za osiguranje zadovoljavajuće razine odgojno-obrazovnih usluga - Edukacija i osvješćivanje djece, roditelja i osoblja ustanove kroz mrežu radionica - Usavršavanje nastavnog, nenastavnog, stručnog i izvannastavnog osoblja za rad s djecom i mladima - Uvođenje novih srednjoškolskih obrazovnih programa prilagođenih potrebama javnog,	**DRUŠTVENE DJELATNOSTI** - Nizak stupanj udjela i odljev stručnog visokoobrazovanog stanovništva može predstavljati ograničavajući čimbenik razvoja djelatnosti od društvenog značaja (obrazovanje na svim razinama, zdravstvo, znanost i sl.) - Neizgrađenost prostornih kapaciteta za razvoj obrazovanja, zdravstva, znanstveno-istraživačkog rada i visokog obrazovanja može značajno utjecati na unaprjeđenje postojeće razine javnih usluga - Neodrživost postojeće razine javnih usluga u današnjem sustavu financiranja - Neodrživost minimalnog standarda odgojno-obrazovnih ustanova i zapošljavanje dodatnog

civilnog i poslovnog sektora - Planiranje i osnivanje Centara izvrsnosti prilagođenih potrebama javnog, civilnog i poslovnog sektora - Učinkovito povezivanje obrazovnih i znanstvenih institucija - Intenzivniji razvoj srednjeg školstva i visokog učilišta te znanstveno-istraživačkog rada putem aktivnijeg sudjelovanja u projektima i programima financiranim od strane EU - Pozicioniranje Pule kao sveučilišnog grada putem izgradnje studentskog doma i menze te u konačnici cjelovitog studentskog kampusa - Jačanje uloge Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli putem formiranja istraživačkih i razvojnih centara unutar istog - Razvoj i unapređenje sustava cijelo životnog učenja - Sustavno povezivanje znanstvenih institucija i javnog, civilnog i poslovnog sektora te tijela javne uprave u provođenju istraživanja i obrazovanja - Pokretanje znanstvene djelatnosti na području prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti - Uspostava poticajnih mehanizama za komercijalizaciju rezultata istraživanja - Motiviranje deficitarnog visokoobrazovanog stanovništva na povrat u županiju nakon završetka studija - Obnova prenamijenjenih kapaciteta Opće bolnice Pula u zdravstveni, socijalni, razvojni i visokoškolski centar županije - Podizanje kvalitete zdravstvenih usluga - Izgradnja i uređenje odgovarajućih prostornih kapaciteta za osiguranje zadovoljavajuće razine zdravstvenih usluga - Davanje većeg značaja promociji zdravlja, prevenciji i ranom otkrivanju bolesti putem nacionalnih programa i prioriteta EU - Evaluacije i proširenje lokalnih primjera dobre prakse u socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti - Razvoj međusektorske suradnje radi boljeg zadovoljavanja kompleksnih zdravstvenih i socijalnih potreba - Razvoj sustava sistematskog praćenja zdravlja mladih, te epidemiološkog praćenja rizičnih skupina - Podržavanje programa prevencije, liječenja, socijalizacije i rehabilitacije ovisnika	stručnog osoblja u današnjem sustavu financiranja - Povećane potrebe u obrazovnim ustanovama kao posljedica usklađenja zakonske regulative sa regulativom EU-a - Negativni zapisnici i rješenja po provedenom nadzoru (inspekcijski nadzori i sl.) - Nedostatak većeg broja stručnih djelatnika u odgojno-obrazovnim ustanovama - Nedostatak (specijaliziranih) zdravstvenih djelatnika - Izmjene zakonske regulative i načina financiranja socijalne skrbi - Nacionalni standardi kadrova i vrijednosni normativi ne omogućavaju željenu razinu usluga u zdravstvu i socijalnoj skrbi - Povećane potrebe u socijalnoj skrbi/zdravstvenoj zaštiti kao posljedica gospodarske recesije - Devastacija kulturne baštine zbog nekontrolirane izgradnje - Neodrživost postojeće razine kulturnih programa u današnjem sustavu financiranja - Nedostatno i nesigurno financiranje sportskih aktivnosti

- Uključivanje kulturne baštine u turističku ponudu - Jačanje kulturne ponude te potenciranje cjelogodišnje kulturne ponude umjesto sezonske - Programi razvoja multikulturalnosti za promicanje suradnje s inozemnim regijama i gradovima - Umrežavanje i zajednički rad istarskih muzeja i galerija kao i postignuća umjetnika pojedinaca i umjetničkih skupina u cilju stvaranja specifičnog kulturnog paketa, Istarski paket kulture - Uspostava učinkovitog sustava školskog sporta - Razvoj sustava za stimuliranje pojedinačne i skupne izvrsnosti te nagrađivanje iznimnih postignuća u sportu - Unaprjeđenje sportske infrastrukture - Poticati osnivanje institucija, financiranje aktivnosti te razvoj novih sportskih programa - Izraditi i provoditi mjere politike prema mladima, ženama i ostalim grupama ljudi s posebnim potrebama - Poticati programe mobilnosti, međunarodne suradnje, umrežavanja udruga, posebno mladih, žena te ostalih organiziranih skupina	
<u>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</u> - Korištenje instrumenata kohezijske i drugih politika Eu-a nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju - Jačanje ulaganja u ljudske resurse - Informatizacija uprave i društva - Priprema i provedba programa uravnoteženog razvoja obalnog djela županije i unutrašnjosti -Jačanje kapaciteta za sudjelovanje u EU programima na razini gradova, općina, organizacija civilnog društva i gospodarstva - Potpora programima za participaciju građana u rasprave o javnim politikama i planovima društvenom razvoja -Osnaživanje postojećih nedovoljno kapacitiranih razvojnih institucija (npr. IRENA) - Razvoj zakladništva i filantropije - Razvoj socijalnog poduzetništva	**<u>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</u>** - Nedovoljan stupanj decentralizacije - Neodgovarajuća decentralizacija uz prijenos nadležnosti bez dovoljno financijskih sredstava - Nestabilna fiskalna i porezna politika na razini države - Nepostojanje stabilnog sustava u javnoj upravi - Nedovoljna pripremljenost državne administracije za upravljanje EU programima - Sporost državne administracije i složenost propisa - Nedostatak fizičke infrastrukture za kvalitetniju potporu organizacijama civilnog društva

5. Vizija, strateški ciljevi i prioriteti

VIZIJA je „ostvariv san koji upućuje na to kako bi dionici koji predstavljaju regiju (ili županiju) željeli da ta regija izgleda u budućnosti“. Pri donošenju vizije nije dovoljno samo željeti – također treba uvažiti realne mogućnosti. Vizija treba biti ambiciozna, ali i realistična. S druge strane, mašta, san i želje također su silno važan kreativni element u stvaranju motivirajuće vizije.

Vizija je razvoja Istarske županije, predložena na osnovi konsenzusa unutar Radne grupe i Partnerskog vijeća, slijedeća:

RAZVOJNA VIZIJA ISTARSKE ŽUPANIJE:
Istarska županija je moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

Kao konkretizacija vizije, predloženo je slijedećih pet strateških ciljeva:

STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO
STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA
STRATEŠKI CILJ 3: ZAŠTITA PRIRODNIH RESURSA I UPRAVLJANJE PROSTOROM
STRATEŠKI CILJ 4: VISOKA KVALITETA ŽIVOTA
STRATEŠKI CILJ 5: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Drugim riječima, vizija se ostvaruje kroz usklađeno ostvarivanje strateških ciljeva, odnosno kako to grafički pokazuje slika u nastavku, strateški ciljevi su „temeljni stupovi“ postizanja županijske razvojne vizije.

Slika 23. Vizija i strateški razvojni ciljevi Istarske županije

Izvor: Istarska razvojna agencija

U nastavku se ukratko obrazlažu strateški ciljevi tako da ih se povezuje s prije utvrđenim razvojnim potrebama, mogućnostima i opasnostima.

Strateški cilj 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

Konkurentnost je glavni gospodarski cilj svakog nacionalnog i/ili regionalnog gospodarstva, odnosno gospodarskog subjekta. IŽ se ovim strategijom, imajući na umu svoje snage i mogućnosti, opredjeljuje za multisektorski razvoj s glavnim naglaskom na čiste industrije, turizam i autohtonu poljoprivredu.

U vezi s takvim odabirom, postizanje konkurentnosti podrazumijeva ponajprije daljnje poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; stalno nastojanje oko primjene i razvoja suvremenih tehnologija, inovacija i znanja – posebno informacijskih i komunikacijskih; restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva na način koji će ga učiniti globalno prepoznatljivim i produžiti „sezonu“ na veći dio godine; organiziranje poljoprivrede i ribarstva u sektor koji proizvodi visokokvalitetne/autohtone/prepoznatljive/brendirane proizvode; dosljedan odabir „čistih“ novih industrija i integracija brige za okoliš u postojeće industrije – sve s ciljem nadilaženja mogućeg konflikta s opredjeljenjem za turizam i proizvodnju „zdrave“ hrane.

Strateški cilj konkurentnog gospodarstva ostvarit će se provedbom mjera raspoređenih u slijedećih deset prioriteta:

1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo

1.2. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva

1.3. Poticanje istraživanja i razvoja u poduzetništvu, primjena novih tehnologija i komercijalizacija inovacija

1.4. Razvoj informacijskog društva

1.5. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva te poticanje i razvoj novih turističkih proizvoda (s naglaskom na izravna ulaganja u turizmu)

1.6. Razvoj održive poljoprivrede, šumarstva i lovnog gospodarstva te ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru

1.7. Održivi razvoj ruralnog prostora

1.8. Razvoj ribarstva, marikulture, slatkovodnog ribarstva i ribarskog turizma

1.9. Razvoj vodnog gospodarstva i korištenje vodnih resursa

1.10. Energetska efikasnost (EE) i obnovljivi izvori energije (OIE)

Strateški cilj 2 : RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA

U vrijeme kad je „konkurentnost zasnovana na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama“ postala opće mjesto razvojnih strategija, razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije pojačano ulaganje u obrazovanje – u svim njegovim fazama: od osnovnoškolskog, preko strukovnog, do visokoškolskog; stalno osvješćivanje važnosti i osiguranje preduvjeta za cjeloživotno učenje te stalnu prilagodbu obrazovnih programa potrebama postojećeg i planiranog gospodarstva.
Takvo obrazovanje najbolji je način za dugoročno osiguravanje visoke/pune zaposlenosti, uz pretpostavku da na svim razinama postoje i da se koriste znanja i iskustva u upravljanju razvojem.

Strateški cilj razvoja ljudskih resursa ostvarit će se provedbom mjera raspoređenih u sljedeća četiri prioriteta:

2.1. Osiguranje pune zaposlenosti

2.2. Osposobljavanje, jačanje i unaprjeđenje predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te visokih učilišta

2.3. Potpora održivom zapošljavanju i prilagodljivosti radnika

2.4. Jačanje županijske politike za mlade

Strateški cilj 3 : ZAŠTITA PRIRODNIH RESURSA I UPRAVLJANJE PROSTOROM

Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj sve je manje pitanje izbora a sve više sve kratkoročnija nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže. U kontekstu Istarske županije pitanje zaštite prirodnih resursa i upravljanja prostorom podrazumijeva ponajprije prostorno uravnoteživanje i smanjivanje postojećih razvojnih pritisaka i trendova njihovim strožim usmjeravanjem i ograničavanjem u obalnom području, a poticanjem i osmišljavanjem u prostoru unutrašnjosti poluotoka.

Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture – prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Strateški cilj zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom ostvarit će se provedbom mjera raspoređenih u slijedeća četiri prioriteta:

3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem i prostorom

3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava

3.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine

3.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem

Strateški cilj 4 : VISOKA KVALITETA ŽIVOTA

Strateški cilj visoke kvalitete života bit će zajamčen ukoliko se zajednica kao cjelina svjesno opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite. Nadalje ostvarivanju navedenog cilja pridonijet će obogaćivanje te povećanje kulturne ponude. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem zahtjeva visoku razinu participacije, a to je moguće samo u uvjetima razvijenog civilnog društva. Razvijeno civilno društvo te aktivno uključivanje građana u područja društvenog djelovanja doprinijet će postizanju cilja visoke kvalitete života.

Strateški cilj visoke kvalitete života ostvarit će se provedbom mjera raspoređenih u slijedeća tri prioriteta:

4.1. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite

4.2. Povećanje kvalitete kulturne ponude

4.3. Razvoj civilnog društva

Strateški cilj 5 : PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Osim što je ključan element samobitnosti, identitet u globaliziranom svijetu sve više postaje i vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet i trenutačno nije dovoljo prepoznatljiv, a uključivanje „prepoznatljivosti identiteta“ među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva

njegovo dodatno osvješćivanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povijesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti.

Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje unutaržupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje, kao i suradnje s više kulturnih skupina ali i regija pri provedbi multikulturalnih projekata, u skladu sa županijskim razvojnim prioritetima.

Strateški cilj prepoznatljivosti istarskog identiteta ostvarit će se provedbom mjera raspoređenih u slijedeća tri prioriteta:

5.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja

5.2. Valorizacija i očuvanje višekulturalne (plurikulturalne) baštine u funkciji razvoja

5.3. Razvoj višekulturalizma (plurikulturalizma) i multikulturalizma

6. Opis mjera

Tabela 66. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere ŽRSIŽ

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
I. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	1.1.1. Stvaranje povoljnog administrativnog okruženja za razvoj poduzetništva 1.1.2. Razvoj poduzetničkih zona i ostale poduzetničke infrastrukture 1.1.3. Privlačenje stranih i domaćih ulaganja 1.1.4. Razvoj, internacionalizacija klastera i povezivanje gospodarskih subjekata 1.1.5. Poboljšanje i koordiniranost institucionalne infrastrukture za poticanje poduzetništva
	1.2. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva	1.2.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za malo i srednje poduzetništvo 1.2.2. Edukacija poduzetnika s ciljem podizanja konkurentnosti 1.2.3. Razvoj poduzetničkih inkubatora s ciljem poticanja otvaranja novih radnih mjesta
	1.3. Poticanje istraživanja i razvoja u poduzetništvu, primjena novih tehnologija i komercijalizacija inovacija	1.3.1. Poticanje istraživanja i razvoja s ciljem pronalaženja i primjene novih tehnologija i proizvoda 1.3.2. Jačanje istraživačko razvojne infrastrukture 1.3.3. Razvoj tehnoloških parkova 1.3.4. Uspostava mehanizama za komercijalizaciju inovacija
	1.4. Razvoj informacijskog društva	1.4.1. Povećanje udjela korištenja informacijskih tehnologija u poduzetništvu 1.4.2. Informatizacija i umrežavanje županijske uprave i jedinica lokalne samouprave 1.4.3. Informatizacija javnih ustanova
	1.5. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva te poticanje i razvoj novih turističkih proizvoda (s naglaskom na izravna ulaganja u turizmu)	1.5.1. Privlačenje izravnih ulaganja u turizmu s naglaskom na nove sadržaje (atrakcije) 1.5.2. Unaprjeđenje kvalitete turističkih proizvoda i usluga 1.5.3. Specijalizacija i diversifikacija turističkih proizvoda i usluga 1.5.4. Unaprjeđenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu 1.5.5. Promocija i afirmacija brenda Istre kao turističke regije u međunarodnim okvirima

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
	1.6. Razvoj održive poljoprivrede, šumarstva i lovnog gospodarstva te ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru	1.6.1.Povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u poljoprivredi , šumarstvu, lovnom gospodarstvu, te drugim djelatnostima u ruralnom prostoru
		1.6.2. Potpora uspostavi, funkcioniranju i umrežavanju subjekata u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru
		1.6.3. Primjena načela politike kvalitete i sigurnosti hrane
		1.6.4. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora poljoprivrede, šumarstva, lovnog gospodarstva i ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru
		1.6.5. Izgradnja infrastrukture (za preradu, skladištenje, itd.) i institucija u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te svim ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru
		1.6.6. Razvoj, zaštita i valorizacija, te promicanje poljoprivrednih proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednošću
	1.7. Održivi razvoj ruralnog prostora	1.7.1. Razvoj ruralnog turizma i diversifikacija gospodarskih aktivnosti
		1.7.2. Osnivanje, djelovanje i jačanje lokalnih akcijskih grupa
		1.7.3. Jačanje institucijske podrške gospodarskim aktivnostima u ruralnom području
	1.8. Razvoj ribarstva, marikulture, slatkovodnog ribarstva i ribarskog turizma	1.8.1. Izgradnja, opremanje i modernizacija infrastrukture i potporne infrastrukture u ribarstvu i marikulturi
		1.8.2. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora ribarstva i marikulture
		1.8.3. Umrežavanje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u sektoru ribarstva i marikulture
		1.8.4. Uvođenje dobrih proizvođačkih praksi, standarda higijenske ispravnosti i standarda kvalitete u sektoru ribarstva i marikulture
	1.9. Razvoj vodnog gospodarstva i korištenje vodnih resursa	1.9.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava navodnjavanja
	1.10.Energetska efikasnost (EE) i obnovljivi izvori energije (OIE)	1.10.1. Povećanje efikasnosti korištenja primarnih izvora energije
		1.10.2. Uspostava podrške za poticanje projekata energetske efikasnosti
		1.10.3. Korištenje obnovljivih izvora energije
		1.10.4. Informiranje i edukacija stanovništva
II. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA	2.1. Osiguranje pune zaposlenosti	2.1.1. Jačanje Lokalnog partnerstva za zapošljavanje
		2.1.2. Razvoj i uspostava sustava za praćenje analiza tržišta rada na regionalnoj razini
		2.1.3. Priprema i provedba projekata za zapošljavanje i socijano uključivanje posebnih ciljanih skupina u

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
		nepovoljnom položaju (mladi, žene, invalidi,…)
		2.1.4. Podrška aktivnom starenju
	2.2.Osposobljavanje, jačanje i unaprjeđenje predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te visokih učilišta	2.2.1. Izgradnja i opremanje obrazovnih institucija
		2.2.2. Opremanje i/ili izgradnja infrastrukture za praktičnu nastavu prema suvremenim potrebama javnog, civilnog i poslovnog sektora
		2.2.3. Povećanje broja i stručno usavršavanje postojećeg stručnog osoblja u obrazovanju
		2.2.4. Vannastavna edukacija djece, mladeži i roditelja
		2.2.5. Razvoj eksperimentalnih programa u odgojno-obrazovnim i znanstvenim ustanovama
		2.2.6. Uvođenje novih studijskih programa na visokim učilištima
	2.3. Potpora održivom zapošljavanju i prilagodljivosti radnika	2.3.1. Jačanje kapaciteta znanstvenih istraživača
		2.3.2. Reorganizacija strukovnog obrazovanja na regionalnoj razini s ciljem usklađivanja nastavnih programa s potrebama tržišta rada
		2.3.3. Razvoj i uspostava programa cjeloživotnog učenja
		2.3.4. Stjecanje znanja o EU, razvoj kadrovskih kapaciteta za korištenje instrumenta europskih politika
		2.3.5. Jačanje prilagodljivosti radnika u procesima restrukturiranja
	2.4. Jačanje županijske politike za mlade	2.4.1. Razvoj i uspostava programa stambenog zbrinjavanja mladih s ciljem zadržavanja obrazovanih ljudi
		2.4.2. Jačanje sudioničkog procesa izrade županijskog strateškog programa za mlade
		2.4.3. Jačanje udruga i mreža mladih
		2.4.4. Unapređivanje postojećih institucija, i po potrebi osnivanje novih, sukladno potrebama mladih u Istarskoj županiji
III. ZAŠTITA PRIRODNIH RESURSA I UPRAVLJANJE PROSTOROM	3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem i prostorom	3.1.1. Unaprijeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
		3.1.3. Uspostava integriranog prostorno-planskog i informacijskog sustava prostornog uređenja
	3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava	3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
		3.2.4. Plinofikacija
		3.2.5. Razvoj prijenosnog i distribucijskog elektro-energetskog sustava
		3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
		3.2.7. Izgradnja i održavanje sustava sportske infrastrukture
	3.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	3.3.1. Unapređenje sustava upravljanja velikim nesrećama i katastrofama
		3.3.2. Povećanje tehničke opremljenosti i osiguranje prostornih uvjeta za skladištenje i smještaj opreme
		3.3.3. Povećanje i unapređenje ljudskih potencijala operativnih snaga zaštite i spašavanja
		3.3.4. Edukacija stanovništva o prevenciji i provedbi mjera zaštite i spašavanja

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
		3.3.5. Uspostava i opremanje sustava za zaštitu i spašavanje na moru
		3.3.6. Jačanje kapaciteta i interventnosti HGSS-a u Istarskoj županiji
	3.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem	3.4.1. Osnaživanje kapaciteta područne (regionalne) i lokalne samouprave
		3.4.2. Usklađivanje programa i aktivnosti između institucija na regionalnoj razini
		3.4.3. Jačanje međunarodne suradnje i suradnje s institucijama EU
		3.4.4. Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima
IV. VISOKA KVALITETA ŽIVOTA	4.1. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite	4.1.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
		4.1.2. Promicanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje te liječenje bolesti, uz naglasak na županijske javnozdravstvene prioritete
		4.1.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite posebno osjetljivih skupina stanovništva
		4.1.4. Demografski poticaji i potpora roditeljima u podizanju i odgoju djece
		4.1.5. Jačanje zdravstvene zaštite i sigurnosti na radu
		4.1.6. Aktivno uključivanje građana u sportsku rekreaciju
		4.1.7. Uspostava sustava potpore postizanju vrhunskih rezultata u sportu
	4.2. Povećanje kvalitete kulturne ponude	4.2.1. Jačanje umjetničke produkcije, razvoj publike, kritičke refleksije i razumijevanja umjetničkog rada
		4.2.2. Potpora razvoju ljudskih resursa u kulturi
		4.2.3. Razvoj međusektorske i međunarodne suradnje u kulturi
		4.2.4. Priprema i provedba projekata infrastrukture u kulturi
	4.3. Razvoj civilnog društva	4.3.1. Osnaživanje kapaciteta organizacija civilnog društva
		4.3.2.Osnivanje Centra potpore za organizacije civilnog društva
		4.3.3. Razvoj volonterstva i filantropije
		4.3.4. Osnaživanje zakladništva
		4.3.5. Stvaranje poticajnog okruženja za partnerstvo javnog, civilnog i poslovnog sektora
V. PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	5.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti	5.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
		5.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode
		5.1.3. Racionalno upravljanje i zaštita obalnog pojasa
	5.2. Valorizacija i očuvanje višekulturalne (plurikulturalne) baštine u funkciji razvoja	5.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet
		5.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
		5.2.3. Podrška umjetničkoj produkciji i edukacija za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
		5.2.4. Zaštita ugroženih jezika u Istarskoj županiji
	5.3. Razvoj višekulturalizma (plurikulturalizma) i	5.3.1. Uspostava zavičajne nastave
		5.3.2. Promocija multikulturalnosti kroz unaprjeđenje rada institucija, udruga nacionalnih zajednica i drugih

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
	multikulturalizma	etničkih skupina

Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo

Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo

Mjera: 1.1.1. Stvaranje povoljnog administrativnog okruženja za razvoj poduzetništva

Cilj mjere: uspostaviti efikasan administrativni okvir pogodan za razvoj poduzetničkih djelatnosti i unapređenje statusa poduzetnika

Sadržaj mjere: Izmjene i dopune prostornih planova na regionalnoj razini te usklađivanje istih sa županijskim prostornim planom, izrada DPU-a te PUR-ova i umrežavanje lokalnih dionika na regionalnoj razini s ciljem uravnoteženog pristupa razvoju poduzetnika u svim jedinicama lokalne samouprave u županiji, pojednostavljenje administrativnih procedura za nove investicije, razvoj sustava potpora i/ili olakšica za male i srednje poduzetnike koje ulažu na u županiji te otvaraju nova radna mjesta.

Nositelji: Jedinice lokalne samouprave, Istarska županija,

Indikatori: broj važećih prostorno-planskih dokumenata, broj novih investicija, broj novozaposlenih.

Mjera: 1.1.2. Razvoj poduzetničkih zona i ostale poduzetničke infrastrukture

Cilj mjere: Programom poslovnih zona osigurati poticajne uvjete (prostor s komunalnom i poslovnom infrastrukturom) koji odgovaraju zahtjevima poduzetnika s težištem na jačanju proizvodnih djelatnosti, naročito onih s većom dodanom vrijednosti.

Sadržaj mjere: Vrednovanje učinaka dosadašnjih programa poslovnih zona; istraživanje potreba poduzetnika za prostornim rješenjima i poslovnom komunikacijom te analiza stanja u postojećim poslovnim zonama; analiza stanja u prostoru; definiranje modela funkcioniranja poslovnih zona; edukacija kadrova za vođenje zona; financiranje pripreme prostorne dokumentacije; financiranje izgradnje infrastrukture; razvoj poslovne infrastrukture; promocija i marketing aktivnosti poslovnih zona.

Nositelji: Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.

Indikatori: Povećanje površine komunalno uređenih postojećih poslovnih zona; broj i vrsta poduzeća u poslovnim zonama, financijski pokazatelji poslovanja poduzeća u zonama; broj novozaposlenih; učinci na razvoj lokalne zajednice.

Mjera: 1.1.3. Privlačenje stranih i domaćih ulaganja

Cilj mjere: Učinkovito i uspješno promovirati lokacije, djelatnosti te gospodarske i druge subjekte koji su spremni za ulaganja; sveobuhvatno upoznavati potencijalne investitore s uvjetima i mogućnostima ulaganja; koordinirati i objediniti postojeće programe i aktivnosti institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija; stvarati prema potrebi nove programe. Težište u promoviranju je na privlačenju izravnih ulaganja, i to u slabije razvijenoj unutrašnjosti Istre.

Sadržaj mjere: Izrada analize o mogućnostima za ulaganje u istarsko gospodarstvo (npr. o potencijalnim lokacijama za ulaganje); izrada studije o sektorima gospodarstva; analiza zakonskog okvira (zakonski i podzakonski akti); izrada uvjeta i kriterija za izbor stranih

ulagača; objedinjavanje svih relevantnih informacija za ulagače; edukacija i obuka osoba zaduženih za rad s potencijalnim investitorima; definiranje ciljnih skupina prema kojima se želi nastupati; izrada konzistentne i proaktivne strategije za privlačenje ulagača; izrada „ponudbenih" materijala za investitore; prezentacija i marketing Istre na važnijim skupovima investitora; koordiniranje programa rada institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija.

Nositelji: IDA, Županija, gradovi i općine, predstavništva Županije u inozemstvu.

Indikatori: Broj i vrsta kontakata s potencijalnim investitorima; broj potencijalnih investitora koji su posjetili Županiju; broj, tip, vrijednost i lokacija novih ulaganja, učinci na zapošljavanje, na prihod lokalne zajednice, na poslovnu suradnju s lokalnim poduzećima i onim iz čitave Županije.

Mjera: 1.1.4. Razvoj, internacionalizacija klastera i povezivanje gospodarskih subjekata

Cilj mjere: Potaknuti i ubrzati uspostavljanje klastera u gospodarstvu Županije, naročito u onim njegovim dijelovima u kojima je dosegnuta potrebna „kritična masa" (u prvom redu metaloprerađivačka industrija i turizam) s ciljem razvojnog, inovacijsko tehnološkog i poslovnog povezivanja te postizanja veće konkurentnosti.

Sadržaj mjere: Provesti analizu tehnoloških, razvojnih i poslovnih profila poduzeća; utvrditi vrstu i tip klastera; osnažiti inicijative i motivaciju za uspostavljanje klastera; uspostaviti međuregionalnu i međužupanijsku suradnju; educirati i osposobiti poduzetnike; osposobiti kadrove za osnivanje i vođenje klastera; provesti pripreme i osnovati klaster; provoditi praćenje, nadzor i vrednovanje njegova funkcioniranja; donijeti plan daljnjeg razvoja klastera.

Nositelji: IDA, Županija; vodeća poduzeća u metaloprerađivačkoj industriji i turizmu.

Indikatori: Broj i tip klastera; broj poduzeća uključenih u klastere; povećanje ulaganja u razvoj i tehnologiju; broj i vrsta inovacija, novih tehnoloških rješenja; porast tehnološki složenijih proizvoda; porast zapošljavanja visokoobrazovanih stručnjaka; porast izvoza; održivost poslovanja poduzeća u klasterima, generiranje novih tvrtki iz djelatnosti klastera.

Mjera: 1.1.5. Poboljšanje i koordiniranost institucionalne infrastrukture za poticanje poduzetništva

Cilj mjere: Poboljšanjem institucionalne infrastrukture za poticanje poduzetništva u regije, generirati će se i unaprijediti gospodarski razvoj, povećati zaposlenost, potaknuti investicije, unaprijediti turizam i ruralni razvoj, jednom riječju, postati će se konkurentniji u odnosu na one regije koji takav model ne primjenjuju

Sadržaj mjere: Pored mnogobojnih uspješnih realizacija projekata, treba dalje ulagati u programe edukacija, istraživanja i razvoja, ljudske resurse, stimulirati programe zapošljavanja, kreiranja novih radnih mjesta i programa u sveučilištima, poduzetničkim centrima, inkubatorima, centrima izvrsnosti, komorama te razvojnim agencijama iz regije, uz pomoć kojih će Istra biti uključena i spremno dočekati programe i ulazak u Europsku Uniju.

Nositelji: Istarska županija, JLS, IDA, AZRRI, IRTA, HGK IŽ, HOK IŽ, Sveučilište u Puli

Indikatori: Broj i tip potpornih institucija, rast i širenje potpornih institucija, povećanje zaposlenosti. Broj i vrsta novih instrumenata razvoja; broj poduzetnika korisnika instrumenata; broj novih poduzetnika.

Prioritet 1.2. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva

Mjera: 1.2.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za malo i srednje poduzetništvo

Cilj mjere: Poboljšati dostupnost financijskih sredstava malim i srednjim poduzetnicima i općenito gospodarstvu, a posebno novim poduzetnicima. Pridonijeti povećavanju mogućnosti za rast i proširivanje poslovanja kao i za olakšavanje pokretanja novih poduzeća.

Sadržaj mjere: Provedba postojećih i razvoj novih financijskih instrumenata; edukacija ljudskih resursa zaduženih za uvođenje i razvoj novih financijskih instrumenata; informiranje i edukacija potencijalnih korisnika.

Nositelji: IDA, Županija, HBOR, poslovne banke i druge financijske institucije

Indikatori: Broj potpomognutih poduzeća, rast i širenje potpomognutih poduzeća, povećanje zaposlenosti. broj i vrsta novih financijskih instrumenata; broj poduzetnika korisnika instrumenata; broj novih poduzetnika.

Mjera: 1.2.2. Edukacija poduzetnika s ciljem podizanja konkurentnosti

Cilj mjere: Omogućiti poduzetnicima stjecanje dodatnih znanja i iskustava u različitim područjima s ciljem podizanja njihove konkurentnosti na globalnom tržištu rada i u društvu temeljenom na znanju.

Sadržaj mjere: Provedba analiza potreba poduzetnika za edukacijom u poduzetništvu. Priprema i provedba projekata u području obrazovanja za poduzetništvo. Priprema i provedba edukacija za poduzetnike početnike i poduzetnike u fazi rasta i razvoja koje obuhvaćaju širok raspon tematskih područja kao što su primjerice marketing, financije, ICT vještine, e-poslovanje, komunikacijske vještine i slično (kreirane prema iskazanim potrebama poduzetnika).

Nositelji: IDA, Sveučilište Jurja Dobrile, Učilišta

Indikatori: broj educiranih poduzetnika, broj održanih edukacija, broj novoosnovanih poduzeća, broj rastućih poduzeća polaznika edukacije, rezultati evaluacijskih upitnika koje ispunjavanju poduzetnici nakon odslušane edukacije.

Mjera: 1.2.3. Razvoj poduzetničkih inkubatora s ciljem poticanja otvaranja novih radnih mjesta

Cilj mjere: Razvijati mreže poduzetničkih inkubatora u svim većim gradovima u županiji radi jačeg poticanja osnivanja novih tvrtki te novog zapošljavanja. Omogućiti svestranu podršku u početnom razvoju poduzeća, osobito mladih poduzetničkih početnika, a naročito žena.

Sadržaj mjere: Analiza stanja i potreba za inkubatorima; edukacija kadrova za vođenje inkubatora; definiranje i uspostavljanje poduzetničkih mreže inkubatora; programi za privlačenje poduzetnika u inkubatore; pružanje usluga poduzetnicima u inkubatorima putem tehničke i savjetodavne pomoći; promocija i marketing aktivnosti inkubatora.

Nositelji: Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.

Indikatori: Broj i tip poduzetničkih inkubatora u mreži; broj i vrsta novih poduzetnika, broj novozaposlenih, intenzitet samozapošljavanja mladih, posebno žena.

Prioritet 1.3. Poticanje istraživanja i razvoja u poduzetništvu, primjena novih tehnologija i komercijalizacija inovacija

Mjera: 1.3.1. Poticanje istraživanja i razvoja s ciljem pronalaženja i primjene novih tehnologija i proizvoda

Cilj mjere: Poduprijeti i osnažiti upotrebu i korištenje istraživanja i razvoja u cilju povećanja tehnološkog razvoja, poduprijeti i osnažiti upotrebu novih tehnologija, inovacija i znanja u poduzetništvu radi intenziviranja gospodarskog razvoja i povećanja konkurentnosti gospodarstva Istarske županije.

Sadržaj mjere: Poticanje primjene istraživanja i razvoja u proizvodnji u cilju poboljšanja postojećih i razvoja inovativnih proizvoda; primjena novih tehnologija u proizvodnim procesima; povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj; poslovno povezivanje istraživačkih i tehnoloških institucija te inovatora i poduzetnika; promocija upotrebe i korištenja znanja i inovacija i njihove komercijalizacije.

Nositelji: Istarska županija, IDA, HGK, HOK, Savez udruga inovatora Istarske županije, istraživačke institucije, visokoškolske institucije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, vodeći gospodarski subjekti u Županiji.

Indikatori: Povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj; broj novih proizvoda, broj poboljšanih proizvoda; broj inovacija; broj novih proizvodnji i proizvoda nastalih korištenjem inovacija; nova znanja i vještine kod zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu i gospodarstvu u cjelini; povećanje prihoda od novih proizvoda.

Mjera: 1.3.2. Jačanje istraživačko razvojne infrastrukture

Cilj mjere: Izgradnja i osnaživanje infrastrukture za istraživanje i razvoj s ciljem poticanja tehnološkog razvoja regije.

Sadržaj mjere: Poticanje širenja znanstvenoistraživačke djelatnosti i osnaživanje postojećih istraživačkih centara; poticanje razvoja visokoškolskih ustanova tehničkog i prirodoslovnog usmjerenja u regiji; specijalizacija istraživanja za strateške gospodarske grane; uspostava inovativnih laboratorija s visokom mogućnošću komercijalne primjene; uspostava tehnoloških inkubatora povezanih s istraživačkim institucijama; povezivanje i suradnja sa sveučilištima i istraživačkim centrima.

Nositelji: Istarska županija, IDA, Ministarstvo znanosti, istraživački centri, visokoškolske institucije, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

Indikatori: Broj provedenih istraživanja i analiza; broj provedenih znanstvenoistraživačkih projekata; broj i vrsta visokoškolskih institucija i istraživačkih laboratorija; uspješnost realizacije tehnoloških programa; broj i vrsta programa suradnje s višokoškolskim i istraživačkim institucijama.

Mjera: 1.3.3. Razvoj tehnoloških parkova

Cilj mjere: Potaknuti i poduprijeti osnivanje i razvoj tehnološkog parka i drugih institucija (tehnoloških centara i inkubatora) radi intenzivnijeg i sustavnog korištenja znanja i inovacija te tehnološkog razvoja od strane poduzetnika, posebno malih i srednjih, koje nisu u mogućnosti sami organizirati istraživanje i razvoj (R&D). Svrha Tehnoloških parkova jest osigurati koncentraciju i povezanost između tvrtki i institucija za istraživanja i razvoj (R&D) radi provedbe razvojno-tehnoloških projekata. Zadaća tehnološkog/ istraživačkog centra jest pomoći u transferu tehnologije kroz informiranje, upoznavanje, povezivanje i realizaciju projekata te kroz korištenje znanja, inovacija i tehnologije kako u proizvodnji tako i u organizaciji u upravljanju te u osposobljavanju (trening i edukacija). Centar pomaže da se skrati i olakša proces i put od nastajanja ideje, preko inovacije, razvoja tehnologije, prototipa, do proizvoda za tržišta. Također podupire razvoj tzv. *spin off* poduzeća.

Sadržaj mjere: Analiza tehnoloških profila tvrtki i njihovih razvojnih potreba; analiza stanja u znanstveno-obrazovnim institucijama te mogućnosti suradnje na formiranju tehnoloških

parkova i istraživačkog centra; izrada programa za osnivanje i rad tehnoloških parkova i drugih institucija; osiguravanje ljudskih resursa; povezivanje/ umrežavanje/razmjena iskustva sa sličnim institucijama u susjednim županijama i šire.

Tehnološki park- Izrada strategije razvoja tehnološkog parka i mogućnosti povezivanja obrazovanja i gospodarstva; izrada dokumentacije za osnivanje tehnološkog parka; edukacija ljudi zaduženih za vođenje i promociju funkcija tehnološkog parka; privlačenje stranih kompanija, investitora i kapitala; izgradnja tehnološkog parka: praćenje, nadzor i vrednovanje rada tehnološkog parka.

Nositelji: Istarska županija, IDA, Visokoškolske institucije i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, znanstvene i istraživačke institucije, HGK, HOK

Indikatori: Broj i vrsta tehnoloških i institucija, broj tehnoloških i inovacijskih programa, broj poduzetnika uključenih u programe, iznos ulaganja poduzetnika u inovacije i tehnologiju, učinci uspješnosti realizacije tehnoloških programa (broj inovacija, patenata), broj i vrsta programa suradnje s visokoškolskim i istraživačkim institucijama.

Mjera: 1.3.4. Uspostava mehanizma za komercijalizaciju inovacija

Cilj mjere: Uspostaviti sustav koji će omogućiti ekonomičniju, jednostavniju i bržu komercijalizaciju inovacija i olakšati pristup inovatorima.

Sadržaj mjere: Analiza stanja na području upotrebe i korištenja znanja i inovacija; izrada studija isplativosti komercijalizacije inovacija; izrada programa potpore za komercijalizaciju inovacija i uspostava mreže povezanih mehanizama u cilju komercijalizacije inovacija; izrada baze podataka i potpornih mehanizama za poslovno povezivanje istraživačkih i tehnoloških institucija te inovatora i poduzetnika; formiranje razvojnog fonda za potporu inovacijama i inovativnim poduzećima; promocija upotrebe i korištenja znanja i inovacija i njihove komercijalizacije.

Nositelji: Istarska županija, IDA, Savez udruga inovatora Istarske županije, HGK, HOK, visokoškolske institucije i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, znanstvene i istraživačke institucije

Indikatori: Broj inovativnih proizvoda i usluga koje su ostvarile uspješan proboj na tržište, broj novih proizvodnji i proizvoda nastalih korištenjem inovacija, broj korisnika mehanizama sustava komercijalizacije inovacija, broj patenata.

Prioritet 1.4. Razvoj informacijskog društva

Mjera: 1.4.1. Povećanje udjela korištenja informacijskih tehnologija u poduzetništvu

Cilj mjere: Povećati konkurentnost poduzetništva na domaćem i međunarodnom tržištu korištenjem naprednih informacijskih tehnologija

Sadržaj mjere: Omogućiti izgradnju i unaprjeđenje računalno-komunikacijske infrastrukture i programske podrške za podršku poslovanju, unaprijediti postojeća rješenja radi prilagodbe zahtjevima za interoperabilnost, poticati pružanje informacija o uslugama i proizvodima putem globalne komunikacijske mreže, poticati pružanje e-usluga u poslovanju korištenjem naprednih informacijskih tehnologija, edukacija poduzetnika o korištenju naprednih informacijskih tehnologija

Nositelji: Poduzetnici, IDA

Indikatori: broj poduzetnika s izgrađenom računalno-komunikacijskom infrastrukturom, broj sustava poslovne podrške, broj javno dostupnih web stranica, broj usluga dostupnih putem Interneta, broj korisnika sa ECDL certifikatima

Mjera: 1.4.2. Informatizacija i umrežavanje županijske uprave i jedinica lokalne samouprave

Cilj mjere: stvaranje jedinstvene infrastrukture za sva tijela županijske uprave i jedinica lokalne samouprave koja će opsegom i kvalitetom biti sposobna podržati cjelokupan promet elektroničkih zapisa i dokumenta te omogućiti povezivanje usluga između tijela županijske uprave međusobno i prema jedinicama lokalne samouprave, biti usklađena sa zahtjevima sigurnosti, pouzdanosti i informacijske učinkovitosti, sve u skladu sa nacionalnom strategijom razvoja elektroničke uprave.

Sadržaj mjere: izvršiti detaljnu inventuru postojećih računalnih sustava u tijelima županijske uprave i jedinicama lokalne samouprave, definirati zahtjeve koje moraju zadovoljavati računalni sustavi za ugradnju u sustav elektroničke uprave, izvršiti procjenu komunikacijskih potreba jedinica lokalne samouprave, oblikovati model za interoperabilnost u skladu s politikom otvorenih sustava, oblikovati postojeće službene obrasce u elektroničkom obliku primjenom otvorenih normi zapisa elektroničkih isprava, provoditi usklađeno planiranje i nabavku potrebne računalne opreme u skladu sa utvrđenim funkcijama u sustavu elektroničke uprave.

Nositelji: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave

Indikatori: izvještaj o funkcionalnosti opreme u upotrebi te razini dotrajalosti (tehnološke i funkcionalne), katalog opreme koja ispunjava uvjet ugradnje u sustav elektroničke uprave, mjere i kriteriji priključenja tijela županijske uprave i jedinica lokalne samouprave, usklađeno planiranje i nabava sa zahtjevima razvoja sustava e-uprave, prijedlog modela za interoperabilnost, elektronički obrasci u tijelima županijske uprave i jedinicama lokalne samouprave.

Mjera: 1.4.3. Informatizacija javnih ustanova

Cilj mjere: stvaranje preduvjeta za efikasno, brzo i točno izvršavanje poslovnih zadataka korištenjem naprednih informacijskih tehnologija

Sadržaj mjere: omogućiti izgradnju i unaprjeđenje računalno-komunikacijske infrastrukture za podršku poslovnim procesima, izgraditi i unaprijediti postojeća programska rješenja, osigurati dostupnost informacija i usluga iz djelokruga poslova javnih ustanova putem globalne komunikacijske infrastrukture Interneta, edukacija djelatnika o korištenju naprednih informacijskih tehnologija

Nositelji: Javne ustanove, IŽ, IDA

Indikatori: broj javnih ustanova sa izgrađenom računalno-komunikacijskom infrastrukturom, broj programskih rješenja za podršku poslovnim procesima, broj javno dostupnih web stranica i usluga putem Interneta, broj djelatnika sa ECDL certifikatima

Prioritet 1.5. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva te poticanje i razvoj novih turističkih proizvoda (s naglaskom na izravna ulaganja u turizmu)

Mjera: 1.5.1. Privlačenje izravnih ulaganja u turizmu s naglaskom na nove sadržaje (atrakcije)

Cilj mjere: uz proces restrukturiranja i repozicioniranja turističkog gospodarstva Istre, koji je trenutno u tijeku, ovom mjerom se želi povećati udio novih investicija u turizmu Istre kako bi se stvorila nova ponuda i sadržaji u skladu sa suvremenim trendovima u svjetskom turizmu. Tu posebno mislimo na razne atrakcije kao što su tematski parkovi, golf resorti, ali i projekti kao što su Brijuni rivijera, Raški zaljev, Peškera (Poreč), Terra istriana (Umag) i drugi kojim

će se staviti u funkciju i turistički valorizirati trenutno zapuštena i neiskorištena područja (pogotovo objekti u vlasništvu MORH-a).

Sadržaj mjere: Stavljanje nekretnina u vlasništvu MORH-a u funkciju turizma, Valorizacija neiskorištenih područja i njihovo stavljanje u funkciju turizma, Privlačenje domaćih i stranih investitora u turizmu, Privlačenje svjetskih brendova u turizmu i dr.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije, Istarska razvojna agencija, HGK – Županijska komora Pula , Jedinice lokalne samouprave na području IŽ

Indikatori: Valorizacija do sada neiskorištenih područja, Stvaranja nove turističke ponude, Podizanje kvalitete cjelokupne turističke ponude, Produženje turističke sezone, Visok socio-ekonomski profil i platežna moć gostiju i dr.

Mjera: 1.5.2. Unaprjeđenje kvalitete turističkih proizvoda i usluga

Cilj mjere: obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz 'puno prosječnog niske kvalitete', primjenom novog razvojnog modela nameće se potreba unapređenja postojeće ponude na razinu 3 - 4+ zvjezdica. Ova mjera usmjerena je prvenstveno prema unapređivanju kvalitete turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijediti će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.

Sadržaj mjere: Sustav poticaja kvalitete, Subvencionirani krediti i poticaji za podizanje kvalitete u turizmu, Certifikacija kvalitete turističkih proizvoda i dr.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije, Istarska razvojna turistička agencija -IRTA, Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri

Indikatori: Kvalitetnije usluge i proizvodi u turizmu, Smanjenje pritužbi i povećanje broja pohvala, Bolji financijski rezultati pružatelja usluga, Srednje-visok socio-ekonomski profil gostiju i dr.

Mjera: 1.5.3. Specijalizacija i diversifikacija turističkih proizvoda i usluga

Cilj mjere: obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu koji je bio koncentriran u priobalju Istre, primjenom novog razvojnog modela nameće se potreba unapređenja postojeće ponude novim selektivnim razvojnim programima, posebno u unutrašnjosti Istre. Ova mjera usmjerena je prvenstveno prema unapređivanju ponude turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijediti će se konkurentnost i atraktivnost regije kao integralne turističke destinacije.

Sadržaj mjere: gastro turizam,Vinske ceste, Ceste maslinova ulja, Dani tartufa / Izvorni tartuf, Mali obiteljski hoteli i pansioni, Agroturizam / Ruralni turizam / Stancije visoke kvalitete, Sportski turizam – Nautika, Bike turizam, Golf, Wellness / Zdravstveni turizam, Kulturni turizam, Special / general interest touring (obilasci posebnog / općeg interesa), Biologija mora, Kongresi / Incentives / Team building, Tematske plaže, Parenzana i dr.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije, Istarska razvojna turistička agencija, Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri

Indikatori: Raznovrsnija ponuda u turizmu, Bolja izvedba usluga, Dodatni izvor prihoda pružatelja usluga u unutrašnjosti Istre, Srednje-visok socio-ekonomski profil gostiju

Mjera: 1.5.4. Unaprjeđenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu

Cilj mjere: obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz 'puno prosječnog niske kvalitete', primjenom novog

razvojnog modela nameće se potreba unapređenja postojećeg znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu. Ova mjera usmjerena je prvenstveno prema razvoju znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu u Istri. Na taj način unaprijediti će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.

Sadržaj mjere: privlačenje i suradnja sa stranim obrazovnim institucijama, organizacija ciljanih seminara i tečajeva, primjena međunarodnih standarda rada u ugostiteljstvu i turizmu, ciljana studijska putovanja (benchmarking), osnivanje Istarskog Sveučilišta, reorganizacija obrazovnog sustava u skladu s Bolonjskim procesom i dr.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije, Istarska razvojna turistička agencija, Turistička zajednica Istarske županije, Obrazovne institucije, Strukovne udruge i institucije te svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri

Indikatori: Veća kvalifikacija turističkih djelatnika, Bolja izvedba usluga u turizmu, Bolji financijski rezultati pružatelja usluga, Viši socio-ekonomski profil gostiju i dr.

Mjera: 1.5.5. Promocija i afirmacija brenda Istre kao turističke regije u međunarodnim okvirima

Cilj mjere: obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz 'puno prosječnog niske kvalitete', primjenom novog razvojnog modela nameće se potreba odgovarajuće promocije Istre kao kvalitetne turističke destinacije. Ova mjera usmjerena je prvenstveno prema unapređivanju promocije i afirmacije brenda Istre u međunarodnim okvirima. Na taj način unaprijediti će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije Mediterana.

Sadržaj mjere: Izrada jedinstvenog vizualnog identiteta regije, Sustavna promocija brenda Istre kao turističke regije na svim razinama.

Nositelji: UO za turizam Istarske županije , Istarska razvojna turistička agencija, Turistička zajednica Istarske županije, Lokalne Turističke zajednice na području Istre, svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.

Indikatori: Vizualni identitet – Brend regije, Veća prepoznatljivost regije kod odabira destinacije za godišnji odmor, Veća prepoznatljivost regije.

Prioritet 1.6. Razvoj održive poljoprivrede, šumarstva i lovnog gospodarstva te ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru

Mjera: 1.6.1. Povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u poljoprivredi , šumarstvu, lovnom gospodarstvu, te drugim djelatnostima u ruralnom prostoru

Cilj mjere: Osnovati razvojne centre koji bi trebali umrežiti razvojne, upravne, stručne, znanstvene i poduzetničke sudionike s ciljem usklađivanja višestranih pozitivnih javnih i privatnih interesa u razvoju gospodarstva ruralnog prostora. Pridonijeti objedinjavanju svih službi u regiji čiji je cilj razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora, te njihovo konačno prerastanje u znanstveno-tehnološke parkove.

Sadržaj mjere: Izrada Programa za osnivanje i rad razvojnih centara; osiguranje ljudskih resursa; povezivanje i razmjena iskustava sa drugim razvojnim centrima u ostalim županijama; Izrada Strategije razvoja pojedinog centra, te mogućnosti povezivanja znanstvenih i obrazovnih institucija, te gospodarstva; izrada dokumentacije za osnivanje razvojnih centara; izgradnja i opremanje razvojnih centara (laboratoriji, informatička oprema, uredi, učionice za edukacije); praćenje, nadzor i vrednovanje rada razvojnih centara

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, Sveučilišta i Veleučilišta, znanstvene institucije, te ostale nadležne institucije.

Indikatori: Broj i vrsta razvojnih centara, broj i vrsta pokrenutih programa, broj subjekata uključenih u programe, broj i vrsta programa suradnje s visokoškolskim i znanstveno-istraživačkim institucijama.

Mjera: 1.6.2. Potpora uspostavi, funkcioniranju i umrežavanju subjekata u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru

Cilj mjere: Poboljšati kvalitetu funkcioniranja subjekata u ruralnom prostoru, trženja poljoprivrednih proizvoda , te povećati konkurentnost poljoprivrednog, šumarskog i lovno gospodarskog sektora

Sadržaj mjere: Uvođenje inovacija i poticanje razvoja raznih oblika udruživanja u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu, te ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru (udruge, zadruge, klasteri, organizacije proizvođača, konzorciji, gospodarsko-interesna udruženja..)

Nositelji: IŽ, AZRRI, JLS

Indikatori: Poboljšanje konkurentnosti u funkcioniranju subjekata u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu, te ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru

Mjera: 1.6.3. Primjena načela politike kvalitete i sigurnosti hrane

Cilj mjere: Povećanje prepoznatljivost samih proizvoda i regije u kojoj se proizvode kao i konkurentnost istih na tržištu

Sadržaj mjere: Uvođenje sustava samokontrole za sve objekte u poslovanju sa hranom osim na razini primarne proizvodnje, te primjena dobre higijenske prakse za sve objekte uključujući i primarnu proizvodnju (HACCP), uvođenje normi kojima se utvrđuju zahtjevi za upravljanjem sigurnošću i kvalitetom polj. prehrambenih proizvoda (Globalgap, niz normi ISO 22000 i sl.), poticanje dobrovoljnog etiketiranja kvalitetnih i prepoznatljivih poljoprivredno prehrambenih proizvoda uvođenjem Oznaka kvalitete koje se daju ako se poštuju neka od ovih pravila: zaštita geografskog porijekla poljoprivrednih proizvoda i namirnica, certifikati posebnih osobina poljoprivrednih proizvoda i namirnica, organska proizvodnja poljoprivrednih proizvoda i indikacije koje se na nju odnose, kvaliteta vina proizvedenog u određenim regijama, registracija i zaštita naziva zaštićenim oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla ili tradicionalnog ugleda (OI, OZP, OTU) na razini Republike Hrvatske i Europske unije, uspostava jedinstvenog sustava sigurnosti hrane po principu - od farme do stola i poticanje svijesti potrošača o porijeklu i načinu proizvodnje proizvoda kojeg kupuju, osnivanje interesnih udruženja u svrhu zajedničkog nastupa na tržištu, odnosno zajedničke promidžbe prehrambenog proizvoda

Nositelji: Istarska županija, znanstveno istraživačke institucije, AZRRI, Udruženja proizvođača, te ostale nadležne institucije

Indikatori: broj proizvođača autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, broj proizvoda sa zaštićenim oznakama, te certificiranih i ekoloških proizvoda, broj programa unaprjeđenja i standardizacije proizvodnje poljoprivredno prehrambenih proizvoda

Mjera: 1.6.4. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora poljoprivrede, šumarstva, lovnog gospodarstva i ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru

Cilj mjere: Inicirati edukacijsko-obrazovne programe, te programe prakse i specijalističke obuke na pilot-gospodarstvima, u razvojnim centrima čime bi se u suvremenoj proizvodnji potakla primjena raznovrsnih znanja i vještina

Sadržaj mjere: Osvješćivanje važnosti koncepta i programa cjeloživotnog učenja, povezivanje i suradnja privatnog i javnog sektora, predlaganje različitih programa specijalističkog i cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama sektora

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, visokoškolske institucije i Sveučilišta, znanstvene institucije, te ostale nadležne institucije

Indikatori: Broj novih programa, broj subjekata/osoba uključenih u pojedine programe, vrsta usvojenih novih znanja/vještina

Mjera: 1.6.5. Izgradnja infrastrukture (za preradu, skladištenje, itd.) i institucija u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te svim ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru

Cilj mjere: Udovoljavanje standardima EU-a za proizvodnju, preradu i plasman proizvoda na tržištu, u funkciji povećanja proizvodnje i plasmana proizvoda na nova tržišta

Sadržaj mjere: Poticanje i izgradnja infrastrukture, preradbenih kapaciteta, objekta za skladištenje, opreme, te ostalih objekti koji udovoljavaju standardima EU-a za proizvodnju, preradu i plasman proizvoda na tržištu

Nositelji: IŽ, AZRRI, JLS, trgovačka društva, organizacije i ustanove

Indikatori: Broj izgrađenih objekata, broj preradbenih kapaciteta, broj objekata za skladištenje, opremljenost objekata, izgrađenost svih infrastrukturnih objekata

Mjera: 1.6.6. Razvoj, zaštita i valorizacija, te promicanje poljoprivrednih proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednošću

Cilj mjere: Zaštititi i valorizirati autohtone proizvode, pasmine i kultivare u funkciji povećanja proizvodnje i plasmana na novim tržištima

Sadržaj mjere: Provedba programa zaštite i valorizacije tipičnih autohtonih proizvoda, autohtonih pasmina i autohtonih kultivara, te njihova tržišna promocija i valorizacija putem zajedničkog marketinškog pristupa, poticanje sajamskih izložbi i manifestacija koje će biti u funkciji ostvarenja mjere, poticanje zaštite autohtonih proizvoda sukladno važećim propisima; poticanje stvaranja prepoznatljivih regionalnih marki proizvoda u sklopu jedinstvenog istarskog brenda

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, udruge, mediji, Sveučilišta i Fakulteti

Indikatori: : Broj zaštićenih proizvoda, broj stvorenih prepoznatljivih regionalnih marki proizvoda, broj organiziranih lokalnih, regionalnih i međunarodnih sajamskih manifestacija u funkciji tržišne valorizacije autohtonih proizvoda

Prioritet 1.7. Održivi razvoj ruralnog prostora

Mjera: 1.7.1. Razvoj ruralnog turizma i diversifikacija gospodarskih aktivnosti Cilj mjere: Razviti dopunske i tradicijske djelatnosti u ruralnom prostoru s ciljem revitalizacije ruralnog područja

Sadržaj mjere: Način da se zadrži mlade i obrazovane ljude u ruralnim područjima je pružanje nepoljoprivrednih usluga u ruralnim područjima kao dodatni izvor dohotka za privatne poduzetnike i dostupnost nepoljoprivrednih usluga stanovništvu. Ulaganje u osnivanje (izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje kapaciteta) nepoljoprivrednih usluga u ruralnim

područjima, poput IT centara i radionica za popravak strojeva, pogoni za preradu na farmama kao značajnu mogućnost za diversifikaciju aktivnosti na gospodarstvima
Ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za turističke usluge, uključujući objekte za uzgoj životinja u turističke svrhe, objekte za rekreaciju, turističke kampove, objekti na otvorenom (za jahanje, sportski ribolov na kopnenim vodama, vožnju biciklom, eko-staze), obnovu starih zgrada (starih podruma, mlinova i ostalog); tradicijski obrti, ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za pakiranje i marketing; ulaganja u pogone za obradu mesa i mliječnih proizvoda, te voća i povrća na gospodarstvima koja doprinose turističkoj ponudi područja, proizvodnja gljiva, poticanje izravne prodaje na poljoprivrednim gospodarstvima; poticanje razvoja nepoljoprivrednih usluga u ruralnim područjima.

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, JLS, Turistička zajednica Istarske županije

Indikatori: Broj i vrsta novih uslužnih djelatnosti, broj novootvorenih objekata

Mjera: 1.7.2. Osnivanje, djelovanje i jačanje lokalnih akcijskih grupa

Cilj mjere: Promicanje ruralnog razvoja kroz lokalna partnerstva, stvaranje novih, održivih mogućnosti dohotka u ruralnom prostoru, očuvanje i stvaranje novih poslova, poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim prostorima te diversifikacija gospodarskih aktivnosti

Sadržaj mjere: Provedba Strateškog programa ruralnog razvoja (2008.-2013.), edukacija ruralnog stanovništva o LEADER pristupu, razvoj, osnivanje i vođenje Lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) sukladno LEADER metodologiji, stvaranje partnerstva između privatnog, javnog i civilnog sektora te njihovo uključivanje u održivi ruralni razvoj, izrada i provedba lokalnih strategija razvoja, provedba projekata suradnje, uključivanje LAG-ova u lokalne, nacionalne i međunarodne mreže za ruralni razvoj

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, JLS, civilni i privatni sektor

Indikatori: Broj osnovanih LAG-ova, broj održanih edukacija, broj izrađenih lokalnih strategija razvoja, postotak ruralnog područja IŽ uključenog u LAG-ove, broj dionika

Mjera: 1.7.3. Jačanje institucijske podrške gospodarskim aktivnostima u ruralnom području

Cilj mjere: Osigurati konkurentne poslovne uvjete gospodarskim subjektima u ruralnom području

Sadržaj mjere: Poboljšati i olakšati pristup financijskim i kreditnim sredstvima u ruralnim područjima putem osnivanja agro-banke i štedno-kreditnih zadruga. Osigurati stručnu potporu poduzetnicima u ruralnim područjima (potpore za pripremu i upravljanje projektima, upravljanje financijama, menadžment i marketing). Promicati provedbu sustava mikro kredita, te financiranja inovacija od strane malim i srednjih poduzeća.

Nositelji: IŽ, AZRRI, JLS, financijske institucije

Indikatori: broj financijskih institucija uključenih u ruralni razvoj, broj odobrenih kredita, broj uključenih korisnika te plasiranih sredstava, broj korisnika usluga marketinga, financija i menadžmenta

Prioritet 1.8. Razvoj ribarstva, marikulture, slatkovodnog ribarstva i ribarskog turizma

Mjera: 1.8.1. Izgradnja, opremanje i modernizacija infrastrukture i potporne infrastrukture u ribarstvu i marikulturi

Cilj mjere: Stvaranje osnova za daljnji razvoj sektora

Sadržaj mjere: Izrada dokumentacije, te izvedba radova izgradnje ili sanacije izdvojenih ribarskih luka i iskrcajnih luka, sabirno-distributivnih centara , purifikacijskih centara; izgradnja preradbenih kapaciteta, objekata za skladištenje, opreme, te ostalih objekata koji udovoljavaju standardima EU-a za proizvodnju, preradu i plasman proizvoda na tržištu; izgradnja reprodukcijskih centara

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, JLS, organizacije udruženih ribara

Indikatori: Broj saniranih i/ili izgrađenih ribarskih luka i iskrcajnih luka, broj sabirno-distributivnih centara, broj purifikacijskih centara, broj i vrsta izgrađenih preradbenih kapaciteta, broj izgrađenih objekata za skladištenje, vrsta opreme, te broj ostalih vrsta objekata

Mjera: 1.8.2. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora ribarstva i marikulture

Cilj mjere: Osvijestiti važnost koncepta cjeloživotnog učenja, te povezivanja i suradnje privatnog i javnog sektora

Sadržaj mjere: Inicirati edukacijsko-obrazovne programe, te programe prakse i specijalističke obuke na pilot-gospodarstvima, u razvojnim centrima čime bi se u suvremenoj proizvodnji potakla primjena raznovrsnih znanja i vještina, predlagati različite programe specijalističkog i cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama sektora, poticati specijalizirane sajamske izložbe, radi prezentacije i valorizacije najnovijih saznanja i postignuća u ribarstvu i marikulturi

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, Sveučilišta i Veleučilišta, znanstvene institucije, te ostale nadležne institucije

Indikatori: Broj novih programa, broj subjekata/osoba uključenih u pojedine programe, vrsta usvojenih novih znanja/vještina

Mjera: 1.8.3. Umrežavanje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u sektoru ribarstva i marikulture

Cilj mjere: Osnivanje Centra za ribarstvo i monitoring školjkaša , te dobra umreženost javnog, privatnog i znanstveno istraživačkog sektora, prošireni asortiman uzgoja riba i ostalih morskih organizama u marikulturi

Sadržaj mjere: Izrada Programa za osnivanje i rad razvojnog centra; osiguranje ljudskih resursa; povezivanje i razmjena iskustava sa drugim razvojnim centrima u ostalim županijama; Izrada Strategije razvoja centra, te izgradnja i opremanje razvojnog centra (laboratoriji, informatička oprema, uredi, učionice za edukacije); praćenje, nadzor i vrednovanje rada razvojnog centra, proširenje asortimana uzgoja riba i ostalih morskih organizama u marikulturi

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, Sveučilišta i Veleučilišta, znanstvene institucije, te ostale nadležne institucije

Indikatori: Broj i vrsta pokrenutih programa, broj subjekata uključenih u programe, broj i vrsta programa suradnje s visokoškolskim i znanstveno-istraživačkim institucijama

Mjera: 1.8.4. Uvođenje dobrih proizvođačkih praksi, standarda higijenske ispravnosti i standarda kvalitete u sektoru ribarstva i marikulture

Cilj mjere: Povećanje prepoznatljivost proizvoda i konkurentnost istih na tržištu

Sadržaj mjere: Primjena dobre higijenske prakse za sve objekte uključujući i primarnu proizvodnju (HACCP), uvođenje normi kojima se utvrđuju zahtjevi za upravljanjem

sigurnošću i kvalitetom prehrambenih proizvoda, poticanje dobrovoljnog etiketiranja kvalitetnih i prepoznatljivih ribarskih proizvoda uvođenjem Oznaka kvalitete koje se daju ako se poštuju neka od zadanih pravila.

Nositelji: Istarska županija, znanstveno istraživačke institucije, AZRRI,

Indikatori: broj proizvoda sa zaštićenim oznakama, te certificiranih i ekoloških proizvoda

Prioritet 1.9. Razvoj vodnog gospodarstva i korištenje vodnih resursa

Mjera: 1.9.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava navodnjavanja

Cilj mjere: Provedba sustava navodnjavanja po fazama

Sadržaj mjere: Ova mjera provoditi će se u skladu s usvojenim Baznim planom navodnjavanja Istarske županije tj. usklađivanje prostorno-planske dokumentacije na dvije razine (županija i JLS) s Baznim planom navodnjavanja Istarske županije, planiranje razvoja određenog broja manjih sustava navodnjavanja koji bi se dugoročno spojili s baznim sustavom, te izrada idejnih projekte navodnjavanja za sve sub-regije u Istarskoj županiji u kojima se u 1. fazi očekuje primjena prijelaznih rješenja s mini-akumulacijama (i mikro-akumulacijama).

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, IVS d.o.o. Buzet, Hrvatske vode VGO Rijeka, Jedinice lokalne samouprave

Indikatori: broj pripremljenih projekata, broj izgrađenih akumulacija

Prioritet 1.10. Energetska efikasnost (EE) i obnovljivi izvori energije (OIE)

Mjera: 1.10.1. Povećanje efikasnosti korištenja primarnih izvora energije

Cilj mjere: Racionalizacija korištenja primarnih izvora energije se odnosi samo na smanjenje korištenja fosilnih goriva kao primarnih izvora energije

Sadržaj mjere: Fosilna goriva (ugljen, naftni derivati, prirodni plin i UNP) imaju daleko najveći udjel uporabe energije u kućanstvima, gospodarstvu i prometu. Jedna od mjera EU u borbi protiv klimatskih promjena je smanjenje upotrebe primarne energije za 20% do 2020.godine u odnosu na 1990.godinu. Smanjenje korištenja fosilnih goriva direktno će kao posljedicu imati smanjenje emisija ugljičnog dioksida.

Nositelji: Gospodarstvo, kućanstva i JLS

Indikatori: Kako je ova mjera usko povezana sa energetskom efikasnošću i povećanom primjenom obnovljivih izvora energije, teško joj se mogu pripisati mjerljivi indikatori. Ipak, usporedbom podataka korištenja primarnih izvora energije iz energetskih bilanci dvaju vremenska termina pokazati će uspješnost ove mjere.

Mjera: 1.10.2. Uspostava podrške za poticanje projekata energetske efikasnosti

Cilj mjere: Smanjenje uporabe bilo kojeg vida energije za isti proizvod ili uslugu

Sadržaj mjere: Ova mjera ima veoma široko polje primjene, od povećanja izolacije objekata (smanjenje energije za grijanje i hlađenje), korištenjem "pametne rasvjete" (ugradnjom sijalica manje potrošnje i gašenjem kada rasvjeta nije potrebna), korištenjem novih kućanskih aparata (koji za isti rad troše i do 60% manje energije), te primjenom najnovijih tehnologija u proizvodnim procesima. Zajedno sa primjenom obnovljivih izvora energije smatraju se stupovi politike održive energije.

Nositelji: Gospodarstvo, kućanstva i JLS

Indikatori: I za ovu mjeru je indikator smanjenje potrošnje konvencionalnih energenata, koji se može očitati iz razlike u bilancama potrošnje dva vremenska termina. Studije provedene

pod pokroviteljstvom EU pokazuju da je ova mjera najučinkovitija, jer je smanjenje potrošnje konvencionalnih energenata više od 30% u odnosu da se ta mjera nije primjenjivala.

Mjera: 1.10.3. Korištenje obnovljivih izvora energije

Cilj mjere: Zamjena konvencionalnih izvora energije sa obnovljivim izvorima energije

Sadržaj mjere: Obnovljivi izvori energije su po definiciji prirodni izvori koji se stalno nadopunjavaju, kao energije: sunca, vjetra, kiše, biomase, plime i oseke, valova i geotermalna energija. Korištenjem obnovljivih izvora energije smanjuje se uporaba konvencionalnih izvora energije koji kao rezultat daju dva pozitivna efekta: smanjenje emisija ugljičnog dioksida u atmosferu i smanjenje potrošnje konvencionalnih izvora energije čije su rezerve ograničene. Planiranje projekata za korištenje OIE, izrada projektne dokumentacije, osiguranje sredstava za financiranje projekata, osiguravanje izvora OIE

Nositelji: Istarska županija, AZRRI, IRENA, JLS , kućanstva, privatni sektor

Indikatori: Kao i kod mjere za energetsku efikasnost očekuje se smanjenje potrošnje konvencionalnih energenata, broj realiziranih projekata u području OIE

Mjera: 1.10.4. Informiranje i edukacija stanovništva

Cilj mjere: Podizanje svijesti kod stanovništva o problemu klimatskih promjena uzrokovanih čovjekovim djelovanjem

Sadržaj mjere: Pretjerano korištenje fosilnih goriva dovelo je do ogromnih emisija ugljičnog dioksida u atmosferu, što je kao posljedicu proizvelo klimatske promjene. Ova mjera ima za cilj da se stanovništvo upozna sa prijetnjama klimatskih promjena koje je čovjek izazvao, te načina kako te prijetnje suzbiti. One se najbolje mogu suzbiti kroz smanjenje emisija ugljičnog dioksida u atmosferu kroz projekte energetske učinkovitosti (štednja energije na svim nivoima) i primjene obnovljivih izvora energije (svugdje gdje je to moguće).

Nositelji: IŽ i IRENA

Indikatori: Veća štednja energije kućanstava, jedinica lokalne samouprave i gospodarstva općenito.

Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa

Prioritet 2.1. Osiguranje pune zaposlenosti

Mjera: 2.1.1. Jačanje Lokalnog partnerstva za zapošljavanje

Cilj mjere: Bolje umrežavanje ključnih dionika na regionalnoj razini s ciljem rješavanja problema i pripreme projekata u sektorima zapošljavanja, obrazovanja i stručnog usavršavanja, zdravlja i sigurnosti na radu te socijalne uključenosti i civilnog društva.

Sadržaj mjere: Lokalna dimenzija politike zapošljavanja čini sastavni dio Europskih smjernica zapošljavanja unutar okvira Europske strategije zapošljavanja, te je stoga partnerski pristup na regionalnoj i lokalnoj razini postao horizontalni prioritet u Uredbi ESF-a (Europskog socijalnog fonda). Temeljem navedenog treba ojačati kapacitete institucija članica LPZ-a Istarske županije provedbom niza radionica, zajedničkih inicijativa i projekata.

Nositelji: Članovi LPZ-a

Indikatori: broj provedenih radionica za članice LPZ-a, broj educiranih polaznika radionica, broj zajedničkih inicijativa, broj pripremljenih i provedenih projekata

Mjera: 2.1.2. Razvoj i uspostava sustava za praćenje analiza tržišta rada na regionalnoj razini

Cilj mjere: Ojačati kapacitete za sveobuhvatno praćenje kretanja na regionalnom tržištu rada s ciljem usklađivanja ponude i potražnje na tržištu rada i smanjenja nezaposlenosti u županiji

Sadržaj mjere: Uspostava i razvoj znanstvene metodologije za kontinuiranu analizu regionalnog tržišta rada te uspostava i sustava za praćenje i osnaživanje ljudskih resursa koji će aktivno provoditi analize tržišta rada

Nositelji: HZZ, HGH, HOK, Sveučilište Jurja Dobrile U Puli, Ostali članovi LPZ-a

Indikatori: broj provedenih istraživanja, rezultati provedenih istraživanja, broj educiranih stručnjaka za istraživanje

Mjera: 2.1.3. Priprema i provedba projekata za zapošljavanje i socijalno uključivanje ciljnih skupina u nepovoljnom položaju (mladi, žene, invalidi...)

Cilj mjere: Poboljšati pristup zapošljavanju kao i pristup obrazovanju radi zapošljavanja skupina u nepovoljnom položaju i osoba s posebnim potrebama, te unaprijediti razvoj socijalnih usluga i kapacitete pružatelja tih usluga

Sadržaj mjere: Podizanje razine osposobljenosti skupina u nepovoljnom položaju i osoba s posebnim potrebama za tržište rada, razvoj socijalnog poduzetništva, unapređenje razvoja socijalnih usluga i kapaciteta pružatelja tih usluga osnivanjem zaštitnih radionica, sveučilišta za osobe treće životne dobi, zadruga, osnaživanjem civilnog sektora za socijalno poduzetništvo, izgradnjom dodatnih kapaciteta, modernizacijom, unapređenjem kreativnosti i razvojem novih modela i pristupa skupinama u nepovoljnom položaju.

Nositelji: Članovi LPZ-a, a posebice Istarska županija, JLS, HZZ, civilne udruge, pučka učilišta, Fond za rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, poduzetnici

Indikatori: Broj predloženih projekata, broj realiziranih projekata, broj realiziranih tečajeva za postizanje osposobljenosti, broj osposobljenih osoba, broj zaposlenih osoba primjenom mjere, povećanje prostornih kapaciteta i ljudskih potencijala za socijalno poduzetništvo udruga, zadruga, radionica, povećanje prihoda skupina u nepovoljnom položaju.

Mjera: 2.1.4. Podrška aktivnom starenju

Cilj mjere: Potaknuti i ojačati trajno aktivno sudjelovanje stanovništva starije dobi u društvenim, ekonomskim i kulturnim zbivanjima u društvu te podići razinu znanja i vještina starijeg radnog stanovništva s ciljem podizanja konkurentnosti radne snage i gospodarstva općenito

Sadržaj mjere: Pojam aktivnog starenja je prvi put spomenut u Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. Ono ne podrazumijeva samo sposobnost fizičke aktivnosti ili sudjelovanje u radno aktivnom kontingentu već trajno sudjelovanje u društvenim, ekonomskim i kulturnim poslovima u društvu. Poseban naglasak stavljen je na utjecaj starenja na politiku zapošljavanja i mjere koje treba poduzeti u cilju stvaranja uvjeta da ljudi mogu raditi dulje. Temeljem navedenog razvijat će se projekti edukacija i osvješćivanja starijeg radnog stanovništva o konceptu aktivnog starenja te inicijative u koje će građanstvo starije dobi aktivno biti uključeni.

Nositelji: Članovi LPZ-a, posebice Istarska županija, udruge, poduzetnici

Indikatori: broj zaposlenih stare životne dobi, broj polaznika ciljanih edukacija za radno stanovništvo starije dobi, broj ciljanih inicijativa i projekata za stanovništvo starije dobi

Prioritet 2.2. Osposobljavanje, jačanje i unaprjeđenje predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te visokih učilišta

Mjera: 2.2.1. Izgradnja i opremanje obrazovnih institucija

Cilj mjere: Osigurati uvjete rada predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te visokih učilišta povećanjem imovine (pokretnine i nekretnine) neophodne za stjecanje i pružanje kvalitetnog odgoja i obrazovanja, a sve prema važećim zakonskim regulativama i pravilima struke te prema uputama međunarodnog i eksperimentalnog planiranja.

Sadržaj mjere: Sanacija, održavanje i rekonstrukcija postojećih te izgradnja novih građevina potrebnih za nesmetani rad odgojno-obrazovnih ustanova. Izrada potrebne dokumentacije, njeno usklađenje i nadopuna te potrebna ovjera od nadležnih tijela. Opremanje i namještanje odgojno-obrazovnih ustanova potrebnom imovinom za rad s djecom i mladima te za neophodno nesmetano funkcioniranje ustanove.

Nositelji: Odgojno-obrazovne ustanove i osnivači

Indikatori: Ukupan broj učenika, broj odjela, usmjerenja, demografska kretanja i lokacija

Mjera: 2.2.2. Opremanje i/ili izgradnja infrastrukture za praktičnu nastavu prema suvremenim potrebama javnog, civilnog i poslovnog sektora

Cilj mjere: Izgradnja, opremanje i namještanje centara izvrsnosti i poglavito učionica praktične nastave (praktikuma) u skladu sa suvremenim kretnjama potražnje na tržištu, kao jedan od osnovnih uvjeta da se stečeno znanje u strukovnim školama primjeni u trenutku zaposlenja, bez dodatnih poduka i usavršavanja od strane poslodavaca.

Sadržaj mjere: Sanacija, održavanje i rekonstrukcija postojećih te izgradnja novih građevina sukladno suvremenim kretnjama potražnje na tržištu. Izrada potrebne dokumentacije, njeno usklađenje i nadopuna te potrebna ovjera od nadležnih tijela. Opremanje i namještanje suvremenom imovinom za izobrazbu kadra potrebnog javnom, civilnom i poslovnom sektoru.

Nositelji: Odgojno-obrazovne ustanove, osnivači te javni, civilni i poslovni sektor.

Indikatori: Ukupan broj učenika, broj učenika po pojedinim zanimanjima, deficitarna zanimanja i potrebe javnog, civilnog i poslovnog sektora.

Mjera: 2.2.3. Povećanje broja i stručno usavršavanje postojećeg stručnog osoblja u obrazovanju

Cilj mjere: U svim odgojno-obrazovnim ustanovama zaposlene stručne djelatnike svih potrebnih profila (pedagog, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila, knjižničar i zdravstveni radnik kao asistent u nastavi) tamo gdje je to neophodno.

Sadržaj mjere: Odgojno-obrazovne ustanove Istarske županije, sukladno trendu suvremenog društva, imaju povećanu potrebu stručnog osoblja te njihovu kompletnu zastupljenost u ustanovi (pedagoga, psihologa, stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila, knjižničara i zdravstvenih radnika kao asistent u nastavi) iznad propisane potrebe važećeg zakonskog standarda kao osnovu za dobivanjem kvalitetnog ljudskog resursa budućnosti. Nadalje, neophodno je stručno osoblje stalno stručno usavršavati radi pravovremene detekcije nepravilnosti kod ponašanja djece i mladeži te radi praćenja i implementacije novih dostignuća na tom području.

Nositelji: Odgojno-obrazovne ustanove i osnivači.

Indikatori: Ukupan broj učenika i broj učenika s lakšim i većim teškoćama u razvoju.

Mjera: 2.2.4. Vannastavna edukacija djece, mladeži i roditelja

Cilj mjere: Edukacija, stručno usavršavanje, radionice i druženje djece, mladeži, roditelja, nastavnog, nenastavnog, stručnog i izvannastavnog osoblja, kao temelj zdravog odnosa, kako unutar ustanove, tako i unutar društva.

Sadržaj mjere: Otklanjanje nepravilnosti u odgoju i obrazovanju kvalitetnim i stručnim pristupom, da bi se dobili kadrovi kojima je zajamčena konkurentna kretnja u društvu i na tržištu rada. Edukaciju djece, mladeži, roditelja i svog osoblja ustanova je bitno sprovesti kao nastavnu aktivnost izvan perioda odvijanja regularne nastave (vikendom i za vrijeme praznika), a teme bi se prožimale od sportskih, kulturnih, znanstvenih, društvenih i sličnih, pa do prevencije nasilja, sprječavanje zlouporabe droga, seksualnog odgoja, multivjerskog shvaćanje i sličnog.

Nositelji: Odgojno-obrazovne ustanove, Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, osnivači i stručnjaci.

Indikatori: Suvremeno stanje društva, prijetnje suvremenog društva i profil djece i mladeži prema kojem se određuje tip i vrsta edukacije.

Mjera: 2.2.5. Razvoj eksperimentalnih programa u odgojno-obrazovnim i znanstvenim ustanovama

Cilj mjere: Razvoj odgojno-obrazovnih i znanstvenih ustanova u skladu s potraživanjima tržišta, međunarodnih pozitivnih iskustava i pozitivnih eksperimentalnih programa i projekata

Sadržaj mjere: Integracija stečenih pozitivnih elemenata na međunarodnom nivou i/ili kroz eksperimentalne programe i projekte u pogledu usmjerenja strukovnih škola, načinu odvijanja teoretske i praktične nastave, grupnog rada, ustrojstva ustanova (preustroj radnih tijela) i sličnog. Integracija stečenog ima za krajnji cilj poboljšanje kvalitete odgojno-obrazovnih ustanova, a samim time i kvalitetniji gotov kadar koji završi izobrazbu u takvoj ustanovi.

Nositelji: Odgojno-obrazovne i znanstvene ustanove i osnivači

Indikatori: Ukupan broj učenika, ukupan broj odgojno-obrazovnih i znanstvenih ustanova i mreža škola

Mjera: 2.2.6. Uvođenje novih studijskih programa na visokim učilištima

Cilj mjere: Povećanje stupnja obrazovanosti stanovništva, povećanje konkurentnosti gospodarstva regije zasnovanoj na visokokvalificiranoj radnoj snazi, privlačenje visokoobrazovanog stanovništva iz drugih hrvatskih regija

Sadržaj mjere: Uvođenje novih studijskih programa iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti, povezivanje Sveučilišta i instituta na području izvođenja studijskih programa, privlačenje i usavršavanje kadrova za izvođenje novih studijskih programa, prilagodba i uvođenje novih studijskih programa na području društvenih i humanističkih znanosti usklađenih s aktualnim potrebama gospodarstva i javnog sektora, daljnje jačanje međunarodne suradnje, jačanje suradnje visokih učilišta s gospodarstvom i javnim sektorom, intenzivnije uključivanje Sveučilišta u razvoj regije, izgradnja studentskog doma i menze, uređenje postojećih prostora Sveučilišta

Nositelji: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Institut za poljoprivredu i turizam, Institut Ruđer Bošković – centar za istraživanje mora, Istarska županija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Poljoprivredni odjel Veleučilišta u Rijeci, Politehnika Pula

Indikatori: Porast broja visokoobrazovanih osoba u županiji; novi sveučilišni studiji po pojedinih područjima znanosti; broj programa međunarodne suradnje; broj studenata koji

sudjeluju u međunarodnoj suradnji; broj i vrsta projekata suradnje visokih učilišta s gospodarstvom i javnim sektorom; izgrađenost studentskog doma i menze, novouređeni i novoopremljeni prostori Sveučilišta.

Prioritet 2.3. Potpora održivom zapošljavanju i prilagodljivosti radnika

Mjera: 2.3.1. Jačanje kapaciteta znanstvenih istraživača

Cilj mjere: Obuka ljudskih resursa za intenzivniji razvoj znanstvenih spoznaja i mogućnosti njihove aplikacije na različitim područjima (gospodarstvo, društvene djelatnosti, očuvanje okoliša i sl.) poradi povećanja blagostanja stanovništva županije

Sadržaj mjere: Jačanje komunikacije između gospodarstva i znanstvenih institucija poradi razvoja novih znanja te aplikacije postojećih znanstvenih spoznaja, jačanje kapaciteta istraživanča na području prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti, daljnje jačanje istraživačkih djelatnosti na području društvenih i humanističkih znanosti, poticanje bavljenjem znanstveno-istraživačkim radom, formiranje istraživačkog instituta unutar Sveučilišta, stručno usavršavanje znanstvenih djelatnika, jačanje suradnje znanstveno-istraživačkih institucija s inozemstvom, poticanje mobilnosti istraživača, promoviranje znanosti i rezultata znanstveno-istraživačkog rada

Nositelji: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, HGK, HOK, vodeća trgovačka društva u županiji, Institut za poljoprivredu i turizam, Institut Ruđer Bošković – centar za istraživanje mora, Istarska županija, Istarska razvojna agencija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Indikatori: Broj i vrsta pokrenutih znanstveno-istraživačkih projekata, broj novozaposlenih znanstvenih djelatnika po područjima znanosti, broj i vrsta projekata suradnje gospodarskih subjekata i subjekata javnog sektora sa znanstveno-istraživačkim institucijama, broj međunarodnih znanstvenih projekata, broj novoosnovanih znanstveno-istraživačkih institucija

Mjera: 2.3.2. Reorganizacija strukovnog obrazovanja na regionalnoj razini s ciljem usklađivanja nastavnih programa s potrebama tržišta rada

Cilj mjere: Osmisliti nove nastavne programe u strukovnom obrazovanju prema potrebama tržišta rada

Sadržaj mjere: priprema i uspostava novih pilot-programa za nova zanimanja u strukovnim školama; priprema i provedba pilot projekata u strukovnim školama, primjena inovativnih obrazovnih metoda, usavršavanje nastavnika i stručnih učitelja, uspostavljanje strukture za umrežavanje škola, provedba istraživanja o stanju na tržištu rada,

Nositelji: Istarska županija – Odjel za školstvo, strukovne škole, javna i privatna učilišta, HZZ, HGK, HOK

Indikatori: broj novih nastavnih programa, broj novozaposlenih u novim zanimanjima, smanjenje stope nezaposlenosti, broj pilot projekata u strukovnim školama.

Mjera: 2.3.3. Razvoj i uspostava programa cjeloživotnog učenja

Cilj mjere: Povećanje stručnih znanja i vještina stanovništva poradi povećanja njihove prilagodbe suvremenim gospodarskim zahtjevima te u konačnici podizanja konkurentnosti gospodarstva županije

Sadržaj mjere: Analiza potreba gospodarstva za stručnim znanjima i vještinama, oblikovanje programa cjeloživotnog učenja, osvješćivanje stanovništva o potrebi cjeloživotnog učenja, korištenje suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija za potrebe cjeloživotnog učenja, utvrđivanje novih oblika učenja u poduzećima te omogućavanje pristupačnosti učenja

u poduzećima; osmišljavanje sustava cjeloživotnog učenja u odnosu na profesionalno i redovno obrazovanje; povezivanje i suradnja javnog i privatnog sektora, utvrđivanje odgovornosti i uloge županijskih upravnih, obrazovnih, nevladinih i drugih razvojnih institucija u promicanju cjeloživotnog učenja.

Nositelji: IDA, visokoobrazovne ustanove, ustanove za obrazovanje odraslih, Hrvatski zavod za zapošljavanje, jedinice lokalne samouprave, HGK, HOK.

Indikatori: Broj novih programa cjeloživotnog učenja, broj institucija koje organiziraju cjeloživotnog učenja, broj osoba koje su pohađale programe cjeloživotnog učenja, broj poduzeća koja primjenjuju koncept cjeloživotnog učenja

Mjera: 2.3.4. Stjecanje znanja o EU, razvoj kadrovskih kapaciteta za korištenje instrumenta europskih politika

Cilj mjere: Pripremiti ljudske resurse javnog, civilnog i gospodarskog sektora za efikasno korištenje instrumenta europskih politika, te postići opći nivo znanja u županiji o EU koji će omogućiti aktivnu prilagodbu gospodarskog i društvenog sektora Istarske županije za djelovanje unutar Europske unije.

Sadržaj mjere: Intenziviranje edukacije; podizanje razine osposobljenosti za korištenje EU i drugih međunarodnih programa, pripremu, kandidiranje, realizaciju, praćenje i vrednovanje razvojnih projekata (radionice, seminari, stručna usavršavanja u inozemstvu i dr.). Kadrovsko i tehničko jačanje uprave za pripremu i provedbu EU projekata. Razni oblici transfera (konferencije, radionice, mediji, web, newsletter…) važnih informacija o EU zainteresiranima u gospodarskom i društvenom sektoru.

Nositelji: Županija, JLS, IDA, AZRRI, IRENA

Indikatori: Broj predloženih (izrađenih prijedloga) projekata iz EU ili drugih međunarodnih izvora financiranja; broj realiziranih projekata iz EU ili drugih međunarodnih izvora financiranja; utjecaj realiziranih projekata na gospodarski i društveni razvoj Županije; broj polaznika i broj realiziranih konferencija, edukacija, seminara, tečajeva o funkcioniranju EU-a, o EU programima, te o podizanju osposobljenosti za pripremu, kandidiranje, provedbu, praćenje i vrednovanje projekata EU-a.

Mjera: 2.3.5. Jačanje prilagodljivosti radnika u procesima restrukturiranja

Cilj mjere: Ojačati znanja i vještina radnika u gospodarskim subjektima u fazi restrukturiranja s ciljem zadržavanja radnog mjesta i podizanja konkurentnosti radne snage općenito.

Sadržaj mjere: Procesi kao što su globalizacija, ubrzan tehnološki razvoj i napredak, te demografske promjene stanovništva, postavljaju brojne izazove pred gospodarstvo županije u širem kontekstu. Posljedice takvih procesa odražavaju se i na tržište rada. Provedba posebnih obrazovnih aktivnosti namijenjenih radnicima u gospodarskim subjektima u fazi restrukturiranja, s posebnim naglaskom na usvajanje novih znanja i vještina doprinijet će podizanju konkurentnosti radne snage i gospodarstva općenito. U tim je obrazovnim procesima izuzetno bitan i psihološki pristup radnicima kroz savjetovanja profesionalne orijentacije, a s ciljem prekvalifikacije te dokvalifikacije prema potrebama radnog mjesta.

Nositelji: HZZ, HGK, IDA, Istarska županija, gospodarski subjekti u procesima restrukturiranja.

Prioritet 2.4. Jačanje županijske politike za mlade

Mjera: 2.4.1. Razvoj i uspostava programa stambenog zbrinjavanja mladih s ciljem zadržavanja obrazovanih ljudi

Cilj mjere: Stambeno zbrinjavanje mladih, osobito obrazovanih mladih stručnjaka kao najznačajnijeg resursa za rast i razvoj, kako bi se zaustavio odljev kadrova i demografsko osiromašenje prostora

Sadržaj mjere: Unapređenje modela poticajne stambene izgradnje, modela javno-privatnog partnerstva, kreditiranja i drugih oblika stambenog zbrinjavanja mladih, obrazovanih stručnjaka, koji predstavljaju najznačajniji resurs za rast i razvoj gospodarstva.

Nositelji: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave, privatni sektor

Indikatori: Broj predloženih projekata, broj realiziranih projekata, broj stambeno zbrinutih mladih stručnjaka

Mjera: 2.4.2. Jačanje sudioničkog procesa izrade županijskog strateškog programa za mlade

Cilj mjere: Unaprijediti ukupne aktivnosti županijskih tijela i javnih ustanova koja svojim djelokrugom i nadležnostima pridonose rješavanju potreba mladih te podizanju kvalitete njihova života.

Sadržaj mjere: prvi korak ka jačanju županijske politike za mlade bit će određivanje osnovnih dugoročnih ciljeva, mjera, aktivnosti, nositelja, suradnika, pokazatelja provedbe i financijskih sredstava koji će doprinijeti podizanju kvalitete života mladih u Istarskoj županiji. Osigurat će se sudionički proces izrade dokumenta (svi zainteresirani – mladi, stručnjaci, znanstvenici, mediji, predstavnici jedinica regionalne (područne) i lokalne samouprave i dr.).

Nositelji: Istarska županija,

Indikatori: izrađen županijski strateški program za mlade, razina uključenosti svih zainteresiranih strana u izradu, broj i kvaliteta javnih rasprava o programu za mlade

Mjera: 2.4.3. Jačanje udruga i mreža mladih

Cilj mjere: Putem udruga i mreža mladih promovirati i obrazovati mlade za aktivno sudjelovanje u demokratskom društvu, promovirati kulturu aktivnog građanstva, poboljšati suradnju civilnog i javnog sektora, poticati volonterstvo i aktivizam, podržati stvaralaštvo mladih, uključivanje mladih u aktivnosti u lokalnoj zajednici, educirati mlade u udrugama mladih, te ih poticati na suradnju, kako bi se otklonio sadašnji građanski deficiti koji se ogleda u nezainteresiranosti mladih da sudjeluju u društvenom životu

Sadržaj mjere: Jačanje mreža i udruga mladih, aktiva mladih u udrugama, Vijeća mladih IŽ, Volonterskog centra, podržavanje njihovih aktivnosti, te osnivanje drugih oblika suradnje mladih.

Nositelji: Istarska županija, JLS, VMIŽ, Zaklada za partnerstvo i razvoj civilnog društva, udruge mladih, mreže mladih, klubovi mladih

Indikatori: Broj osnovanih udruga, mreža, klubova, broj uključenih mladih u udruge

Mjera: 2.4.4. Unapređivanje postojećih institucija, i po potrebi osnivanje novih, sukladno potrebama mladih u Istarskoj županiji

Cilj mjere: Sustavno voditi mjerenja i brigu o potrebama, navikama, problemima i interesima mladih u Županiji, kako bi se unaprijedio njihov društveni položaj i kvaliteta života, a pomoću rada na stalnom unapređivanju posojećih institucija, i po potrebi, osnivanjem novih

Sadržaj mjere: Unapređivanje rada postojećih institucija, i po potrebi, osnivanje novih koje će na temelju istraživanja potreba, navika, problema i interesa mladih Istarske županije dokumentirati različite informacije o mladima kao zasebnoj društvenoj skupini te ih analizirati. Uz to, te bi im institucije trebale osigurati svaku stučnu, infrastrukturnu ili materijalnu podršku i potporu

Nositelji: IŽ, JLS, obrazovne, socijalne, zdravstvene, kulturne i dr. institucije koje se bave problematikom mladih, organizacije civilnog društva

Indikatori: Broj novoosnovanih institucija, broj osuvremenjenih institucija, povećanje prostornih kapaciteta, povećanje količina opreme, kvaliteta života mladih ljudi, razina svijesti o potrebi aktivnog sudjelovanja u društvu, broj mladih koji su visokoobrazovani i dr.

Strateški cilj 3: Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom

Prioritet 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem i prostorom

Mjera: 3.1.1. Unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša

Cilj mjere: Uspostava kvalitetnog sustava praćenja svih segmenata okoliša (zrak, voda, more, tlo, biološka raznolikost). To je podloga za gospodarenje okolišem Istarske županije.

Sadržaj mjere: Određeni programi se već provode (zrak, vode, more) ali nisu postavljeni jedinstveni standardi, ne postoje baze i jedinstveni postupci unosa i obrade te korištenja prikupljenih podataka. Sustav koji postoji nije automatiziran. Provedba mjere omogućila bi konačno preuzimanje cijelog sustava indikatora okoliša (zajednički na razini EU-a) i prilagodbu načina praćenja i izvještavanja sa specifičnim obilježjima prostora IŽ-a. Poboljšat će se metodologija praćenja pojedinih segmenta postavljanjem automatskih mjernih postaja i povećanjem njihova broja. Također, predviđene su aktivnosti definiranja indikatora, standardiziranja unosa podataka u baze i standardiziranje izvještavanja o stanju okoliša; odredit će se javne ustanove koje će provoditi predviđene programe i osmisliti te koordinirati obrazovanje kadrova za potrebe rada u sustavu.

Nositelji: Odsjek za zaštitu okoliša IŽ-a, JLS, institucija koje mogu obavljati mjerenja i prikupljati /obrađivati podatke(primjerice Zavod za javno zdravstvo Istarske županije /ZZJZIŽ/, Zavod za istraživanje mora Rovinj – IBR, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč; JU Natura histrica), konzultanti.

Indikatori: Broj automatskih postaja za praćenje kakvoće zraka, broj mjernih postaja za praćenje kakvoće voda, mora, tla, bioraznolikosti, bolji i učinkovitiji sustav praćenja kakvoće okoliša, kontinuirani monitoring temeljnih sastavnica okoliša, brži i učinkovitiji programi sanacije u cilju osiguranja zdravijeg okruženja za stanovništvo IŽ-a.

Mjera: 3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu

Cilj mjere: Cilj mjere je uvođenje suvremenih informacijskih sustava koji će omogućiti pristup podacima o stanju okoliša prikupljenima tijekom mjerenja (mjera 1) te kontinuirano informiranje zainteresiranih korisnika i šire javnosti o stvarnom stanju okoliša na prostoru IŽ-a.

Sadržaj mjere: Sustav će objediniti podatke i informacije iz različitih izvora u jedinstvenu prostorno povezanu (GIS) bazu podataka. Omogućit će pristup javnosti informacijama o okolišu (primjerice www portal) i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša (obrazovanje odgovornih tijela u jedinicama lokalne samouprave). Predviđene aktivnosti za ostvarivanje mjere su načiniti pregled svih izvora podataka i informacija o okolišu, utvrditi oblike informacija i podataka te definirati tokove i mogućnosti dostupnosti i korištenja

zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti, definirati potrebe za uspostavu cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor), definirati razine u horizontalnoj i vertikalnoj komunikaciji te osmisliti komunikaciju s javnosti kroz primjerice www portal i poticati sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša.

Informacijski sustav o okolišu čini logičan dio šireg informacijskog sustava svih prostornih i razvojnih podataka relevantnih za kvalitetno upravljanje resursima i razvojem.

Nositelji: Istarska županija i jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: GIS baza podataka o okolišu, kontinuiran unos podataka prikupljenih mjerenjem, obrazovanje djelatnika za rad s podacima i pripremu izvještaja o stanju okoliša, izvještavanje javnosti, broj prikupljenih, obrađenih i unesenih podataka, broj načinjenih izvještaja, broj intervencija za poboljšanje okoliša temeljem analize stanja i podataka, GIS Baza podataka s kontinuiranim praćenjem stanja okoliša temeljem indikatora EU-a, mogućnost usporedbe s ostalim zemljama, mogućnost pravodobnih intervencija.

Mjera: 3.1.3. Uspostava integriranog prostorno-planskog i informacijskog sustava prostornog uređenja

Cilj mjere: Cilj mjere je izrada prostorno planske dokumentacije koja se temelji na strateškim ciljevima ŽRS-a te integralnom sagledavanju i planiranju cjelovitog prostora županije od strateškog prostornog plana - PPIŽ-a - plana šireg područja, preko PPU općina i gradova, do provedbenih planova UPU-a i DPU-a te obrada dobivenih podataka uvođenjem suvremenih informacijskih sustava koji će omogućiti pristup podacima o stanju u prostoru i omogućiti kontinuirano praćenje, ažuriranje podataka, nadogradnju novih podataka i informiranje zainteresiranih korisnika i šire javnosti o stvarnom stanju u prostoru koji se odnosi na teritorij Istarske županije.

Sadržaj mjere: Sustav će objediniti podatke i informacije iz različitih izvora u jedinstvenu prostorno povezanu (GIS) bazu podataka. Omogućit će pristup javnosti informacijama o prostoru (primjerice www.portal) i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima prostornog uređenja i gradnje.

Predviđene aktivnosti za ostvarivanje mjere su sakupljanje podataka i informacija o prostoru, utvrditi oblike informacija i podataka te definirati tokove i mogućnosti dostupnosti i korištenja zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti, definirati potrebe za uspostavu cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor), definirati razine u horizontalnoj i vertikalnoj komunikaciji te osmisliti komunikaciju s javnosti kroz primjerice www portal i poticati sudjelovanje javnosti da aktivno učestvuje u procesu prostornog planiranja.

Informacijski sustav mora biti dio šireg informacijskog sustava svih prostornih i razvojnih podataka relevantnih za kvalitetno upravljanje resursima i razvojem.

Nositelji: Istarska županija i jedinice lokalne samouprave

Indikatori: GIS baza podataka o stanju u prostoru, kontinuirano ažuriranje podataka, obrazovanje djelatnika za rad s podacima i pripremu prostornih pokazatelja izvješća o stanju u prostoru, izvještavanje javnosti, a sve u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji. Poboljšanje stanja u prostoru temeljem analize stanja i podataka, GIS baza podataka s kontinuiranim praćenjem stanja temeljem indikatora EU-a, mogućnost usporedbe s ostalim zemljama i njihovo aktivno uključivanje u sustav

Prioritet 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava

Mjera: 3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom

Cilj mjere: Cilj mjere je uskladiti gospodarenje otpadom na području Županije s ciljevima Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN br. 130/05)**,** Prostornim planom Istarske županije (Službene novine IŽ 02/02, 1/05, 4/05 i 14/05-pročišćen tekst) te Zakonom o otpadu (NN br. 178/04), koji je usklađen s direktivama EU-a.

Sadržaj mjere: Uspostavljanjem sustava prema standardima EU-a vodit će se računa o troškovima gospodarenja otpadom za stanovništvo i gospodarstvo Istarske županije. Temeljne predviđene aktivnosti u sklopu mjere su: osnivanje županijske tvrtke za gospodarenje otpadom sa zadaćom da upravlja županijskim centrom, reciklažnim dvorištima, transfer stanicama, građevinskim deponijima i kompostanama, izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom, reciklažnih dvorišta i transfer stanica, sanacija i rekonstrukcija postojećih neuvjetnih odlagališta prema lokacijskim i građevinskim dozvolama, čišćenje "divljih odlagališta" i prenamjena prostora kako bi se spriječilo ponovno gomilanje otpada. Također planira se sustavna edukacija stanovništva svih dobnih skupina o nastanku, odlaganju i ponovnom korištenju otpada kao sirovine/energenta. Ovom mjerom omogućuje se moderno upravljanje otpadom u IŽ-u i pridonosi kvaliteti života stanovništva.

Nositelji: Županijska tvrtka za gospodarenje otpadom, izvršna i predstavnička tijela županije i JLS.

Indikatori: Broj saniranih postojećih neuvjetnih odlagališta, broj saniranih "divljih odlagališta", broj radionica/seminara o mogućnostima smanjenja količine otpada (od osnovnoškolskog obrazovanja nadalje), integrirani sustav gospodarenja otpadom na području IŽ-a u funkciji, sanirana divlja odlagališta, obrazovano stanovništvo, dugoročno smanjenje negativnih utjecaja na tlo, vode i zdravlje stanovnika IŽ-a.

Mjera: 3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe

Cilj mjere: Cilj mjere je osigurati trajnu opskrbu kvalitetne vode i zdravstveno ispravne vode za piće na području Istarske županije za potrebe stanovništva, turizma i drugih gospodarskih djelatnosti (prema odredbama članaka 39. do 44. Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Sl. novine 12/05).

Sadržaj mjere: Mjera predviđa aktivnosti na izradi i implementaciji Programa mjera zaštite izvorišta pitke vode , izradu vodoopskrbnog plana IŽ-a, Provedbu terminskog plana organizacijske i tehničko tehnološke rekonstrukcije postojećih sustava, izgradnju nove vodovodne mreže i popravljanje stanja postojeće (rekonstrukcija, automatsko praćenje pokazatelja važnih za kakvoću krajnjeg proizvoda. Također mjera predviđa aktivnosti na izradi i provedbi programa obrazovanja šire javnosti te uvođenje i razradu administrativnih mjera na lokalnoj razini za stimuliranje uštede te zabranu korištenja obrađene ili "pitke vode" u poljoprivrednoj djelatnosti.

Nositelji: Vodoopskrbna poduzeća u Istarskoj županiji i sve jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj km novoizgrađene primarne i sekundarne vodoopskrbne mreže, broj novoizgrađenih vodoopskrbnih građevina u sustavu, broj km provedene rekonstrukcije postojeće vodoopskrbne mreže, broj kućanstava priključenih na sustav javne vodoopskrbe, broj gospodarskih subjekata vezanih na javni vodoopskrbni sustav, sigurna opskrba zdravstveno ispravnom pitkom vodom stanovništva i gospodarstva IŽ-a.

Mjera: 3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Cilj mjere: Mjerom se osiguravaju aktivnosti na izgradnji kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zonama zaštite izvorišta te dovršetak izgradnje postojećih sustava u priobalju s povećanjem stupnja obrade otpadnih voda do kakvoće koja se može upuštati u obalno more.

Sadržaj mjere: Predviđena je edukacija u području zaštite voda. Konkretne aktivnosti su usmjerene na realizaciju programa izgradnje kanalizacijske mreže i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda malih naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji, dovršetak izgradnje postojeće i izgradnja nove primarne i sekundarne kanalizacijske mreže za naselja u priobalju te povećanje stupnja pročišćavanja otpadnih voda postojećih uređaja i izgradnja novih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za naselja u priobalju. Mjera osigurava zaštitu podzemnih i površinskih voda i mora te pridonosi kvaliteti života stanovnika IŽ-a

Nositelji: Za provedbu mjere odgovoran je IVS (istarski vodozaštitni sustav).

Indikatori: Broj izgrađenih sustava javne odvodnje (primarna i sekundarna mreža sa građevinama i uređaji za pročišćavanje otpadnih, broj km obavljenih rekonstrukcija postojeće mreže i građevina te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, broj kućanstava priključenih na sustav javne odvodnje s visokim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda, dugoročna zaštita izvora pitke vode i kakvoće mora u priobalju.

Mjera: 3.2.4. Plinofikacija

Cilj mjere: Svakom potencijalnom potrošaču omogućiti korištenje prirodnog plina kao energenta iz umreženog sustava (plinovodne distribucijske mreže).

Sadržaj mjere: U toplinskoj pretvorbi (zagrijavanje prostora, priprema potrošne tople vode i kuhanje kod kućanstva, …) prirodni plin ima veoma velike prednosti u odnosu na druge energente: veoma brzo postiže radnu temperaturu, jednostavan i jeftin transport, te u konačnici najmanje zagađuje okoliš. Ova mjera predviđa supstituciju postojećih energenata (električna energija, EL loživo ulje i UNP) sa prirodnim plinom.

Nositelji: Plinara (koncesionar), IŽ i gradovi i općine

Indikatori: Direktni indikator biti će broj priključenih potrošača na izgrađenu plinovodnu distribucijsku mrežu. Indirektni indikatori će biti duljina izgrađene distribucijske mreže (u skladu sa terminskim planom), te potrošnja prirodnog plina.

Mjera: 3.2.5. Razvoj prijenosnog i distribucijskog elektro-energetskog sustava

Cilj mjere: Prelazak tronaponskog (110/35/10 kV) na dvonaponski (110/20 kV) elektro-energetski sustav.

Sadržaj mjere: Dvonaponski elektro-energetski sustav je jednostavniji i racionalniji od tronaponskog. Smanjenjem broja transformacija (u trafostanicama) smanjenju se toplinski gubitci koji nastaju tim transformacijama te se povećava učinkovitost sustava. Nadalje se povećava sigurnost sustava, kao i mogućnost proširenja i razvoja.

Nositelji: Elektroistra

Indikatori: Izgrađena duljina vodova prijenosnog i distribucijskog elektro-energetskog sustava sa pripadajućim trafostanicama.

Mjera: 3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture

Cilj mjere: Unapređenje postojeće prometne infrastrukture kao pretpostavke skladnog razvoja na cijelom prostoru IŽ-a

Sadržaj mjere: Unapređenje stanja cestovne mreže: dovršenjem izgradnje punog profila autoceste Istarskog ipsilona; izgradnjom zaobilaznica oko naselja; rekonstrukcijom dotrajalih i kvalitetom neodgovarajućih segmenata cestovne mreže. Izgraditi dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže. Razvoj zračnog prometa u funkciji podizanja kvalitete/dostupnosti turističkih lokaliteta.

Nositelji: Županija, JLS, HC, HŽ.

Indikatori: Km obnovljenih i izgrađenih cestovnih dionica; ulaganja u razvoj željezničkog i zračnog prijevoza.

Mjera: 3.2.7. Izgradnja i održavanje sustava sportske infrastrukture

Cilj mjere: Unapređenje postojeće sportske infrastrukture kao pretpostavke učinkovitog i skladnog razvoja sporta na području cijele Istarske županije.

Sadržaj mjere: Unaprijediti stanje postojeće sportske infrastrukture rekonstrukcijom ili zamjenom zastarjelih energetskih , električnih ili strojarskih pogona (rasvjeta , grijanje , ventilacija , kondicioniranje vode i zraka) te povećati standard opremljenosti do razine koja će zadovoljiti zahtjeve modernog sporta i tjelovježbe ali i građanskog društva u cjelini. Izgraditi i opremiti objekte potrebne za razvoj atletike (atletske staze u sklopu nogometnih igrališta) i sportova na vodi (zatvoreni 33 – metarski bazen i otvoreni bazeni olimpijskih dimenzija , veslačke staze u Limskom kanalu i Medulinskom zaljevu). Izgraditi i opremiti više trodijelnih sportskih dvorana sa manjim kapacitetom gledališta.

Nositelji: Županija , JLS , Sportske zajednice

Indikatori: Broj objekata sportske infrastrukture , količina zatvorenog prostora (samo sportska površina) koja otpada na 100 stanovnika , standard opremljenosti

Prioritet 3.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine

Mjera: 3.3.1. Unapređenje sustava upravljanja velikim nesrećama i katastrofama

Cilj provođenja mjere: podizanje razine kvalitete i učinkovitosti upravljanja, vođenja i nadzora u sustavu zaštite i spašavanja tijekom velikih nesreća i katastrofa, povećanje brzine donošenja procjena i adekvatnih odluka, te uporaba snaga u realnom vremenu uz racionalno korištenje kadrovskih i materijalnih resursa

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati jedinstven i koordiniran sustav vođenja, upravljanja i nadzora u provedbi mjera zaštite i spašavanja i mjera civilne zaštite po svim razinama društvene organiziranosti, uz maksimalnu kompetenciju u angažiranju svih raspoloživih resursa.

Predviđene aktivnosti uključuju edukaciju i rad na podizanju kvalitete upravljačkih procesa i koordinaciji svih subjekata zaštite i spašavanja, te međužupanijsku i međunarodnu suradnju po pitanju istih.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije

Indikatori: Broj i kvaliteta uspješnih intervencija i provedenih mjera

Mjera: 3.3.2. Povećanje tehničke opremljenosti i osiguranje prostornih uvjeta za skladištenje i smještaj opreme

Cilj provođenja mjere: Osiguranje dodatnih materijalno - tehničkih uvjeta za suvremeno djelovanje službi zaštite i spašavanja. Osiguranje dostatne količine opreme adekvatnog skladišnog prostora za provedbu mjera zaštite i spašavanja i civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama.

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati materijalno-tehnički i prostorni uvjeti za učinkovito reagiranje operativnih snaga na zaštiti i spašavanju stanovništva, materijalnih dobara, prirode i okoliša, te potrebiti resursi za primarno zbrinjavanje dijela stanovništva u slučaju većih nesreća i katastrofa. Predviđene aktivnosti uključuju nabavku i ugradnju opreme, razvoj odgovarajućeg softvera, dogradnju i uvezivanje sustava javnog uzbunjivanja i obavješćivanja građana, te osiguranje, adaptaciju i izgradnju odgovarajućih prostora za smještaj opreme.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije, JLS, operativne snage ZIS IŽ i operateri

Indikatori: Broj specijalnih vozila i opreme, broj nove TK i računalne opreme, broj stanovnika obuhvaćenih sustavom uzbunjivanja, kvadratura skladišnog prostora, ostvareni kapaciteti za zbrinjavanje stanovništva u odnosu na međunarodne standarde.

Mjera: 3.3.3. Povećanje i unapređenje ljudskih potencijala operativnih snaga zaštite i spašavanja

Cilj provođenja mjere: Povećati razinu stručnih znanja i osposobljenosti pripadnika operativnih snaga ZIS u provedbi redovnih zadaća i posebno u provedbi mjera ZIS u slučaju velikih nesreća i katastrofa. Unaprijediti timski rad i međusobnu suradnju operativnih snaga. Osigurati uvjete za mobilizaciju volontera - pripadnika operativnih snaga.

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati permanentno osposobljavanje i uvježbavanje pripadnika operativnih snaga za namjensko izvršenje zadaća u složenim i stresnim uvjetima zaštite i spašavanja. Mjerom će se podići i razina psihofizičkih sposobnosti spašavatelja, kao i raspoloživost određenog broja volontera pripadnika operativnih snaga. Predviđene aktivnosti uključuju razne oblike edukacije, uvježbavanja i vježbi pripadnika operativnih snaga i zapovjednih struktura sustava zaštite i spašavanja, kao i izgradnju i opremanje prostora za provođenje edukacije i vježbi svih operativnih snaga. Aktivnosti također podrazumijevaju rad na osiguranju uvjeta za angažiranje volonterskih snaga i osiguranju njihovih prava sukladno Zakonu o volonterstvu.

Predviđa se međužupanijska i međunarodna suradnja po pitanju edukacijskih aktivnosti..

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja IŽ, JLS, operativne snage ZIS IŽ

Indikatori: Broj i raspoloživost pripadnika operativnih snaga, broj seminara, treninga, **vježbi,** provjera sustava itd.,

Mjera: 3.3.4. Edukacija stanovništva o prevenciji i provedbi mjera zaštite i spašavanja

Cilj provedbe mjere: Razvoj spoznaje stanovništva o važnosti prevencije i osnovnim mjerama samo-pomoći i uzajamne pomoći u zaštiti i spašavanju.

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati da širi slojevi stanovništva,a prioritetno djeca i mladi, upoznaju osnove prevencije u području sprečavanja nastanka nesreća i izvanrednih događaja, te usvoje osnovna znanja o samo-pomoći i pružanju međusobne pomoći u slučaju različitih vrsta nesreća. Mjerom će se osigurati i informiranje i uvježbavanje građanstva o načinima postupanja u slučajevima velikih nesreća i katastrofa.

Predviđene aktivnosti uključuju: izradu kvalitetnih i usklađenih sveobuhvatnih programa edukacije djece i mladih, izbor i izobrazbu edukatora, nabavku nastavnih sredstava i pomagala, informiranje građana, pripremu i provedbu edukacije na svim razinama i provedbu vježbi.

Nositelji: Nositelji: Služba zaštite i spašavanja IŽ, JLS, operativne snage ZIS IŽ

Indikatori: broj edukacijskih programa, broj ostvarenih edukacija i obuhvaćenih korisnika edukacija i vježbi.

Mjera: 3.3.5. Uspostava i opremanje sustava za zaštitu i spašavanje na moru

Cilj mjere: Cilj mjere je osigurati uvjete za opremanje vatrogasnog sustava i sustava spašavanja plovilima i ronilačkom opremom.

Sadržaj mjere: Mjerom će se dodatno poboljšati kvaliteta i kvantiteta zaštite i spašavanja na moru koja pridonosi povećanju sigurnosti svih stanovnika i turista na području Istarske županije. Ona povećava efikasnost i podiže kvalitetu osposobljenih jedinica zaduženih za spašavanje na moru te na taj način pridonosi razvoju turizma i time povećanju standarda života svih stanovnika na području cijele Županije. U sklopu ove mjere predviđene su aktivnosti nabave plovila i opreme, opremanje spasilačkih baza i prostora za ekipe te edukacija spasilaca, vatrogasaca odnosno ronioca.

Nositelji: Služba zaštite i spašavanja Istarske županije

Indikatori: Broj specijalnih plovila, broj nove komunikacijske opreme, broj uspješnih intervencija

Mjera 3.3.6. Jačanje kapaciteta i interventnosti HGSS-a u Istarskoj županiji

Cilj mjere: Osiguranje dodatnih materijalno-tehničkih uvjeta za spašavanje ljudskih života i pružanju prve pomoći na nepristupačnim i teško prohodnim terenima, planinskim prostorima, stijenama i speleološkim objektima u svim vremenskim uvjetima.

Sadržaj mjere: Mjerom će se osigurati potrebni materijalno-tehnički i prostorni uvjeti za povećanje interventnosti Hrvatske gorske službe spašavanja u Istarskoj županiji. Dostignuti učinkovita razina spremnosti u, potragama, spašavanjima i pružanju prve pomoći i ostalim urgentnim situacijama na nepristupačnim i teško prohodnim terenima, planinskim prostorima udaljenih od prometnica, stijenama i speleološkim objektima. Predviđene aktivnosti uključuju nabavku: sredstava za obuku, kondicioniranje i usavršavanje gorskih spašavatelja, specijalističke opreme za spašavanje, namjenskih terenskih vozila, GPS uređaja i lokatora, uređaja radio veze, te osiguranje, adaptaciju i izgradnju odgovarajućih prostora za smještaj oprem i obavještajnih točaka HGSS-a.

Nositelji: HGSS Stanica Pula, JLS

Indikatori: Broj terenskih vozila i specijalističke opreme za gorsko spašavanje, broj GPS uređaja i uređaja radio-veze, kvadratura skladišnog prostora, pokrivenost i broj obavještajnih točaka HGSS-a

Prioritet 3.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem

Mjera: 3.4.1. Osnaživanje kapaciteta područne (regionalne) i lokalne samouprave

Cilj mjere: Jačanje osposobljenosti za učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem te stvaranje uvjeta za efikasno gospodarenje imovinom kao i brzo i kvalitetno pružanje usluga građanima.

Sadržaj mjere: stvaranje materijalnih i financijskih uvjeta za rad tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave putem unaprijeđenja osnovne infrastrukture (uredi, informatička oprema i programi) te unaprijeđenja sposobnosti, vještina i znanja službenika i dužnosnika, te izabranih predstavnika građana (vijećnika), stvaranje pretpostavki za intenzivnije uključivanje građana u donošenje odluka na lokalnoj razini i javnosti rada, kreiranje modela razmjene informacija i suradnje JLS i Županije i pravnih osoba u njihovu vlasništvu, radi ujednačivanja

postupanja, primjene propisa i pravne prakse te realizacije razvojnih programa; unaprjeđenje kvalitete usluga u izdavanju dozvola za poduzetničke aktivnosti; predlaganje izmjena postojećih zakonskih akata u cilju daljnje normativne i fiskalne decentralizacije, podizanje kvalitete upravljanja imovinom, kao i podizanje učinkovitosti korištenja resursa iz djelokruga JLS

Nositelji: Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihovu vlasništvu (trgovačka društva i ustanove), građani, poduzetnici, općine i gradovi, Županija,/predstavnička tijela JLS.

Indikatori: Broj educiranih djelatnika; broj izdanih akata, postotak povećanja investicija, ubrzavanje postupaka donošenja akata, planova i dr., viša kvaliteta pruženih usluga te kvalitetnija suradnja tijela uprave JLS i Županije (kvalitativni indikatori); porast BDP-a.

Mjera: 3.4.2. Usklađivanje programa i aktivnosti između institucija na regionalnoj razini

Cilj mjere: Osigurati suradnju u planiranju, donošenju i provedbi razvojnih odluka na razini Županije te omogućiti porast profesionalnih standarda svih institucija, racionalizaciju rada, transparentnost u radu i dostupnost svih službi stanovništvu.

Sadržaj mjere: Analiza zakonske regulative i odgovornosti i nadležnosti državnih tijela i ureda državne uprave na razini Županije; uspostava sustava kontinuiranog dijaloga o ključnim razvojnim pitanjima; jačanje uloge lokalne samouprave i ureda u zajedničkom odlučivanju o ključnim razvojnim pitanjima i dnevnoj operativi; unaprjeđenje suradnje IŽ-a i JLS sa središnjim institucijama/tvrtkama na razini Županije

Nositelji: Ured državne uprave i Županija

Indikatori: (Kvalitativni): opseg realizirane suradnje sa UDU i institucijama središnje uprave; racionalizacija poslovanja; porast transparentnosti i kvalitete usluga građanima.

Mjera: 3.4.3. Jačanje međunarodne suradnje i suradnje s institucijama EU

Cilj mjere: Jačati razvojni potencijal Istarske županije kroz poticanje i unapređenje suradnje s drugim regijama, međunarodnim institucijama, tijelima EU-a, međunarodnim organizacijama u zemlji i inozemstvu. Povećati apsorpcijski potencijal Istarske županije.

Sadržaj mjere: Intenziviranje međunarodne, međuregionalne (prekogranične, multilateralne i bilateralne) suradnje; ostvarivanje različitih oblika partnerstava, stvaranje mreža suradnje, razmjena iskustava i znanja, edukacije i stručna usavršavanja u inozemstvu, prikupljanje potrebnih informacija, kreiranje i realizacija zajedničkih razvojnih projekata. Kadrovsko i tehničko jačanje uprave za međunarodnu suradnju.

Nositelji: Županija, JLS, IDA, AZRRI, IRENA

Indikatori: Broj realiziranih raznih oblika partnerstava, broj predloženih i realiziranih projekata, utjecaj realiziranih projekata na gospodarski i društveni razvoj Županije.

Mjera: 3.4.4. Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima

Cilj mjere: Povećanje efikasnosti upravljanja regionalnim razvojem kao i razine efikasnosti izvršavanja prava i obveza u samoupravnom djelokrugu općina, gradova i županije.

Sadržaj mjere: Uspostava valjane evidencije imovine i obveznika, prihoda i rashoda, osposobljavanje funkcioniranja sustava pravodobne naplate prihoda općina, gradova i Županije, osmišljavanje programa iskorištavanja imovinskih resursa (zakup, najam, koncesija, prodaja i sl.) njihovim stavljanjem u gospodarsku funkciju.

Nositelji: Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihovom vlasništvu (trgovačka društva i ustanove).

Indikatori: Porast prihoda, smanjenje troškova javne uprave koji se financiraju iz poreza i naknada

STRATEŠKI CILJ 4: Visoka kvaliteta života

Prioritet 4.1. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite

Mjera: 4.1.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti

Cilj mjere: Izgradnja novih kapaciteta i/ili rekonstrukcija i adaptacija postojećih, a radi njihove prilagodbe suvremenim standardima liječenja i boravka korisnika te pružanja adekvatne usluge sukladno potrebama korisnika. Organiziranje ili unapređenje nedostatnih usluga na svim razinama zdravstvene zaštite

Sadržaj mjere: Izgradnja novih ili adaptacija postojećih kapaciteta zdravstvenih ustanova; osuvremenjivanje medicinske opreme; prilagođavanje objekata i opreme ekološkim standardima radi poboljšanja energetske učinkovitosti; kontinuirano stručno usavršavanje kadrova; jačanje upravljačkog kapaciteta i uvođenje sustava upravljanja kvalitetom. Pribavljanje potrebnih suglasnosti i dozvola nadležnih tijela za izgradnju; izrada sve potrebne dokumentacije; prijava na EU fondove; izgradnja objekata; opremanje prostora medicinskom i nemedicinskom opremom te izrada prijedloga nove organizacijske i kadrovske strukture. Pojačana zdravstvena zaštita tijekom turističke sezone.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Istarska županija, zdravstvene ustanove u vlasništvu Županije, gradovi i općine u Istarskoj županiji, ostali.

Indikatori: Promjene u infrastrukturi županijskih zdravstvenih ustanova; uspostavljenje novih ili jačanje postojećih usluga zdravstvene zaštite, stručno usavršeni kadrovi, prijavljeni i odobreni projekti na EU fondove.

Mjera: 4.1.2. Promicanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje te liječenje bolesti, uz naglasak na županijske javnozdravstvene prioritete

Cilj mjere: Jačanje promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti na svima razinama zdravstvene zaštite. Pojačan rad na dosadašnjim osnovnim županijskim javnozdravstvenim prioritetima, te postavljanje novih prioriteta.

Sadržaj mjere: Analiza i ocjena promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti na području Istarske županije; usklađivanje planova županijskih zdravstvenih ustanova sa županijskim planovima; poticanje razvoja nedovoljno razvijenih aktivnosti iz područja unapređenja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti; te poticanje međusektorske suradnje na tom području.
Evaluacija rada na dosadašnjim javnozdravstvenim prioritetima (rak dojke, kardiovaskularne bolesti, ovisnosti), te postignute implementacije postavljenih ciljeva i institucionalizacije modela dobre prakse unutar prioriteta; odluka o nastavku rada na istim prioritetima shodno potrebama; postavljanje novih javnozdravstvenih prioriteta.

Nositelji: Istarska županija; zdravstvene ustanove u vlasništvu Županije; nevladine udruge

Indikatori: Jednogodišnji županijski Planovi promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti, uz izvješća o postignutim rezultatima – općenito i po prioritetima. Izvješće evaluacije dosadašnjeg rada na prioritetima 2005.-2012. godine, odluka o produženju trajanja pojedinih prioriteta, te uspostavljanje novih na temelju konsenzusa građana, politike i struke.

Mjera: 4.1.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite posebno osjetljivih skupina stanovništva

Cilj mjere: Unaprijediti dostupnost usluga sociozdravstvene zaštite posebno osjetljivim skupinama stanovništva, prioritetno starijim osobama i osobama s invaliditetom, osnaživati njihovu samostalnost i veće uključivanje u život zajednice. Zbog značajnog trenda porasta broja starijih i nemoćnih osoba te promjena u funkcijama kako obitelji tako i sustava socijalne skrbi, nužno je osigurati uvjete za odgovarajuću zaštitu i skrb o takvim osobama. Razvoj usluga sociozdravstvene zaštite uvažava specifične potrebe posebno osjetljivih skupina, racionalno koristi postojeće i uvodi nove resurse, poštuje načela supsidijarnosti, ekonomičnosti i učinkovitosti, te međusektorsko i koordinirano rješavanje problema.

Sadržaj mjere: Podizanje standarda smještaja i usluga u institucionalnoj skrbi za starije osobe; prilagođavanje i specijalizacija usluga uvažavajući specifične potrebe i zdravstvena stanja starijih osoba (Alzheimerova demencija i sl.); razvoj mreže izvaninstitucionalnih usluga za starije osobe i osobe s invaliditetom kao prevencija institucionalizacije; razvoj organiziranog stanovanja uz podršku; jačanje funkcionalnih sposobnosti; uklanjanje fizičkih i komunikacijskih barijera za starije i osobe s invaliditetom; uspostavljanje i razvijanje međusektorske suradnje i koordinacije u planiranju i pružanju usluga; poticanje razvoja volontarijata.

Nositelji: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave, ustanove za skrb o starijim osobama, ustanove za skrb o osobama s invaliditetom, zdravstvene ustanove, nevladine organizacije, obitelji

Indikatori: Broj mjesta u domovima institucionalne skrbi za starije osobe u odnosu na ukupan broj starijih osoba, ulaganja u podizanje standarda smještaja i uvođenje novih i/ili specijaliziranih usluga u institucionalnoj skrbi za starije osobe, broj korisnika pomoći i njege u kući, broj organiziranih dnevnih boravaka, broj organiziranih okupacijsko-rehabilitacijskih sadržaja u zajednici, broj osoba koje koriste usluge organiziranog stanovanja uz podršku

Mjera: 4.1.4. Demografski poticaji i potpora roditeljima u podizanju i odgoju djece

Cilj mjere: Poboljšati demografsku strukturu i unaprijediti kvalitetu obiteljskog života u Županiji

Sadržaj mjere: Pomoć mladima pri osamostaljivanju (rješavanje stambenog pitanja); pomoć samohranim roditeljima i obiteljima s više djece. Promicanje obitelji s dvoje djece.
Programi za kvalitetno roditeljstvo, programi kojima se potiče suradnja dječjih vrtića i škola sa roditeljima i zajednicom, programi socio-emocionalnog učenja djece, programi za kvalitetno korištenje slobodnog vremena djece i mladih (izvannastavne aktivnosti, igraonice i radionice, klubovi mladih, sportske aktivnosti i dr.).
Programi prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih (savjetovališta za brak i obitelj i/ili za djecu i mlade), programi za prevencija pijenja alkohola kod mladih i/ili prevenciju zlostavljanja odnosno nasilja među vršnjacima i/ili u obitelji.

Nositelji: Županija, JLS, centri za socijalnu skrb, obiteljski centar, odgojno-obrazovne ustanove, udruge

Indikatori: Porast broja novorođenih; porast broja obitelji sa dvoje djece; povećan broj korisnika programa potpore roditeljima u podizanju i odgoju djece.

Mjera: 4.1.5. Jačanje zdravstvene zaštite i sigurnosti na radu

Cilj mjere: Osnaživanje sustava zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Sadržaj mjere: povećati učinkovitost sustava zaštite zdravlja i sigurnosti na radu u županiji kako bi bio u skladu sa standardima EU; jačanje administrativnih kapaciteta relevantnih institucija uključenih u područje zaštite zdravlja i sigurnosti na radu; umrežavanje institucija na regionalnoj razini nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

Nositelji: Istarska županija, HZZ, HGK, HOK, udruge, poduzeća.

Indikatori: broj educiranog osoblja institucija i poduzeća, broj nesreća na radu, broj projekata u predmetnom području.

Mjera: 4.1.6. Aktivno uključivanje građana u sportsku rekreaciju

Cilj mjere: unaprjeđenje sportsko-rekreativnih aktivnosti građana svih dobnih skupina koje su u funkciji očuvanja zdravlja i poboljšanja psihofizičkih sposobnosti

Sadržaj mjere: Sportska rekreacija je jedan od glavnih čimbenika zdravog života te stoga treba motivirati građane da steknu naviku korištenja sportsko-rekreativnih sadržaja te ulagati u iste. Sadržajno se osvješćivanje stanovništva o važnosti bavljenja sportom može provesti kroz niz edukacijskih i medijskih eksponiranih kampanja. Nadalje ulaganjem u dodatne sportsko-rekreacijske sadržaje može se unaprijediti sustav amaterskog bavljenja sportom.

Nositelji: Istarska županija, SSIŽ, ZJZIŽ, udruge,

Indikatori: broj provedenih edukativnih kampanja, broj građana koji se bave sportskom rekreacijom, broj novih sportsko- rekreacijskih sadržaja, rezultati ZJZIŽ

Mjera: 4.1.7. Uspostava sustava potpore postizanju vrhunskih rezultata u sportu

Cilj mjere: Strateški osmisliti te uspostaviti sustav potpore i nagrađivanja iznimnih dostignuća u sportu

Sadržaj mjere: Izrada strategije razvoja sporta te uspostava sustava nagrađivanja vrhunskih rezultata u sportu, osiguranje financijskih sredstava za poticanje izvrsnosti, edukacija trenerskog kadra, jačanje sustava školskog sporta, stimulirati pojedinačnu i skupnu izvrsnost sportaša.

Nositelji: Istarska županija, SSIŽ,

Indikatori: broj nagrađenih sportaša, broj dodijeljenih potpora

Prioritet 4.2. Povećanje kvalitete kulturne ponude

Mjera: 4.2.1. Jačanje umjetničke produkcije ,razvoj publike, kritičke refleksije i razumijevanja umjetničkog rada

Cilj mjere: Razvoj produkcijskih uvjeta u književnosti, izdavaštvu, glazbi, dramskom i plesnom kazalištu, filmskoj, likovnoj i novomedijskoj umjetnosti te razvoj publike, kritičke refleksije i razumijevanja umjetničkog rada.

Sadržaj mjere: Povećanje broja plesnih i dramskih kazališnih produkcija, povećanje broja realiziranih filmski produkcija u Istri, povećanje broja ateljea i izložbi suvremenih vizualnih umjetnika ,osnivanje neovisnih centara za produkciju i promociju suvremene umjetnosti, povećanje broja radnih prostora za glazbenike te povećanje broja glazbenih instrumenata i opreme za glazbenike, potpora organizaciji javnih rasprava, radionica i ostalih aktivnosti namijenjenih produbljivanju razumijevanja kulturnih djelatnosti, te potpora suradnji institucionalne i vaninstitucionalne kulture.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije i udruge, jedinice lokalne samouprave.
Indikatori: Broj novih produkcija ,broj objavljenih (umjetničkih) kritičnih tekstova, povećan interes publike

Mjera: 4.2.2. Potpora razvoju ljudskih resursa u kulturi

Cilj mjere: Osnaženi status umjetnosti (umjetnika i kulturnih djelatnika) u društvu

Sadržaj mjere: Potpora razvoju ljudskih kapaciteta u dramskom i plesnom kazalištu, književnosti ,filmskoj i likovnoj umjetnosti, glazbenoj djelatnosti kroz sustav stipendiranja, osnaživanje statusa umjetnika i kulturnih djelatnika u društvu kroz sustav višegodišnjih potpora projektima i autorskih stipendija za umjetnike

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije i udruge, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj dodijeljenih stipendija za umjetnička zanimanja i zanimanja za rad u kulturnom sektoru, broj višegodišnjih potpora projektima, broj dodijeljenih autorskih stipendija

Mjera: 4.2.3. Razvoj međusektorske i međunarodne suradnje u kulturi

Cilj mjere: Osnažiti suradnju kulture s ostalim sektorima i međunarodnu suradnju

Sadržaj mjere: Kontinuirano poticati međusektorsku suradnju naročito suradnju kulture , obrazovanja i znanosti te suradnju kulturnog sektora i turizma ,graditeljstva , arhitekture, urbanizma i prerađivačke industrije .Poticati međunarodnu kulturnu razmjenu kroz projektnu međunarodnu suradnju te individualnu mobilnost umjetnika i kulturnih djelatnika.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije, udruge i umjetnici pojedinci, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj projekata koji se odnose na nekoliko povezanih sektora, broj institucija i udruga koji sudjeluju u međunarodnim projektima, broj inozemnih gostovanja istarskih umjetnika

Mjera: 4.2.4. Priprema i provedba projekata infrastrukture u kulturi

Cilj mjere: Izgradnja novih i/ili rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata i prostora, a radi osiguranja osnovnih uvjeta rada institucija ,udruga i pojedinaca u kulturi i povećanja kvalitete kulturne ponude.

Sadržaj mjere: Izgradnja novih i/ili rekonstrukcija i adaptacija postojećih kulturnih kapaciteta. Pribavljanje potrebnih suglasnosti i dozvola nadležnih tijela za izgradnju, izrada potrebne dokumentacije, izgradnja objekata ,rekonstrukcija i adaptacija objekata i prostora. Nabava instrumenata i suvremene opreme za rad.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije, udruge i pojedinci, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj novo izgrađenih objekata, broj rekonstruiranih i adaptiranih objekata i prostora za rad, broj novonabavljene opreme .

Prioritet 4.3. Razvoj civilnog društva

Mjera: 4.3.1. Osnaživanje kapaciteta organizacija civilnog društva

Cilj mjere: Jačanje kapaciteta Organizacija civilnog društva putem organiziranih edukacija , radionica, informativnih dana i okruglih stolova radi jačanja njihove uloge u razvoju lokalne zajednice. Pružanje financijskih potpora sukladno izrađenim natječajnim procedurama.

Sadržaj mjere: Organizacija edukacija, radionica, okruglih stolova na temu izrade projektnih prijedloga, upravljanja projektima, upravljanje financijama, međusektorska suradnja, rad s medijima . Organiziranje Info dana u cilju umrežavanja javnog, poslovnog i civilnog sektora. Objavljivanje natječaja i odabir projekata i inicijativa, njihovo praćenje i osiguranje vidljivosti.

Nositelji: Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Istarska županija, Vladin ured za udruge, JLS

Indikatori: Broj organiziranih: edukacija, Info dana, okruglih stolova , broj projekata financiranih od strane EU, broj raspisanih natječaja, te broj financiranih projekata i inicijativa od strane Zaklade i Jedinica lokalne samouprave.

Mjera: 4.3.2. Osnivanje Centra potpore za organizacije civilnog društva

Cilj mjere: Osnivanje centra za Organizacije civilnog društva po modelu poslovnih inkubatora putem kojeg bi se omogućilo infrastrukturnu i savjetodavnu podršku Organizacijama civilnog društva

Sadržaj mjere: Pružanje tehničke, informacijske podrške Organizacijama/Institucijama u cilju jačeg uključivanja u razvoju lokalne zajednice

Nositelji: IŽ, Zaklada, IDA, Organizacije civilnog društva

Indikatori: Osnovan Centar potpore OCD-ima

Mjera: 4.3.3. Razvoj volonterstva i filantropije

Cilj mjere: Promicanje volonterstva kao jednog od nositelja razvoja i demokratskih promjena suvremenog društva, te razvoj filantropije kojom se dobrobit pojedinca dijeli u korist dobrobiti cijelog društva.

Sadržaj mjere: Pružanje tehničke pomoći volonterskim organizacijama; promicanje programa volontiranja; osnivanje volonterskog centra IŽ; uvođenje nagrade za volontere; organiziranje izložbe filantropa u cilju poticanja lokalne zajednice na dobročinstvo; promoviranje filantropije i volonterstva putem medija i svakodnevnih aktivnosti

Nositelji: IŽ, Organizacije civilnog društva, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Obrazovne ustanove, Mediji

Indikatori: Povećanje broja volontera; osnivanje volonterskog centra IŽ, povećanje broja donacija

Mjera: 4.3.4. Osnaživanje zakladništva

Cilj mjere: Osnažiti zakladništvo kao važnog čimbenika socijalnog razvoja i pozitivnih socijalnih promjena

Sadržaj mjere: Jačanje uloge regionalnih Zaklada kroz njihovo umrežavanje i bolju mobilizaciju financijskih sredstva namijenjenih razvoju lokalne zajednice; povećanje informiranosti građana o Zakladništvu

Nositelji: IŽ , JLS, Poslovni sektor, Ured Istarske županije u Bruxellesu.

Indikatori: Broj objava Zaklada u medijima; povećanje broja građana uključenih u aktivnosti Zaklade, porast posjećenosti otvorenih vrata za građane, veći broj prijava na natječaje Zaklade, povećan broj financijskih potpora

Mjera: 4.3.5. Stvaranje poticajnog okruženja za partnerstvo javnog, civilnog i poslovnog sektora

Cilj mjere: Poticati umrežavanje javnog, poslovnog i civilnog sektora

Sadržaj mjere: Umrežavanje se može postići kroz zajedničke projekte koji podrazumijevaju uključivanje sva 3 sektora; uvođenje usluga koje bi Organizacije civilnog društva pružile poslovnom sektoru, stvaranje foruma donatora za razvoj civilnog društva

Nositelji: IŽ , Zaklada, Poslovni sektor

Indikatori: Povećanje broja projekata prijavljenih u partnerstvu sva tri sektora, povećanje pružanih usluga OCD-a poslovnom sektoru , povećan broj financiranih projekata od strane poslovnog sektora, donesen plan suradnje triju sektora na razini IŽ

STRATEŠKI CILJ 5: Prepoznatljivost istarskog identiteta

Prioritet 5.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti

Mjera: 5.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti

Cilj mjere: Identificirati, zaštititi i održivo koristiti veliko bogatstvo prirodne baštine

Sadržaj mjere: Uložiti znatnija sredstva u aktivnosti vezane uz djelatnosti identifikacije, a potom i zaštite i održivog korištenja prirodne baštine IŽ-a. Okvir za djelatnost treba postaviti izradom Programa zaštite prirode IŽ-a. Od operativnijih aktivnosti u okviru zaštite i upravljanja, osnovni smjerovi djelovanja su: 1) identifikacija posebno vrijednih dijelova prirode koji još nisu niti prepoznati kao vrijedni posebnog režima upravljanja s ciljem očuvanja vrijednih fenomena i značaja u široj cjelini IŽ-a; 2) intenziviranje prevođenja u status zaštićenih za veliki broj područja trenutačno prepoznatih prostornim planom IŽ-a, ali ne i zaštićenih prema sektorskom zakonu o zaštiti prirode; 3) operativnija zaštita dijelova prirode koji se trenutačno štite gotovo isključivo formalno/„papirnato“, a ne i sustavnim djelovanjem; 4) skladno mirenje „zaštite“ i „održivog korištenja“ kroz osmišljavanje planova upravljanja/zaštite/gospodarenja, koji očuvanu vrijednost koriste kao komparativnu razvojnu prednost, a ne kao ograničenje u razvoju.

Nositelji: Istarska županija, JLS, TZIŽ, TZO/G, Natura Histrica, NVU, udruge turističkih poduzetnika, poljoprivredne zadruge ...

Indikatori: Udio površine IŽ-a koji je pod nekim režimom posebnog upravljanja s ciljem zaštite prirodnih vrijednosti; broj turističkih sadržaja koji kao važan značajan element imaju atraktivnost zaštićene prirodne baštine

Mjera: 5.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode

Cilj mjere: Cilj je uspostaviti sustavnu potporu institucijama koje se na razini Županije bave očuvanjem biološke raznolikosti i krajobrazne raznolikosti.

Sadržaj mjere: Poticat će se suradnja s institucijama središnje vlasti. Potpora je usmjerena prvenstveno na izgradnju sustava zaštite prirode u sklopu JU NATURA HISTRICA kroz obrazovanje kadrova, nova radna mjesta, IT podršku, umrežavanje u EU. Mjerom ce se omogućiti potpora kontinuiranim istraživanjima, prikupljanju informacija, uspostavi i ažuriranju informacija te prezentaciji prirodne baštine Istarske Županije svim zainteresiranim korisnicima. Osnovne predviđene aktivnosti su uspostavljanje sustavnih istraživanja i

monitoringa u zaštićenim područjima, intenziviranje istraživanja bioraznolikosti u ostalim područjima u Županiji, ubrzanje postupka uspostavljanja zaštite na identificiranim područjima i jačanje (kadrovsko i opremom) JU Natura Histrica te umrežavanje dionika vezanih za zaštitu prirode.

Nositelji: Javna ustanova Natura Histrica uz potporu Županije, znanstvenih i obrazovnih institucija i nevladinih udruga

Indikatori: Jačanje JU Natura Histrica kadrovsko i opremom, broj seminara i radionica o zaštićenim područjima, IT umreženost na lokalnoj, središnjoj i razini EU-a; broj institucija s kojima je uspostavljena trajna suradnja.

Mjera: 5.1.3. Racionalno upravljanje i zaštita obalnog pojasa

Cilj mjere: Racionalno upravljanje i uređenje neizgrađenih dijelova obalnog pojasa u urbanim područjima u sustavu prostornog uređenja

Sadržaj mjere: Mjerom će se postići harmonizacija sustava odlučivanja o namjeni i uvjetima korištenja neizgrađenih dijelova obalnog pojasa na razini države, županije i gradova/općina; predviđene aktivnosti predviđaju uspostavu konzilijarnih mehanizama između različitih stupnjeva odlučivanja i kontrole procesa u prostoru, nabavku odgovarajuće računalne i telekomunikacijske opreme za on line konferencije, sinhronizaciju različitih GIS sustava u izgradnji.

Nositelji: Nadležna tijela za prostorno uređenje, održivi razvoj i graditeljstvo u državi, Županiji i gradovima/općinama.

Indikatori: Brzina uspostave sustava konzilijarnog odlučivanja, brzina sinkronizacije izgradnje GIS sustava, kakvoća, analiza i dostupnost podataka i rezultata u javnosti, povećanje brzine i kakvoće izrade dokumenata prostornog uređenja.

Prioritet 5.2. Valorizacija i očuvanje višekulturalne (plurikulturalne) baštine u funkciji razvoja

Mjera: 5.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet

Cilj mjere: Osnivanje, umrežavanje i osnaživanje institucija i udruga u kulturi koje mogu definirati, očuvati i promovirati regionalni istarski identitet, razvoj istarskog kulturnog informacijskog servisa, razvoj međusektorske i međunarodne suradnje.

Sadržaj mjere: Osnaživanje postojećih institucija kroz edukaciju i novo zapošljavanje kadrova, osiguranje odgovarajućih prostornih uvjeta i opreme, osnivanje novih institucija, osnivanje Instituta za društvena istraživanja pri Istarskom Sveučilištu, Muzeja sakralne umjetnosti, Muzeja glagoljice, Regionalni zavod za zaštitu spomenika te programsko umrežavanje postojećih i novoosnovanih institucija kao i povezivanje s međunarodnim znanstvenim i stručnim institucijama.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije i udruge, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj osnovanih, osnaženih i umreženih institucija, broj međunarodnih i međusektorskih projekata, ažurnost i broj posjeta web servisa.

Mjera: 5.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine

Cilj mjere: Identifikacijom, valorizacijom, zaštitom i obnovom objekata kulturne baštine koje imaju značajan kulturni i turistički potencijal, restauriranjem pokretne i nepokretne baštine, otvaranjem radionica starih-autohtonih obrta, poticanjem osnivanja udruga i manifestacija

tradicijske kulture očuvat će se materijalna i nematerijalna kultura kako bi istarski identitet bio dio svakodnevnog življenja.

Sadržaj mjere: Obnova kaštela, vila, stancija, urbanih i ruralnih sredina……; restauracija fresaka, slika, orgulja, statuta, …; osnivanje radionica za izradu tipičnih istarskih instrumenata, oruđa, tekstila…; osnivanje te stručna i financijska potpora udrugama koje se bave očuvanjem materijalne i nematerijalne kulture; umrežavanje te financijska i stručna potpora manifestacijama koje promiču istarske kulturne vrijednosti i tradiciju; povezivanje sa zainteresiranim gospodarstvenicima, institucijama i pojedincima; povezivanje s međunarodni institucijama radi traženja sredstava te stručne pomoći.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije i udruge, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj očuvane, obnovljene, korištene i promovirane materijalne i nematerijalne kulture

Mjera: 5.2.3. Podrška umjetničkoj produkciji i edukacija za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti

Cilj mjere: Podrška umjetničkoj produkciji temeljenu na materijalnoj i nematerijalnoj kulturi Istre .Poticanje edukacijskih aktivnosti radi njegovanja istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti .

Sadržaj mjere: Osnažiti produkciju temeljenu na materijalnoj i nematerijalnoj kulturi Istre kroz produkciju kazališnih predstava istarskih autora, objavu knjiga i kapitalnih (enciklopedijskih i monografskih)izdanja o Istri, objavu stručnih radova o istarskim skladateljima i istarskoj tradicijskoj glazbi i organizaciju kompleksnih izložbi o materijalnoj i nematerijalnoj kulturi Istre . Poticanjem edukacijskih i istraživačkih aktivnosti , njihovom prezentacijom kao i zavičajnom nastavom te drugim oblicima edukacije učvrstiti istarski identitet.

Nositelji: Upravni odjel za kulturu, nadležne stručne institucije, udruge i umjetnici pojedinci, jedinice lokalne samouprave.

Indikatori: Broj produkcija temeljenoj na materijalnoj i nematerijalnoj kulturi Istre, broj edukacijskih i istraživački aktivnosti radi njegovanja istarskog identiteta

Mjera: 5.2.4. Zaštita ugroženih jezika u Istarskoj županiji

Cilj mjere: očuvanje i sprječavanje odumiranja istriotskog jezika (sveukupno 6: rovignese, vallese, sissanese, fasanese, gallesanese i dignanese) te žejanskog ili vlaškog (istro-rumunjskog) jezika, a koji su sastavni dio sveukupne istarske kulturne baštine.

Sadržaj mjere: rad na dokumentiranju i istraživanju jezika i kulture, posebno nematerijalne kulture, i realizacija virtualnog a u nastavku i realnog muzeja ugroženih jezika (za žejanski ili vlaški jezik planira se osnovati Zavičajni centar u Šušnjevici). Sveobuhvatno dokumentiranje te digitalno aktiviranje žejanskog te istriotskog jezika. Osmišljavanje izvanškolskih i drugih oblika aktivnosti za odrasle u vezi s podučavanjem ugroženih jezika te kulture i povijesti kraja u kojemu se ugroženi jezik govori, tiskanje publikacija, raspisivanje natječaja, itd.

Nositelji: : UO za talijansku nacionalnu zajednicu i ostale etničke skupine, UI-TU sa ZT-CI, Odsjek za lingvistiku „New York University“, Udruga „ „Žejane i Udruga „Spod Učke“, UO za međunarodnu suradnju, UO za obrazovanje.

Indikatori: broj educiranih ljudi o predmetnim jezicima, broj poduzetih inicijativa u predmetnom području, broj posjetitelja virtualnog muzeja

Prioritet 5.3. Razvoj višekulturalizma (plurikulturalizma) i multikulturalizma

Mjera: 5.3.1. Uspostava zavičajne nastave

Cilj mjere: Bolja promocija zavičajnih vrijednosti za polaznike predškolskih, osnovnoškolskih te srednjoškolskih ustanova.

Sadržaj mjere: Njegovanje zavičajnih vrijednosti i zavičajnog odgoja i obrazovanja te poticanje i podupiranje obrazovanih kreativnih ljudi u realizaciji projekata glede osmišljavanja i izrade didaktičkog materijala za polaznike od predškolske do srednjoškolske dobi s ciljem promicanja višejezičnih (plurijezičnih) i višekulturalnih (plurikulturalnih) zavičajnih vrijednosti : očuvanje baštine, upoznavanje sa različitostima, njegovanje tradicije i izvorne kulture Istarske županije. Izrada didaktičkih programa i projekata za realizaciju zavičajne nastave.

Nositelji: UO za TNZ i ostale etničke skupine, UO za kulturu, UO za obrazovanje, UO za međunarodnu suradnju.

Indikatori: broj educiranih učenika, broj podijeljenog didaktičkog materijala, broj promotivnih događanja

Mjera: 5.3.2. Promocija multikulturalnosti

Cilj mjere: Unaprijediti i promovirati sustav djelovanja multikulturnog društva u županiji

Sadržaj mjere: : kontinuirano unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih zajednica i drugih etničkih skupina te promicanje kulturnih programa koji imaju za cilj njegovanje izvorne kulturne tradicije te očuvanje baštine kroz amaterizam u okviru svojih udruga. Osmišljavanje kvalitetnih projekata korištenjem sredstava iz europskih fondova. Osmišljavanje projekata radi upoznavanja šire javnosti s multikulturalnom baštinom Istarske županije. Stvaranje preduvjeta za osnivanje Doma kulture koji bi na jednom mjestu okupilo sve etničke skupine Istarske županije. Ostvarivanje prava na učenje materinskog jezika, kao temeljnog ljudskog prava, kroz izbornu nastavu u školama Istarske županije sukladno zakonskim odredbama.

Nositelji: UO za TNZ i druge etničke skupine, UO za kulturu, UO za obrazovanje, UO za međunarodnu suradnju.

Indikatori: broj implementiranih projekata, broj umreženih institucija, broj promotivnih događanja

7. Politika županije prema posebnim područjima

7.1. Potpomognuta područja

Istarska županija je jedinica lokalne (područne) regionalne samouprave čiji je društveno-ekonomski razvoj neujednačen. Iako je Istarska županija jedna od najrazvijenijih županija u Republici Hrvatskoj, dio jedinica lokalne samouprave značajno zaostaje u razvoju. Niz je razloga tomu: geografski položaj, brdsko-planinska konfiguracija područja, snažna depopulacija stanovništva izazvana zakašnjelim procesima izgradnje infrastrukture, privatizacijskim procesima, nepovoljnom strukturom gospodarstva zbog nepravovremenog restrukturiranja i prilagodbe modernim gospodarskim trendovima. Posljedice ovih procesa su veliki gubici radnih mjesta, nemogućnosti mladih, školovanih kadrova da se vrate u mjesta prebivališta, te u konačnici depopulaca.

Uglavnom je to područje sjeverne i središnje Istre gdje je u nekim jedinicama lokalne samouprave broj osoba starijih od 65 godina prelazi 20% od ukupnog broja stanovnika, a

prihod JLS po stanovniku gotovo su deset puna niži od najrazvijenijih jedinica lokalne samouprave, s daljnjom tendencijom pada. Na nacionalnoj razini je donošenjem Zakona o područjima od posebne državne skrbi (Narodne novine, 26/03) i Zakona o brdsko-planinkom područjima (Narodne novine, 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05 i 80/08) ovaj problem djelomično prepoznat, te je Općina Oprtalj dobila status općine od posebne državne skrbi, a Grad Buzet i Općine Cerovlje, Gračišće, Lupoglav i Motovun dobile status brdsko-planinskog područja.

Navedeno je rezultiralo određenim poreznim olakšicama i dodatnim prihodima za navedene jedinice lokalne samouprave što je donekle osnažilo jedinice lokalne samouprave, te su zahvaljujući navedenim sredstvima učinjeni vidljivi pomaci u njihovom razvoju. Također su osnažene upravne funkcije u Gradu Pazinu, osnovan Trgovački sud u Pazinu i Visoka poslovna škola u Pazinu koje otvaraju nove perspektive razvoja.

Istarska županija nije kriterije koje je postavila država smatrala jedinim relevantnim kriterijem, koji ukazuje na društveno-ekonomski položaj pojedinog područja, jer dio jedinica lokalne samouprave, iako nije brdsko-planinsko područne zaostaje u društveno-ekonomskom razvoju, već se uobičajeno rukovodila kriterijem fiskalnog prihoda JLS po stanovniku, te je stoga u skladu s mogućnostima podupirala one jedinice lokalne samouprave koje su iskazivale niže prihode po stanovniku od županijskog prosjeka. U 2009. godini je primjerice 26 jedinica lokalne samouprave imalo prihod po stanovniku ispod prosjeka Istarske županije koji iznosi 6.336,07 kn, dok 8 jedinica lokalne samouprave nije dosegnulo niti iznos od pola prihoda navedenog prosjeka.

Ono što je na županijskoj razini najvrjednije učinjeno to je da unatoč svim problemima i pokazateljima Istarska županija navedeno područje nije promatrala kao nerazvijeno područje, već kao područje sa velikim šansama u razvoju turizma, poljoprivrede, obrta, prostora u kojem je ugodno živjeti, i u koje je ugodno doći. Prostor je to prekrasnih srednjovjekovnih gradića, malih stancija, sela i zaseoka, koji su uvijek pobuđivali interes.

Županija je promovirala ideju uspostave sustav solidarnosti između razvijenih i nerazvijenih područja Županije. Prvenstveno se to odnosi na sustav izgradnje prometne infrastrukture, energetske mreže, telefonskih i telekomunikacijskih veza, vodovodne infrastrukture koja je gotovo u cijelosti završena, sustava odvodnje koji je rezultirao završetkom izgradnje uređaja za pročišćavanje Grada Pazina, te osnivanjem IVS - Istarskog vodozaštitnog sustava u Buzetu s namjerom izgradnje uređaja za mala naselja u drugoj vodozaštitnoj zoni, što ostaje jedan od bitnih prioriteta u narednom razdoblju.

Naime, sva glavna kapitalna izvorišta vode za piće: Sv.Ivan, Gradole, Bulaž, Rakonek, Kokoti, Fonte Gaia i drugi, smješteni su u unutrašnjosti Istre. Izvorišta su krškog uzlaznog tipa, velikog raspona izdašnosti, od obilja vode u kišnim sezonama često uz pojavu zamućenja i onečišćenja, do veoma ograničene količine vode tijekom sušne sezone.

Ideja o potrebi izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za osamdesetak malih naselja u unutrašnjosti istarskog poluotoka nametnula se zbog specifičnosti konfiguracije tla, jer se radi većinom o krškom terenu, te zbog smještaja i karakteristika glavnih izvorišta vode za piće, kojima se opskrbljuje kako domaće stanovništvo, tako i turistička privreda. Projekt obuhvaća mala naselja koja nemaju ni ekonomske ni ljudske resurse za gradnju i upravljanje kanalizacijskim sustavom. Čitavo podzemlje Istre praktički predstavlja jedinstveni vodonosnik, te je potrebno primijeniti cjeloviti sustav upravljanje vodoopskrbom i odvodnjom. Istovremeno zbog intenzivnog razvoja turizma potrošnja vode je u ljetnim mjesecima višestruko veća od zimske potrošnje, pa je potrebno integrirano upravljanje vodoopskrbom uz postojanje rezervnog sustava – akumulacije. Stoga je dio vodoopskrbe priobalnih gradova, posebno Rovinja i Pule realiziran kroz projekt vodoopskrbe

iz umjetne akumulacije Butoniga smještene u središtu poluotoka, na području gradova Pazina, Buzeta i općine Cerovlje, koja je do danas postala, naročito tijekom ljeta, jedan od glavnih izvora vodoopskrbe. Odlukom o zonama sanitarne zaštite pojedinačnih izvorišta vode za piće definirane su razine pasivne i aktivne zaštite na širem području svakog od tih izvorišta, što predstavlja ograničavajući faktor za razvoj poduzetništva, te je čitav pojas oko akumulacije Butoniga doživio najveći demografski pad broja stanovnika u novije doba.

Država, Županija, gradovi i općine su osnivanjem poslovnih zona otvorile mogućnosti ulaganja u poslovne zone. "Zona Žminj", Zona Labinci", Zona Ciburi", Zona Bibići", Zona Mažinjica", "Zona Lupoglav", "Zona Mila,"Zona Huba", "Zona Buje", Zona "Butori", "Zona Raša", "Zona Pićan", "Zona Barban", "Zona Brtonigla" i "Zona Nedešćina" iako nedostaje kapital i atraktivnost za jača gospodarska ulaganja.

Županija je u području izgradnje poslovne infrastrukture za razvoj poljoprivrede osnovala AZRRI - Agenciju za ruralni razvoj Istre sa sjedištem u Pazinu, a u pripremi je i izgradnja Centra za ruralni razvoj i Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo. Agencija za ruralni razvoj Istre započela je i provodi više razvojnih projekata: Trajna zaštita istarskog goveda gospodarskim iskorištavanjem u sustavu ruralnog razvitka Istre poticanjem uzgoja autohtonog istarskog goveda, Trajna zaštita istarske ovce gospodarskim iskorištavanjem u ruralnom razvitku Istre poticanjem uzgoja autohtone ovce- pramenke, Program razvoja tehnologije i prepoznatljivosti kvalitete mesa divljači, Revitalizacija tradicijskog uzgoja koza u Istri, Trajna zaštita istarskog magarca, kao i više međunarodnih projekata: Projekt AMAMO, projekt ADRIA FOOD QUALITY, i drugi.

Županija nema dostatan fiskalni kapacitet kojim bi značajnije financijski podupirati navedena područja, ipak je od 2006. do 2010. godine izdvojila:

U 2006. godini 11.435.887,00 kn,

2007. godini 12.801.012,00 kn,

2008. godini 16.439.944,00 kn,

2009. godini 6.384.087,00 kn,

2010. godini 3.818.050,00 kn (do 31. listopada 2010.).

Sveukupno 50.878.980,00 kn kojima je podupirala male kapitalne projekte jedinica lokalne samouprave s niskim fiskalnim kapacitetom.

Istovremenom sa ulaganjem u revitalizaciju ovih područja, Istarske županije je podupirala niz kulturnih, turističkih i gospodarskih događanja koja su stvorila prepoznatljiv brend i na zahtjevnom turističkom tržištu.

U dijelu socijalne skrbi velik je pomak učinjen na području Grada Buzeta, gdje je izgrađen Dom umirovljenika i dnevni centar, koji bi u perspektivi trebalo uvrstiti u mrežu domovina, kako bi se njegove usluge učinile dostupnima i osobama treće životne dobi slabijeg imovnog stanja. Istarska županija je u skladu mogućnostima financijski poduprla izgradnju doma umirovljenika. Na području Grada Pazina i 7 općina pazinštine na kojem prebiva oko 3 000 umirovljenika starijih od 65 godina, od kojih 530 živi u jednočlanoj obitelji, a 335 u obitelji gdje su dvoje starijih osoba, područja koje nema doma umirovljenika, od izuzetnog je značaja osnivanje Dnevnog centra za pomoću u kući koje financijski podupire Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Istarska županija, Grad Pazin, te općine Cerovlje, Gračišće, Karojba, Lupoglav, Motovun, Sv. Petar u Šumi, Tinjan i Općina Žminj. Od značajnijih socijalnih ustanova je i osnivanje Doma socijalne skrbi u Motovunu.

Zbog izuzetno vrijedne kulturne materijalne i nematerijalne baštine, na prostoru na kojem su se miješali utjecaji europskih naroda germana, romana i slavena, Istarska županija ima veliku odgovornost u očuvanju izuzetno velikog broja vrijednih kulturnih spomenika i očuvanju tradicije. Dosadašnji pristup u očuvanju ove baštine bio je kroz dobra suradnja s Ministarstvom kulture RH, suradnjom s prijateljskim regijama u Italiji vezano za zaštitu spomenika romanskih naroda, što se u posljednje vrijem nastoji na sličan način uspostaviti i za spomenike germanskih naroda.

7.2. Pogranična područja

Istarska županije je još prije otvaranja predpristupnih instrumenata kojima se potiče prekogranična suradnja Vladi Republike Hrvatske uputila prijedlog za poticanje razvoja pograničnih područja, tada uz granicu sa Republikom Slovenijom, Gradova Umaga-Umago, Buja- Buie, Buzeta i općine Lanišće.

Otvaranjem europskih perspektiva, budući da sama nema dostatan fiskalni kapacitet Istarska županija kandidirala i implementirala niz projekata koji su financirani iz sredstava EU za pogranična područja koja znače novu revitalizaciju tih područja. .

Projekt R.E.D.D. H.I.L.L. (Rural and Economic Developement of a Disadvantaged Historical Istrian LocaLity) sufinanciran je od strane Europske unije u sklopu prekograničnog programa novi program za susjedstvo Adriatic INTERREG IIIA/PHARE a financiran Phare 2006 sredstvima. Implementacija projekta započela je 1. rujna 2008. godine. Ukupan proračun projekta je bio 384.152,00 eura od čega je 75% sredstava osigurano iz EU, a ostatak partneri iz Hrvatske i Italije.

Projekt Parenzana II - započeo je kada je zajedno , te slovenskim parterima gradom Koprom, Izolom i Piranom pokrenuta inicijativa kandidiranja samog projekta prema Europskoj komisiji za dobivanje potrebnih sredstava za čišćenje i uređenje same trase. Tako je cijeli projekt dobio svoju fizionomiju i prepoznatljivost u sklopu INTERREG III A, program za susjedstvo Slovenija-Mađarska-Hrvatska u okviru prekogranične suradnje pod službenim nazivom Parenzana -put zdravlja i prijateljstva.Ako ustvrdimo da je u povijesti Parenzana bila gospodarska poveznica, danas zasigurno možemo ustvrditi da je Parenzana najprometnija turistička ruta u Istri, turistička atrakcija i jedan od prepoznatljivih brandova Istre.

Pored sasvim novih pejsažnih vizura Istre koje su se otvorile nakon čišćenja trase, posebno smo ponosni na prava remek djela tadašnje arhitekture koje vidimo u vijaduktima (6 kom) i tunelima (8 kom). Značaj Parenzane ne nosi samo turističku komponentu, već i gospodarsku, socijalnu te kulturno-povijesnu. Uz projekt Parenzane se kvalitativno moraju nadograditi gospodarska, demografska te arhitektonska revitalizacija istarskih gradića te njena etno i gourmet ponuda, bike i trekking staze te vinske i ceste maslinova ulja jer se upravo na potezu dionice Parenzane nalaze najljepši srednjevjekovni istarski gradići, najkvalitetniji proizvođači autohtonih istarskih gourmet proizvoda u najširem smislu te riječi.

Rural Tour - U kontekstu zajedničke inicijative, koju promovira Europska zajednica kroz program INTERREG IIIB CADSES, Austrija odnosno savezna pokrajina Koruška, Hrvatska odnosno Istarska županija, Mađarska, odnosno regija Szecaseny, i Italija odnosno regije Emilia-Romagna i Veneto, udružile su se poradi razvoja novog proizvoda u ruralnom turizmu, nazvanog Rural Tour. Europska zajednica podržava navedeni projekt u cilju razvoja ruralnih područja, povećavanja integracije teritorijalne raznolikosti, jačanja konkurentnosti kroz doprinos ekonomskoj i socijalnoj koheziji i to sve u skladu sa smjernicama održivog razvoja. Snaženjem komunikacije i protoka informacija među partnerima u projektu, omogućuje se kvalitetna ekspertiza ruralnoga turizma. Projekt je djelomično financiran od strane Europske zajednice.

7.3. Otočna područja Istarske županije

Istarska županija ima tek nekoliko nenastanjenih otoka. Najznačajnije otočje je svakako otočje Brijuni koje se kao nacionalni park nalazi pod posebnim mjerama upravljanja. Istarska županija od početka osnivanja sudjeluje u radu Otočnog vijeća Republike Hrvatske. Istarska županija otočje Brijuni, unatoč posebnom statusu smatra samo prirodnim nastavkom prekrasne Brijunske rivijere, koja je po svojim prirodnim karakteristikama jedno od najljepših dijelova Istarskog poluotoka. Upravo zbog navedenog pomno se osmišljava budućnost navedenog prostora kroz projekt Brijuni-Rivjera.

8. Financijski plan

Financijski plan za provedbu razvojne strategije Istarske županije (ŽRSIŽ) u razdoblju od 2011. do 2013. godine donosi prikaz alokacije sredstava prema izvorima financiranja, strateškim ciljevima i vremenskim razdobljima. Metodologija korištena pri izračunu raspodjele sredstava prema izvorima financiranja podrazumijeva planiranje na osnovu slijedećih pokazatelja:

- dosadašnje korištenje sredstava iz EU fondova i pretpostavka da će se u 2011. i 2012.g. nastaviti s korištenjem sredstava iz IPA-e, te da će sredstva Kohezijskog i Strukturnih fondova EU-a Istarskoj županiji biti dostupna u 2013.g.,
- raspodjela županijskog i lokalnih proračuna u posljednje dvije godine,
- investicije u infrastrukturu koje su u tijeku ili postoje sigurne naznake da će započeti s izvedbom u razdoblju provedbe ove Strategije.

Tabela 67. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema izvorima financiranja

Izvor financiranja	HRK	EUR[8]	Postotni udio
EU fondovi	258.669.110,00	35.000.000,00	5,43
Regionalna i sredstva JLS	1.544.624.114,00	209.000.000,00	32,45
Ostalo[9]	2.956.218.400,00	400.000.000,00	62,11
Ukupno	4.759.511.624,00	644.000.000,00	100,00

Predviđeni postotni udio EU fondova u ukupnom financiranju provedbe ŽRSIŽ je 5,43%, odnosno nešto više od 258,5 milijuna kuna. Udio EU financiranja dobiven je planiranom alokacijom od 5 milijuna u 2011.g., 10 milijuna u 2012.g. te 20 milijuna EUR u 2013.g. Regionalna i sredstva jedinica lokalne samouprave čine 32,45% ukupnog financiranja, odnosno nešto više od 1,5 milijardi kuna. U kategoriji ostalo je najveći udio sredstava prvenstveno zbog velikih infrastrukturnih investicija[10] koje su trenutno u izvedbi ili trebaju započeti u slijedeće tri godine, a financiraju se javnim sredstvima koja ne pripadaju u prethodne dvije kategorije.

[8] Prema srednjem tečaju Narodne banke Hrvatske 19.01.2011.g.
[9] Koncesije, proračun Republike Hrvatske, javno-privatna partnerstva, javna poduzeća
[10] Izgradnja autoceste, plinofikacija, i sl.

Tabela 68. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema ciljevima

Cilj	HRK	EUR	Postotni udio
1. Konkurentno gospodarstvo	472.994.944,00	64.000.000,00	9,94
2. Razvoj ljudskih resursa	147.810.920,00	20.000.000,00	3,11
3. Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom	3.436.603.890,00	465.000.000,00	72,20
4.Visoka kvaliteta života	436.042.214,00	59.000.000,00	9,16
5. Prepoznatljivost istarskog identiteta	44.343.276,00	6.000.000,00	0,93
Tehnička pomoć	221.716.380,00	30.000.000,00	4,66
Ukupno	4.759.511.624,00	644.000.000,00	100,00

Strateški razvojni ciljevi Istarske županije za razdoblje 2011.- 2013.g. proizašli su iz vizije razvoja, te su definirani kao:

6. Konkurentno gospodarstvo
7. Razvoj ljudskih resursa
8. Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom
9. Visoka kvaliteta života
10. Prepoznatljivost istarskog identiteta

Vizija i strateški ciljevi detaljnije su opisani u poglavlju 6. ovog dokumenta. Pored pet strateških ciljeva, tablica raspodjele po ciljevima sadrži i šestu komponentu- tehnička pomoć kojom su obuhvaćene sve usluge tehničke pomoći[11] pri provedbi razvojnih projekata koje se ugovaraju kao usluge čiji su dobavljači tvrtke specijalizirane za takve poslove, a čiju izvedbu je nemoguće ostvariti postojećim ljudskim resursima zaposlenim u Županiji. Najveći udio u raspodjeli prema strateškim ciljevima ima cilj 3. Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom s 72,2%. Prioriteti i mjere obuhvaćene ovim ciljem podrazumijevaju provedbu velikih infrastrukturnih projekata koji se grade za opće dobro, te služe kao resurs za održivi razvoj gospodarstva i povećanje kvalitete života stanovništva u cjelini. Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo s gotovo 10% obilježen je osiguranjem uvjeta za uspješno poslovanje strateški bitnih gospodarskih grana i poticanjem razvoja poduzetništva.

Cilj 4.Visoka kvaliteta života s nešto više od 9% sredstava obuhvaća prioritete i mjere koje stanovništvu Županije omogućuju visok stupanj kvalitete zdravstvene i socijalne zaštite, kulturne ponude, te rad organizacija civilnog društva na promicanju društvenih vrijednosti i građanskih inicijativa.

Razvoju ljudskih resursa pridana je velika pozornost s više od 3% alociranih sredstava dok je cilj 5. Prepoznatljivost istarskog identiteta zastupljen s malo manje od 1%.

[11] Izrada projektne dokumentacije, usluge nadzora nad izvođenjem, tehnička pomoć u provedbi, i sl.

Tabela 69. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema vremenskim razdobljima

Cilj	2011	2012	2013	Ukupno EUR
1. Konkurentno gospodarstvo	16.200.000,00	17.300.000,00	30.500.000,00	64.000.000,00
2. Razvoj ljudskih resursa	5.000.000,00	5.000.000,00	10.000.000,00	20.000.000,00
3. Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom	145.000.000,00	155.000.000,00	165.000.000,00	465.000.000,00
4.Visoka kvaliteta života	3.000.000,00	28.000.000,00	28.000.000,00	59.000.000,00
5. Prepoznatljivost istarskog identiteta	1.000.000,00	2.000.000,00	3.000.000,00	6.000.000,00
Tehnička pomoć	10.000.000,00	10.000.000,00	10.000.000,00	30.000.000,00
Ukupno EUR	180.200.000,00	217.300.000,00	246.500.000,00	644.000.000,00

Vremenska raspodjela sredstava slijedi planove provedbe razvojnih projekata za slijedeće tri godine, te podrazumijeva korištenje sredstava Kohezijskog i Strukturnih fondova EU-a u 2013.g.

9. Provedba ŽRS-a

9.1. Uvod

Razvojna strategija Istarske županije usmjerena je u provedbi ka ostvarenju vizije Županije, putem postavljenih strateških ciljeva i prioriteta te kroz izvedbu opisanih mjera. Važna komponenta ŽRSIŽ je Baza razvojnih projekata koja čini njezin provedbeni dio. Kvaliteta projekata u Bazi razvojnih projekata uvelike doprinosi realizaciji mjera, te ostvarenju prioriteta i strateških ciljeva, te uspješnosti provedbe Strategije u cjelini.

Da bi proces provedbe ŽRSIŽ bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmisliti i osigurati važni elementi njezine provedbe, uključujući:

1) provedbene institucije i mehanizme;

2) strategije financiranja;

3) postupke za praćenje i vrednovanje projekata i programa;

4) procedure za redovito ažuriranje projekata u Bazi razvojnih projekata.

Najvažniju ulogu u provedbi imat će Jedinica za provedbu projekata. Njezino je logično mjesto unutar Istarske razvojne agencije (IDA), koja je i koordinirala pripremu ŽRSIŽ. U poglavljima koji slijede detaljnije su opisane institucije i mehanizmi provedbe ŽRSIŽ.

ŽRSIŽ će pridonijeti i uspješnijem natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora (uključujući Vladu Republike Hrvatske, Europsku komisiju i brojne bilateralne i multilateralne izvore financiranja) jer Županija u ŽRSIŽ-u dobiva dobro strukturiran razvojni plan, prikladan za prezentaciju potencijalnim izvorima financiranja.

ŽRSIŽ je „promjenjiv" razvojni plan koji se sastoji od niza razrađenih poglavlja. Predložene procedure praćenja i vrednovanja imaju važnu ulogu u osiguravanju kako efikasnosti tako i trajne prilagođenosti/ažurnosti ŽRSIŽ i Baze razvojnih projekata, u uvjetima okruženja koje se stalno mijenja. Vrednovanje same ŽRSIŽ predviđeno je nakon trogodišnje provedbe s obzirom na relativno kratko trajanje provedbe. Praćenje ŽRSIŽ i Baze projekata kao cjeline dio je sustava praćenja i vrednovanja, pri čemu postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, skupovi projekata kojima se ostvaruju pojedine mjere i sl. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno mijenjaju u Bazi strateških projekata u kraćim razmacima.

9.2. Institucije i mehanizmi provedbe

Pri razmatranju strategije provedbe ŽRSIŽ i sustava praćenja projekata u Bazi razvojnih projekata važno je uočiti da, iako će za provedbu/upravljanje većinom predlaganih projekata, poglavito u idućih nekoliko godina, biti nadležan javni sektor, za ostvarenje postavljene vizije nužno je ravnopravno aktivno uključenje i kreativni napor svih dionika razvoja IŽ-a, uključujući i civilno društvo. Posljedično, svrha je većine mjera predloženih ŽRSIŽ-om stvoriti okruženje koje omogućuje i potiče:

- razvoj privatnog sektora (koji je glavni akter ostvarenja gospodarskog rasta);
- razvoj civilnog društva (koje je glavni medij „participativne demokracije“ i važan element željenog visokog društvenog standarda i blagostanja).

Slika 25. prikazuje osnovnu ideju strategije ŽRSIŽ odnosno način na koji se rečeni cilj unapređenja struktura i povećanja resursne osnove IŽ-a planira ostvariti.

Slika 24. Strategija ŽRSIŽ

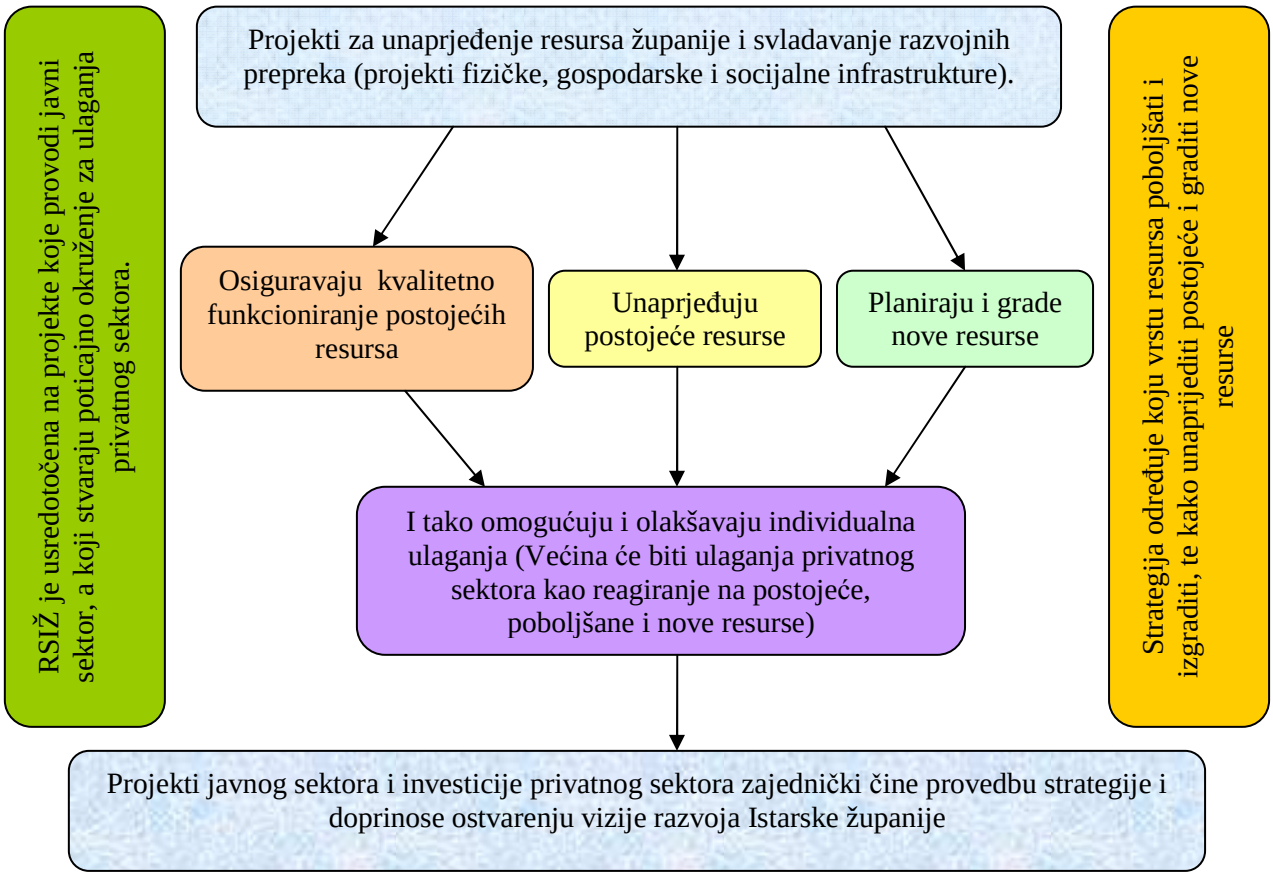

Izvor: Regionalni operativni program Istarske županije 2006.-2010., obrada IDA

Vrlo važan aspekt strategije ŽRSIŽ (i pripreme provedbe i same provedbe ŽRSIŽ) jest i osiguravanje odgovarajuće stručne i kadrovske kapacitiranosti javne uprave jer su učinkovit i uspješan institucionalni kapacitet i osposobljenost u Županiji nužni za učinkovito korištenje

dostupnih domaćih i inozemnih[12] financijskih sredstava. Institucionalno jačanje i podizanje osposobljenosti izvjesno je potrebno, jer mnogi budući dionici provedbe u prethodnom razdoblju nisu imali mogućnost pa time ni odgovornost raspolaganja i upravljanja financijskim sredstvima u iznosima predviđenim za provedbu ŽRSIŽ. Konkretnije, nužno je sustavno uvođenje efikasnog upravljanja i praćenja dobivenih sredstava kao i provedbe razvojnih projekata.

Izrada ŽRSIŽ predstavlja ujedno proces učenja koji će se nastaviti i tijekom provedbe ŽRSIŽ. Provedbom ŽRSIŽ javni će sektor kroz predložene prioritetne projekte omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora i civilnog društva kako bi mogli učinkovitije pridonositi gospodarskom rastu i promicanju razvoja demokratskog civilnog društva. Pri tome će se i sam javni sektor mijenjati, tj. nastat će institucionalno jačanje koje će omogućiti i Županiji i njenim JLS da efikasno i efektivno upravljaju svojim razvojem i kontinuirano revidiraju i unapređuju ŽRSIŽ.

U provedbi ŽRSIŽ glavnu ulogu ima županijska skupština koju predstavljaju izabrani zastupnici i donositelji odluka sa zadaćom promicanja razvoja Županije.

U Županiji djeluje Istarska razvojna agencija (IDA), koja je nositelj izrade ŽRSIŽ. IDA već ima razvijene kapacitete i sposobnosti u predlaganju i provedbi razvojnih projekata i inicijativa, ali i na drugim područjima važnim za provedbu ŽRSIŽ. Važno je također i iskustveno učenje tijekom pripreme ŽRSIŽ, odnosno stečena znanja i iskustvo u primjeni osnovnih načela regionalne politike EU-a (transparentnost, partnerstvo i dr.), koji su od jeseni 2005. ujedno usvojeni i kao načela u sklopu Nacionalne strategije regionalnog razvoja Hrvatske.

Glavna zadaća IDA-e uključivat će: utvrđivanje odgovarajućih postupaka za upravljanje i koordinaciju te osiguravanje funkcioniranja mehanizama javne nabave u skladu s odredbama RH, EU-a ili potencijalnih domaćih ili međunarodnih izvora financiranja; praćenje procesa i pomaganje provedbe cijele ŽRSIŽ kroz osmišljavanje novih projekata i privlačenje dodatnih financijskih sredstava; facilitiranje učinkovitog komuniciranja između županijske skupštine, Partnerskog odbora za razvoj Županije i drugih interesnih skupina u tom procesu, kao i za rad i unapređenje partnerstva u Istarskoj županiji. U svemu tome IDA će maksimalno poštovati načela transparentnosti, partnerstva, koncentracije i supsidijarnosti na kojima se temelji priprema ŽRSIŽ.

ŽUPANIJSKO PARTNERSKO VIJEĆE uz županijsku je skupštinu najvažnije tijelo sustava za provedbu ŽRSIŽ. Županijsko partnersko vijeće je tijelo osnovano tijekom procesa pripreme ŽRSIŽ, a sastoji se od članova koji su nositelji interesa, odnosno dionici razvoja Županije. Županijsko partnersko vijeće predstavlja savjetodavnu skupinu koja se redovito sastaje i preporučuje ili odbacuje prijedloge pripremljene unutar ŽRSIŽ te predlaže preporuke županijskoj skupštini radi osiguravanja većeg i kvalitetnijeg uključivanja zainteresiranih strana.

CIVILNI SEKTOR I JAVNE USTANOVE važni su sudionici u provedbi ŽRSIŽ. CIVILNI SEKTOR ima iskustvo u pripremi i provedbi projekata i često raspolaže međunarodnim izvorima financiranja. Procjenjuje se da civilni sektor osigurava mnogostruko više sredstava iz međunarodnih izvora financiranja nego iz lokalnih izvora (općine i županije) pa stoga predstavlja skupinu institucija koje aktivno utječu na dotok financijskih sredstava u Županiju te omogućuje financiranje aktivnosti koje državne službe ne mogu pokriti.

[12] U prvom redu sredstva pretpristupnih (a nakon pristupanja, strukturnih) fondova EU-a, ali i sredstva drugih međunarodnih izvora financiranja temeljem bilateralne i multilateralne tehničke i druge pomoći razvoju Županije.

JAVNE USTANOVE, koje se financiraju iz državnog proračuna i proračuna lokalne samouprave, imat će također važnu ulogu u privlačenju sredstava iz vanjskih izvora u Županiju jer zbog neprofitnog karaktera primaju nepovratnu financijsku pomoć iz fondova Europske unije. Istodobno, svojim organizacijskim kapacitetima i djelokrugom rada te su institucije sposobne raspolagati znatnim sredstvima dostupnim kroz zajmove investicijskih i razvojnih banaka. I civilni sektor i javne ustanove imat će vrlo važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima jer omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu. Važna će biti suradnja civilnog sektora i javnih ustanova s IDA-om u razvoju i promoviranju tih projekata.

PRIVATNI SEKTOR je glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Njegova je zadaća najteža i predstavlja najveći pojedinačni izazov koji će se morati rješavati u okvirima ovog ŽRSIŽ-a. Privatnom je sektoru nužno omogućiti okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore države, koja na taj način povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

Provedbeni mehanizmi ŽRSIŽ, koji će rezultirati razvojem Županije na način koji je opisan ŽRSIŽ, izgrađivat će se provedbom mjera i projekata definiranih ŽRSIŽ. Glavni mehanizam za uspješnu provedbu jesu kriteriji odabira projekata koji su u skladu sa zahtjevima domaćih i međunarodnih izvora financiranja i definiranim razvojnim prioritetima, a onda i provedba (praćenje i vrednovanje).

MATRICA KLJUČNIH DIONIKA

U provedbu ŽRSIŽ uključen je širok spektar dionika iz Županije, ali i institucija državne uprave koje djeluju na nacionalnoj razini. U sljedećoj tablici dan je pregled glavnih dionika, njihov sadašnji status, njihova predviđena uloga u provedbi ŽRSIŽ te pregled razdoblja i materijalnih resursa potrebnih za ispunjavanje te uloge.

Tabela 70. Pregled ključnih dionika u provedbi ŽRSIŽ

Organizacija	Trenutno djelovanje	Uloga i odgovornost u provedbi ŽRSIŽ	Vremenski okvir i potrebni resursi
ŽUPANIJA	Izabrano zastupničko i izvršno tijelo Županije.	Usvaja nacrt i konačnu verziju ŽRS-a; upravlja provedbom i vrednovanjem rezultata.	Usvajanje dokumenata ŽRSIŽ: 2011. Provedba ŽRSIŽ: 2011.-2013.
ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA	Osnovana, imala ključnu ulogu u procesu izrade ŽRSIŽ.	Pružanje potpore organizacijama u Županiji u pripremi projekata u skladu sa smjernicama i ograničenjima EK-a.	Jačanje ljudskih resursa i sposobnosti.
ŽUPANIJSKO PARTNERSKO VIJEĆE	Redovito se sastaje i sudjeluje u izradi ŽRSIŽ	Savjetodavno tijelo županijske skupštine. Dokument ŽRSIŽ i projekti u sklopu ŽRSIŽ zahtijevat će pisani osvrt i procjenu Partnerstva prije no što budu predočeni županijskoj skupštini.	Neznatna dodatna sredstva možda će u budućnosti morati biti izdvojena za pokrivanje troškova i osnovno osoblje.
PRIVATNI SEKTOR	Niska razina koordinacije. Potrebno veće uključivanje u prioritetne razvojne projekte.	Ključni dionik odgovoran za stvaranje prihoda i održivih radnih mjesta. Mora dobiti priliku za iznošenje primjedaba i osiguravanje njihova uključenja pri implementaciji kroz partnerstvo i druge načine.	Potrebno unapređenje organizacije i voljnosti za komunikaciju između Županije i privatnog sektora.

Organizacija	Trenutno djelovanje	Uloga i odgovornost u provedbi ŽRSIŽ	Vremenski okvir i potrebni resursi
CIVILNI SEKTOR	Posjeduje iskustvo u procjeni potreba zajednice i planiranju projekata te privlačenju dodatnih sredstava u Županiju.	Važni dionici jer mogu biti pokretači lokalnog gospodarstva i tvorci novih radnih mjesta.	Potrebno uspostaviti platformu za konstruktivan dijalog kako između javnog sektora i nevladinih organizacija, tako i između privatnog sektora i nevladinih organizacija. Bit će potrebno donijeti strategiju financiranja, održati raspravu o njoj i usvojiti je.
JAVNE USTANOVE	Ustanovljene s odgovornošću za pojedine sektore većina kojih je i predmet unapređenja u ŽRSIŽ	Sudjelovanje u privlačenju sredstava iz fondova; Provedba (i kapitalnih) projekata	Aktivno uključenje i kao stručni savjetnik i kao sudionik i/ili nositelj provedbe projekta.
NADLEŽNA MINISTARSTVA	Predstavljaju najviše tehničke hijerarhijske instance uključene u pripremu ŽRSIŽ. Upravljaju procesom kroz osnovne smjernice i regulativnu podršku.	Koordinacija raznih izvora financiranja u cilju postavljanja učinkovitog djelatnog sučelja između projekata temeljnih na ŽRSIŽ i vanjskih sredstava. Nadzor nad ukupnim radom, praćenje rezultata i razvoj daljnjih smjernica. Praćenje ŽRSIŽ s aspekta provedbe Nacionalne strategije regionalnog razvoja RH, a naročito međužupanijske suradnje.	Potrebna je veća koordinacije mehanizama združenog financiranja iz više domaćih i međunarodnih izvora financiranja, upravljanja razvojnom politikom te nadzora i vrednovanja razvojnih programa.

Izvor: Regionalni operativni program Istarske županije 2006.-2010., obrada IDA

10. Praćenje i izvještavanje

10.1. Praćenje i vrednovanje

Sustavno praćenje i vrednovanje provedbe ŽRSIŽ omogućit će transparentnu i učinkovitu provedbu strategije. Pri ocjeni učinkovitosti provedbe Strategije analizira se i vrednuje:

1.opravdanost- utvrđivanje potrebe postojanja ŽRS-a;

2. relevantnost- kvaliteta i potpunost informacija sadržanih u ŽRS-u u odnosu na trenutno stanje u Županiji;

3. dosljednost ciljeva, prioriteta i mjera- njihova međusobna usklađenost i usklađenost sa strategijama i programima više razine;

4. ostvarenje ciljeva, prioriteta i mjera, te efikasnost u korištenju dostupnih resursa Županije;

Praćenje provedbe omogućuje akumulaciju novog znanja, odnosno unaprjeđenje razumijevanja o tome što na koji način funkcionira i u kojim uvjetima, te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Sukladno Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija (NN 53/10), Županija prati sljedeće osnovne skupine pokazatelja:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava,
- ostvarenje prema utvrđenom financijskom okviru,
- sudjelovanje i doprinos partnerstva.
- učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe,
- vidljivost ŽRS-a u javnosti županije i jedinica lokalne samouprave s područja županije.

Županija podnosi godišnje izvješće Ministarstvu o rezultatima provedbe ŽRS-a najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu. Praćenje provedbe ŽRS-a se obavlja kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, a o rezultatima provedbe najmanje jednom godišnje izvješćuje se Županijsko partnersko vijeće.

10.2. Institucionalni okvir

Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske (ARRRH) ustrojila je i vodi Upisnik upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja koji se nazivaju regionalnim koordinatorima. Istarska razvojna agencija upisana je u Upisnik kao regionalni koordinator za područje Istarske županije. Regionalni koordinatori obavljaju i slijedeće poslove:

- koordinaciju izrade županijskih razvojnih strategija (u daljnjem tekstu: ŽRS);

- izradu akcijskih planova u provedbi ŽRS-a;

- praćenje provedbe ŽRS-a;

- koordinaciju poslova vezanih uz središnju elektroničku bazu razvojnih projekata;

- koordinaciju aktivnosti jedinica lokalne samouprave, vezanih uz regionalni razvoj;

- sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz razvoj potpomognutih područja;

- sudjelovanje u radu partnerskih vijeća statističkih regija;

- poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, te kroz međuregionalnu i prekograničnu suradnju;

- sudjelovanje u izradi razvojnih projekata statističke regije;

- suradnju s drugim regionalnim koordinatorima radi stvaranja i provedbe zajedničkih projekata.

ARRRH ima obvezu organizirati kvartalne konzultacije s regionalnim koordinatorima, u svrhu organiziranja i praćenja obavljanja navedenih poslova.

10.3. Baza razvojnih projekata

Pravilnikom o ustrojavanju i vođenju središnje elektroničke baze razvojnih projekta (u daljnjem tekstu Baza) utvrđuju se obveznici upisa projekata u Bazu, vlasništvo nad Bazom, način unosa podataka u Bazu te vrste podataka koji se unose u Bazu.

Baza se ustrojava radi učinkovitijeg planiranja i praćenja provedbe politike regionalnog razvoja. U Bazu se unose podaci o razvojnim projektima kojih su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javnopravna tijela te koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske i/ili Europske unije.

Pod definicijom Razvojnog projekta podrazumijevaju se projekti izgradnje i/ili obnove komunalne, gospodarske, socijalne, okolišne i energetske te druge potporne infrastrukture za razvoj, izgradnju i/ili jačanje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i drugih kapaciteta, jačanja i izgradnje društvenog kapitala te drugi projekti kojima se pridonosi regionalnom razvoju (u daljnjem tekstu: projekti).

U smislu navedenog Pravilnika projekti se dijele na:

a) lokalne- projekti koji imaju značenje i utjecaj na razvoj jedne ili više jedinica lokalne samouprave, a nisu prepoznati kao županijski projekti;

b) županijske- projekti koji imaju značenje i utjecaj na razvoj jedne ili više jedinica regionalne (područne) samouprave, a nisu prepoznati kao regionalni projekti;

c) regionalne- projekti koji imaju značenje i utjecaj na razvoj statističke regije, prepoznati su na partnerskom vijeću statističke regije, a nisu prepoznati kao nacionalni projekti;

d) nacionalne- projekti od nacionalne važnosti kao takvi prepoznati od Vlade Republike Hrvatske, na prijedlog resornog ministarstva.

Ovlašteni unositelji podataka (u daljnjem tekstu: OUP) jesu subjekti upisani u Upisnik ustrojstvenih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja, koji vodi Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) te druga ministarstva i njihova provedbena tijela (u daljnjem tekstu: Središnja tijela i njihove agencije)

Svaki OUP od Ministarstva dobiva svoj jedinstveni identifikacijski broj. Nositelji razvojnih projekata, ovisno o vrsti projekta jesu: jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, županijske razvojne agencije, Ministarstvo ili Središnja tijela i njihove agencije, a za koje upis u Bazu obavljaju ovlaštena tijela. Baza se osniva pri

Ministarstvu. Ministarstvo je vlasnik Baze kao zbirke podataka uređene prema određenom sustavu i metodi u skladu s odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i Pravilnika o ustroju i vođenju Baze.

Ministarstvo kao osnivač, nositelj prava nad Bazom i neograničeni korisnik Baze ima uvid u cjelokupnu Bazu, utvrđuje pojedine razine ovlaštenja (ograničenja) na druge korisnike te je nadležno za dodjelu i oduzimanje ovlasti pojedinim korisnicima Baze.

Ovlašteni unositelj podataka za područje Istrarske županije je Istarska razvojna agencija.

11. Dodaci

Dodatak 1. Rezultati konzultacija s odgovarajućim partnerskim vijećem tijekom izrade ŽRS-a te opis na koji način će isto biti uključeno u praćenje provedbe.

ZAPISNIK
sa 1. Sjednice Županijskog partnerskog vijeća za izradu Županijske razvojne strategije 2011.-2013. g.
održane 24. ožujka 2011. godine u Puli, Mletačka 12/IV

Pula, 24. ožujka 2011.

Početak: 11:00
Završetak: 13:00

Nazočni:

Od članova Glavnog županijskog tima za izradu Županijske razvojne strategije Istarske županije:

- Ivan Jakovčić, župan Istarske županije
- Valerio Drandić, načelnik Županijske uprave u Istarskoj županiji
- Darko Lorencin, direktor Istarske razvojne agencije (IDA) d.o.o., Pula

Od članova Županijskog partnerskog vijeća za izradu Županijske razvojne strategije Istarske županije:

- Jasna Jaklin Majetić, predsjednica Hrvatske gospodarske komore, Županijske Komore Pula
- Mario Paliska, predsjednik Hrvatske obrtničke komore, Obrtničke komore Istarske županije
- Denis Ivošević, direktor Turističke zajednice Istarske županije
- Loredana Crnković, voditeljica Odjela za gospodarstvo pri Uredu državne uprave u Istarskoj županiji, opunomoćena od strane Mladena Tomljanovića, predstojnika Ureda državne uprave u Istarskoj županiji
- Marko Maršić, pročelnik Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područne službe Pula
- Goran Paić, glasnogovornik OB Pula, opunomoćen od strane prim. Lemsa Jerina, dr.med., ravnatelja Opće bolnice Pula
- dr. Ljubomira Radolović, ravnateljica Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije
- Mladen Blašković, načelnik Policijske uprave Istarske
- Biserka Momčinović, koordinatorica Centra za građanske inicijative Poreč
- Anton Peruško, predsjednik Saveza sportova Istarske županije
- dr.sc. Đordano Peršurić, ravnatelj Instituta za poljoprivredu i turizam Poreč
- dr.sc. Nenad Smodlaka, predstojnik Centra za istraživanje mora Instituta Ruđer
- Bošković u Rovinju
- dr.sc. Luciano Delbianco, dekan Politehnike Pula – Visoke tehničko-poslovne škole s p.j.
- Edi Andreašić, gradonačelnik Grada Buje

- Siniša Žulić, dogradonačelnik Grada Buzeta, opunomoćen od strane Valtera Flega, gradonačelnika Grada Buzeta
- Tulio Demetlika, gradonačelnik Grada Labina
- Anteo Milos, gradonačelnik Grada Novigrada
- Renato Krulčić, gradonačelnik Grada Pazina
- Edi Štifanić, gradonačelnik Grada Poreča
- Boris Miletić, gradonačelnik Grada Pule
- Martina Čekić Hek, Pročelnica Upravnog odjela za proračun, gospodarstvo i europske fondove, opunomoćena od strane Giovannia Sponze, gradonačelnika Grada Rovinja
- Kristina Buršić, Pročelnica Upravnog odjela za proračun i gospodarstvo Grada Vodnjana, opunomoćena od strane Klaudia Vitasovića, gradonačelnika Grada Vodnjana
- Zoran Glivarec, pročelnik Konzervatorskog odjela u Puli
- Davor Mišković, direktor Elektroistre Pula
- Tomislav Ravnić, predsjednik Saveza antifašističkih boraca Istarske županije
- Marijan Mužinić, predsjednik Koordinacije udruga proisteklih iz domovinskog rata Istarske županije
- Elza Damijanić, ravnateljica Društva crvenog križa Istarske županije
- Kristina Bulešić Stanojević, upraviteljica Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva

Od članova Koordinacijskog tima Istarske razvojne agencije za izradu Županijske razvojne strategije Istarske županije:

- mr.sc Boris Sabatti, stručni savjetnik
- Anica Dobran Černjul, stručna suradnica
- Tamara Kiršić, stručna suradnica

Ostali:

- Mladen Ferenčić, Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Pula
- Danijel Ferić, Grad Pula
- Nikolina Radulović, Grad Pula
- Ana Karlaš, Grad Rovinj

Nenazočni:

- Gordana Deranja, – predstavnica Hrvatske udruge poslodavaca
- Kristian Šustar, predsjednik Hrvatske udruge poslodavaca u hotelijerstvu – opravdao izostanak
- Vesna Grubišić – Juhas, ravnateljica Doma za starije i nemoćne osobe „Alfredo Štiglić“ Pula – opravdala izostanak
- Dino Kozlevac, zapovjednik Vatrogasne zajednice Istarske županije
- dr.sc. Robert Matijašić, rektor Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
- dr. Furio Radin, predsjednik Talijanske unije Rijeka
- dr. Elvis Zahtila, ravnatelj Nature Histrice
- Vili Bassanese, gradonačelnik Grada Umaga
- Slobodan Kapor, županijski povjerenik za Istarsku županiju Saveza samostalnih sindikata Hrvatske

Dnevni red:

1. **Prezentacija Županijske razvojne strategije 2011.-2013.g. za Istarsku županiju**
2. **Prijedlozi i sugestije članova Županijskog partnerskog vijeća**
3. **Razno**

Ad 1)
Sjednicu je otvorio direktor Istarske razvojne agencije d.o.o., g. Darko Lorencin koji je pozdravio sve nazočne, zahvalio se na odazivu te je nakon uvodne riječi predstavio nacrt Županijske razvojne strategije (ŽRS) Istarske županije za razdoblje 2011.-2013. godine.
Nakon uvodne prezentacije g. Lorencin je dao riječ g. Ivanu Jakovčiću, Županu Istarske Županije.
G. Jakovčić je govorio o važnosti ŽRS-a kao temeljnog dokumenta za razvoj Županije te o četiri ključna elementa koji su vrlo važni za kvalitetnu provedbu projekata te ostvarenje ciljeva ŽRS-a: partnerstvo, umrežavanje, konkurentnost i održivost. Pritom je pozvao sve članove Županijskog partnerskog vijeća (ŽPV) da se svojim prijedlozima i sugestijama aktivno uključe u izradu završnog dokumenta ŽRS-a, vodeći se prije svega načelom partnerskog pristupa te odgovornosti prema stanovništvu Istarske županije. G. Jakovčić je isto tako naglasio da se treba usmjeriti na konkretne projekte i pojedine infrastrukturne projekte zajednički razvijati i provoditi u kontekstu šireg značaja. Pozvao je pritom sve članove ŽPV-a da se očituju o razvojnim elementima iznesenim u nacrtu ŽRS-a i da daju svoje prijedloge.
G. Lorencin se zahvalio g. Jakovčiću na izlaganju te je prvu točku dnevnog reda zaključio osvrtom na razdoblje na koje se odnosi ŽRS. Pritom je naglasio da u vidu ulaska Republike Hrvatske u EU, predmetni dokument dobiva još više na težini te da će poslužiti kao dobra platforma za sljedeći strateški dokument koji će se izrađivati za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine.
Uslijedio je prelazak na drugu točku dnevnog reda te je g. Lorencin otvorio raspravu i pozvao članove ŽPV-a da otvoreno daju svoje prijedloge i sugestije.

Ad 2)
Prvi se za riječ javio g. Tomislav Ravnić, predsjednik Saveza antifašističkih boraca Istarske županije, koji je ponajprije uputio pohvale za korisne informacije iznesene u nacrtu predmetnog dokumenta. Međutim isto tako je naglasio da bi se trebala obratiti pažnja na činjenicu da postojeća industrija u Istri počiva na prirodnim resursima i da nedostaje atraktivnih industrija koje će stvarati nova i poželjna radna mjesta. G. Ravnić je naglasio da u razvoju novih tehnologija još uvijek zaostajemo te da bi trebalo stvarati stručne timove po sektorima koji bi jačali taj segment. Širenje znanja je ključno prema riječima g. Ravnića.

G. Lorencin se složio s navodima g. Ravnića te zaključio da je IDA djelomično počela raditi na tome kroz projekt Centra za istraživanje metala - METRIS i da je to svakako jedan od važnijih razvojnih prioriteta u koji će se nastaviti ulagati, za početak putem opremanja tehnološkog inkubatora.

Drugi se za riječ javio dr.sc. Nenad Smodlaka, predstojnik Centra za istraživanje mora Instituta Ruđer Bošković u Rovinju, koji je iznio primjedbu na tehničku pogrešku u numeriranju cjelina sadržaja ŽRS-a. Isto tako je iznio primjedbu na dijelove Osnovne analize koji obrađuju područje okoliša te na preveliku koncentraciju visokoškolskih te znanstvenih aktivnosti na pulskom području u budućim mjerama. Uz navedeno spomenuo je da se nije

dovoljno posvetila pažnja integriranom upravljanju obalnim pojasom te je dao primjedbu na osnivanje Centra za ribarstvo i monitoring školjkaša u okviru nove mjere 1.8.3., što je po njemu preambiciozan projekt obzirom na postojeće i realno moguće resurse. Nadalje g. Smodlaka je iznio primjedbu na izostavljanje financijskog i akcijskog plana provedbe projekata.

G. Lorencin je odgovorio da je financijski plan provedbe po ciljevima već unesen u nacrt dokumenta, dok će akcijski plan sukladno postojećem Pravilniku biti jedan od dodataka ŽRS-a. Naglasio je nadalje da je pristup novim projektima postavljen na realnim osnovama i da su svi prijedlozi i informacije važne za izradu kvalitetnog dokumenta te pozvao g. Smodlaku kao i ostale članove ŽPV-a da u pismenom obliku u roku osam dana dostave sve primjedbe i sugestije.

G. Smodlaka se ponovo javio za riječ te istaknuo da bi trebalo dobro definirati koji su razvojni projekti zaista prioritetni s ciljem boljeg planiranja financiranja i apliciranja na natječaje.

Treći se za riječ javio dr.sc. Luciano Delbianco, dekan Politehnike Pula – Visoke tehničko-poslovne škole s p.j., koji je istaknuo problem nedovoljno obrađenog područja visokog školstva u predmetnom dokumentu te potrebu izrade Strategije razvoja visokog školstva u županiji koja bi jasno definirala obrazovna rješenja za potrebe tržišta rada.

G. Lorencin je na to odgovorio da je IDA već 2006. godine izradom međusektorske analize gospodarstva Istarske županije započela raditi u tom smjeru i da će se s time nastaviti baviti i kroz razne projekte u području razvoja ljudskih resursa.

Četvrti se za riječ javio Mario Paliska, predsjednik Obrtničke komore Istarske županije, koji je konstatirao da je u predmetnom dokumentu vrlo malo zastupljeno obrtništvo i da će i oni dostaviti neke pismene prijedloge vezane uz navedeno. Vezano uz mjeru koja predviđa izgradnju ribarskih luka, g. Paliska je dao sugestiju da bi trebalo obratiti pažnju na mogućnosti iskrcajnih mjesta, dok je vezano mjeru razvoja poduzetničkih zona savjetovao da bi se trebalo usmjeriti na okrupnjavanje istih. Nadalje istaknuo je potrebu osnivanja logističkog transportnog centra i terminala te je i on naglasio potrebu usklađivanja obrazovanja i potreba tržišta rada.

G. Lorencin je i g. Palisku zamolio da IDA-i dostavi svoje komentare i prijedloge u pisanom obliku kakao bi ih mogli uzeti u razmatranje.

Peti se javio za riječ g. Danijel Ferić, Pročelnik Upravnog odjela za financije i opću upravu Grada Pule, koji je napomenuo da bi s ciljem efikasnijeg provođenja projekata trebalo obratiti više pažnje na uspostavu prostorno-planskog sustava te više valorizirati u tom smislu mjeru 3.1.3.

G. Lorencin je na to odgovorio da je predmetnom dokumentu navedena još jedna mjera koja se bavi upravo tim problemom; mjera 1.1.1.

Gđa. Jasna Jaklin Majetić, predsjednica Hrvatske gospodarske komore, Županijske Komore Pula javila se za riječ, te istaknula problem s kojim su se oni susreli pri prikupljanju informacija koje su dostavljali IDA-i tijekom izrade dokumenta. Bilo je naime problema s nedovoljnim uključivanjem privatnog sektora u oblikovanje dokumenta te traži još neko vrijeme da se prikupe sugestije i komentari od strukovnih grupa.

G. Lorencin je uvažio prijedlog gđe. Jaklin Majetić uz napomenu da se iz objektivnih vremenskih razloga pokuša to napraviti čim prije.

Sedma se za riječ javila gđa. Biserka Momčinović, koja je skrenula pažnju na problem ravnopravnosti spolova kada je u pitanju učinak provedbe pojedinih mjera. Isto tako gđa. Momčinović je naglasila da bi segment socijalne podrške trebao biti jače zastupljen u mjerama trećeg strateškog cilja – visoke kvalitete života. Po njenom mišljenju nedostaje i mjera usmjerena na osiguranje sredstava za organizirani javni prijevoz u ruralnim područjima.

G. Lorencin je i gđu. Momčinović zamolio da IDA-i dostavi svoje komentare i prijedloge u pisanom obliku kakao bi ih mogli razmotriti.

Gđa. Elza Damijanić, ravnateljica Društva crvenog križa Istarske županije se javila za riječ i dala primjedbu na nedovoljnu međusektorsku povezanost razvojnih elemenata i mjera predstavljenih u predmetnom dokumentu. Isto tako je naglasila da civilno društvo ne bi smjelo biti izdvojeno u zasebnu cjelinu te dala primjedbu na nedovoljnu zastupljenost mjera u sferi sustava zaštite i spašavanja. Nadalje gđa. Damijanić je spomenula da bi trebalo uvrstiti i mjeru razvoja socijalnog poduzetništva.

G. Lorencin je glede mjera u sferi sustava zaštite i spašavanja gđu. Damijanić uputio na mjere u prioritetu 3.3. – Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine te ju zamolio da u pismenom obliku predloži nadogradnju istih.

Na kraju, za riječ se javio g. Marijan Mužinić, predsjednik Koordinacije udruga proisteklih iz domovinskog rata Istarske županije, koji je istaknuo važnost zadržavanja i zapošljavanja stipendiranih studenata u županiji te naglasio da bi to trebalo biti uzeto u obzir u mjerama prioriteta 2.4. – Jačanje regionalne politike prema mladima.

G. Lorencin se složio s navedenim te istaknuo da bi svakako trebalo misliti na zadržavanje visokoobrazovanog stanovništva u županiji i zamolio g. Mužinića i ostale članove ŽPV-a da dostave predmetne komentare u pisanom obliku u roku osam dana.

U 13,00 sati zaključena je 1. Sjednica Županijskog partnerskog vijeća za izradu Županijske razvojne strategije

U Puli, 25. ožujka 2011.

Zapisnik sastavila:

Tamara Kiršić

Dodatak 2. Izvještaj o prethodnom vrednovanju ŽRS-a.

Izvještaj o prethodnom vrednovanju (ex ante evaluacija) Županijske razvojne strategije Istarske županije

Pitanja u vezi sa sadržajem Izvještaja prethodnog vrednovanja Županijske razvojne strategije Istarske županije molimo uputiti na adresu:

MICRO projekt d.o.o.
Borisa Papandopula 8b, 21000 Split
T: 021 555 400
F: 021 555 419
E: info@microgrupa.com
W: www.microgrupa.com

Zaštita prava

Sadržaji što su ovdje izneseni izrađeni su isključivo za Istarsku razvojnu agenciju. Društvo s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o. izradilo je Izvještaj u skladu sa zahtjevima Naručitelja, Istarske razvojne agencije, samo za njezinu specifičnu primjenu.

Ostale osobe koje koriste informacije iz Izvještaja o prethodnom vrednovanju Županijske razvojne strategije Istarske županije čine to na vlastitu odgovornost i vlastiti rizik.

© MICRO projekt d.o.o., 2011.

Sva prava pridržana.

Sadržaj ovoga dokumenta zaštićen je autorskim pravima. Izmjene, kraćenja, proširenja i nadopune moguće su samo uz prethodnu pisanu suglasnost društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split.

Umnožavanje je dopušteno samo uz uvjet da na svakom primjerku ostane otisnuta gornja napomena o autorskim pravima.

Objavljivanje ili prevođenje dopušteno je samo uz prethodni pisani pristanak društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split.

U Splitu, travanj 2011.

SADRŽAJ

Zaštita prava 230
1. UVOD 231
2. PARTNERSKI PRISTUP 231
3. OCJENA STANJA RAZVOJA233
4. STRATEŠKE ODREDNICE RAZVOJA U BUDUĆNOSTI 234
5. PROVEDBA 235
6. UKUPNA OCJENA 236
7. POPIS GRAFOVA I TABLICA 239

UVOD

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete svake Županijske razvojne strategije (u daljnjem tekstu ŽRS), a time ujedno i kvalitete cjelokupnog procesa programiranja. Vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti ŽRS-a sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske te osigurati usklađenost s drugim županijskim i nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima kao i onima na razini EU-a. Prethodnim vrednovanjem osigurava se da svaka ŽRS bude ocijenjena na temelju sljedećih osnovnih kriterija:

- opravdanost (utvrđivanje opravdanosti ŽRS-a);
- relevantnost (važnost i snaga informacija te njihova potpunost);
- konzistentnost (dosljednost ciljeva);
- koherentnost (unutarnja: ocjena postojanja sinergije između ciljeva ŽRS-a, te vanjska: ocjena usklađenosti izrađene strategije s drugim razvojnim programima).

Dodatni elementi prethodnog vrednovanja koji se ocjenjuju su uspješnost i korisnost ŽRS-a za razvoj županije. Prethodno vrednovanje provodi se tijekom svih faza izrade ŽRS-a a završava prije njenog usvajanja. Županija organizira izradu prethodnog vrednovanja ŽRS-a, koje provodi nezavisno stručno tijelo. Prethodno vrednovanje ŽRS-a Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva uzima u obzir prilikom ocjene usklađenosti ŽRS-a sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske.[13]

Metodologija prethodnog vrednovanja Županijske razvojne strategije usklađena je s Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja ŽRS NN 53/10.

PARTNERSKI PRISTUP

Partnerstvo za izradu i provedbu ŽRS-a ostvaruje se kroz Partnersko vijeće (u daljnjem tekstu: partnerstvo). Partnerstvo djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina dionika i ima savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi planskih dokumenata politike regionalnog razvoja. Partnerstvo se u svom radu rukovodi sljedećim načelima:

- konsenzus – poticanjem napretka u postizanju sporazuma kroz pregovarački konsenzus;
- jednakost – niti jednom članu nije omogućen dominantan utjecaj u radu partnerstva;
- transparentnost – svi dionici potpuno su informirani i upoznati s aktivnostima koje partnerstvo poduzima u svom radu.

[13] 53 30.04.2010 Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja ŽRS

Partnersko vijeće za Županijske razvojne strategije Istarske županije sastavljeno je od 36 članova. U vijeću je zastupljen javni, privatni i civilni sektor.

Graf 1 Sastav Partnerskog vijeća Istarske županije

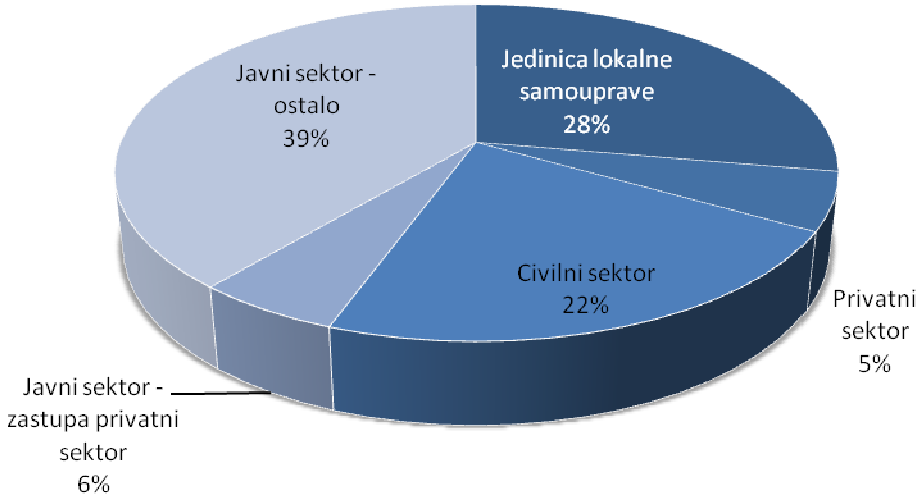

Izvor: Rješenje o imenovanju Županijskog partnerskog vijeća za izradu Županijske razvojne strategije Istarske županije, obrada MICRO projekt d.o.o.

Vijeće se u svom radu vodilo Pravilnikom Partnerskog vijeća za izradu i provedbu Županijske razvojne strategije Istarske županije 2011.-2013.

U procesu izrade ŽRS organizirana je jedna (1) sjednice Partnerskog vijeća. Županijska radna skupina (na operativnoj razini zadužena za izradu ŽRS-a) konzultirala je Partnersko vijeće tijekom svih glavnih faza izrade ŽRS-a: izrade osnovne analize, razvojne strategije, određivanja prioriteta, mjera kao i proračuna.

Tablica 2 Partnerski pristup

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
1.	**Partnerski pristup**		
	Konsenzus	Odluke Partnerskog vijeća donose se konsenzusom, ukoliko isti nije moguć natpolovičnom većinom prisutnih članova	√
	Jednakost	Zastupljeni predstavnici svih dijelova društva	√
	Transparentnost	Metoda izrade dokumenta participativna i transparentna	√

Legenda:

√	**Zadovoljena**
Θ	**Djelomično zadovoljena**
x	**Nije zadovoljena**

Ocjena vrednovatelja je pozitivna za partnerski pristup. Osiguran konsenzus, jednakost i transparentnost.

OCJENA STANJA RAZVOJA

Definiranjem vrste podataka, izvora i načina njihovog prikupljanja osigurava se kvaliteta statističke i analitičke osnove za izradu ŽRS-a. Time se standardizira proces prikupljanja i obrade podataka za sve županije. O kvaliteti ulaznih podataka ovisi i kvaliteta ocjene stanja razvoja županije, što je osnova za utvrđivanje vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera njezinog budućeg razvoja.

Poglavlje ocjena stanja razvoja sadrži slijedeće sastavnice:

- Analiza/ocjena stanja
- Rezultati provođenja prijašnjih strategija
- SWOT analiza

Tablica 3 Ocjena stanja razvoja

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
2.	**Ocjena stanja razvoja**		
2.1.	**Prikupljanje i obrada podataka**		
	Izrađen popis osnovnih društveno-gospodarskih područja i podataka	Izrađen popis osnovnih društveno-gospodarskih područja i podataka	√
	Izrađen popis izvora podataka	Izrađen popis izvora podataka	√
	Odabrani kvalitetni podatci odnosno pokazatelji	Odabrani kvalitetni podatci odnosno pokazatelji	√
	Utvrđeni statički i dinamički pokazatelji	Utvrđeni statički i dinamički pokazatelji	√
	Odabran sadržajan prikaz podataka i pokazatelja	Prikaz podataka i pokazatelja je sadržajan i jasan putem tablica, grafikona i karata	√
	Organizirana elektronska baza	Organizirana elektronska baza podataka	√
	Organizirano distribuiranje podataka i pokazatelja korisnicima	Organizirano distribuiranje podataka i pokazatelja korisnicima	√
2.2.	**Osnovna analiza**		
	Prostorna distribucija resursa	Prostorna distribucija resursa elaborirana i prikazana kartografski	√
	Dinamika promjena, trendove (najmanje 5 zadnjih godina)	Dinamika promjena prati se kroz razdoblje od 5 godina	√
	Procjenu konkurentnosti županije	Procjena konkurentnosti županije napravljena je na razini NUTSII i NUTS I regije	√
	Ocjena unutar županijskih razlika prema gospodarskoj i društvenoj	Napravljena je ocjena unutar županijskih razlika prvenstveno prema elementima izračuna indeksa razvijenosti	√
	Usporedba razvijenosti	Usporedba razvijenosti napravljena je unutar županje, na razini NUTS II te na razini NUTS I regije	√
	Vrednovanje ostvarenja rezultata i učinaka po razvoj županije prethodne generacije razvojnih strategija	Napravljeno je vrednovanje Regionalno operativnog programa, Master plana za razvoj turizma, Strategije za ruralni razvoj Istre	√
	Vrednovanje provedbe razvojnih programa za posebna područja	Nije napravljeno vrednovanje provedbe razvojnih programa za posebna područja. Prikazana je politika Županije prema posebnim područjima i provedeni projekti na potpomognutim, pograničnim i otočnim područjima. Napravljeno je vrednovanje Mjere 3.3. ROP-a: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja	ɵ
	Istaknuta pozitivna i negativna obilježja	Pozitivna i negativna obilježja su objašnjenja kroz analizu, dijelom kroz razvojne probleme i potrebe te nisu posebno istaknuta	ɵ
	Istaknuti razvojni problemi i razvojne potrebe	Razvojni problemi i potrebe su istaknuti i jasno elaborirani te imaju uporište u analizi	√
2.3.	**SWOT analiza**		
	Istaknute snage, slabosti, prilike, prijetnje	Istaknut, proizlaze iz osnovne analize	√
	Snage i slabosti povezane s unutarnjim područjima, resursima…	Povezane i tekstualno elaboriranje	√
	Prilike i prijetnje povezane sa županijskim okružjem	Povezane	√
	Prilike povezane sa snagama i/ili slabostima	Povezane	√

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
2.	**Ocjena stanja razvoja**		
	Prijetnje povezane sa snagama i/ili slabostima	Povezane	√

Legenda:

√	**Zadovoljena**
ϴ	**Djelomično zadovoljena**
x	**Nije zadovoljena**

Ocjena vrednovatelja je pozitivna za ocjenu stanja razvoja. Ocjena stanja razvoja sadrži sve potrebne elemente, jasno elaborirane, istaknuti razvojni problemi i potrebe. SWOT analiza proizlazi iz osnovne analize, istaknuta je i povezana s osnovnom analizom.

STRATEŠKE ODREDNICE RAZVOJA U BUDUĆNOSTI

Vizija razvoja županije je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju županije. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okružju te idejama o budućnosti županije. Iz vizije se izvode strateški ciljevi i prioriteti.

U poglavlju Strateške odrednice razvoja u budućnosti obrađuju se:

- Vizija i strateški ciljevi
- Prioriteti i mjere
- Politika županije prema posebnim područjima

Tablica 4 Strateške odrednice razvoja u budućnosti

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
3.	**Strateške odrednice razvoja u budućnosti**		
3.1.	**Vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere**		
	Vizija jasna, sažeta, zasnovana na analizi, swot-u, trendovima	Vizija je jasna i sažeta te je napravljena participativnim pristupom	√
	Strateški ciljevi : mjerljivi, ostvarivi, jasno formulirani, određeni rokom, usklađeni, sveobuhvatni, prihvatljivi, strukturirani	Strateški ciljevi su jasno formulirani, određeni su rokom, postavljeni su pokazatelji mjerenja ostvarenja cilja, sveobuhvatni, prihvatljivi i strukturirani	√
	Prioriteti:mjerljivi, ostvarivi, jasno formulirani, određeni rokom ostvarenja, međusobno sukladni, sveobuhvatni, prihvatljivi, u skladu s prioritetima	Prioriteti jasno formulirani, određeni rokom ostvarenja, sveobuhvatni, prihvatljivi u skladu s prioritetima na nacionalnoj razini. Međusobno sukladni i ostvarivi.	√
	Mjere: mjerljive, ostvarive, jasno formulirane, s određenim rokom, međusobno sukladne , sveobuhvatne, prihvatljive, konzistentne	Mjere su mjerljive jasno formulirane, određene rokom, međusobno sukladne, sveobuhvatne, prihvatljive i konzistentne	√

Legenda:

√	**Zadovoljena**
ϴ	**Djelomično zadovoljena**
x	**Nije zadovoljena**

Ocjena vrednovatelja je pozitivna za strateške odrednice razvoja u budućnosti. Strateške odrednice razvoja u budućnosti zasnovane su na osnovnoj i SWOT analizi, razvojnim trendovima i idejama o razvoju županije. Istaknuta vizija, ciljevi, prioriteti i mjere, elaborirani prema Pravilniku i usklađeni sa strateškim dokumentima višeg reda.

PROVEDBA

Financijski okvir sadrži indikativni, okvirni pregled i alokaciju financijskih sredstava po cijevima, prioritetima odnosno mjerama.
Županija prati i učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe, te vidljivost ŽRS-a u javnosti županije i jedinica lokalne samouprave s područja županije. Po potrebi, lista pokazatelja se može dopuniti i drugim pokazateljima.
Akcijski plan služi za operacionalizaciju i provedbu ŽRS-a, a omogućuje cjelovit pregled i strukturu svih aktivnosti potrebnih za provedbu ŽRS-a u određenom razdoblju.
Komunikacijska strategija za ŽRS izrađuje se sukladno Komunikacijskoj strategiji politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske te njenom akcijskom planu.

Poglavlje Provedba obrađuje slijedeće elemente:

- Financijski plan
- Provedba ŽRS-a
- Praćenje i izvještavanje
- Akcijski plan
- Komunikacijska strategija

Tablica 5 Provedba

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
4.	**Provedba**		
4.1.	**Financijski okvir**		
	Sadrži osnovne elemente	Sadrži osnovne elemente	√
	Usklađen s Planom razvojnih programa	Usklađen s Planom razvojnih programa	√
4.2.	**Institucionalni okvir**		
	Sadrži popis dionika	Sadrži popis dionika	√
	Sadrži načine njihove komunikacije i koordinacije	Sadrži načine njihove komunikacije i koordinacije	√
4.3.	**Praćenje provedbe i izvještavanje**		
	Praćenje stupnja ostvarenja	Uspostavljen temelj za praćenje stupnja ostvarenja	√
	Praćenje učinkovitosti rukovođenja i organizacije provedbe	Uspostavljen okvir praćenja učinkovitosti	√
	Vidljivost ŽRS u javnosti	Postavljeni elementi za vidljivost	√
	Kontinuitet (najmanje jednom godišnje)	Određen kontinuitet praćenja na kvartalnoj bazi	√
4.4.	**Akcijski plan**		
	Ciljevi	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Predviđene aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Razdoblje provedbe plana i pojedinih aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Izvršitelji aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Međusobna povezanost aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Prioritizacija aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ
	Troškovi provedbe pojedinih aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ
	Izvori financiranja aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
4.	**Provedba**		
	Načini i indikatori praćenja ostvarivanja plana	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Kontrola provedbe plana	Postavljeni prema Pravilniku	√
4.5.	**Komunikacijska strategija**		
	Ciljevi	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Mjere	Postavljene prema Pravilniku	√
	Aktivnosti	Postavljene prema Pravilniku	√
	Nositelji	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Ciljne skupine	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Vremenski raspored	Postavljen prema Pravilniku	√
	Akcijski plan	Postavljen prema Pravilniku	√

Legenda:

√	**Zadovoljena**
Θ	**Djelomično zadovoljena**
x	**Nije zadovoljena**

Ocjena vrednovatelja je pozitivna za Provedbu. Izrađeni su svi elementi provedbe.

UKUPNA OCJENA

Prethodno vrednovanje Županijske razvojne strategije Istarske županije provedeno tijekom svih faza izrade. Metoda procjene zasniva se na ocijeni:

- sukladnosti s Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja ŽRS NN 53/10,
- nužne povezanosti ŽRS-a sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske,
- usklađenost s drugim županijskim i nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima kao i onima na razini EU-a,
- poštivanja partnerskog pristupa,
- poštivanja metodologije i pravila struke.

Tablica 6 Ukupna ocjena

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
1.	**Partnerski pristup**		
	Konsenzus	Odluke Partnerskog vijeća donose se konsenzusom, ukoliko isti nije moguć natpolovičnom većinom prisutnih članova	√
	Jednakost	Zastupljeni predstavnici svih dijelova društva	√
	Transparentnost	Metoda izrade dokumenta participativna i transparentna	√
2.	**Ocjena stanja razvoja**		
2.1.	**Prikupljanje i obrada podataka**		
	Izrađen popis osnovnih društveno-gospodarskih područja i podataka	Izrađen popis osnovnih društveno-gospodarskih područja i podataka	√

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
	Izrađen popis izvora podataka	Izrađen popis izvora podataka	√
	Odabrani kvalitetni podatci odnosno pokazatelji	Odabrani kvalitetni podatci odnosno pokazatelji	√
	Utvrđeni statički i dinamički pokazatelji	Utvrđeni statički i dinamički pokazatelji	√
	Odabran sadržajan prikaz podataka i pokazatelja	Prikaz podataka i pokazatelja je sadržajan i jasan putem tablica, grafikona i karata	√
	Organizirana elektronska baza	Organizirana elektronska baza podataka	√
	Organizirano distribuiranje podataka i pokazatelja korisnicima	Organizirano distribuiranje podataka i pokazatelja korisnicima	√
2.2.	**Osnovna analiza**		
	Prostorna distribucija resursa	Prostorna distribucija resursa elaborirana i prikazana kartografski	√
	Dinamika promjena, trendove (najmanje 5 zadnjih godina)	Dinamika promjena prati se kroz razdoblje od 5 godina	√
	Procjenu konkurentnosti županije	Procjena konkurentnosti županije napravljena je na razini NUTSII i NUTS I regije	√
	Ocjena unutar županijskih razlika prema gospodarskoj i društvenoj	Napravljena je ocjena unutar županijskih razlika prvenstveno prema elementima izračuna indeksa razvijenosti	√
	Usporedba razvijenosti	Usporedba razvijenosti napravljena je unutar županje, na razini NUTS II te na razini NUTS I regije	√
	Vrednovanje ostvarenja rezultata i učinaka po razvoj županije prethodne generacije razvojnih strategija	Napravljeno je vrednovanje Regionalno operativnog programa, Master plana za razvoj turizma, Strategije za ruralni razvoj Istre	√
	Vrednovanje provedbe razvojnih programa za posebna područja	Nije napravljeno vrednovanje provedbe razvojnih programa za posebna područja. Prikazana je politika Županije prema posebnim područjima i provedeni projekti na potpomognutim, pograničnim i otočnim područjima. Napravljeno je vrednovanje Mjere 3.3. ROP-a: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja	ɵ
	Istaknuta pozitivna i negativna obilježja	Pozitivna i negativna obilježja su objašnjenja kroz analizu, nisu posebno istaknuta	ɵ
	Istaknuti razvojni problemi i razvojne potrebe	Razvojni problemi i potrebe su istaknuti i jasno elaborirani te imaju uporište u analizi	√
2.3.	**SWOT analiza**		
	Istaknute snage, slabosti, prilike, prijetnje	Istaknut, proizlaze iz osnovne analize	√
	Snage i slabosti povezane s unutarnjim područjima, resursima…	Povezane i tekstualno elaboriranje	√
	Prilike i prijetnje povezane sa županijskim okružjem	Povezane	√
	Prilike povezane sa snagama i/ili slabostima	Povezane	√
	Prijetnje povezane sa snagama i/ili slabostima	Povezane	√
3.	**Strateške odrednice razvoja u budućnosti**		
3.1.	**Vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere**		
	Vizija jasna, sažeta, zasnovana na analizi, swot-u, trendovima	Vizija je jasna i sažeta te je napravljena participativnim pristupom	√
	Strateški ciljevi : mjerljivi, ostvarivi, jasno formulirani, određeni rokom, usklađeni, sveobuhvatni, prihvatljivi, strukturirani	Strateški ciljevi su jasno formulirani, određeni su rokom, postavljeni su pokazatelji mjerenja ostvarenja cilja, sveobuhvatni, prihvatljivi i strukturirani	√
	Prioriteti:mjerljivi, ostvarivi, jasno formulirani, određeni rokom ostvarenja, međusobno sukladni, sveobuhvatni, prihvatljivi, u skladu s prioritetima	Prioriteti jasno formulirani, određeni rokom ostvarenja, sveobuhvatni, prihvatljivi u skladu s prioritetima na nacionalnoj razini. Međusobno sukladni i ostvarivi.	√
	Mjere: mjerljive, ostvarive, jasno formulirane, s određenim rokom, međusobno sukladne , sveobuhvatne, prihvatljive, konzistentne	Mjere su mjerljive jasno formulirane, određene rokom, međusobno sukladne, sveobuhvatne, prihvatljive i konzistentne	√
4.	**Provedba**		
4.1.	**Financijski okvir**		
	Sadrži osnovne elemente	Sadrži osnovne elemente	√
	Usklađen s Planom razvojnih programa	Usklađen s Planom razvojnih programa	√
4.2.	**Institucionalni okvir**		

Rb	Sastavnice ŽRS	Vrednovanje	Ocjena
	Sadrži popis dionika	Sadrži popis dionika	√
	Sadrži načine njihove komunikacije i koordinacije	Sadrži načine njihove komunikacije i koordinacije	√
4.3.	**Praćenje provedbe i izvještavanje**		
	Praćenje stupnja ostvarenja	Uspostavljen temelj za praćenje stupnja ostvarenja	√
	Praćenje učinkovitosti rukovođenja i organizacije provedbe	Uspostavljen okvir praćenja učinkovitosti	√
	Vidljivost ŽRS u javnosti	Postavljeni elementi za vidljivost	√
	Kontinuitet (najmanje jednom godišnje)	Određen kontinuitet praćenja na kvartalnoj bazi	√
4.4.	**Akcijski plan**		
	Ciljevi	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Predviđene aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Razdoblje provedbe plana i pojedinih aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Izvršitelji aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Međusobna povezanost aktivnosti	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Prioritizacija aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ
	Troškovi provedbe pojedinih aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ
	Izvori financiranja aktivnosti	Nije napravljena ali akcijskom planu je stavka predviđena kao jedna od aktivnosti Akcijskog plana.	ϴ
	Načini i indikatori praćenja ostvarivanja plana	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Kontrola provedbe plana	Postavljeni prema Pravilniku	√
4.5.	**Komunikacijska strategija**		
	Ciljevi	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Mjere	Postavljene prema Pravilniku	√
	Aktivnosti	Postavljene prema Pravilniku	√
	Nositelji	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Ciljne skupine	Postavljeni prema Pravilniku	√
	Vremenski raspored	Postavljen prema Pravilniku	√
	Akcijski plan	Postavljen prema Pravilniku	√

Legenda:

√	**Zadovoljena**
ϴ	**Djelomično zadovoljena**
x	**Nije zadovoljena**

Županijska razvojna strategija Istarske županije je opravdana. Opravdava cilj i svrhu njezina donošenja.

Županijska razvojna strategija Istarske županije je relevantna. Informacije su potpune te imaju važnost i snagu.

Županijska razvojna strategija Istarske županije je konzistentna. Ciljevi su dosljedni.

Županijska razvojna strategija Istarske županije je koherentna. Postoji unutarnja sinergija između ciljeva ŽRS, te vanjska usklađenost s drugim razvojnim programima.

Vrednovatelj: MICRO projekt d.o.o.

Pečat:

Direktor:
Antonela Alvir

_____
Potpis

Vrednovanje izvršila:
Ivana Bujas Rupić

_____
Potpis

POPIS GRAFOVA I TABLICA

Graf 1 Sastav Partnerskog vijeća Istarske županije 232

Tablica 1 Partnerski pristup 232

Tablica 2 Ocjena stanja razvoja 233

Tablica 3 Strateške odrednice razvoja u budućnosti 234

Tablica 4 Provedba 235

Tablica 5 Ukupna ocjena 236

Popis izvora

1. Program zaštite okoliša Istarske županije (2006.)

2. Državi zavod za statistiku

3. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistički bilten

4. Državni zavod za statistiku

5. Istarska županija

6. Istarska razvojna agencija

7. Hrvatska Narodna Banka

8. Financijska agencija- FINA

9. Narodne novine, Odluka o razvrstavanju jedinica regionalne (lokalne) samouprave prema razvijenosti

10. Regionalni operativni program Istarske županije 2006-2010

11. Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Pula

12. Master plan razvoja turizma Istre 2004.-2012.

13. Koncepcija razvoja poljoprivrednog sustava i Programa razvitka poljoprivrede Istarske županije do 2020. godine

14. Republika Hrvatska, Ured državne uprave u Istarskoj županiji

Popis slika

Slika 1. Položaj Istarske županije u RH 7

Slika 2. Upravna podjela IŽ-a na gradove i općine 8

Slika 3. Reljef Istarske županije 9

Slika 4. Površinske vode u Istarskoj županiji 9

Slika 5. Zemljišni pokrov /korištenje zemljišta u Istarskoj županiji 11

Slika 6. Gustoća stanovništva u općinama i gradovima IŽ-a 13

Slika 7. Zaposlenost u Istarskoj županiji 2006.-2008. 17

Slika 8. Regionalna razvijenost prema visini BDP-a po stanovniku za 2007. 35

Slika 9. Udio Istarske županije u RH; GDP, Zaposlenost, Izvoz, Ostvarena dobit u % 36

Slika 10. Investicije u Istarskoj županiji 2005. – 2007. u HRK 43

Slika 11. Ukupne investicije u Istarskoj županiji 2003. - 2007. u HRK 43

Slika 12. Struktura poduzeća županije 44

Slika 13. Prosječni dohoci per capita u gradovima i općinama IŽ 48

Slika 14. Prosječna stopa nezaposlenosti u gradovima i općinama IŽ 48

Slika 15. Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu od 16 do 65 godina u općinama i gradovima IŽ-a 49

Slika 16. Karta Istre s klasterima 59

Slika 17. Kamenolom 1 i 2 70

Slika 18. Kamenolomi 3 i 4 72

Slika 19. Kameni blokovi 75

Slika 20. Kamenolom 5. 79

Slika 21. Kamenolom 6 80

Slika 22. Shema ovlasti i odgovornosti u Istarskoj županiji 96

Slika 23. Vizija i strateški razvojni ciljevi Istarske županije 167

Slika 24. Strategija ŽRSIŽ 217

Popis tabela

Tabela 1. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi problematike prostornog uređenja 12

Tabela 2. Obrazovna struktura stanovništva IŽ-a starijeg od 15 godina 14

Tabela 3. Nezaposlenost i zapošljavanje u Istarskoj županiji od 1982. do 1997. godine 15

Tabela 4. Nezaposlene osobe po kvalifikaciji u travnju 2010. godine u Istarskoj županiji 16

Tabela 5. Zaposlenost u Istarskoj županiji u razdoblju 2001. - 2009. g. 16

Tabela 6. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom nezaposlenosti 19

Tabela 7. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prometne infrastrukture 21

Tabela 8. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora gospodarenja otpadom 22

Tabela 9. Potrošnja energenata 25

Tabela 10. Potrošnja električne energije prema kategorijama potrošača 25

Tabela 11. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora energetike 26

Tabela 12. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće voda 27

Tabela 13. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće mora 29

Tabela 14. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće tala 30

Tabela 15. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće zraka 31

Tabela 16. Osnovni razvojni izazovi vezani uz problematiku buke 32

Tabela 17. Osnovni razvojni izazovi vezani uz zagađenje svjetlošću 33

Tabela 18. Osnovni razvojni izazovi i problemi u vezi s problematikom zaštite i održivog korištenja prirodne baštine – biološke i krajobrazne raznolikosti 34

Tabela 19. Razvojni položaj IŽ-a u RH: rangiranje prema indikatoru BDP/st. u € 36

Tabela 20. Položaj istarskog gospodarstva u Republici Hrvatskoj 37

Tabela 21. Poslovne zone iz Programa razvoja poduzetničkih zona 39

Tabela 22. Ulaganja po godinama i zemljama 40

Tabela 23. Struktura inozemnih ulaganja po djelatnostima 41

Tabela 24. Investicije u Istarskoj županiji 2005. – 2007.g. 42

Tabela 25. Investiranje u Istri u HRK. 44

Tabela 26. . Osnovni razvojni izazovi i potrebe IŽ gospodarstva u cjelini 45

Tabela 27. Odstupanja u razvijenosti JLS unutar IŽ-a od prosjeka IŽ-a (podaci za 2006. – 2008.) 45

Tabela 28. Razvojni izazovi i potrebe područja IŽ-a koja zaostaju u razvoju za prosjekom IŽ-a 49

Tabela 29. Struktura ukupnog prihoda IŽ-a po djelatnostima (za 2009.) 50

Tabela 30. Struktura ukupnog prihoda i dobiti po djelatnostima u 2009.godini 50

Tabela 31. Struktura prema broju poduzetnika i broju zaposlenih temeljem GFI za 2009. g. 51

Tabela 32. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prerađivačke industrije 52

Tabela 33. Glavni programi razvoja poduzetničke infrastrukture u IŽ-u 53

Tabela 34. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora malog gospodarstva u IŽ-u 54

Tabela 35. Vanjskotrgovačka razmjena IŽ po djelatnostima 56

Tabela 36. Struktura izvoza prerađivačke industrije IŽ u 2008.godini 56

Tabela 37. Robna razmjena Istarske županije po zemljama u 2009.godini 57

Tabela 38. Turistički clusteri IŽ i njihovo sadržajno pozicioniranje 59

Tabela 39. Turistički proizvodi i tržišta IŽ – postojeći / planirani / ciljani 60

Tabela 40. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora turizma u IŽ-u 60

Tabela 41. Razvojne potrebe sektora turizma IŽ-a i projekti/mjere za njihovo postizanje 61

Tabela 42. Razvojni ciljevi u poljoprivrednom i ribarskom sustavu IŽ-a 64

Tabela 43. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ 66

Tabela 44. Struktura trgovine po djelatnostima koju obavljaju pravne osobe na dan 31.12.2008 68

Tabela 45. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora graditeljstva IŽ 68

Tabela 46. Razvojni problemi i potrebe predškolskog obrazovanja 81

Tabela 47. Razvojni problemi i potrebe osnovnih škola za odgoj i obrazovanje 81

Tabela 48. Razvojni problemi i potrebe srednjoškolskih ustanova (srednje škole i učenički domovi) za stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja 82

Tabela 49. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava visokoškolskog obrazovanja 84

Tabela 50. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava znanosti 85

Tabela 51. Razvojni problemi i potrebe zdravstva..... 87

Tabela 52. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava socijalne skrbi 88

Tabela 53. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom kulture..... 90

Tabela 54. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi unapređenja sustava sporta..... 91

Tabela 55. Pregled broja registriranih udruga prema području njihova rada..... 93

Tabela 56. Razvojni problemi i potrebe Civilnog društva 93

Tabela 57.A Račun prihoda i rashoda 100

Tabela 58. B. Raspoloživa sredstava iz prethodne godine 100

Tabela 59. C. Račun zaduživanja/financiranja 100

Tabela 60. Rekapitulacija proračuna 100

Tabela 61. Rekapitulacija proračuna Istarske županije za 2011.godinu 101

Tabela 62. Plan razvojnih programa Istarske županije za 2011.g. 101

Tabela 63. Osnovni izazovi i potrebe na području međunarodne suradnje i EU integracija 104

Tabela 64. Prijedlozi pozicioniranja iz Masterplana 152

pTabela 65. SWOT analiza Istarske županijelaniranju i upravljanju razvojem. 159

Tabela 66. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere ŽRSIŽ..... 170

Tabela 67. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema izvorima financiranja 214

Tabela 68. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema ciljevima. 215

Tabela 69. Raspodjela sredstava za provedbu razvojne strategije Istarske županije prema vremenskim razdobljima 216

Tabela 70. Pregled ključnih dionika u provedbi ŽRSIŽ..... 219